

Rōāto, nis, morbus est vitium, quum illæ deflorescentes rore læduntur, priusque corrumpuntur, quam in acinos transformantur. *ἰσχυρὸς, ἰσχυρὸς ἰσχυρὸς.* GAL. *Coulement de rosée, coulure de vignes.* ITAL. *Colatura de vite.* GERM. *Der geprißte der rāben/ man sie sich im plust (schuttend) vnd abrysen.* HISP. *Obra de rociar, coladura de vid.* ANGL. *Dropping of dewe.* Cui vitio affine est illud quod Galli *Colaturam* vocant, quum acini jam nati aut decidunt, aut indurescunt in callum. Vtriusque meminit Plin. l. 17. c. 24. Siderationis (inquit) genus est in vitibus deflorescentibus roratio: aut quum acini priusquam crescant, decoquantur in callum. Theophrast. lib. 4. de plantis, Roratio, inquit, fit quum vitis deflorescens irroratur. Propter hoc vitium Floralia ab antiquis instituta sunt, auctore Plin. lib. 8. c. 19. Floralia quarto Calendas Maij instituerunt anno Vbis quingentesimo sextodecimo ex oraculis Sibyllæ: ut omnia bene deflorescerent. Et paulo post, Aliud hoc quadrimum est, quo neque rore fordere velint: exhorrent enim frigidum sidus Arcturi postridie occidens, & multo minus plenilunium incidere, &c.

Rorella, herba, quæ & ros solis usitarius, etiam *salsifiora* dicta, à rore, quo sub ardentissimo solis æstu madet.

Rōresco, cis, Roscidus fio: rore aspergor: ab inusitato verbo Roreo. *ἰσχυρὸς, ἰσχυρὸς.* GAL. *Estre arrosé, & mouillé de rose.* ITAL. *Inrugginadarsi.* GERM. *Mitt tauw besprengt vnd nass werden.* HISP. *Enrosiarse.* ANGL. *To be sprinkled with dewe.* Plinius lib. 18. cap. 33. Aquilonem pronunciat terra siccescens: sed rorescens repente austrum immiscet.

Ros Solis, herba, quæ cum muscoso concreto fruticetur, à flavo ac rutilanti colore, aureisque guttis, quæ illi insident, Ros Solis dicitur.

Ros Syriacus. Hadr. Iun. in *Nomencl.* Aëromeli ros Syriacus, drosomeli, mel aërium, officinis *μαρμα, ἀρόμαλι.* Galen. & *ἀρορόμαλι.* GER. *Hims methonig/ Honich dawo.*

Rōsā, æ, frutex notissimus nobilis flore nascente è spina *ἰσχυρὸς, ἰσχυρὸς.* GAL. *Rose.* ITAL. & HISP. *Rosa.* GERM. *Rosen.* ANGL. *A rose.* qui propter pulchritudinem & suavem odorem Veneri sacer est: & fortasse non absurdè: quia sicut rosa brevi viget, ita & venerea voluptas. Quo pacto autem rosa, quæ prius candida fuit, cruore Veneris infecta, purpureum colorem traxerit, ex Aphthonij fabella cognosces. De rosis plura apud Plin. lib. 21. inuenies, & Theoph. lib. 6. c. 6. & 7. & Dioscot. lib. 3. c. 132. Cic. 5. *Tusc.* An tu me in viola putas, aut in rosa dicere? Idem 3. *Tusc.* Sertis redimiri & rosa. Virg. 4. *Georg.*

Primus Vere rosam, atque Autumno carpere poma.

Morat. 2. *Carm. Ode 3.*

Huc vina, & unguenta, & nimium breueis Flores amona ferre iube rosa.

Plaut. *Cure. sc. 2. a. 1.* Tu Cinamomum, tu rosa. Idem *Asin. sc. 3. a. 3.* Da mi anime, da mea rosa, mea voluptas. Senec. *epist. 36.* In rosa facite æquo animo. Rosa, pro oleo rosaceo, apud Celsum lib. 8. c. 4. Quod si membrana per inflammationem intumuerit, infundenda erit rosa tepida. Item apud Iurisconsultum in l. 21. §. 1. *De aur. & arg.* Rosa canina. Hadr. Iun. in *Nomencl.* Rosa canina, silvestris. Rosa Græca lychnis, *λυχνίς ἢ ῥοδόδένδρον*, Rosa laurea, arborefcens stirps lauri effigie & flores ferens, ceu rosas.

Rōsēus, a, um, rosæ similis. *ἰσχυρὸς, ἰσχυρὸς.* GAL. *De couleur de roses, vermeil comme roses.* ITAL. *Ogni cosa che mostra color di rosa.* GERM. *Rosenfarb/ rosenrot.* HISP. *Cosa de color rosado.* ANG. *Of a rose or coloured lika rose.* ut, Pannus rosaceus, Rosea vestis. Plin. Asini è coitu spuma collecta rosco panno, & inclusa argento, venere stimulat. Virg. 12. *Æneid.*

Et roseas laniata genas —

Idem 6. *Æneid.*

Hæc vice sermonum rosca Aurora quadrigis Iam medium ætherio cursu traiecerat axem.

Idem 2. *Æneid.*

roscoque hæc insuper addidit ore.

Rōsacēus, a, um, quod ex rosa factum est. *ἰσχυρὸς, ἰσχυρὸς.* GAL. *De roses.* ITAL. *Ogni cosa fatta di rose.* GERM. *Russ rosen gemacht.* HISP. *Cosa de materia de rosas.* ANG. *Of roses.* Vnde Rosaceum oleum, ex rosis, Cels. l. 10. c. 3. Succus ex strigmentis illius cum rosaceo, & aceto, febrium ardorés refrigerat.

Rofarius, a, um, ad rosam pertinens. Suet. in *Neron. c. 27.* Rosaria abortio. Ita enim legit *Cassiodor.* Alij verò Rosaria absyrtio.

Rofarius, ἰσχυρὸς, qui rosas vendit.

Rōsārūm, ij, hortus rosarum. *ἰσχυρὸς, ἰσχυρὸς.* GAL. *Rosier, un lieu où croissent force roses.* ITAL. *Luogo che abunda di rose.* GERM. *Ein rosengehürt/ ein ort mit vil rosen stauden.* HISP. *El rosal, donde ay muchas rosas.* ANG. *A place planted with roses.* Plin. lib. 31. cap. 11. Rosaria à Favonio fossa oportet esse, iterumque Solstitio, Ovid. *Eleg. 2. lib. 5. Trist.*

Littora quot conchas, quot amœna rosaria flores (habent.)

Rōsētum, significat locum rosis constitum. *ἰσχυρὸς, ἰσχυρὸς.* GAL. *Vn lieu pour planter des rosiers.* ITAL. *Luogo piantato di rose.* GERM. *Ein rosengarten.* HISP. *Rosal.* ANG. *A place planted with roses.* Virg. 5. *Eclog.*

Puniceis humilis quantum saliuuca rosetis Iudicio nostro tantum tibi cedit Amintas.

Rofchildia, Roschist, V. E. regni Daniæ, in Zelandia insula, tumulis Regum nobilitata, sub A. Lundensii.

Rofcium, hodie Rossanum, *Rofano* V. A. magnæ Græciæ, seu Calabriae.

Rōscidus, vide *Ros.*

Rōscius, Histrion insignis fuit Ciceronis ætate, in arte sua usque adeo absolutus, ut si quem significare velimus cæteri sui generis hominibus præcellere. Roscium *ῥοσκίω* appellamus. Roscij (inquit Festus) dicebantur in omnibus perfecti artibus: propterea quod Roscius quidam perfectus unus in arte sua, id est, Comædia iudicatus est. Cic. *de Oratore.* Roscius hoc jam diu est assequutus, ut in quo quisque artificio excelleret, is in suo genere Roscius diceretur. *Horat. 2. Epist. 1.*

Qua gratia Roscius, qua doctus Roscius egit.

Hunc primum in scena personam usum ferunt, quod & Strabo esset, & aspectu fœdus. Tantum tamen pronuncianti suauitate valuit; ut populo sine persona gratior esset: quod & Cicero testatur lib. 2. *de Orat.* Gratia verò apud summos etiam viros tantum valuit, ut à Fannio de societatis cuiusdam rationibus in iudicium vocatus, Ciceronis patrocinium meruerit: qua de te etiam hodie extat Oratio, quæ pro Qu. Rosc. Comædo inscribitur. Quin & librum conscripsit, in quo histrionicam cum eloquentia comparare conatur. Cum Cicerone quoque aliquando certasse dicitur, num ille eandem rem sapius oratione, an ipse gestu variaret. Fuit & alter Roscius, prænomine Sextus, ex Municipio Amerino, cuius quum pater noctu à cæna rediens, Romæ occisus esset, filius ab iis qui bona ejus à Sylla curaverunt (curaverant enim ut mortuus inter proscriptos referretur) patricidij accusatus, defensus est à Cicero ne vigesimum tertium, (si Cornelio Nepoti credimus) aut certè (ut aliis placere video) vigesimum septimum annum agente: quæ oratio etiam hodie omnium manibus teritur. Meminit hujus orationis Cicero ipse in *Bruto.* Prima (inquit) causa publica pro Sexto Roscio dicta, tantum commendationis habuit, ut non ulla esset quæ non nostro digna patrocinio videretur. Fuit & Roscius quidam Orho Tribunus plebis, qui legem tulit, ut Equitibus Romanis in Theatro XIV. gradus proximi assignarentur, qui censum CCC. H. S. haberent. Auctor Livius.

Rōsēa, Campus in agro reatino, quod in eo arva rore humida semper ferantur. Varro 1. *de re rust. c. 7.* Cæsar Vopiscus Adilitius, causam quum ageret apud Censores, campos rosæ Italiae dixit esse fumendos, in qua relicta peritica postridie non appareret, propter herbam.

Rosetum, *Grosseto*, T. E. Etruriæ, ad oram maris Tyrtheni, sub A. Senensi.

Rōsēus, vide *Rosa.*

Rōsio, vide *Rodo.*

Rōsmārīnus, siue (ut apud Plinium legitur) Rosmarinum, in quadruplici est differentia. *ἰσχυρὸς, ἰσχυρὸς.* GAL. *Rosmarin.* ITAL. *Rosmarino.* GERM. *Rosmarin.* HISP. *Romero mata.* ANG. *Rosemary.* Sunt enim duo ejus genera fecunda, quorum alterum folia habet fœniculi crassiora, & latiora, in rosæ speciem humi sparsa, jucundè olentia, caulam cubiti altitudine, multis concavum alis; in cacumine umbellam, in qua semen nascitur copiosum candidam, spondylii simile; rotundum, angulosum, resinaceum; quod in mandendo linguam exurit; radicem autem prægrandem, candidam, ethus redolentem: unde & rustici *incensoria* appellant. Alterum superiori omnino confimile est, semen ferens latum, nigrum uti spondylium, sed minime exurens, radice foris nigra, sed intus, si frangatur, alba. Tertium, quod ad superiorum differentiam, sterile dicitur, superioribus non dissimile: sed neque caulem, neque florem, neque semen emittit: nascitur in saxosis & asperis. Quartum, quod Græci non absolutè, *ἰσχυρὸς*, sed cum adjecctione quadam *ἰσχυρὸς* appellat, frutex est notissimus, nusquam non apud nos in hortis obuius, in agro autem Narbonensi sponte tanta proveniens copia, ut non temerè alio ligno ad ignem urantur, *ἰσχυρὸς* autem vocant Græci eadem ratione qua superiora genera, quod scilicet thuris odorem referat. *ἰσχυρὸς* autem hoc est, coronariam, quod coronamentis soleat intexi. Plin. lib. 19. cap. 12. Libanotis locis putridis & macris, ac roscidis feritur semine. Radicem habet olusatri, nihil à thure differentem. Vfus ejus post annum stomacho saluberrimus. Quidam eam nomine alio rosmarinum appellant. Idem lib. 17. c. 13. Sabina herba propagine feritur & avulsione, tradunt fæce vini, aut è parietibus latere tuso mirè ali: iisdem modis rosmarinum ferunt, & ramo: quoniam neutri semen. Sic. lib. 24. cap. 11. & Colum. lib. 9. cap. 4.

Ros marinus quoque divisis vocibus dicitur. Virg. in *Culice.*

Liliæque & roris non avia cura marini, Herbaque thuris opes prisca imitata Sabina.

Rōsmārīs, frutex odoriferus, qui & rosmaticus dicitur. *ἰσχυρὸς, ἰσχυρὸς.* GAL. *Rosmarin.* ITAL. *Rosmarino.* GERM. *Rosmarin.* HISP. *Romero mata.* ANG. *Rosemary.* Ovid. 3. *de Arte.*

regit arbutus herbam. Rosmaris & laurum nigraque myrtus olent.

Rōsona, vel rosonum, *Castel novo*, V. E. regni Dalmatiæ, sub A. Ragusino.

Rolorius, a, um, corrosorius, vel reprehensorius, à roso, oris, & roforium locus ubi aliquid roditur. Ver. Vocab.

Rofia, M. sub P. Constantinopolitano.

Rōstēllum, vide *Rostrum.*

Roster, ἰσχυρὸς. Ver. Lex. i. rostrum, fortè ita legendum, nisi factum ex rostro, quod Hispanis masculinum; ut qui duo tantum generis agnoscant.

Rostonium, *Rostoro*, V. A. Moscoviæ, ad lacum, vide *Corona fl. emer-git.*

Rōstrum, i, corneum munimen, quo aves cibum capiunt. *ἰσχυρὸς, ἰσχυρὸς.* GAL. *Bec, mussean.* ITAL. *Becco, muso, mostazzo.* GERM. *Ein schnabel.* HISP. *El pico como de ave: d' hocico, como de puerco.* ANG. *The beak of a bird or snout of a beast.* Cic. 1. *de nat. deor.* Procero, corneoque rostro aves. Ovid. 6. *Fast.*

Grande caput, stantes oculi, rostra apta rapina, Canities pennæ, unguibus hamus inest.

Virg. 6. *Æneid.*

rostrumque immanis vultus obunco Immortale jecur tundens, &c.

¶ Nec solum de avibus, sed de reliquis quoque animalibus, & de homine dicitur. Plaut. *Men. sc. 1. a. 1.* Apud mensam plenam homini rostrum deligest, Plin. Et magilis rostrum. Capraium rostra, Varro 2. *de re rust. c. 3.* Duo enim genera earum, sub rostra duas ut mammulas penfiles habeant, quod hæc fecundiores sint Canum. Plin. lib. 8. c. 4. Quum significans demonstratio est, candida primum, Deinde rostro,

rostro. *Ibid.* ventos, & odorem captantes, prodeatque rostro cubilia. Suum, Cic. *i. de divin.* Sus rostro si humi a litteram impresserit, num propterea suspicari poteris Andromachem Ennij ab eo posse describi? ¶ A similitudine autem rostri avium, pars navis exprorecta & acuminata, ex aere, ferrove, in proa emittens rostrum appellatur. ἰμῶσα. GAL. *Le bec au devant du navire, muni & garni de cuirre, ou de fer.* ITAL. *Sperone della nave.* GERM. *Der verder spiz oder schnabel eines schiffs.* HISP. *La guarnicion de la proa de la nave.* A. Hircius de bello Alexand. Navibus actuariis, quarum numerus erat satis magnus, rostra imposuit.

Rōstrā, orum, Polybio templum erat Romæ in foro, ante curiam Hostiliam, navium Antiatum rostris adornatum: ex quo ad populum concio haberi solebant. εἰ μῶσαι. Liv. *lib. 8. decad. 1.* Naves Antiatum partim in navalia Romæ subductæ, partim incensæ: è rostrisque earum suggestum in foro extructum adornari placuit, Rōstraque id templum appellatum. Quintilian. *declam. 340. in Argumento.* Per publica rostra jecit novitium mango. Idem, Pro rostris laudavit aviam Augustus.

Rōstrātis, a, um, Rostro armatus. ὀροχῶτα. GAL. *Qui a un bec, beccu.* ITAL. *Chi ha becco.* GERM. *Geschnäbet.* HISP. *Cosa que tiene pico.* ANG. *Beaked, or that hath a beak.* ut, Naves rostratæ, quæ in proa æneo munitæ erant rostro, quo in hostium naves cum impetu impactu sæpè eas dissolvebant. αὐλαίμωδοι. Liv. *4. decad. lib. 6.* Una & octoginta rostratis navibus, multis præterea minoribus, quæ aut aperta, rostratæ; aut sine rostris speculatoriæ erant. Delum trajecit. Idem *lib. 8. bell. pan.* Provinciæ ita decretæ: alteri Consuli, Sicilia; & triginta rostratæ naves, quas C. Servilius superiori antio habuisset: eadem & æratæ dicebantur. Caesar. *2. belli civilis.* Interim L. Nasidius ab Cn. Pompeio cum classe navium sedecim, in quibus pauca erant ætate. ¶ Corona rostrata, id est, navalis, quod exiguis quibusdam veluti navium rostris exornaretur. Plin. *lib. 16. cap. 4.* Civis cedunt murales, vallarésque, & aureæ, quanquam prælio antecessente: cedunt & rostratæ, quamvis in duobus ad hoc ævi maximè celebres. M. Varrone è piraticis bellis, dante Cn. Pompeio: itémque M. Agrippa tribuente Cæsare è Siculis Tempora rostrata, id est, navali, sive rostrata corona exornata. Virg. *8. Æneid.*

— Cui belli insigne superbum
Tempora navali fulgent rostrata corona.

Rōstratus impetus, qui fit rostro impactu, apud Plin. *lib. 10. cap. 12.* Rōstrata columna. Suet. *in Galba. c. ult.*

Rōstro, as, Rōstrum impingo, rostro penetro. ἔρουχῶω, ἔρουχῶω. GAL. *Becquer, picquer & donner du bec.* ITAL. *Poner il becco dentro.* GERM. *Mit dem spiz / oder schnabel auffschurpfen.* HISP. *Poner el pico dentro alguna cosa.* ANGL. *To pearse with the beak.* Plin. *lib. 10. c. 19.* Omne arum rectis sulcis, mox & obliquis subigi debet: in collibus transverso tantum monte aratur, sed modò in superiora, modò in inferiora rostrante vomere, id est, rostrum impingente, ait Budæus.

Rōstellum, i, parvum rostrum. ἔρουχῶω. GAL. *Petit bec.* ITAL. *Picciola becca.* GERM. *Ein schnäbelin.* HISP. *Pequeño pico.* ANGL. *A little beake.* Plin. *lib. 30. cap. 11.* Muris rostellum. Colum. *lib. 8. c. 5.* Animadvertat an pulli rostellis ova percuiderint.

Rōtā, æ, cujus conversione cuius procedit, à rotunditate, seu à ruendo: ruit enim faciliè in suos orbes ἔρουχῶω ἔρουχῶω ἔρουχῶω. GAL. *Vue roue.* ITAL. *Rota, ruota.* GERM. *Ein rad.* HISP. *La rueda de carro de olleru.* ANGL. *A wheele.* Plaut. *in Capt. sc. 3. a. 2.* Pro rota me uti licet: Vel ego huc, vel illuc vortar, quò impetabitur. Plin. *lib. 16. cap. 40.* Sed lignum non alio penè quàm ad radios rotarum utile. Horatius *1. Epist. 18.*

— si te pulvis, strepitusque rotarum,
Si ladit caupona, Ferentinum ire jubebo.

Ovid. *2. Metam.*
Hac sit iter, manifesta rota vestigia cernes.
Velleius, Præcepta festinatio, rotæ modo, vel proni gurgitis. ¶ Figuratè tamen rota accipitur pro toto curru. Virg. *12. Æneid.*

— Eque rotis magnam respexit ad urbem.
Sic translata rota Solis, pro Solis rotundo globo. Lucret.
Hic neque cum Solis rota cerni lumine claro
Atlivolans poterat, nec magni sidera mundi.

Cic. *in Avati Phanom.*
— Hunc tangit rota fervida Solis.

¶ Rota, Solis orbis, ἰουδῶω etiam Græcis. Sidonius.
Non patefecit... radiis rota candida cælum.

¶ Rota Fortunæ, id est, inconstantia, & volubilitas. Cic. *in Pisonem.* In quo ne tum quidem Fortunæ rotam extrimescebat. ¶ Rota pœnalis, tormenti genus. Idem *5. Tuscul.* In eo etiam putatur dicere, In rotam beatam vitam non ascendere De hoc supplicij genere apud Plutarc. *in Nicia,* & apud Aristoph. Vide ἰουδῶω in *Lexico Constantini.* ¶ Rotæ etiam à Latinis dicuntur captæ quædam feræ, quarum magna est copia in Samothrace insula. Varro *lib. 2. cap. 1.* Etiam nunc multis in locis pecudum ferarum genera sunt aliquot, ut in Phrygia ex ovibus, ubi greges videntur complures: ut in Samothrace caprarum, quas Latine Rotas appellant. ¶ Est & rota, piscis, sive belluæ mariniæ genus, à rotæ, quæ in curru volvitur, similitudine dictum. Plin. *lib. 9. cap. 4.* Apparent & Rotæ appellatæ à similitudine, quaternis distinctæ radiis, modiolos eorum oculis duobus utrinque claudentibus. ¶ Rota item in figlinis dicitur, qua fictilia tornantur: cujus primum inventorem fuisse tradunt Anacharsin Scytham, aut (ut alij malunt) Hyperbion Corinthium. Horat. *de Arte.*

— amphora capis
Instittias currente rota cur urceus exit.

Rōtālā, est diminutivum. ἔρουχῶω. GAL. *Petite roue.* ITAL. *Rota picciola.* GERM. *Ein radlin / schreiblin.* HISP. *Pequeña rueda.* ANGL. *A little wheele.* Plin. *lib. 18. cap. 18.* Gallia verò duas addiderunt rotulas. Rotabulum, vide *Rutabulum.*

Rōro, as, Verro, in modum rotæ verso, circumago. ἔρουχῶω ἔρουχῶω. GAL. *Faire la roue, rouër, rouler.* ITAL. *Rotare, ruotare, voltar' a torno, girare.* GERM. *Umbtreiben wie ein rad / umbtrullen / umb-*

weihen. HISP. *Rodar è traher en derredor, hazer bueltas en derredor.* ANG. *To turne about lik a wheele.* Mart. *lib. 1.*

Præcepta sanguinea dum se rotat versus arena,
Implicitam visco perdidit ille fugam.

Ovid. *4. Metam.*
Dè que sinu matris ridentem, & parva Learchum
Brachia tendentem, rapit, & bis terque per auras
More rotat funda, rigidoque infantia fixo
Discurit ora feroc.

Lucret. *lib. 6.*
— rotantque carvū flammam fornacibus intus.

¶ Rotare item se pavones dicuntur, quum veluti pulcritudinem suam admirantes, gemmantes caudæ pinnas in orbem explicant, rotæque orbem imitantur. ἔρουχῶω. ¶ Rotare comas, inquit Quintilian. fanaticum est.

Rōtātiō, nis, & rotatim, adverbium. Diomedes Grammat. *l. 3.* huic contrarius Trochæus, quàm ἔρουχῶω appellant. Constat ex longa & brevi, temporum trium, ut Roma, dictus δὲ τῷ ἔρουχῶω, hoc est, rotatione: Quippe ejus modulationem poematum sive metrorum compositioni accommodatam rotatim & volubilitè dicebant.

Rōtālīs, se, rotis iustructus. Iulius Capitolinus *in Macrino,* Tribunum qui excubias deserui passus est, carpento rotali superadnexum, per totum iter vivum atque exanimum traxit.

Rōtāns, tis. ἔρουχῶω ἔρουχῶω. Horat. *4. Ode 11.*
Sordidum flamma trepidant rotantes Vertice fumum.

Rōtātūs, a, um. ἔρουχῶω ἔρουχῶω. Ovid. *ad Pisonem,*
— & nunc cervice rotata,
Incipit effusus in gyrum carpere cursus.
Iuven. *Satyr. 6.*

— aut currum sermone rotato
Torqueat enthymema.

Vbi rotatus sermo, i. oratio conversione conclusa, atque comprehensa ambitu: quòd genus dicendi à Cicerone versum, ab Aristotele σιωπῆραμύνηον appellatur: ea contorta oratio est, quæ brevior quàm sponte naturæ fusa.

Rōtaticus, a, um, quod de vectura super rota solvitur. Scribunt etiam *rotaticum.* Vide *Pontaticum.*

Rotatim, adverbium, rotæ instar. Diomedes *lib. 3.* Vide in voce *Rotatio,* suprâ.

Rōthōmāgūs, sive Rhothomagus ἔρουχῶω, urbs Velicassorum, in Gallia Lugdunensi, ad Sequanam fluvium, teste Ptolem. *lib. 3. cap. 8.* Vulgò *Roisan,* sedes Parlamenti Normanniæ.

Rōtūndūs, a, um, globosum, hoc quòd globi, sive sphaeræ figurâ habet unica superficie contentum, & in medio sui punctum habens, à quo omnes lineæ ad circumferentiam ductæ, sunt æquales. ἔρουχῶω ἔρουχῶω ἔρουχῶω. GAL. *Rond.* ITAL. *Rotondo.* GERM. *Rund / Rundlecht.* HISP. *Redondo.* ANG. *Round, well compact or fashioned.* ¶ Dictum Rotundum (ut quidam volunt) a retundendo, quòd omnis undique retusa sit angulorum asperitas. Plin. *l. 10. c. 52.* Aquatilium ova rotunda. *Ibid.* Ova excurrunt à rotundissima sui parte, dum pariuntur. Cic. *i. de nat. deor.* Nunc autem hætenus admirabor eorum tarditatem qui mundum animantem, immortalem, & eundem beatum & rotundum esse velint, quòd eâ formâ negat ullam pulchriorem esse Plato. Horat. *8. Epod.*

Nec sit marita, qua rotundioribus
Onusta baccis ambulet.

Cic. *de Univ.* Idque ita tornavit, ut nihil effici possit rotundius, nihil ut asperitatis haberet, nihil offensionis, &c. Colum. *lib. 8. c. 3.* Quum deinde quis volet quamplurimos mares excludi, longissima quæque, & acutissima ova subjiciet: & rursus quum feminas, rotundissima. ¶ Ore rotundo loqui, est volubili, & concinno orationis genere uti. Horat. *in Arte,*
Gravis ingenium, Gravis dedit ore rotundo.
Musa loqui.

Gellius, Crispum sanè agmen orationis, rotundumque, ac modulo ipso numerorum venustum. Cicero *in Orat.* Thucydides autem præfractior, nec satis (ut ita dicam) rotundus, primus instituit dilatate verbis. Rotundæ clausulæ dicuntur, intra quas sententiæ clauduntur cum sequentibus non hærentes. Budæus. Gellius *cap. 1. lib. 16.* Enthymema verbis brevibus, & rotundis. Idem *c. 13. lib. 11.* Rotunda & volubilis sententia.

Rōtūnditās, atis. ἔρουχῶω ἔρουχῶω. GAL. *Rondeur.* ITAL. *Rotondita.* GERM. *Die runde.* HISP. *Redondez por todas partes.* ANG. *Roundness.* Plin. *lib. 1. cap. 3.* Cornibus, quæ sunt rotunditate præpilatæ, ad latera porrectis. *Ibid. c. 36.* Rotunditas oris.

Rotunditas verborum. Macrobius *Satur. lib. 7. cap. 5.* Nihil tam indignum toleratu, quàm quòd aures nostras Græca lingua captivas tenet, & verborum rotunditati assentire cogimur, circumventi volubilitate sermonis, qui ad extorquendam fidem agit in audientes tyrannum.

Rōtūndè, adverbium, Aptè eleganter. ἔρουχῶω ἔρουχῶω. GAL. *Rondement.* ITAL. *Rotondamente.* GERM. *In die runde / dertlich.* HISP. *Redondamente.* ANGL. *Roundlie, compactlie.* ¶ Cic. *4. de finib.* Ista ipsa, quæ tu breviter, Regem, Dictatorem, divitem solum esse sapientem, at e quidem aptè, ac rotundè, &c.

Rōtūndo, as, Rotundum facio. ἔρουχῶω. GAL. *Arrondir, faire rond.* ITAL. *Rondare, far rotondo.* GERM. *Rund oder rundelecht machen.* HISP. *Redondear por todas partes, hazer redondo.* ANG. *To mak round.* ¶ Cic. *de univers.* Quumque similes universalis natura efficere vellent, ad volubilitatem rotundavit. Virg. *lib. 10. c. 11.* Id ad circumum rotundatur. ¶ Per translationem accipitur pro explere sive perficere, eò quòd rotunda forma nulla sit perfectior. Horat. *1. Ep. 6.*

Mille talenta rotundentur, totidem altera: porro
Tertia succedant.

Rotundare caput, pro Rotundum habere, vel producere. Plin. *lib. 20. c. 18.* de papavere: Sativum omne magis rotundat capita: at sylvestri longum ac pusillum.

Rōtūnda

Rotundatus, data, datum. *Velleius*, Rotundatus Sol in colorem at-
cus.
Rotundatio, verbale. ἰσοπέδιον GAL. Arrondissement. ITAL. Roton-
damento. GERM. Ein rund machung. HISP. Aquella obra de redondear.
ANGL. A making round. Vitruv. l. 10. c. 11. Sic in rotundatione, & in
longitudine, aequalia spatia fiunt.
Roxana, sive potius Rhozana, vide supra, inter ea quae ab Rh aspirato
initium sumunt.
Roxicum, apud Ptolemaeum lib. 3. civitas est Corsicae insulae: nunc
vulgo *Rogela* dicta.
R.R. geminatum (inquit Festus) in compluribus orationibus, quum
de actis differitur, quae etiam perscribi solent, id est, rationum re-
latarum, quod iis tabulis docentur iudices, quae publice data at-
que accepta sit.

R V

Rubedo, Rubefacio, vide *Rubellus*.
Rubellianae vites, sive rubellae, quae dicantur? Vide *Rubellus*.
Rubellio, nis, rubecula. Hadr. Iun. Rubellio, rubecula, silvia. ἰγίλας.
Est item piscis praegrandi capite, ex genere mullorum, (quem
ἰγύθωνος vocat Aristoteles, ut Gaza arbitratur) a coloris rubedi-
ne nomen habens. Unde Galli *rougeretum* appellant. ANGL. *Arochet*
fish. Hic in vino necatus, in posterum vini tedium inducit. Plin.
lib. 32. c. 10. Mullus in vino necatus, vel piscis rubellio, iis, qui inde
biberint, vini tedium affert.
Rübētā, a, Rana genus venenosum, in sicco semper vivens; & a rubis
nomen trahens, in quibus plerumque victitat. ἰγύθωνος. GAL. Cer-
taine espece de grenouille, ou reine venimeuse, qui vit es hayes & ar-
brisseaux. ITAL. Rana summartina, rosso, botta. GERM. Ein Härtentrot/
Ein giftig thier von dem geschlecht der Kröten oder frösche, Welches
sich in staudey enthalter. HISP. La rana de las carcalas. ANGL. A kinde
of venemous frogge. Satyr. 1.
— que molle Calenum
Porreclāaque viro miscet siccante rubetam.

Plin. lib. 8. cap. 31. Auxiliantur contra ranam rubetam. Idem lib. 32.
cap. 5. Sunt quae in vepribus tantum vivunt, ob id rubetarum no-
mine, ut diximus, quas Graeci phrynos vocant, grandissimae cun-
ctarum, geminis veluti cornibus, plenae veneficiorum. Mira de
his ceptatim tradunt Autores.

Rubēs, a, um, & Rufus, generalia nomina sunt, ad omnia quae quo-
modolibet rubent. ἰγύθωνος. GAL. Rouge. ITAL. Rosso. GERM. Rot. HISP. Bermejo. ANGL. Redde. Et enim sanguineus, cro-
ceus, aureus, ostrinus, fulvus, flavus, rubidus, phoeniceus, rutilus,
luteus, spadiceus, rubei seu rufi coloris sunt, aut acuentes eum, &
quasi incendentes, aut cum colore viridi miscentes, aut nigro in-
fulcantes. Gell. lib. 2. cap. 29. Sed quum aliter rubeat ignis, aliter
sanguis, aliter ostrum, aliter crocum: has singulas rufi varieta-
tes Latina oratio singulis, propriisque vocabulis non demonstrat,
omniāque ista significat una ruboris appellatione: quam tamen ex
ipsis rebus vocabula mutuatur, & igneum aliquid dicit, & flam-
meum & sanguineum, & croceum, & ostrinum, & aureum. Sunt
tamen qui negent rubeum Latiam vocem esse: illud certe constat
rubentem, seu rubrum colorem usitatus dici, quam rubeum.

Rübēo, es, ui, Rubeus sum. ἰγύθωνος. GAL. Estre rouge, de venir rouge. ITAL. Esser rosso, arrossirsi. GERM. Rot
sein. HISP. Embermejercese. ANGL. To be redde. Virg. 2. Georg.
Sanguineisque inculta rubent aviaria baccis.
dem 4. Georg.
Ante novis rubeant quam prava coloribus, &c.

Ovid. Eleg. 6. lib. 4. Trist.
Quam cui tela suo sanguine tinta rubent.
Aliquando ponitur pro pudore suffundor & erubescor, quod ij,
quos pudet, rubere soleant. Cic. ad Attic. lib. 15. Rubeo, mihi cre-
de; sed jam scripseram, delere nolui. id est, pra pudore suffundor.
Idem 4. Verr. Haerere homo, averfari rubere. Mart. lib. 1.
Prastantia rubeant amula labra rosis.

Ovid. 2. Fast.
Diffugiant hostes, inhonestaque vulnera tergo
Accipiunt: Tusco sanguine terra rubet.
Rübēns, tis participium, sive nomen ex participio, rubrum. ἰγύθωνος. GAL. De-
venir rouge. ITAL. Arrossirsi, divenir rosso. GERM. Rot werden. HISP. Bermejo.
ANGL. Redde. Virg. 1. Georg.
Semper Sole rubens, & torrida semper ab igni.

Ovid. 4. Fast.
— tremula dat vina rubentia dextra.
Sueton. in Aug. cap. 69. Rubentibus oculis, incomptiore capillo in
convivium reducta mulier.

Rübēfco, is, Rubens fio, erubefco. ἰγύθωνος. GAL. De-
venir rouge. ITAL. Arrossirsi, divenir rosso. GERM. Rot werden. HISP. Bermejo.
ANGL. Redde. Virg. 2. Aeneid.
Lamque rufescebat stellis Aurora fugatis.
Ovid. 2. Metam.
Tum pater ut terras, mundumque rufesce vidit.

Plin. lib. 9. c. 35. Miror ipse tantum eas caelo gaudere, sole rufes-
cere, coloremque perdere, ut corpus humanum. Hinc componi-
tur Erubefco, de quo suo loco.
Rübēfācio, rubefacis. Rubro colore tingo. ἰγύθωνος. GAL. Rougir, faire rouge. ITAL. Far rosso, tingere di rosso. GERM. Rot
oder Rotfarb machen. HISP. Embermejar a otra cosa. ANGL. To mak
redde. Cujus passivum est rufefco. Silius lib. 16.
Visque Aclantiadum rufefecerat ora suorum.

Rübēfāctūs, a, um, participium. ἰγύθωνος. GAL. Fait
rouge. ITAL. Arroffito. GERM. Rot gemacht. HISP. Hecho bermejo.
ANGL. Made redde. Ovid. 13. Metam.
Expulsi ipse cruor, rufefactaque sanguine tellus.

Rübēt, a, um, Rubeus. ἰγύθωνος. GAL. Rouge. ITAL. Rosso. GERM. Rot. HISP. Bermejo. ANGL. Redde. Horat.
in Serm.

Obscenoque ruber porrectus ab inguine palus.
Ovid. 1. Fast.
At ruber hortorum deus, & tutela Priapus, &c.
Martial. lib. 1.
Flavaque de rubro ponere mella cado.
Ovid. 11. Metam.
Fulmineus rubra suffusus lumina flamma,
Horat. 3. Carm. Ode 13.
— nam gelidos insciet tibi
Rubro sanguine rivus.

Rubrum mare. Cic. 1. de nat. deor. An quicquam tam puerile dici
potest, quam si ea genera belluarum, quae in Rubro mari, Indiae
gignantur, nulla esse dicamus? Rubrior, comparativus. Plin. lib. 10.
c. 63. Colorem illico mutant rubriore pilo.

Rübör, is, ipse color rubeus, qui & rubedo dicitur. ἰγύθωνος. GAL. Rougeur. ITAL. Rossore. GERM. Die röt-
terote. farb. HISP. Bermejo. ANGL. Reddenesse. Plin. lib. 11. c. 37.
In malis maximè ostenditur rubor. Ovid. 3. Metam.
Pectora traxerunt tenuem percussa ruborem.
Lucan. lib. 5.
— rubor igneus inscit ora,

Tyrj rubores, pro purpura, Virg. 3. Georg.
— Tyrjos incolat rubores.

Virgineus rubor, pro pudore. Idem 1. Georg.
At si virgineum suffuderis ore ruborem.

Plaut. Capt. sc. 2. a. 5. faciam ut pudeat: Nam in ruborem te tantum
dabo. Ovid. Eleg. 3. lib. 4. Trist.
Nec tibi &c. Purpureus molli fiat in ore rubor.

Catull. ad Orat.
Huic manat tristi conscius ore rubor.

Ovid. Eleg. 3. lib. 4.
— & subit ora rubor.

Idem Eleg. 7. lib. 3.
Causa ruboris eram, (inrependo.)

Idem 5. Fast.
Verba quis auderet coram sene digna rubora
Dicere.

Livius, Non sine rubore id aspexi.

Rübēcūdūs, a, um, Rubore plenus, sive abunde rubens. ἰγύθωνος. GAL. Rouge.
ITAL. Rubicondo, roffeggiante. GERM. Rot. HISP. Bermejo. ANGL. Redde. In quo alternitatis causa
(ut inquit Priscianus) loco b ponitur, ne sit absonum si rubicun-
dus dicitur. Terentius in Hecyr. Magnus, rubicundus, crispus, cras-
sus, caesus, Plaut. Pseud. sc. 7. a. 4. Magno capite, acutis oculis, ore ru-
bicundo admodum. Plin. lib. 18. c. 35. de luna loquens. Si rubicunda
ventos portendere creditur. Martial. lib. 14.
Hanc tibi Cumano rubicundam pulvere testam
Municipem misit casta Sibylla suam.

Rübēcūdülüs, diminut. Subrubens. ἰγύθωνος. GAL. Un peu rouget, rougeastre. ITAL. Aliquanto rosso. GERM. Simlich
oder ein wenig rotfarb. HISP. Bermejo un poco. ANGL. Somewhat redde.
Iuven. Satyr. 6.
— tandem illa venit rubicundula totum
OEnophorum sitiens,

Rübídūs, a, um, Rufus cum aliquo nigrore. ἰγύθωνος. GAL. Rougeastre. ITAL. Rossardo. GERM. Schwarz
rot. HISP. Ruvio, roxo. ANGL. Having a roat red. Apul. Gell.
lib. 2. cap. 26. Non enim haec sunt sola vocabula rufum colorem
demonstrantia, quae tu modò dixisti, rufus, & ruber; sed alia
quoque haecenus plura, quam quae dicta abs te Graeca sunt. Fulvus
enim, & flavus, & rubidus, & phoeniceus, & rutilus, & luteus, & spa-
dix, appellationes sunt rufi coloris. Haec ille. Aliquando tamen ru-
bidus, pro scabro, & aspero accipitur. Plaut. in Stich. Rubiginosam
strigilem, ampullamque rubidam. Hinc & panis bis coctus, a sca-
brietate rubidus dicitur, qui & a nautarum usu nauticus etiam ap-
pellatur. Idem, Exiguam buccellam rubidi panis. Quo tamen in lo-
co Festus (si modo emendati sunt codices) rubidum panem interpre-
tatur panem parum coctum.

Rübēllūs, a, um, Subrubram. ἰγύθωνος. GAL. Rouget, rougeastre, tirant sur le rouge. ITAL. Rossastro. GERM. Rotlecht.
HISP. Bermejo un poco. ANGL. Reddish, or somewhat redde. ut Vi-
nam rubellum, sive rubellum absolute, dicitur, quod modicè, &
dilutè rubet. Martial. lib. 1.
Et Veientani bibitur fax crossa rubelli.

Rubellae vitae, id est, Nomentanae, a materiae rubedine cognomi-
natae. Plin. lib. 14. cap. 2. Proxima dignitati Nomentanis, rubente
materia: quapropter quidam rubellas appellaverunt. Eadem & ru-
bellianae vocat Columel. lib. 3. cap. 2. Nomentanae, iniquens, vini
nobilitate subsequuntur Amineae, fecunditate verò etiam praeve-
niunt: quippe quum frequenter impleant, & id quod ediderunt,
optimè tueantur: Sed earum quoque feracior est minor, cujus & fo-
lium parcius scinditur, & materia non ita rubet, ut Amineae a quo
colore rubellianae nuncupantur.

Rubi, Ruvo. V.E. Calabriae sub A. Barenfi: gaudet titulo Comitatus,
spectatque ad gentem Carafam. Est etiam oppidum Campaniae, a
ruborum frequentia, sive a rubore dictum. Horat. in Serm.
Inde Rubos fessi pervenimus, ut poide longum
Carpentes iter, & factum corruptius imbr.

Rübēūs, a, um, ex rubo factum, ut Vimen Rubeum, Virgae Rubeae,
quae Rubis afferebantur, fiscellis texendis utiles. Virg. 1. Georg.
Nunc facilis Rubra texatur fiscina virga.

Rübīā, herba radicem habens rubram, tingendis lanis, ac coriis ido-
neam. ἰγύθωνος. GAL. Herbe nommée Garance. ITAL. Grana robbia
GERM. Rote oder Zerbröte/cin Kraut. HISP. La rubia de los tin-
ores. ANGL. Madder hearbe to die or colour with. De qua Plin. lib.
24. cap. 21. Erythrodanus, quem aliqui erythrodanum vocant,
nos rubiam, quae tinguntur lanæ, pellisque perficiuntur, in Me-
dicina

dicina urinam eiet. Idem lib. 35. cap. 6. & lib. 19. cap. 3. Pharmaco-
 copolæ rubiam tinctorum, Galli sua lingua garanciam nominant.
 Rubicōn, genitivo rubiconis, penult. prod. ῥυβικων. Fluvius distri-
 minans Italiam à Gallia citiore. Originem ducit ex Apennino
 monte, fluitque inter Ariminum & Ravennam, in mare Adriati-
 cum. Lucanus lib. 1.

— *Vt ventum est parvi Rubiconis ad undas, &c.*

Ejus multa mentio est apud Plutarchum in vita Pompeii & Caesaris.
 Plinius cum in octava regione Italiae collat. Suetonius in Cas. Con-
 secutusque cohortes ad Rubiconem flumen, qui provinciae ejus
 finis erat, paulum constitit. Vulgo *Pisafello*.

Rubicundus, Rubidus. Vide *Rubens*.

Rubigalia, eadem quæ Robigalia.

RUBIGO, rubiginis. ῥυβιγῶν. GAL. Rouille, ou rouille, ro-
 uilleure. ITAL. Ruggine, rugginezza. GERM. Rost. HISP. Herrumbre
 de hierro. ANGL. Rust or canker. Vitium metalli, & proprie id quod
 ferro contrahi videmus, aridum & rubrum metallum paulatim ero-
 dens. Dicta rubigo à rubro, sive rubido colore: unde & antiquis
 robigo dicebatur, nam illi robum dicebant, teste Festo, quod nos
 rubrum. Aerugo verò proprie fit in ære: sicut ferrugo in ferro: &
 contrahitur ex humore: neque rufa est, & sicca, qualem diximus
 rubiginem esse, sed viridis, atque humida. Plin. lib. 17. cap. 4. Ferrò-
 que argilla omnis rubiginem obducit. Virg. 1. Georg.

— *Exesa inveniet scabra rubigine tela.*

Catull. Argon.

— *Squallida desertis rubigo infertur aratri.*

Ovid. 1. Metam.

— *livent rubigine dentes.*

Rubigo, vel robigo. ῥυβιγῶν. In segetibus, inquit Budæus, est:
 quam *Nuyllam*, hoc est, nebullam nostrates agricolæ vocant: spicæ
 enim marcidæ fiunt hoc vitio, & in pulverem foetidum confricti-
 les: dicitur etiam ærugo. ἑρως. GAL. Nielle de ble. ITAL. Ruggi-
 ne che viene alle biade. HISP. El nuble de los panes. ANGL. Blasting
 of corne. Horat. lib. 1. Carm.

— *Nec pestilentem sentiat Africum*

— *Fœcunda vitis, nec sterilem seges Rubiginem.*

A rubigine,

Rubigalia dicta, id est, festi dies, amoliendæ rubigini instituti ab anti-
 quis: quales sunt supplicationes amburbæ, aut ambaruales, quæ ho-
 die propter ejusmodi causas factitantur. Plin. lib. 18. cap. 29. Rubi-
 galia Numa constituit, quæ nunc aguntur ad septimum Calen-
 Maij: quoniã tunc ferè segetes rubigo occupat. Hastenus Budæus.

RUBIGINOSUS, a, um. ῥυβιγινοῦς. GAL. Enrouillé. ITAL. Ruggino-
 so. GERM. Rostig. HISP. Cosa con herrumbre. ANGL. Rustie or can-
 kred. ut apud Martial. lib. 5. Rubiginosi dentes. Cætera vide in di-
 ctione. *Robigo*.

RUBIGINOSUS, & RUBIGINOSUS, aris, Rubiginem contraho. ῥυβιγι-
 νοῦς. GAL. S'enrouille. ITAL. Arruginirsi. GERM. Rostig werden. HISP. Hazer se con
 herrumbre. ANGL. To waxe rustie. Apul. lib. 3. Floridorum, profectò
 ut gladius usu splendescit, situ rubiginatur: ita vox in vagina si-
 lentij condita, diutino torpore hebetatur.

RUBINUS, gemma diaphana, rutilans rubensque exigua portiuncula
 cærulei coloris, ac limam respuens.

RUBOR, Vide *Rubens*.

RUBRICA, a, Terra rubri coloris, qua fabri materiarij lineas ducunt.
 ῥυβρικα. GAL. Terre rouge. ITAL. Terra rossa. GERM. Rot erdtich/das rot serbet / Rotelstein / Rubric. HISP. Barro bermejo.
 ANGL. Redde chaulke or earth. Colum. lib. 2. Omnes arbusculas
 priusquam transferas, rubrica notare convenit: ut quum ferentur,
 easdem cæli partes aspiciant, quas etiam in seminariis conspexerunt.
 Hac librorum indices, id est, titulos & capita notabant. Quint.
 Ad album & rubricas se transferre. Persius Satyr. 5.

— *Excepit si quid Masuri rubrica notavit.*

Hoc de jure publico Fabius, quorum alij se ad album ac rubricas
 transfulerunt. Prudent.

— *dicant quid condita sit lex*

— *Bis sex in tabulis, aut cur rubrica mineatur,*

— *Qua prohibet peccare reos?*

Rubrica etiam à rubricæ colore, dicta est impetiginis species
 (quæ in morbo Gallico frequens) secunda, apud Celsum, lib. 5. cap.
 de impetigine. Rubrica terra, quæ subrubens est, & rubris arenulis
 conspersa. Columell. lib. 2. cap. 10. Id, ut dixi, exilem amat terram, &
 rubricam præcipuè.

Rubrico, rubricâ signo: item rubrum facio. Vt apud Claudian.

— *Rubricaverit ensim.*

RUBRICATUS, a, um, quod est rubrica intinctum. ῥυβρικατωδης. GAL. Teint de terre rouge. ITAL. Cosa imbruttata di terra
 rossa. GERM. Rot gefarbt. HISP. Cosa ensuzada de barro bermejo.
 ANGL. Thaw is dipped with redde chaulke. Rubricata linea, est qua
 fabri utuntur ad opus suum dirigendum & bene coaptandum ne
 ulla inæqualitas appareat. Cornutus in Pers. Sat. 1.

RUBRICATA, a, Color quem mulieres genis inducunt. αἰδοεικὸς. Plaut.
 in Truc. Buccas rubricata, & omne corpus intinxit tibi. Alio nomi-
 ne purpurissum dicitur: unde idem Plaut. ibidem, Buccas purpurif-
 atas & rubricata tinctas, in eadem effert significatione.

RUBRICOSUS, a, um, adject. Rubrica abundans, vel rubricæ similis. ῥυβρι-
 κῶδης. GAL. Plein de terre rouge. ITAL. Pieno di terra rossa. GERM.
 Das voll rot erdtichs / oder rotfarbender matery ist / der Rubric gleich.
 HISP. Lleno de barro bermejo. ANGL. Full of redde chaulke or ruddle to
 marksheepe. ut, Terra rubricola, ex qua rubrica effoditur: aut
 quæ rubra est ad similitudinem rubricæ. Colum. lib. 4. cap. 33. Spis-
 sum solum & rubricosum reformidat. Et lib. 2. c. 16. rubricosus lo-
 cis succidi lupinum oportet, cum tertium florem egerit.

Rubricatus Ptolemæo, Rubricatum Plinio, Fluvius est Tarracensis
 Hispaniæ, Laxatanos & Indigetes dirimens ab Ilergetibus. Vide
 Ptolemæum lib. 2. cap. 6. & Plin. lib. 3. cap. 3.

Rubrum, vermiculum, quem Græci cæcum dicunt. Papias.

Rubrum mare, pars Oceani, Arabiam à Meridie alludens ad Occiden-
 tem Arabico, ab Ortu Persico sinu terminata. ῥυβρον θάλασσα. Rubrum autem mare dictum est imitatione Græ-
 corum, qui ῥυβρον θάλασσαν vocaverunt, sive quod ejus coloris
 aquam esse crediderint, quod tamen falsum esse constat: sive quod
 ob rubras arenas aqua rubra esse appareat: sive ab Erythra Rege
 Persei & Andromedes filio, qui proxima mari huic loca tenuit.
 Plin. lib. 5. c. 23. Irrumpit deinde & in hac parte geminum mare in
 terras, quod rubrum dixere nostri, Græci Erythraum à rege Ery-
 thra, aut (ut alij) Solis repercussu talem reddi colorem existiman-
 tes, alij ab arena terraque: alij à tali aquæ ipsius natura.

Rubrus, a, um, idem quod Ruber, de quo supra. Apud Solinum c. 53.
 Colores duo sunt quos fingere non valet, rubrus & candidus, ex-
 teros facillè mentitur, de chamæleonte.

RUBRUS, i, frutex notissimus, passim in dumis proveniens, flagellis len-
 tis, & nisi quis occurrat, quod aduncis spinis comprehendat, & hu-
 mi sparsis, capitibusque nonnunquam in terram defixis, & radicem
 denuò ex se agentibus, quæ res agricolas primùm propaganda-
 rum vitium rationem videtur docuisse. ῥυβρον. GAL. Vne ronce. ITAL. Rubo, rogo. GERM. Bramber stand. HISP. carca. ANG.
 Abramble, the black berie tree. Florem habet candidum, & fructum
 moris non absimilem. Horat. 1. Carm.

— *seu virides rubum*

— *Dimovere lacerta.*

Virg. 3. Eclog.

— *Mella suant illi, ferat & rubus asper amomum.*

Quintilianus lib. 9. c. 4. Rubos arvis excidimus. Rubus Idæus,
 frutex est superiori non dissimilis, tenerior tamen, & minoribus
 horrens spinis; quanquam & sine spinis invenitur. Copiosissimè
 provenit in Ida monte, unde & nomen habet. Rubus canis-
 nus, frutex est arbusculæ instar, rubo longè major, folia ferens
 multa latiora myrto, firmis circa ramos spinis, flore candido,
 fructu oblongo, nucleo olivæ simili, qui per maturitatem ful-
 vescit, & flocculos intus continet, lanæ quandam speciem præ se
 ferente κωσσοβατό. Galli esglanteriam nominant. Dalecamp. ad
 Plinius.

Rubus	{	qui morum	excelsus, βάρθ.
		fert.	Humistratus, χαμψιβάτος, ῥοβιγί- ατος.
		qui rosam gi- gnit.	Cynobatos, sive cynospastos.
		Iudæus fram- boisier.	Cynorthodus, rosier sauvage.
			Spinofus. Non spinofus.

Ruberum, i, locus in quo rubi copiosè proveniunt, vel ipsa ruborum
 copia. ῥυβρον. GAL. Un lieu où croissent force ronces, & esglanterie,
 buissonnerie. ITAL. Macchione. GERM. Ein ort an dem vil Bramben
 standen stehen. HISP. El carcal, lugar de carcas. ANGL. A place where
 many brambles growe. Ovid. Metam.

— *Cornaque & in duris harentia mora rubetis.*

RUCTA, vel frumen in homine, rumen in bestia, pars gutturis gurgu-
 lioni proxima. Ita Gl. Isid. al. crustum.

RUCTUS, us, ui, est proprie cibi & potus in stomacho malè concocti
 ventosa per os efflatio. ῥυκτος. GAL. Rot, rottement. ITAL. Rutto.
 GERM. Ein gorpff kopp/oder roupff. HISP. Reguelo. ANGL. A belche
 and breaking of wind upward. Martial. lib. 1.

— *Ista linunt dentes tentacula, sed nihil obstant,*

— *Extremo ructus quum venit à barathro.*

Cic. Pato, lib. 6. Stoici crepitus aiunt æquè liberos ac ructus esse
 oportere. Colum. lib. 6. Cruditatis signa sunt crebri ructus, ac ventri
 sonitus, fastidia cibi, nervorum intentio, hebetes oculi. Plin. lib. 2. c.
 18. Anethum quoque ructus movet, & tormina sedat. Plaut.
 Pseud. sc. 2. a. 5. Suavis ructus mihi est.

RUCTO, as, est ructus emitto. ῥυκτω. GAL. Rotter. ITAL. Ruttare.
 GERM. Gorpfen / Reupsen / Grotzen / koppen. HISP. Regordar.
 ANGL. To belche, or bealk or break wind upward. Juvenal.
 Satyr. 4.

— *laudare paratus,*

— *Si bene ructavit, si rectum minxit amicus.*

Cic. ad Cornificium l. 12. Quem ego ructantem, nauseantem conje-
 ci in Cæsaris Octaviani plagas. Plaut. Pseud. Pergin' ructare tu
 mihi?

RUCTOR, aris, deponens, Ructo. ῥυκτω. Varro. 3. de re rust. cap. 2. Ego, in-
 quit, te præsertim, cujus aves hospitaes etiam nunc ructor, quas
 mihi apposuisti paucis antè diebus. Horat. in Arte,
 — *Hic dum sublimem versus ructatur, & errat.*

RUCTIRO, as, are, frequentativum. Colum. lib. 6. cap. 6. de bove ægrotante
 sic inquit, Gemitus exprimit, locoque stare non patitur sapè de-
 cubere, & ructitare cœpit, caudamque crebrius agere. Sunt ta-
 men qui hunc locum corruptum velint, legi autem debere, agitare
 caput, caudamque, &c.

RUCTATUS, a, um, pro eructatus, vel ructando ejectus. ῥυκτωδης.
 ἀπερυσθεις. GAL. Ietté en rottant. ITAL. Gittato ruttando. GERM. Aus
 figeworffen mit gorpfen. HISP. Echado regolgando. ANGL. Cast forth
 by bealking. Ructari cruores. Silius lib. 15.

— *Permiscésque meo ructatos ore cruores.*

RUCTATRIX, is, & Ructatrix, verbalia. Martial. lib. 10.
 — *Nec deest ructatrix mentha, nec herba salax, in ipso sudore in dactylis.*

RUCTUM, frumen. Gl. Isid. aliàs Crustum. Cerda.

RUCTUOSUS, a, um, ῥυκτωδης. Spiritus ructuosi.

— *Quint. lib. 4. cap. 2. Ructuosos spiritus geminate.*

Rudens, vide *Rude*.

RUDERO, Ruderum, vide *Rudus*.

RUDIA, arum, ῥυδία. Ptolemæo. ῥοδία Stephano, sive Rhudia, a, Plinio:
 sive, ut apud Strabonem legitur, Rhodæiorum, oppidum Pediculo-
 rum sive Salentinorum, non procul à Brundisio, à Græcis condi-
 tum, patria Ennij Poëtæ. Post Barium (inquit Mela lib. 2.) Egnatia
 & Ennio cive nobiles Rudia. Item Silius.

— *Miserunt*

Miserunt Calabri, Rudia genere vetusta.

Rūdūs, a, um. Cicero pro Archia poeta, de Ennio loquens, Ergo illum qui hæc fecerat, Rudium hominem majores nostri in civitatem acceperunt.

Rūdīārūs, Rudicula, Vide Rudis substantivum.

Rūdīmētum, Vide Rudis adjectivum.

Rudarum, i, rudis naturæ habitus. Apul.

Rūdīs, substantivum, fæminini generis. Virga rudis & impolita, sive ea lignea sit, sive ferrea, quæ variis olim usibus accommodabatur. & arādy. GAL. Une verge de bois, ou de fer, sans façon, sans estre acconstrée. ITAL. Verga di legno non ornata che si dava a soldati vecchi, quando cessavano della milita. GERM. Ein ungehoblete unbereitete ruten sic sey hölzen oder heyßen. HISP. Vara no polida y labrada. ANGL. An unprepared or polished rodde. Nam & rudibus agitabantur ea quæ ad ignem coquebantur, aut alia ratione miscebantur. Plin. lib. 34. Vritur in patinis per laminas miutas cum sulphure, versatum rudibus ferreis, aut ferulaceis. Cato de re rust. cap. 104. Hæc rude misceto ter in die, quinque dies continuos. Rudibus item depugnabant gladiatores, teste Lampridius, qui refert, Commodum in arena rudibus inter cubiculares gladiatores depugnasse. Hinc rudibus batuere. Suet. in Calig. e. 32. Mirmillionem è ludo rudibus batuentem, & sponte prostratum, &c. Hinc ad rudem compellere, idem est, quod cogere depugnare. Cic. Octavio. Qui veteres gladiatores reliquias ludis Cæsari ad rudem compulisti, iidem quoties aut ætate emeriti, aut multis jam relatis palmis, vacatione digni videbantur, rude à Prætoro donabantur. Idem 5. Philipp. Tam bonus gladiator tam citò rudem accepisti? Ovid. Eleg. 8. lib. 4. Trist.

Me quoque donari jam rude tempus erat.

Sueton. in Claud. e. 21. Cum effedario, magno omnium favore rudem indulisset. Horat. i. Epist.

Spectatum factis, & donatum jam rude, quævis

Mæcenas iterum antiquo me includere ludo.

Vbi donatus rude, per translationem dixit pro eo quod est, ætate emeritum. Gladiatores enim accepta rude, ab omni depugnandi necessitate eximebantur. Quo fit ut Rudem pro libertate, & oprato rei cuiusvis sine accipiamus. Iuvenal.

Ergo sibi dabit ipse rudem.

Rūdīcūlā, æ, diminutivum, Parva virga impolita, ad multa utilis, potissimum autem ad movenda & agitanda ea quæ super ignem decoquantur. & arādy. GAL. Une petite verge ou spatule de quoy on remue les choses qu'on cuit sur le feu. ITAL. Verga di spadola da mescolare nelle cose che si muovono sopra il fuoco. GERM. Ein ungehoblet oder unbereitete rütze oder stängelin / als die sind mit denen man etwas ob dem Feuer umbrüret. HISP. El rodavillo de palo para mecer. ANGL. A slick or ladell vohet with men do stirre the things that ar sodden on the fire. Cato cap. 9. Igne bene coquito, rudicula agitato crebro, usque adeo dum fiat tam crassum, quam mel. Plin. lib. 20. Non est opus in hoc usu lanas rudiculis esse curatas.

Rūdīārī, dicti sunt qui impetrant missionem artis gladiatorie, donati rude, si dōmāzāpōsi. Sueton. in Tiber. cap. 7. Rudiaris quoque quibusdam revocatis auctoramento centum millium dedit. Item Rudiarij dicuntur, qui saga rudia, & nova poliunt, ut ait Hermolaus ex Festo.

Rūdīs, e, asper, impolitus. & arādy. GAL. Rude, nouveau, rustant, brute. ITAL. Ogni cosa rozza. GERM. Unbereitet, ungegeret, rauo. HISP. Cosa no labrada de no enñada. ANGL. Rude, rusticall. ut Rude marmor, ebur rude cui artificiosa forma nulla adhuc est inducta. Rude argentum, id est, infectum, quod neque signatum est, neque alium in usum laboratum. Liber rudis, id est, non satis diligenter excultus. Cic. de Orat. Quæ pueris nobis inchoata & rudia exciderunt, Transfertur inde ad animum, rudisque illi dicuntur, qui adhuc animum non expolivere disciplinis, & doctrina, rerumque usu. & arādy. Idem 2. de nat. deor. Rudem me discipulum, integrumque accipe. Ovid. Eleg. 6. lib. 2. Trist.

Ennius ingenio maximus, arte rudis.

Idem Eleg. 3. lib. 3. Trist.

Ad mala jampridem non rude pectus habes.

Gell. cap. 21. lib. 15. Rudia tempora nec expolita doctrina. Idem e. 23. lib. 13. Inexcultæ & rudes villæ. Velleius, Rudis erat studiis Sextus Pompeius. Quintil. Rudes anni (pueritæ), Velleius, Rudis intellectus Corinthiorum (vavorum) Plin. l. 2. c. 7. Sedere cepit sententia hæc, pariterque & eruditum vulgus, & rude in eam cursu vadit. Rudis, genitivo aliquando jungitur. Cic. pro Flacco, Homines impediti, rerum omnium rudes ignarique. Idem lib. 1. Offic. Rudes Græcarum literarum. Aliquando accusativo cum præpositione Ad. Livius 4. belli Punic. Rudem ad pedestria bella Numidarum gentem esse, equis tantum habilem. Aliquando ablativo cum præpositione In. Cic. i. de Orat. Rudem in jure civili. Ponitur aliquando rudis pro rustico. Iuvenal. Satyr. 11.

Tunc rudis, & Graias mirari nescitis artes,

Magnorum artificum frangebatur pocula miles.

Interdum pro duro & inclementi. Terent. in Phorm. Adcon te esse ingenio rudi & inexorabili?

Rūdītās, atis, disciplinarum, rerumque imperitia. & arādy. GAL. Rudesse, ignorance, rusticité. ITAL. Rusticità, ignoranza totale. GERM. Grobheit des verstandts / unthunnenheit / unerschachung. HISP. Novedad de ignorancia. ANGL. Rudness, ignorance.

Rūdīmētum, i, Primum artis cuiusvis tyrocinium, seu prima disciplina, quæ rudes imbuuntur. & arādy. GAL. Les premiers commencemens de quelque art, apprentissage, Esbauchement, coup d'essay. ITAL. Primo ammaestramento. GERM. Der anfang oder einsetzunge bericht / so man einem sūrgibt, der noch rauo ist, und erst an fahet lehren. HISP. Lo principio de comienço de alguna arte. ANGL. The first rudiment or instruction or teaching of any thing. Vnde ponere rudimenta dicimus pro eo quod est artis alicujus principii

operam dare: quanquam figuratè simpliciter accipiat pro, rem quamlibet incipere. Cic. in Salust. Verum eò magis ostendisse debetis hominem, qui ne incipiens quidem peccare, minimis rebus posuit rudimentum: sed ita ingressus est, ut neque ab alio vinci possit, &c. Liv. 1. bell. Mac. Responsum, & patrem ejus Syphacem sine causa ex socio & amico hostem repente populi factum: & cum ipsum rudimenta adolescentiam bello lacerentem Romanos posuisse. Suet. in Ner. cap. 22. Mox & ipse aurigare, atque etiam spectari sapius voluit, positoque in hortis inter servicia & sordidam plebem rudimento, universorum se oculis in Circo maximo præbuit. Iustin. lib. 9. Alexandrum filium xviii. annos natum, ut sub milita patris tyrocinij rudimenta deponeret, ad se accersit. Rudimenta & incunabula virtutis. Rudimentum lucis, pro vitæ initio, apud Plin. in Proem. lib. 7. Et Gell. cap. 1. lib. 12. ad fovenda vitæ & lucis rudimenta. (i. infantem recens natum) præstò est, lac sap.) Senec. Epist. 89. Rudimenta hæc sunt, non opera. Sueton. in Aug. e. 64. Nepotes literas, & natate, aliæque rudimenta per se plerumque docuit. Idem in Tib. cap. 8. Civilium officiorum rudimentis, Regem Archelaum, Trallianos, & Thessalos, varia quosque de causa, Augusto cognoscente, defendit.

Rūdo, is, udi, asperam vocem edo. Proprie ad asinos pertinet, qui ruderè dicuntur quum vocem emittunt. & arādy. GAL. Recaner, rugir, braire comme asne, ou lion. ITAL. Ruggiare. GERM. Schreyen wie ein Esel. HISP. Rebruznar, proprio del asno. ANGL. To braye like an asse or lyone. Ovid. 3. de Arte, Ut rudis à scabra turpis asella mola.

Idem lib. 6. Fast. Intempestivo cum rudis ille sono, (Mellus, sup.)

Abusive & de leonibus, & de hominibus dicitur, Virg. 7. Æneid. Hinc exauditi gemitus, iraque leonum

Vinela recusantum, & sera sub nocte rudentum.

Idem 9. Æneid. de Caco, Inklusumque carvo saxo, atque insueta rudentem.

Perfius primam verbi ejus syllabam produxit, quum in exemplis jam citatis corripitur.

Rudor, is, ruditas. Apul.

Rūdēns, tis, participium. & arādy. GAL. Qui recane ou rugit, rugissant. ITAL. Che raggina. GERM. Schreyend wie ein Esel. HISP. Cosa que rebuzna. ANGL. That brayeth like an asse. Ovid. 1. Fast. Ecce rudentis rauco Sileni victor asellus, Intempestivos edidit oro sonos.

Rudens substantivum, vide sequentia.

Rūdētīsbīllūs, Sibilus qui rudendo emittitur, vox antiqua Poëtarum licentia à Pacuvio conficta, quemadmodum Iucurvicervicum pecus. Varro lib. de Ling. Lat. eodem modo Lucilius, domiporta, & repandirostum.

Rūdēns, tis substantivum, tam masc. quàm fæm. gener. Funem nauticum majorem significans, à malo ad puppim religatum. & arādy. GAL. Chable, ou grosse corde de navire. ITAL. Corda, fune, spago, sarta. GERM. Ein groß Schisleil. HISP. La cuerda de la nave. ANGL. A cable rope. Quintil. Aptare vela & rudentes disponere. Ovid. Eleg. 10. lib. 1. Trist.

Nunc quoque contans strident Aquilone rudentes.

Quanquam etiam pro eo Plinius accepisse videtur, quo naves continenti alligantur, quem Græci appellant ἀστυνίον. Virg. 3. Æneid. excussosque jubet laxare rudentes.

Plaut. Rud. Dum hanc rudentem complico. Catullus, Candidaque intorti sustollant vela rudentes.

Cicer. 5. Tusc. Ut mihi illud Laconis dictum in hos cadere videatur, qui gloriantur cuidam mercatori, quod multas naves in omnem oram maritimam dimississet: non sanè optabilis est quidem, inquit, rudentibus apta fortuna. Idem 1. de divin. Sed est quasi rudentis explicatio. Rudentes autem ea de causa sapientissimi dictos volunt, quod funes cum vento verberantur, rudere existimantur, atque hunc sonum proprium funium, non asinorum putant. Ex Nonio. Rudentem, seu funem omnem movere, pro, omnia tentanda. Ex Erasmo.

Rūdēs, eris, Lapidum frustra, & ruinarum materies. Est autem duplex, novum scilicet, & vetus. & arādy. GAL. Toute rude matiere, soit vieille, soit neuve, moillous, plastras & semblables. ITAL. Scaglia, ogni vecchia materia di roto edificio, come pietre, calci & simili. GERM. Allerley matery von einem zerbrochnen gebewo / als zerbrochne stein falk / scherben und dergleichen. HISP. La vassura. ANGL. Shards or peeces of stones broken, rubbish of old houses. Novum rudus est materia pavimenti, hoc est, saxa recens contusa, seu res fracta contracta cum calce ad pavementum faciendum. Vitruv. lib. 7. Deinde ruderi novo pars tula admisceatur, calcisque duæ partes ad quinque mortarij misti omnibus præsent responsum. Vetus rudus est, materia veterum pavimentorum, & dirutorum ædificiorum, quæ lapidibus & testis contractis, calcæque arena commista constat. Plinius, Complanata veteri rudere erant via. Liv. lib. 6. bell. Pun. Cum rudera milites religione inducti jacerent. Sueton. in Neron. cap. 38. Pollicitus cadaverum & ruderum gratiam egestionem, nemini ad reliquias rerum suarum adire permisit. Antiqui Raudus, & rodus dicebant, teste Festo, eoque nomine, non solum lapidum fragmenta, verum etiam rem omnem rudem, & impolitam significabant. Qua de re vide plura paulò antè in dictione Raudus.

Rudusculum, vide supra in Raudus.

Rūdēro, as, est, rudus induco: ut erudero, rudus eicio. & arādy. GAL. Paver, ou remplir de moillon neuf, ou de vieilles matieres d'edifices ruinez. ITAL. Empire di tale materia, mescola: avi calcina. GERM. Mit stein und kalk gemuset beschütten. HISP. Xaharrar de ripiar la pared. ANGL. To pave or fill with rubbish of old houses. Vitruv. lib. 7. cap. 1. Ne minori saxo quam quod possit manus implere, crustumationibus inductis ruderetur. Erudere verò est rudus eicere. & arādy. Varr. de re rust. lib. 2. cap. 2. Solum oportet esse eruderatum

eruderatum & proclivum, ut everti facile queat.
Ruderatus ager, dicitur, qui veterum ædificiorum materia scaret. *ἰγερωτός, ἰγερωτός, ἰγερωτός*. Plinius lib. 21. cap. 4. Rosam siccis locis quam humidis odoratiorem constat nasci: ferendam nec pinguibus, nec argillos locis, contentamque raris: proprièque rudera- rum agrum amare.
Rudérationis, verbale. *ἰγερωτός*. Vitruv. lib. 7. c. 1. Primumque inci- piam de ruderatione, quæ principia tenet expolitionum.
Ruderarius, a, um, ad rudera expurganda factus: ut
Ruderarium cribrum, ab Apuleio appellabatur cribrum majus, ex membranis, minutis foraminibus pertusa, quo rudera, hoc est, la- pilli, consimilesque sordes è frumento expurgantur. Pollinarium autem, sive excussorium cribrum dicitur, quod ex setis equinis, aut linteo rariore confici solet, ad pollinem à furfuribus secer- nendum.
Rudētum, i, locus plenus rudere, hoc est, lapidum fragmentis & ma- teria ruinæ. *ἰγερωτός τόπος*. GAL. *Un lieu plein de demolitions, ou vieilles matieres de bastimens, chevis ou abbatu*. ITAL. *Luogo pieno di scoglie*. GERM. *Ein ort das da ligt voll scherben / steinen / vnd anderem gemusel etnes zerbrochenen gemuels*. HISP. *Cosa llena de los cassajos de los edificios viejos*. ANGL. *A place full of rubbell or shards of old hou- ses*. Cato, Lentem in rudeto & rubricoso loco qui herbosus non fiet, serito.
Rufæ, oppidum Campaniæ; cuius meminit Macrobius lib. 7. Quippe Ru- fas, Batulūque tenent, &c.
Rufillus, & Gorgonius, duo quidam, de quibus proverbialiter illud dictum est ab Horatio.
Pastillos Rufillus olet, Gorgonius hircum.
 In duos aliquos diversis laborantes viriis. Si quidem ut vitio dan- dum, si quis hircum oleat: ita adæquatè vituperandum, si quis oleat unguenta: nam pastilli, pilulæ sunt unguentariæ. Alterum spurci est, alterum mollis.
Rufinus, vir consularis à Fabricio Censore damnatus, quod decem pondo argenti apud eum inventa essent. ¶ Rufinus alter, unā cum Stilicone & Gildone relictus à Theodosio Iuniore imperij admini- strator, pro tutela Arcadij & Honorij filiorum: Gildo in Africa, Sti- licon in Occidente, Rufinus verò in Oriente: omnes sanè cupiditate regni incensi in suos principes arma converterunt, ex quo diversis modis oppressi perire. Extant in hunc Rufinum Claudiani Poëtæ iunctivæ.
Rufimaceria, plurali numero, oppidum Campaniæ. Cato cap. 22. Ven- duntur ad Rufimacerias numis centum octoginta, &c.
RŪVS, a, um, color non planè ruber, sed ad flavum nonnihil decli- nans. *ἰκτῆρ ἀδμονι ἰκτῆρ ἀδμονι*. *ἔαυρος, πυρρόος*. GAL. *Roux*. ITAL. *Rosso*. GERM. *Feuerrot oder rotprecht*. HISP. *Ruivo, roxo ò bermijo*. ANGL. *Reddish, or somevohat redde voit yallow*. Martial. *Epigram. 129. lib. 14.*
Et placet hic pueris militibusque color.
 Plaut. *Fseud. sc. 7. a. 4.* Qua facie fuit? Rufus quidam, ventriosus &c. Martial. *lib. 14. ep. 129.*
Roma magis fuscis vestitur, Gallia rufis.
 Terentius in *Heauton*. Rufamque illam virginem, &c. Plin. lib. 12. c. 12. Sincerum quidem levitate deprehenditur & colore rufo. Rufior comparativus. Idem lib. 16. cap. 14. Namque & materies maris du- ra, rufiorque ac nodosa. ¶ Rufus color dictus à rubore. Vide Gell. cap. 26. lib. 2.
Rufulus, diminutivum. *ἰκτῆρ ὀυγγῆ*. GAL. *Rouffeler*. ITAL. *Rossolo*. GERM. *Rotlecht*. HISP. *Ruivo un poco*. ANGL. *A litle reddish and y allow*. Plaut. in *Amph.* Ut primūm coivit cicatrix rufula. Idem in *Asin. sc. 3. a. 2.* Macilentis malis, rufulus.
Rufuli, appellati sunt Tribuni militum, non à populo, sed à Consule facti, quod de eo iure Rutilius Rufus legem tulerit. Hi postea mu- tatione unius literæ Rutuli sunt appellati. Festus.
Rufeo, es, Rufus sum. *ἰκτῆρ ἀδμονι*. *ἔαυρος ἐπι*. GAL. *Devenir roux*. ITAL. *Essere rosso*. GERM. *Rot sein*. HISP. *Enrurviarse, enroxarse*. ANGL. *To waxe somevohat reddish and yallow*. unde Rufesco. *ἔαυρομαι*. Plinius lib. 19. cap. 20. Grues senectute nigrescunt: merula ex ni- gra rufescit.
RŪFO, as, Rufum facio. *ἰκτῆρ ἰζω, πυρρόω*. GAL. *Rouffir, faire roux*. ITAL. *Far rosso*. GERM. *Rot machen*. HISP. *Enrurviar ò enroxar otra cosa*. ANGL. *To mak reddish*. Plin. lib. 15. cap. 22. Rufatur capillus primūm prodeuntibus nucleis. Et lib. 23. c. 2. Tunc addito lentisco oleo illita una nocte rufat capillum.
Rufus Parpurius, Legatus Romanorum in concilio Ætolorum, apud Liv. lib. 32. ¶ Rufus, Centurio sub Scipione Africano, cuius & res gestas, & belli apparatus descripsit Autor Appianus. ¶ Virginius Rufus, orator egregius, interfectus à Nerone, de quo Tacitus Vir- ginium (inquit) Rufum claritudo nominis extulit. Et paulò infe- rius, Nam Virginius Rufus studia juvenum eloquentia, Muso- nius præceptis sapientiæ fovebat. Rufus Poëta Bononiensis, cuius meminit Martial.
Funde tuo lacrymas orbata Bononia Ruso.
Et resonet tota planctus in Æmilia.
 ¶ Rufus Medicus insignis, qui sub Troiano principe floruit, multā- que cōscripsit, quorum nihil ad nos pervenit, sæpe tamen ab aliiste- stis citatur. ¶ Rufus, Corinthius sophista, quanquam divitiis & ge- neris nobilitate pollebat, plus tamen ad ejus laudem dicendi gloria linguæque gratia contulit. Autor Philostratus.
Ruga, cognomen sive cognomentum fuit Sp. Carbilij, viri nobilis. Gell. cap. 3. lib. 4.
RŪGĀ, a, Contractio cutis in plicas & quosdā quasi sulcos: cuiusmodi in senibus conspici solent. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. *ἰκτῆρ*. GAL. *Ride, plus*. ITAL. *Rappa, salda, respargiccia*. GERM. *Ein tunzel*. HISP. *La Ruga*. ANGL. *A wrinkle*. Cicero 2. de senectute. Non cani, non rugæ repente autoritatem attripere possunt, sed honestè acta superior ætas. Ovid. 14. *Metamorph.*
Et rugis peraravit anilibus ora.

Idem 1. de Arte,

— *Iam venient ruga qua tibi corpus arent.*

Persius.

Iam decies redit in rugas.

Iuven. Satyr. 14.

Hoc quoque si rugam trahit, extenditque labellum.

Tanta summa non satiat, sed corrugat, & iratum reddit adductū- que vultum. ¶ Plicæ quoque in vestibus eminentes, rugæ dicun- tur: quemadmodum contra, cavitates inter plicas, sinus appella- mus. Plin. lib. 5. cap. 8. Præter quæ in veste rugas & sinus invenit. ¶ In arborum quoque fructibus qui ante maturitatem sunt decerpti, asperitates quædam, & corticis contractiones oriuntur, quæ à simi- litudine rugarum anilium veniunt, & ipsæ in nominis hujus com- munionem. Plin. lib. 12. cap. 7. Semina piperis distant à junipero parvulis siliquis, quales in phaseolis videmus. Hæc priusquam de- hiscant, decerptæ, tostæque sole, faciunt quod vocatur piper lon- gum. Paulatim verò dehiscens per maturitatem, ostendunt candi- dum piper, quod deinde tostum solibus, rugis coloréque muta- tur. Et paulò post, Decet tosta illa maturitas, idèoque & rugarum coloris similitudo.

RŪGŌSŪS, a, um, adjectivum, Rugis plenum, contractum. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. GAL. *Plein de rides, ridé, plein de plus*. ITAL. *Pieno de crisso*. GERM. *Ru- mplechtig, voll rungen*. HISP. *Cosa llena de rugas*. ANGL. *Full of wrin- kles or plaites*. Colum. lib. 12. cap. 43. Sed hæc ratio facit rugosa acina, & penè tam dulcia, &c. Idem lib. 16. c. 31. Cortex omnibus in senectute rugosior. Facies rugosior, uva passa. Claudian. 1. in *Eutro*. Martial. lib. 5.

*Rugosorem stola quum geras frontem,**Et aranearum cassibus pares mammæ.*

RŪGŌ, as, Rugas contraho. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. GAL. *Faire ride, se rider, & plier en plus comme une robe se plie*. ITAL. *Insalda- re, increspare*. GERM. *Zelchzig, oder gerumpffen machen*. HISP. *Arru- garse*. ANGL. *Te mack wrinckes*. Plaut. in *Cas*. Vide palliolum ut rugat, Rugata testa, apud Plin. lib. 9. c. 33. Vnde Corruget, in rugas contraho. *οὐκ ἔστιν ἰκτῆρ, ἰκτῆρ*. Horat. 1. *Epist. 5.*

— *Ne turpe coral, ne sordida mappa**Corruget nares.*

.X. Erugare, de quo suo loco.

RŪGŌ is, iui, & ij. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. GAL. *Rugir, braire, bu- gler*. ITAL. *Ruggire*. GERM. *Brüllen oder rurren wie ein Löwe*. HISP. *Bra- mar el leon*. ANGL. *To roare lyk a lyon*. Vnde Rugitus, qui propriè leonis est, quum vocem emittit. *βρυχθμός*. Hieronym. *Amos 3.* Leo rugiet, quis non timebit? Autor Philomelæ,

Tigrides indomita rancant, rugiantque leones.

Hinc componitur irrugio, gis: de quo supra suo loco.

RŪGŪS, us, verb. à Rugio, vox leonis. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*.

RŪDŪS, a, um, adjectivum à ruendo, hoc est, à cadendo, ut quidam vo- lunt, deductum: ut pilum ruidum, cuius crebro casu frumenta pin- suntur. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. Plin. lib. 18. c. 10. Pistura non omnium facilis. Quippe & Hetruria spicam farris tosti pincente pilo præferrato, fistula scita- ta, & stella intus denticulata: ut nisi intenti pinant, conciduntur grana, ferròque frangantur. Major pars Italiæ ruidum utitur pilo, ro- tis etiam quas aqua verset obiter, & molat. Quem tamen Plinij lo- cum explicans Hermolaus, ruidum pilum dictum innuit, non à ru- do, sed ab asperitate quasi ruidum: sive (ut alij scribunt) rubi- dum: quod nomen antiquis asperum & impositum significabat. Verba Hermolai sunt hæc, Præferratum pilum in molendo propte- rea vocatur Plinio, ut à pilo ruidum (sic enim ipse vocat) quod sine ferro est, id nomen habeat, quam quod asperum, impositumque.

Rūinā, Vide Ruō.

Rulla: a, Vide Rullum.

Rullus, Tribunus plebis fuit, Agrariæ legis promulgator, quam Cice- ro in Consulatu suo evertit. Hic, teste Plinio lib. 8. c. 51. solidum aprum, Romanorum primus in epulis appofuit. Plutarch. in *Fabio*. Fabius Rullus cognomento Maximus.

RŪMĀ, a, à veteribus dicebatur mamma, ut annotavit Nonius, citans locum Catonis ex opere de liberis educandis. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. GAL. *Mammelle*. ITAL. *Poppa, poccia, tetta*. GERM. *Ein dutton*. HISP. *Teta*. ANGL. *The dugge or pape or teat of a beast*. Ro- mam (inquit Cato) prisco vocabulo mammam appellarunt: à qua subrumi etiam nunc appellantur agni. ¶ Romulum quoque & Remum à Ruma, i. mamma, appellatos esse scribit. ¶ Hinc etiam Irrumare dicebant antiqui pro lactere: quasi rumam in os inferere, quod tamen verbum postea ad foedæ libidinis significa- tionem est translaxum, ut latius videre licet suo loco. ¶ Rumam præterea Servius interpretatur, eminentiorem colli partem, ad quam demissus cibus à certis revocatur animalibus. Quod & ip- sum Festus innuere videtur, quum *rumare* antiquos dixisse ait pro *rummare*.

Rumbus, figura æquilatera, sed non rectiangula. Papias. Id verò est *Rhombus*, de quo supra.

RŪMĒN, inis, propriè in animalibus quibusdam dicitur quidam quasi ventriculus, quo illa pabulum ad tempus demittunt, indeque rurius ad os revocant: unde & ruminatio nomen accepit. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. *ἰκτῆρ ἰκτῆρ*. GAL. *Le haut du ventricule des bestes rumi- nantes*. ITAL. *La gola*. GERM. *Der vor roanst der thieren aus den sie die speiß wider holen / vnd widerkeuoen*. HISP. *La crucera con que tragamos*. ANGL. *The cudde*. ¶ Rumen, inquit, Nonius, locus est in ventre quo cibus demittitur, & unde redditur. ¶ Per tran- slationem tamen pro ipso etiam sumitur ventriculo, cibi & potūs receptaculo. Pompon. *Prostibulo*, ut citat idem Nonius, Ego rumo- rem parvi facio, dum sit rumen qui impleat. Festus tamen inter- pretatur partem colli quâ esca devoratur. ¶ Rumen item antiqui pro ruma accipiebant, hoc est pro ubere sive mamma. Plin. lib. 15. c. 18. Colitur ficus arbor in foro ac Comitio Romæ nata, sacra ful- guribus item cōditus: magisque ob memoriā ejus, quæ nutritrix fuit Romali

Romuli ac Remi conditoris appellata: quoniam sub ea inventa est lupa infantibus præbens rumen: ita enim vocabant mammam. Hæc Plinius. Illa autem olim à rumine Rumina dicebatur. Nunc à Romulo Romula appellatur, ut videre est in dictione sequenti.

Ruminus, a, um: ut ficus Rumina. Ovid. 2. Fast.

quaque vocatur

Romula nunc ficus, Rumina ficus erat.

De ea, & unde dicta, legendus Plutarch. in Rom. & Plin. supra in Rumem. Item alij infra in dictionibus Ruminalis. & Rumia.

RUMINO: as, & Ruminor, aris deponens, Remando, & cibum à rumine ad os revoco: proprièque de iis dicitur animantibus, quæ in superiore mandibula dentes primores non habent. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται, ἀναμύρονται. GAL. Ruminer, remascher ce qu'on a mangé. ITAL. Ruminare, quando i buoi ò pecore rimafticano, quando hanno mangiato. GERM. Widenfeuven. HISP. Ruminar los animales, ò rumanar. ANG. To chaw the cudde. & Colum. lib. 7. Propter quæ bos neque ruminat, neque lingua se detergit. Virg. 6. Eclog.

Lice sub nigra pallentes ruminat herbas.

Plin. lib. 10. c. 37. Ruminant præter jam dicta sylvestrium cervi quæ à nobis aluntur. Per translationem ponitur pro in memoriam revoco & diligenter perpendo ἀναμύρονται. Varro Bimargo, ut citat Nonius. Odyssæam enim Homeri ruminari incipies. Idem Tanaquile, apud eundem Nonium, Non modò absens de te sapius cogitabit, sed etiam ruminabitur humanitatem tuam.

RUMINATIO, nis verb. actus ruminandi. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. GAL. Ruminement, remaschement. ITAL. Rimafticamento. GERM. Widenfeuven. HISP. Obra de ruminar, ò rumar. ANG. A chawing of the oudde. & Plin. lib. 11. cap. 37. Quibus neque dentes utrinque, neque ruminatio.

Ruminatio, rei cuiuspiam in memoriam revocatio. Cic. ad Attic. lib. 2. Quanto magis vidi ex tuis literis, quem, ex illius sermone quid ageretur de ruminacione, &c.

Ruminalis, analogicè erit ad rumen pertinens: rumine utens, ruminare solens.

Ruminalis ficus, Romæ fuit in Comitio, fulguribus sub ea conditis facta, à ruminando, ut quidam volunt, dicta, quòd sub ea pecudes ætatis tempore frigora captantes, herbas ruminare consueverint. Aut certè (ut Plin. lib. 5. c. 18. placere video) ab eo quod sub ea inventa sit lupa, Romulo & Remo rumen, id est, mammam præbens. Liv. lib. 1. ab urbe. Primum Romularem ficum à Romulo dictam putat; quæ deinde voce paulatim depravata, Ruminalis cepit appellari. Verba Livij sunt hæc. Ita velut defuncti regis imperio in proxima alluvie, ubi nunc ficus ruminalis est (Romularem vocatam ferunt) pueros exponunt. Ruminales hostiæ, eorum animalium quæ ruminant. Plin. lib. 8. c. 51. Coruncanus ruminales hostias, donec tridentes fierent paras negavit. Ruminam ficum, pro ruminali dixit Ovid. 2. Fast.

Arbor erat, remanent vestigia: quæque vocatur

Romula nunc ficus, Rumina ficus erat.

à rumine, i. mamma. Vide Rumem, supra. Vel à Ruma, quod verbum Mammam etiam significat. Vide Rumis infra.

RUMENTUM, inquit Festus; idem quod abruptio.

RUMEX, icis, herba est, Sylvestris ex lapathi generibus, à quibusdam oxalis appellata, lativæ proxima, foliis acutis, colore betæ candidæ, radice minima. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. GAL. Oxelle, parvella, patience. ITAL. Rumice. GERM. Mengelwurz, òder Grindwurz. HISP. La romaza, yerba conocida. ANG. Sorrel dork, òr sorell. & Quidam etiam lapathum cantherium appellant, ad strumas cum axungia efficacissimum. Virg. in Moreto.

Fœcundusque rumex, malva violaque virebant.

Plaut. Pseud. sc. 2. a. 3. Apponunt rumicem, brassicam, betam, &c. Sunt ex recentioribus qui rumicis appellationem latius accipiant, ut ad omnia lapathi genera extendatur. Plin. tamen speciem jam depictam, à cæteris generibus, rumicis nomine distinguit. Vide ipsum lib. 20. c. 21. & lib. 19. cap. 12. Rumex, teli genus, simile spari Gallici, cujus meminit Lucilius.

Tam spara, tum rumices portantur tragula porrid.

aliter murices. Casaub. Athen. lib. 8. 9. ait: In Glossis rectè Murices ἀμύρονται, òρ ῥα ἄρ. Inde in te militari murices dicti, qui Græcis ἀμύρονται, vel ἀμύρονται κινεσται.

RUMIA, sive Rumina, ut alij malunt, dicta est dea quæ rumis, id est, mammis, hoc est, pueris lactentibus præsidebat. & Die Gdium der saugenden Kinderen & Augustinus lib. 4. de Civit. Dei, Varr. lib. 2. de re rust. cap. 11. Non negarim, inquam, ideo apud divæ Rumix sacellum à pastoribus satam ficum, ubi enim solent sacrificare lacte pro vino, & pro lactentibus. Varro de liberis educandis, ut citat Nonius, Hisce lacte fit, nò vino, Cuninæ propter cunas, Rumix propter rumas: sic prisco vocabulo mammam appellabant, à quo Subrami etiam nunc dicuntur agni, ut supra dictum est in Ruma.

RUMIFERO, Rumigero, vide Rumor.

RUMIGARE, Apuleius usus est pro ruminare, & quod Quintilianus ac Plinius aiunt, remandere, & commanducate. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. GAL. Ruminer, remascher ce qu'on a mangé. ITAL. Ruminare, masticare bene. GERM. Widenfeuven. HISP. Rumar. ANG. The chaw the cudde. & Verba Apuleij sunt hæc lib. 4. de Asin. Jam ferè tertium qualum rumigabam.

Rumigetri, sunt tela, quorum meminit Gell. lib. 10. c. 15.

RUMINO, Ruminor, vide Rumem.

RUMIS, Ruma, id est, mamma. Rumis (inquit Festus) mamma dicitur: unde & rustici appellant herdos subrumos, qui adhuc sub mammis habentur. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. GAL. Mammelle. ITAL. Mammella. GERM. Ein dutten. HISP. La teia. ANG. The teator dugge of a beast. & Varrò de re rust. cap. 11. Mamma rumis, sive ruma, ut antè dicebant: inde dicuntur subrumi agni lactentes.

Rumito Fest. Ruminant, rumigerantur. Nævis, Simul alius aliunde ruminant inter se. Ver. Voc. affert etiam còposita, Arrumitos corrumito.

RUMO, as. Antiquis idem erat quod lacto, quasi rumam in os infero. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. GAL. Donner la mammelle, allaister. ITAL. Lattare, mette-

re la mammella in bocca. GER. Seugen. Dar à mamur la leche. ANG. To give suck. & Vide paulò antè. Ruma.

RUMOR, is, fama, & sermones populi: & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. GAL. Renommée, bruit de ville. ITAL. Rumor, fama, novella. GER. Ein geschrey das von einem ding aussageht / ein gemein gassenred. HISP. La fama de nuevas inciertas. ANG. Fame, brute. Rumor quid sit, docet Quintil. declam. 252. & Rumores alexi, Liv. lib. 4. a. 5. Rumores ire. Ibidem. Ovid. Eleg. 12. lib. 3. Trist.

memori rumorem voce referre:

Et fieri fama parsque, graduusque potest.

Cic. in Philip. Improbissimis rumoribus dissipatis Terent. in Andr. Meum gnatum rumor est amare. Cic. ad Cassium, lib. 12. Epist. Nihil preterit ad nos, præter rumores de oppresso Dolabella: satis illos quidem constantes, sed adhuc sine autore. Idem Attico lib. 16. Sed tamen rumoris nescio quid afflauerat, Horat. 2. Serm. Satyr. 6.

Frigidus à rostris manat per compita rumor.

Virg. 11. Æneid.

Rumorésque ferit varios, ac talia fatur.

Aliquando ponitur pro favore seu studio. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. Virg. 8. Æneid.

Ergo iter inceptum peragunt rumore secundo.

Rumor clemens. Salust. Jugurth. 69. cui opponitur atrox. Tacit. Rumusculus, i. diminut. Parvus rumor. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. GAL. Petit bruit. ITAL. Picciola fama, rumore. GERM. Ein geschreylin / ein schlechte sag von einem ding. HISP. Pequena fama. ANG. A small or little brute. Cic. ad Attic. lib. 2. Quas quidem ego multò magis vereor, quàm eorum hominum qui hodie vivunt, rumusculos.

RUMIFEROS, as, Rumorem fero, hoc est famam spargo: quod & RUMIGERO, as, dicitur. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. GAL. Faire courir un bruit. ITAL. Spargere rumore. GER. Zufagen gemeinlich / ein geschrey aussgehen lassen. HISP. Acarrar nuevas. ANG. To spread a brute and rumour. Plaut. Amph. Quàmque adeò cives Thebani non tumiferant probam. Legitur & Rumificanti.

Rumigeratio, nis. Lamprid. in Helicabulo. Et quæ stulticia, vel innocentia Imperatorum, qui hoc non perspiciunt, infami rumigeratione pascuntur.

RUMPO, is, rupi, ruptum, Frango, revello, scindo. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. GAL. Rompre, mettre en pieces. ITAL. Rompere, spezzare, dissiolvere. GER. Brechen, òder zerbrechen / zerschellen, zerschellen. HISP. Romper, quebrar. ANG. To break. & Virg. 1. b. 5. Æneid.

Nodos & linca vincula rupit.

Idem 9. Æneid.

Rumpere claustra manu, sociosque immittere portis.

Rumpere vincula, est effracto carcere, vel ruptis compedibus, aliave è custodia eximere. Cicero in Catil. Adjungit gravem penam municipibus, si qui eorum vincula ruperit. Idem 4. Tusc. Nec tamen ulla vincula carceris ruperit. Vulnera rumpere non coeuntia. Ovid. Eleg. 4. lib. 4. Trist.

Nève retrahendo nondum coeuntia rumpo.

Vulnera.

Rumpi copia ciborum. Senec. cap. 11. de consol. ad Marc. (homo) alimenta metuens sua, quorum modò copia, modò inopia rumpitur. Rumpere coquum (flagris.) Martial. epigram. 13. lib. 3. Item Ovidius Eleg. 1. lib. 2. Trist.

Et tibi sacratum fors mæ rumpit opus.

Interdum rumpere ponitur pro defatigare. Terent. in Hecyr. Ut me ambulando rumperet. Rumpere silentium, & rumpere vocem, est in vocem prorumpere, & rem silentio aliquandiu suppressam eloqui, & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. Virg. 10. Æneid.

Quid me atra silentia cogit

Rumpere;

Idem 1. Æneid.

Compositio rumpit vocem, & me destinat ira.

Rumperè moras, est auferrè moras, sive festinare. Idem lib. 3. Georg.

en age segneis Rumpe moras.

Rumpete fidem, est fidem violare. Ovid. Epist. 23.

Rupi quam ruptam sum mihi quæstia fidem.

Sic Rogitationes (i. plebiscita) rumpere, Plaut. Cure. sc. 2. a. 4. Rogitationes propter vos populus scivit, quæ vos rogatas rumpicis. Rumpi item dicuntur, quæ nimia tensione dissiliunt. & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. Cic. in Vatini. Ut aliquando ista quæ sunt inflata rumpantur. Hinc Quintil. Periclitatur rumpi vox tenior, & Plaut. in Capt. Ego me, tuâ causâ, ne erres, non rupturus sum (clamando, sive vocem intendendo.) Inflatas rumpere vesiculas, apud Cic. 2. de divin. Horat. 2. Serm. satyr. 3.

quum magis atque

Se magis inflaret, Non si te ruperis, inquit, Par eris.

Hinc sumpta translatione, rumpi invidia, & rumpi malis dicimus, pro eo quod est, graviter discredari, & vix ferre posse. Virg. 7. Eclog.

invidia rumpantur, ut illa Codro.

Cic. Quint. lib. 3. Ut his malis Reipub. licentiæque audacium, quibus antea rumpèbar, nunc ne movear quidem. Rumpere patientiam. Suet. in Tib. cap. 24. Et Rumpere obsequium primi ausi. Idem in Galba c. 16. Rumpo, pro rumpi facio. Martial. lib. 10.

Grandis ut exiguum bos ranam ruperat olim:

Sic, puto, Torquatus rumpet Oraculum.

Rumpere, sicut & frangere, pro interinere. Ovid. Quique Lycurgidem lecharum & arbore natum, Idmonaque audacem, quoque rupat aper, Martialis.

Sepius est equitem rumpere quàm leporem,

Hujus verbi composita sunt, Abrumpo, corrumpo, dirumpo, erumpo, irumpo, interrumpo, perumpo, & prorumpo, de quibus suis locis.

RUPPIO, & ῥα ἄρ. ἀναμύρονται. Vlpian D. lib. 9. tit. 2. l. 27. Rupisse enim utique accipiemus qui vulneravit, vel virgis, vel lotis, vel pignis cecidit,

vel telo, vel quo alio ut scinderet alicui corpus, vel ruptionem fecerit. Aquila enim eas ruptiones quæ damna dant persequitur.

Rupturus, a, um, Senec. e. 28. de vita Beata, Quæ tempestates rupturæ sint nimbium suum, video.

Rūptōr, is. פורען פון קורעאב פון פורעם. à διαρρηκτής, à ἐν-ζωαίσι κλάσει. GAL. Rompteur, qui rompt. ITAL. Chi rompe. GERM. Ein brächer, zerreißer. HISP. El que rompe. ANG. He that breaketh. Liv. 4. ab Urbe. Hiccinne est, inquit, ruptor fœderis humani, violatorque gentium juris.

Rūptūs, a, um, Fractus. פורען פון קורעאב פון פורעם. à διαρρηκτής, à ἐν-ζωαίσι κλάσει. GAL. Rompu, crevé. ITAL. Rotto, crepato. GERM. Zerbrochen. HISP. Quebrantado. ANGL. Broken. Virg. Georg. 2.

qua vi maria alta tumescant
Obicibus rupiis.

¶ Rupti membri æstimatio. Gell. cap. 1. lib. 20. ¶ Testamentum rūtum, id est, irritum. X. Ratum, Cicero de Orat. Testamentum rūtum, aut ratum. ¶ Aliquando ruptum dicimus, fatigatum & membri fractum ex diuino labore. Apuleius, Quousque ruptum istum asellum, nunc etiam claudum frustra pascemus? Aliquando ruptus, pro eo sumitur qui vestibus est laceris, & pannofus. פורען פון קורעאב פון פורעם. Mart.

Qui sanet raptos, dic mihi Galle quis est?

Ruptura, a, i, fractio Rompture, rupture, fraction: ut, Ruptura membri, pacis, &c. Gell. e. 1. lib. 20. Quoniam talloni par non fit talio: neque rumpi membrum facile possit, ad alterius rupturæ, ut ais, æquilibrium.

Rūmpī, orum, qui & traduces dicuntur, Brachia sunt vitium, quibus illæ ex arboribus in arbores traducuntur, & sibi mutuò connectuntur. GAL. Avantins de vigne. ITAL. Rampoli, rasoli. GER. Die langen Enbel an den Râben so man in die hõhe von einem baumbis zu dem anderen zeuger. HISP. Sarmientos de la parra. ANG. Branches wherby the vine tree is brought fraude trees to and tied together. Virg. lib. 1. de re rust. c. 8. Quartum pedamentum est nativum ejus generis, ubi ex arboribus in arbores traductis vitibus vinea fit: quos traduces, quidam rumpos appellant. Quibus ex verbis Varronis, quoniam manifestum est eisdem esse rumpos, qui alio nomine traduces dicuntur, reliquum est ut doceamus, hisce nominibus non arbores ipsas significari, (ut quidam putaverunt) neque rursus vites ipsas, sed quædam vitium veluti brachia; à sua utrinque matre porrecta, & circa medium arborum intervallum sibi occurrentia, ibidemque connexa. Id autem planum fiet Columellæ testimonio lib. 5. c. 7. ubi sic habet: Cætera simili ratione atque in arbusculo Italico administrantur, ut vites longis serobibus deponantur, ut eadem diligentia curentur, atque in ramos diducantur, ut novi traduces omnibus annis inter se ex arboribus proximis connectantur, & veteres decidantur. Si tradux traducem non contingit, mediavirga inter eas deligetur. Quam deinde fructus pondere urgebit, subjectis adminiculis sustineatur.

Rūmpōtinum arbusculum, genus arbusculi Gallici est, à rumpis, id est, traducibus nomen habens, qui utrinque à matre exporrecti, & circa medium arborum duarum intervallum sibi occurrentes connectuntur. Colum. lib. 5. c. 6. Est & alterum genus arbusculi Gallici, quod vocatur rumpotinum, id desiderat arborem humilem, nec frondosam. Cui rei maximè videtur idonea populus: ea est arbor cornu similis. Quineriam cornus, & carpinus, & ornus, nonnunquam & salix. Hoc genus arbusculi frequens est in agro Mediolanensi, ubi etiam hodie nomen servat. ¶ Arborea rumpotina, quibus vites rumpotina innituntur. Vites autem rumpotinas (ut ex prædictis facile intelligi potest) eas vocamus, ex quibus rumpi, id est, traduces ducuntur. Idem Colum. loco jam citato, Arboribus rumpotinis si frumentum non subferitur inter utramque partem, viginti pedum spatia interveniunt. At si segetibus indulgetur, in alteram partem quadraginta pedes, in alteram viginti relinquuntur.

Rumpotinus, a, um, à rumpis, seu traducibus de arbore in arborem ductis factum.

Rūmpōtinum, locus rumpotino arbusculo confusus, vel ipsum arbusculum rumpotinum. Colum. lib. 5. c. 6. Nam ita ferè constitutum rumpotinum animadverti, ut ad octo pedes locis siccis, & clivosis, ad duodecim pedes planis & uliginosis tabula disponantur. Reliqua vide in dictione præcedenti.

Rūmūscūlus, vide Rumor.

Rūnā, teli genus latiore habens cuspidem, à quo deducitur adjectivum Runatus, id est, runa armatus. Ennius, Runata recedit, id est, pilata, ut interpretatur Festus. ¶ Hujus diminutivum est Rulla, de quo paulò antè.

Runca, a, pro Runcina veteres usurparunt, teste Festo.

Rūncīna, a. ANG. A bush syth to cut bushes. Fabrilis instrumentum esse constat: id tamen quale sit, video non satis convenire inter eruditos: aliis asserentibus genus esse ferræ majoris, qua fabri materiam secent arborum moles, subjectis canteris: aliis rustici ferramētum genus esse existi mantibus, ad dumeta excidenda accommodatum. Nos contra runcinam eandem putamus, quam vulgus hodie planulam vocat, qua fabri assamenta radunt & lævigant. Idque ut ita censeamus, facile adduci mur Plinij testimonio l. 16. c. 42. ubi sic habet, Firmissima ad tectum abies. Eadem valvarum repagulis, & ad intestina opera aptissima, sive Græco, sive Campano, sive Siculo fabricæ artis genere spectabilis, ramentorum crinibus pampinato semper orbe sese volvens ad incitatos runcinarum raptus. Arnobius, Dolata effosa, terebrarum excavata vertigine, runcinarum lævigata de planis. Dicitur à Græcis ῥυκίωμα. ¶ Uncina, item à Romanis Dea credita est, quæ runcationi præesset: cujus meminit & August. lib. 4. Civit. Quam runcantur segetes, id est, à terra herbæ auferuntur, deam Runcinam præfecerunt.

Runcino, runcina lævigo. Varro lib. 5. de L. L. Deruncino. Plaut. Capt. 3. 4.

Rūncō, as, herbas inutiles, fruticesve noxio evello, sive extirpo. Γα-μοῦσα. GAL. Sareler, oster les meschantes herbes. ITAL. Stirpa l'herbe

cutive. GERM. Zusidatren/aufreuten. HISP. Rogar. ANGL. To weed or pluck out weeds. ut, Runcare spinas, apud Catonem de re rust. c. 2. Runcare segetem, est herbis noxiis expurgare. Plin. lib. 18. c. 21. Siliginem, far, triticum, semen, hordeum occato sarrito, runcato, quibus dictum erit diebus. ¶ Runcare, translata pro vellicare ac depic- lare Pers. Sat. 4.

Despuat in mores penemque, arcanaque lumbi
Runcantem.

¶ Hinc componitur Erunco, de quo supra suo loco.

Runco, nis. Papias, Runcones sunt, quibus vepres secantur, hi & falca- stria à similitudine falcis, dicuntur.

Rūncātio, verbale. Γαμωσιμός. GAL. Sarelement. ITAL. Effo runcare, GERM. Sâtung. HISP. Reçamiento. ANGL. A weeding. Colum. lib. 2. c. 9. frequentem tamen exigunt sarritionem & runcationem, ut her- bis liberentur.

Rūncātor, is. Γαμωσιός. GAL. Sarcleur. ITAL. Runcatore. GERM. Ein latter. HISP. Rogador. ANGL. A weeder. Colum. lib. 11. cap. 3. Quæ- que præteriero, intelligi oportebit nullam operam postulare runcato- ris.

Rūo, is, rui, rutum, & ruitum, Cado, concido. Γαμωσιός. GAL. Choir du haut en bas, tomber, aller en ruine. ITAL. Rovinar, cadere, precipitare. GERM. Zu hauffen fallen, nider fallen. HISP. Derribar, caer. ANGL. To fall down or go violently. Virg. 2. Æneid.

ruic alto à culmine Troia.

Ter. in Heaut. Quid si nunc cælum ruat? Ovid. 4. de Ponto, Eleg. 3. Et subito casu qua valubro ruunt.

Plaut. Amph. sc. 1. a. 5. Ædes primò ruere rebamur tuas. Idem Men. sc. 1. a. 1. Quin tota ædes ruant, quin cum fundamento perierint. Idem Cure. sc. 2. a. 5. Exortitur ventus, turbo, spectacula ibi ruunt. ¶ Per translationem quandoque ponitur pro effundi. Γαμωσιός. Virg. lib. 6.

Vnde ruunt totidem voces responsa Sibylla.

¶ Quandoque pro decipi. Γαμωσιός. Γαμωσιός. Cic. lib. 4. Offic. sic hoc non est emptorem pati ruere, & per errorem in maxi- mam fraudem incurere. ¶ Quandoque pro cumulare, vel corradere, evertere, disjicere, ponitur. Et sic habet accusativum, quum ali- qui sit absolutum. Virg. lib. 1. Georg.

Quid dicam iactò qui semine cominus arva

Insequitur cumuloque ruit male pinguis arena?

Idem lib. 1. Æneid.

spumas salis are ruebant.

Plaut. æris acervos ruit, improprie scilicet. Horatius idem intellexit, ut metiretur nummos, id est, etiam si modus metiretur & rueret acer- vos nummorum. Hinc est quod Cicero dixit ad Att. l. 16. De Dol- bellæ laudibus de ruam cumulum. ¶ Quandoque pro festinanter ire, seu in præceps ferri, & sine cautela in aliquem impetum facere. Γαμωσιός. Virg. lib. 10.

Quò morture ruis, maior aqua veribus audes.

¶ Quandoque pro impellere. Γαμωσιός. Γαμωσιός. Terent. in Adelyb. Cæteros ruerem, agerem, raperem, runderem, prostererem.

¶ Quandoque pro eruo, sive eximo. Γαμωσιός. Γαμωσιός. Virg. l. 11.

confusa ruebant

Ossa focis.

¶ Quandoque pro crepare, & gravi sonitu quodammodo ruina- minari. Virg. lib. 1. Georg.

ruit arduus æthor, id est tonitru percrepat.

Ad eundem modum cæli ruina. Idem lib. 1. Æneid. pro tonitru posuit.

Fluctibus (inquit) oppressos Troas, calique ruina.

¶ Ver ruit, id est, præcipitatur, & ad finem properat. Idem l. 3. Georg.

Vel quum ruit imbriferum ver.

Nox ruit. Idem 6. Æneid.

Nox ruit, Æneas, nos flendo ducimus horas.

¶ Ruere nubem, est egerere, emittere. Idem 2. Georg.

¶ ruit atram

Ad cœlum picca crassus caligine nubem.

¶ Hujus composita sunt, adobruo, corruo, ditruo, eruo, irruo, obruo & subruo: quorum significata vide suis locis. ¶ Ruere (unde ru- trum) improprie admetiri, & ruro, sive hostorio cumulum modio adæquare. Plaut. æris acervos ruit.

Rūnā, a, Casus, excidiumque dicitur. Γαμωσιός. GAL. Ruine, cheute. ITAL. Rovina, caso. GERM. Ein fall/ombfallung. HISP. Caida. ANGL. Decay of housing or falling downe. Nam (ut inquit Hieronymus) Ruina est quum parietes domorum diruantur. Cicero 3. Tusco. Magis me moverunt Corinthi subito aspectæ parietum ruina, quam ipsos Corinthios. Ovidius Eleg. 5. lib. 3. Trist.

Vt ce idi, cunctique metu lugere ruina.

Ibid. Eleg. 8. lib. 1.

At simul impulsæ est (domus) omnes timore ruina.

Gell. cap. 15. lib. 3. Anus viso filio, copia atque turba, & quasi ruina incidentis inopinati gaudij oppressa exanimataque est. ¶ Ponitur aliquando pro morte Γαμωσιός. Plin. lib. 17. c. 2. 5. Prodigium in nostro ævo Neronis principis ruina factum. ¶ Cæli ruina, pro tonitru. Γαμωσιός. Virg. 1. Æneid.

Fluctibus oppressos Troas, calique ruina.

Vbi Servius, Cæli ruina, id est, tonitribus, quorum sonus similis est ruinis. ¶ Transfertur & longius, ut pro quavis pernicie, seu calamitate accipiat. Γαμωσιός. Cic. 1. in vecl. in Catil. Prætermitto rui- nas fortunatum mearum. Idem Attico, Magna proximis Idibus ruina impendet. ¶ Subdere caput ruina, est exponere se periculo. Curtius lib. 5. Hinc spe, hinc metu militares animos versant: ruina rerum illos subdere capita, in perniciem trahi, quum Bætra pa- teant exceptura eos donis & opulentia.

Rūnōsūs, a, um, Caducus, seu ruina minans. Γαμωσιός. GAL. Rni- neux, qui menace ruina. ITAL. Ruinoso, che minaccia ruina. GERM. Gaurwellig

Baufellig, ombfellig. HISP. Cosa que esta papa caer. ANGL. Ruinous, that decayeth. ut. Edes male materiata, ruinosa, apud Cic. 3. Offic. Ignoretur in omnibus cubiculis apparere serpentes, male materiata, ruinosa.

Rupa. ex utraque parte acuta. Gl. Isid.

Rupes, is, Petra, proprie in summo rupe & acuta, deinde & quævis petraâ rumpendo, ut & rupa. ῥῶψυρ ἢ cheph ὕψω λέλαθ. δὸν, ῥῶψυρ, ὕψω. GAL. Une roche, un rocher. ITAL. Rupe. GERM. Einschrof / oder fels. HISP. La peña. ANG. A rock. Caesar. 2. bell. Gall. Quod quum ex omnibus in circuitu partibus altissimas rupes, despectusque haberet una ex parte, &c.

Rupices, Festus, Petrones rustici ferè dicuntur propter vetustatem, & quod deterrima quæque ac prærupti jam agri petra vocatur, ut rupices iidem à rupibus, aliter à petrarum asperitate & duritia Petrones dicti. Lucil.

Varronum ac rupicum squarrofa incondita rostra.

Vide squarrofus. Tertull. in apolog. c. 21. Rupices ac feri homines, Gell. l. 13. c. 9. sed veteres nostri non usque eò rupices & agrestes fuerunt, ut &c.

Rupicones, Apul. Flor. lib. 1. Quis ex rupiconibus, bajulis, tabernariis tam infans est, ut si pallium accipere velit, disertis maledicat?

Rupicapra, æ, Capra sylvestris, quasi rupium capra. ῥῦπιον ἰαῖνα. Lib. ἀϊζ ἀζελι. GAL. Un cheureuil. ITAL. Capra salvatica. GERM. Ein wild de Geyfi die in Birgen vnnnd Felsen hin vnnnd hâr sedget / als die Gems besen. HISP. Un genero de cabramontes. ANGL. A wild goat. Plin. lib. 11. c. 37. Rupicapris in dorfum adunca cornua, damis in adversum. lib. 9. c. 53. Caprae tamen in plurimas similitudines transfigurantur. Sunt caprae, sunt rupicaprae, sunt ibices peccitatis mirandæ. Vide etiam Dama.

Rupina. Gl. Isid. Rupes abrupta montium.

Rupio, suo subula, à ῥῦπιον. Gloss. Philox.

Rupitias, in legib. 12. Tabul. Sei rupitias (id est si damnum dederis) Talio esto. Laurenberg.

Ruremunda, sive Ruramunda, Rurmonde, V. E. Geldria, ad Mosæ, & Ruræ confluentem, sub A. Machliniensis.

Ruristris, Ruricola, Ruro, vide Rus.

Rursus, & Rursum. Iterum, denuò. ῥῦσῦν ἢ ὀδθ. ἀὸ ὀδθ. GAL. Derechef, d'avantage. ITAL. Di nuovo, un'altra volta. GERM. Widerumb. HISP. De nuevo, otra vez. ANGL. Againe of soones. Cic. pro Mur. Facis ut rursus plebs in Aventinum sevocanda videatur. Terent. in Eunuch. Inimicitia, inducia, bellum, pax rursus, Plaut. Most. sc. 1. a. 2. Pater venit: iube abire rursus. Idem Capt. sc. 2. a. 1. Me recipiam rursus domum. Idem Amph. Si rursus revertentem in gratiam est. Idem Aul. sc. 2. a. 1. Quò abis redi rursus. ¶ Inveniuntur interdum rursus & denuò conjuncta. Plaut. in Penulo. Revertor rursus denuò Carthaginem. ¶ Rursus prorsum. Terentius in Hecyr. Tace, trepidari sentio, & cursari rursus prorsum. Donatus, Rursus proprie retrò, Prorsum autè significat: & est proverbiale, sicut dicimus, Sursum deorsum, Intro foras. Hac illac. Et rursus versus: Laurenberg. ¶ Quandoque ponitur rursus, pro è contrario. Virg.

Hand rursus enodes trunci refecantur.

Rurs, ruris, Pradium rusticum: ita dictum, teste Varro lib. 4. de ling. Lat. quòd in eo quotannis rursus eadem fiant, ut capiantur fructus: quòd tamen ineptum videri potest, cum verisimilius sit esse ex Græco ἄρουρα, prima litera abjecta: ut ἀμύλα, mulgeo, & similia. Scaliger in Varronem. ¶ Rura autem, agrorum dicuntur tantùm: Prædia, non nisi cum ædificia sunt. Hoc tamen non observatur à Iureconsultis. ῥῦριον ἢ ῥῦριον. ῥῦριον ἢ ῥῦριον. GAL. Un lieu champêtre, un village, les champs. ITAL. Villa, possessione, conrado, campo. GERM. Ein feld, oder Gut / ein Bauvoren besitzung. HISP. El campo que se labra, ò ara, aldea. ANGL. The cuntry. ¶ Plautus in Captiv. Rus iit. Idem Mostell. sc. 1. a. 1. An ruri censes te esse? (sup. qui sic clamas.) Idem Captiv. sc. 1. a. 1. Dum ruri rurant homines. Idem Asin. sc. 2. a. 2. Te vexerunt vincum rus. Horat. 1. Epist. 10.

Rura amatores hac in re scilicet una
Multum dissimiles.

Cicet. pro Rosc. Amer. Habet animi relaxandi causas rus amœnum & suburbanum. Idem 3. Offic. Ab hominibus relegasset, & ruri habitare iussisset. Virg. 3. Georg.

Luciferi primo cum sidere frigida rura
Carpamus.

Rus mittendi. (de pueris infelici ingenio.) Quint. cap. 9. lib. 2. Plautus Most. sc. 1. a. 1. Augebis ruri numero genus ferratile. ¶ Rus eleganter posuit Catull. pro eo, qui est adversus urbanitatem. Infaceto, inquit, infacetiore ture, & alibi; pleni ruri & infacetiari. Rus satutum dixit Persius, quòd omnibus rebus abundet. Satyr. 1. Rus civitas, proverbium. Vbi quis in urbe neglectis legibus, vi, proque sua libidine rem gerit. In civitatibus enim legibus ex æquo vivitur, in agris licentius agitur. Quadrabit etiam in civitatem, in qua legum non magnus habetur respectus. Ex Erasmo.

Ruscillum, diminutivè à rus. Gell. lib. 19. cap. 9. Cœnam dabat amicis ac magistris in rusculo.

Rura veteres inultos agros dicebant, id est, sylvas, & pascua. Ex libro vationum aurore de limitibus.

Ruralis, c, quòd ad rus pertinet. ῥῦριον. GAL. Champêtre, de villa. ITAL. Cosa di villa. GERM. Das zu dem feld gehört. HISP. Cosa de campo que se labra, ò de aldea. ANG. Of the cuntry. ¶ Vnde Rurales dij. Mercurius, Panque, quibus sacrificabant placentas, & vinum, qua de re extat non invenustum Leonidæ Græci poetæ Epigramma:

Αῦλια, ἢ ἡμιφίαν, ἰπὸς πάγῳ, αἴδ' ἰπὸ πείρῃ
Πίδακτι, ἢ ὄδῳ ἀπορίσσει πένυ.
Καὶ τὸ πεπεύγητον μῆλοσ' ἀφ' ἑμῆ,
Ὅσα τ' ἀϊχμήτων πῶν κατ' ἄλλοσ' ὀπίλοι.
Ἴλασι τὰ ψαίδια, τότε σκῦρ' ἑμῶν ὀίησ',
Δίξυοσ' Ἀϊακίδων δῶρον Νεπτελίμω.
Calepini Pars II.

Id est, Stabula, & Nympharum sacer pagus, vos sub saxo fontes, rûs; aquis vicina pinus, & quadrato ovium servator, Maiæ Mercuri quique capris depastum Pan occupas scopulum: propitij hæc liba, poculumque plenum vino suscipite, Æacidæ dona Neoptolemi.

Ruratio, nis, actio rurantis. Apuleius in Apologia. Iste verò nec Diis rurationis qui eum pascunt, ac vestiunt, segetis ulla aut vitis, aut gregis primitias impartit.

Ruristris, quòd est ruris, vel eorum proprium, qui ruri degunt. ῥῦριον. GAL. De village, rustique. ITAL. Di villa. GERM. Bauvrisch / des feldes. HISP. Cosa de aldea. ANGL. Vplandish or of the cuntry. ¶ Apuleius, Ruristri vocabulo vulgus indoctum rosas laureas appellat.

Ruricolæ, æ, qui rus colit. ῥῦριον ἢ ῥῦριον ἢ ῥῦριον ἢ ῥῦριον ἢ ῥῦριον. GAL. Laboureur des champs, vilageois. ITAL. Contradino. GERM. Ein bauvor/einer der das feld bauwet. HISP. Aldeano. ANGL. That dwelleth in the cuntry. ¶ Colum. lib. 10. c. 31. Hæc nê ruricolæ paterentur monstra? Ovid. lib. 5. Metam, Ruricolâsque boves letho dedit, &c.

Aratrum ruricola. Imò τὸ ruricola, aliter hîc explicandum est: ait Passer. Ovid. 4. Trist. Eleg. 6. aliàs 5. Tempore ruricola patiens sit taurus aratri.

Rurigenæ, qui ruri natus est. ῥῦριον. GAL. Qui est, nê, ou habite es champs. ITAL. Nato in villa. GERM. Der auff dem feld oder land / Das ist / nit in der Stadt geboren. HISP. Engendrado ò nascido en aldea. ANG. Borne in the cuntry. ¶

Ruro, as, Rusticor, ruri ago. ῥῦριον. GAL. Se tenir, ou demeurer aux champs. ITAL. Star in villa. GERM. Auff dem feld sein, mit feldvoerck umgeh'n. HISP. Estar en el aldea. ANGL. To dwell in the cuntry, to exercise husbandrie. ¶ Plaut. in Capt. sc. 1. a. 1. Dum rure rurant homines. ¶ Dicitur Ruror, aris, deponens. Varr. in Serrano, ut annotavit Novius, Dum in agro studiosius ruror, aspicio Triptolemm sculponcatum bigas sequi comutas.

Rurina, ruri præposita, Papias. nempe Dea ruris. August. lib. 4. de Civit. Dei, cap. 8.

Rurium, M. sub P. Constantinopolitano.

Rurina, metallicum aliquid, Turcis valde usitatum.

Rurpor. Fest. Ruspari est quæzere crebrò & studiosè: ut hoc versu indicatur, Et ego ibo, ut latebras rusper maritimas.

Ruratus, russo coloratus, rubro infectus.

Rurissa duplex est, Nigra, & Alba: illa Poloniæ contermina est, & ad regnum Poloniæ pertinet: hæc districtio Moscoviticæ pars est.

Rurissus, a, um, ruber certo modo, qui Incarnato Italis, GERM. Leibfarbe. GAL. Incarnat.

Rurulus, nonnihil rurissus.

Rurissus, & Rurissus, nomina sunt coloris, ad rufum inclinantis, dilutius tamen rubentis. Vnde in factionibus aurigantium rurissati dicebantur, qui hoc colore erant exornati. Vide Thylesium in bello de coloribus.

Rurarius Vide Rusticarius.

Ruricus, a, um, quòd ruris, vel rustici est, vel ruri degit. ῥῦριον. GAL. Rusticus, rural. ITAL. Di villa. GERM. Bauvrisch / eines Bauvoren. HISP. Cosa de aldea. ANGL. Rustical, of the village or cuntry. ¶ Ruricus sermo, barbarus olim dicebatur, Gell. cap. 6. lib. 13. ¶ Domus rustica. Cic. pro Quintio, Erat ei pecuaria res ampla, & rustica sanè benè culta, & fructuosa. Liv. 11. belli Punici, Quæ vox in rusticum inde proverbium posita. Cic. pro Roscio Amer. Vita autem hæc rustica, quam tu agrestem vocas, parsimonix, diligentix magistra est. ¶ Quandoque rusticus dicitur, moribus, & vita incultus, quasi semibarbarus. ἀρῶν. Virg. 1. Eclog.

Ruricus est Corydon.

Quint. lib. 2. c. 12. Manus indoctæ ac rusticæ.

Ruristicior, comparativus, Senec. Epist. 90. Simus hoc titulo rusticiore contenti: ò virum bonum.

Ruristicus, i, substantivum, Agricola, sive ruri habitans. ῥῦριον. GAL. Rustique, vilageois, rustaut. ITAL. Rustico, contradino, villano. GERM. Ein Bauvor / oder Bauvorman HISP. Aldeano, ruado, villano. ANGL. A husband man or vplandish man. ¶ Plaut. Most. sc. 1. a. 1. Germana illuvies, rusticus, hircus, hara suis, Idem in Merc. Urbani sunt rustici. Virgilius 1. Georg.

Iam dum acer ceras venientem extendit in annum.
Ruristics.

Cicero in Oratore, Sextimò non modò urbanorum, sed etiam rusticorum.

Rustica vinalia, quarto decimo Calendas Septembris celebrabantur, quo die primum in urbem vinum deferebant. τὰ ῥῦστικα. Festus author est, à Latinis primum diem hunc fuisse institutum, qui adversus Mezethrium pugnaturi vinum Iovi eo die libarunt.

Rusticè, veteres pro barbarè usurpant, sive imperitè. ῥῦστικῶσ ἀρῶν. GAL. En vilageois, rustiquement, lourdemet. ITAL. Villanamente, rozamente. GERM. Bauvrischer weis / Narshansich. HISP. Rusticamente. ANGL. Lyk an vplandish or rustical man. ¶ Cic. 1. Offic. Vigent sanè rusticè: negant enim posse, & in eo perstant. Rusticè loqui, pro barbarè & imperitè. Gell. cap. 6. lib. 13.

Ruristictas, atis, Morum incivilitas, urbanitati contraria. ῥῦστικῶσ. GAL. Rusticitè, lourdisè, incivilitè. ITAL. Rusticità, vigl. incortia. GERM. Bauvrische grobheit / ontlebligkeit der sitten. HISP. Simplicidad mureta, ò sin doctrina. ANGL. Incivilise of manners. ¶ Martial. lib. 7.

Quare aliquem Curios semper, Fabiosque loquentem,
Hirsurum & dura rusticitate truceum.

¶ Ponitur quandoque pro inepta & timida verecundia, quam ὀσῦριον vocant Græci. Ovid. de Amor

Et si rusticitas non vetat, ipsa rogat.
Ibidem,

Hei mihi rusticitas, non pudor illo fuit.

Item, pro incivilitate. Suet. in Cal. c. 53. Ne hospitem, aut negligentiam, aut rusticitatis videretur arguere.

Rusticulus, aum, diminutivum, Subrusticus, id est, qui moribus non nihil rusticis est praeditus. ῥυστικὸς. GAL. *Vn peu rustique, qui sent aucunement son rustique & lourdaunt incivil.* ITAL. *Aliquanto rustico, un poco villano, colui che ha costumi villaneschi.* GERM. *Simlich bauersisch vnd grob mitt suten.* HISP. *Villano un poco.* ANG. *That has a unpleasish and not civil manners.* Cic. *pro Sestio.* Sentit rusticulus non incautus (neque enim homines nequam tacere potuerunt) suum sanguinem quari ad restringendam invidiam facinoris Clodiani. Martial. *lib. 10.*

*Nec doctum satis, & parum severum,
Sed non rusticulum nimis libellum
Facundo mea Plinio Thalia,
Perfer.*

Rusticula, avis perdici similis, nisi quod rostrum longius habet. Plin. *lib. 10. c. 38.* Ambulant aves aliquae, ut passeret, merulae: currunt ut perdices. rusticulae ante se pedes jaciunt, ut ciconiae & grues. Erat de hac ave distichon apud Martialem *lib. 13.*

*Rustica sum perdix, quid refert, si sapor idem?
Carior est perdix, sic sapit illa magis.*

Rusticanus, a, um, Rusticus. ῥυστικὸς. GAL. *Rustique.* ITAL. *Rustico.* GERM. *Beuwersisch.* HISP. *De aldeia, aldeano.* ANGL. *Rusticall, of the village or cuntry.* Cic. *3. de Orat.* Et illud quod loquitur, priscum visum iri parat, si plane fuerit rusticanum. Idem *pro Rosc. Amer.* Tam nunc haec attentata vita & rusticana, relegatio, atque amandatio appellabitur. Rusticanum ne contempseris rhetorem: ἀρετικὸς μὴ κατὰ πόρον ἴσως. (apud Diogenianum) Admonet adagium, ne quem ob imperitiam, infantiamve fastidiamus: neque spectemus a quo, quove pacto dicatur, sed quid? Qui valent eloquentia, non perinde curandum est, quid mimentur, aut polliceantur. At penes quos rusticana veritas est, si quid vel inculte dixerint, haudquaquam oportebit negligere. Siquidem hujusmodi plus solent efficere, quam loqui. Ex Erasmo.

Rusticanus, a, um, quod ad rus, aut rusticum pertinet. ῥυστικὸς. GAL. *Appartenant à village, rustique.* ITAL. *Pertinente à villa.* GERM. *Baworen zugehörig.* HISP. *Perteneciente à aldeia.* ANGL. *Pertaining to the cuntry or village.* Vnde facies rusticarias dixit Varro *1. de re rust. c. 22.* Vetus exemplar habet *Ruscarius*, a rusco, ut apud Catonem *c. 111.* alij *rustarius* perperam legunt, quia apud Festum *Rustum* ex rubus legatur, fugientibus literis.

Rusticor, aris, Ruri dego. ῥυστικὸς. GAL. *Se tenir, ou demeurer aux champs.* ITAL. *Stare in villa per spasso, & piacere.* GERM. *Auff dem Feld sein/oder wohnen / mit Jelnereck / oder Baworennerock umgeben.* HISP. *Estar à morar en el campo à aldeia.* ANGL. *To dwell in the cuntry, to exercise husbandrie.* Plinius, Quum simul aestate rusticatemur. Cicero *Tironi*, Liceat modò rusticari. Idem *1. de legib.* Ut dum consisto in Tusculano sciam quid garriat: sin rusticatur, quid scribat ad te.

Rusticatio nis, actus ipse rusticandi. ῥυστικία. GAL. *Demourance es champs.* ITAL. *Essa dimorare in villa.* GERM. *Die wohnung auff dem feld/ das ist/ außerhalb der Stat.* HISP. *Aquella estancia del campo.* ANGL. *An abiding in the cuntry.* Cicero *de Amicitia.* Neque solum militia, sed etiam peregrinationes, rusticationesque communes. Columell. *lib. 11. cap. 1.* Et hoc undecimum praecipuum rusticationis memoriae tradita.

Rusticatum, adverbium, pro rusticè. ῥυστικως. *Rustiquement, rurallement.* ITAL. *Rusticamente, villanesamente.* GERM. *Beuwersisch.* HISP. *Rusticamente.* ANGL. *Rusticallie, vnciuillie.* Pomponius. Ego rusticatum tangam, urbanatum nescio. Nonius.

Rusticula, sive perdix rustica: Martiali *σουλὸν περὶ ῥυστικῆς.* ANGL. *A woodcock.* Avis est perdici similis, sed rostro oblongo, vermibus victitans. Plin. *lib. 10. cap. 30.* Currunt ut perdices rusticulae.

Ruscino, nonis: oppidum in extremis Galliae finibus, non procul a montibus Pyrenaeis, cujus meminit Plin. *1. 3. c. 4.* Vulgus *Ruscilionem* hodie appellat. GAL. *Rouffillon.*

Ruscum, i, vel ruscus, Humilis frutex est, foliis myrti, sed latioribus, cuspidis specie, mucronato cacumine, bacis per maturitatem rubescentibus, quae e mediis foliis dependent nucleo intus ossa duritia. ῥυστικὸς. GAL. *Murte ou myrthe sauvage.* ITAL. *Rusco albero salvasice.* GERM. *Wensdorn/oder Weerbesen/scharpffer Myrtus.* HISP. *El brusco.* ANGL. *A certaine rough and sprinkled shrub, peregre.* Graeci *ῥυστικὸν* ἢ *ῥυστικὸν*, ἢ *ῥυστικὸν* hoc est, humilem, acutam, & agrestem myrtum appellant Virg. *7. Eclog.*

*Horridior rusco, projecta vilior alga.
Idem lib. 2. Georg.
— necnon etiam aspera rusci
Vimina per sylvam.*

Rusco etiam sepes manebantur antiquis. Colum. *lib. 10.*
*— hirsuto sepes nunc horrida Rusco
Prodit.*

Ruscarius, vide *Rusticarius*.
Rupina, ῥυπινά, oppidum Africae proprie dicta, non procul ab Adrumeto: de quo Plin. *lib. 5. cap. 4.*
Ruspator, aris, antiquis in usu fuit pro scrutari, seu diligenter inquirere. ῥυσπιῶν. ANGL. *To searche diligenter.* Ac-cius nycteresia, ut citat Non. Vagant ruspantes sylvas. Sic ruspanti latrebras, apud Festum. Translatio sumpta est a gallinis, quae ruspanti proprie dicuntur, quum escam quaerentes, terram scalpunt. Hinc componitur *Corruspor*, pro conquiri. *Plantus*, *Corruspare tua consilia in pectore.*

Ruta, orum, apud Jurisconsultos, quasi eruta dicuntur: ut arena, creta, & his similia nondum in opus conversa. Festus, Ruta caesa dicuntur quae venditor possessionis, sui usus gratia conciderat, eruendaque contraxerat. Ulpian. *in lib. fundi, de act. empt. & vend.* Si ruta caesa excipiantur in venditione ea placuit esse ruta, quae eruta sunt, ut arena, creta, & similia: Caesa ea esse, ut arbores caesas, & carbones, & his similia. Mutius *1. in rusis, de reb. signific.* In rusis, & caesis ea sunt, quae terra non tenentur, quaeque opere structili, restiori non

continentur. Ne in rusis quidem & caesis: proverbialis locutio est, quae usus est. Cic. *2. de Orat.* pro eo quod est, nulla in parte. Sed didicit te (inquit) quum aedes venderes, ne in rusis quidem & caesis solum tibi paternum recepisse. Vide de hoc plura in Adagiis Erasmi.

Ruta, a, herba est nulli non nota, etiam hodie nomen, vel apud vulgum retinens, luminibus claritatem afferens, sed venterem coerecens. ῥυτὰ. GAL. *Herbe appellee Rue.* ITAL. *Herba detta Ruta.* GERM. *Rauten/ ein Kraut.* HISP. *La ruda, yerba conocida.* ANGL. *Rue or herb grace.* Dictam autem volunt rutam, quod, una ex omnibus herbis, propter multiplicem ejus usum maxime cruatur. Ovid. *2. de remed. amor.*

*Vilius sumas acuentes lumina rutae,
Et quicquid Veneri corpora nostra negat.*

Ruta mustelae contra serpentes dimicaturae se muniant: habet enim praesentaneum adversus venena omnia remedium. Vide Plin. *lib. 20. cap. 13.* Ruta, manipulus militum, Latini posteriores eo aliquando utuntur.

Rutaceus, a, um, quod ex ruta confectum est: ut aqua rutacea.
Rutatus, a, um, quod ruta conditum est. ῥυτῶν. GAL. *Mesté avec de rue, ou enveloppé dedans.* ITAL. *Cosa mescolata con ruta.* GERM. *Mit Rauten vermischet.* HISP. *Cosa mesclada con ruda.* ANGL. *Mingled with rue.* ut, Mustum rutatum. Plinius, Invenio mustam rutatum populo datum. Rutati lacerti, ruta conditi. Martial. *lib. 10.*

Secta coronabunt rutatos ova lacertos.

Rutabulum, i, auctore Festo, proprie dicitur instrumentum, quo rustici utuntur in proueniendo igne, panis coquendi gratia. ῥυταβύλον. GAL. *Vn fourgon, ou furgon.* ITAL. *Spasola da mescolata in cose che si cuoceno.* GERM. *Ein ofengabel mit deren man das feur rüret/ ein ofenbruct.* HISP. *Meccedero à burgona.* ANGL. *Amakron or colerake.* Colum. *lib. 12. c. 18.* Sublata lampade rutabulo ligneo. Hodièque id nomen servatur apud Italos. Sueton. *Aug. c. 75.* Nihil praeter cilicia, & spongas, & rutabula, & forcipes, (alias forpices,) &c.

Rutelae, vermes arborum.
Rutheni, ῥυθηνί. Populi Galliae Aquitaniae, Narbonensi provinciae & Cadurcis contermini. Vulgo *Rhodes.* Alij sunt Rutheni in Sarmatia Europaea, non procul a Tanai fluvio, hodie Russi dicti: eorum regio Russia.

Ruthrum, spina peregrina. H.P.
Rutilius Geminus, Jurisconsultus fuit sua aetate insignis, & Pontificallium librorum auctor: Orator quoque, ut illa ferebant tempora, non contemnendus: cujus tamen orationes posteritati horridae visae sunt, & jejunae: de hoc Cicero *in Bruto*, Rutilius in quodam tristi & severo dicendi genere versatus, magnum munus de jure respondendi sustinebat. Sunt ejus orationes jejunae, multa praecelata de jure, doctus vir & Graecis literis eruditus, Panactij auditor, prope perfectus in Stoicis. Hae ille. P. Rutilius Cn. Manlij in Consulatu collega fuit, qui primus accitis in castra gladiatoribus, vitandorum inferendorumque ictuum rationem militibus tradendam curavit: Atroxum (inquit Valerius) tractandorum meditato, a P. Rutilio Consule Cn. Manlij collega militibus est tradita. Is enim nullius ante se Imperatoris exemplum secutus ex ludo Cn. Aurelij Scauri doctiorum gladiatoribus accersitis, vitandi atque inferendi ictus subtiliorem rationem legibus ingenieravit. Hic actus in exilium a partibus Syllanis, & a Sylla deinde redeundi potestate facta, respondit illud quod a Seneca *lib. 6. de benef.* refertur, Malo ut patria mei exilij erubescat, quam reditu mereat. M. Rutilius Censorinus, teste Valer. *cap. de moderatione*, Iterum Censor creatus in concione populum corripuit, quod eam potestatem sibi bis contulissent, cujus majores, quia nimis magna videretur, tempus coartandum judicassent. Rutilius Lupus, Rhetor, insignis fuit, ipsi etiam Quintiliano commemoratus, cujus etiam hodie opus extat de Rhetorum figuris.

Rutilo, as, Rutilum facio. ῥυτιλοῦ. GAL. *Faire comme or, jaunir, reluire, briller: Blond dir, faire devenir les cheveux blonds.* ITA. *Far risplendere, risplendere.* GERM. *Glitzend/oder scheinend machen.* HISP. *Arroxiar à arrojar, ye splendor.* ANGL. *To mak lyk gold, to shyne to glister as god.* Plin. *lib. 28. cap. 1.* Gallorum hoc inventum rutilandis capillis & cinere & sevo. Comae promissae & rutilatae. Plin. *lib. 28. cap. 12.* Liv. *lib. 8. d. 4.* Rutilatae comae Gallorum, &c. Sueton. *in Calig. 47.* Galliarum quoque procerissimum quemque, &c. coegit non tantum rutilare & submittere comam, sed & sermonem Germanicum addiscere. Crinis propexus ac rutilatus. Tacitus *lib. 20.* Interdictum neutrum est absolutum, significans idem quod rutilo colore resplendere. Virg. *8. Aeneid.*

*Arma inter nubem cali in regione serena,
Per sudum rutilare vident.*

Rutilesco, is, Rutilus fio. ῥυτιλοῦμαι. GAL. *Reluire, briller, & jeter lueur comme or.* ITA. *Di venir splendente, chiaro.* GERM. *Glitzend werden/ gelbrot werden.* HISP. *Enroxiarse, enroxiarse.* ANGL. *To waxe glistering lyk gold.* Plin. *lib. 8. cap. 55.* In Alpihus candidi lepores, quibus hybernis mensibus pro cibatu nivem credunt esse, certe liquefcente ea, rutilescunt omnibus annis.

Rutilus, a, um, Color est e flavo rubescens cum quadam splendoris exuberantia. ῥυτιλος. GAL. *De couleur jaune comme or, reluisant, resplendissant, brillant.* ITA. *Risplendente, di color giallo como oro.* GERM. *Soltgät vnd glitzerend.* HISP. *Cosa ruvia.* ITAL. *Glistering, coloured lyk gold.* Gell. *cap. 2. lib. 2.* Fulvus enim, & flavus, & rutilus, &c. appellationes sunt Rufi. Cui astipulatur Sueton. *in Neron. c. 1.* Atque in fidem majestatis adeo permulisse malas, ut e nigro rutilum aequè affimilem capillum redderet. Plin. *lib. 8. c. 18.* Cum rutilus fulgor horribilisque terris, quem Martem dicitis. Rutilae mulieres dicuntur, inquit Varro, valde rufae.

Rurum,

Rurum, i, quo quid eruitur, à ruendo. ῥῦρῦρον. ANGL. *A mattock or pikeaxe.* Vulgò *Rable*, ou *rabor*. Nam sicut aratum, aratrum: sic rurum rurum facit. *Festus*. Rurum tenentis juvenis effigies in Capitolio ephēbi fuit, more Græcorum ænam eruentis: exercitationis gratiā: quod signum deportavit ex Bithynia Romam Pompeius Bithynicus. *Plin. lib. 36. cap. 23.* Experimentum marmorati est in subigendo donec rutro non cohæreat. *Cato cap. 11.* Oporteret habere villicum palas sex, rutra quatuor, rastros quadridentes duos. Significat & hostorium: quod Græcè ῥῦρῦρον. Hinc diminutivum *Rutellum*. *Lucilius*.

Frumentarius est, modium secum atque rutellum unum affert.

Ruere est enim modio cumulum adæquare. *Cicer. ad Att. lib. 16.* De laudibus Dolabellæ deruam cumulum. *Plaut.* — æris acervos ruit. *in pueris*, scilicet. *Scaliger in Varronem*, ex *Nonio*.

Rutubam veteres turbationem appellabant, teste *Nonio* *de Synon.* *Varro Sexages.* Id postea viderimus, nunc sumus in rutuba. ¶ Est etiam Rutuba Liguriæ fluvius, ex Apennino fluens. *Plin. lib. 3. cap. 5.*

Rutuli, ῥυτῦλοι, antiquissimi Italiæ populi qui Latij partem tenuerunt Ardeæ proximam. Hi duce Turno adversus Æneam bella gesserunt, ut latè describit *Virg. sex posterioribus Æneidos sua libris. Plin. lib. 3. c. 5.* Tam tenues, inquit, primordio imperij fuere radices. Colonis sæpè mutatis tenuere alij aliis temporibus, Aborigenes, Pelasgi, Atcades, Siculi, Arunci, Rutuli.

Rutum, quod rutum est, ῥυτῦλον, à ruo, deiicit. *Fest.* Ruta cæsa dicuntur quæ venditor possessionis, sui usus gratia, concidit, ruendoque contrahit, *Non.* Ruta dicuntur diruta. *Varro lib. 4. de L.L. Ruru.*

Rurupia, Britannia insula portus, apud *Ptolemæum lib. 2. cap. 3.*

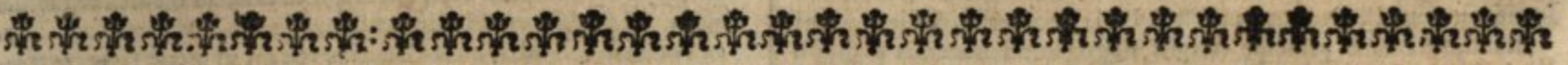
Vulgò *Sandwich*, aut *Rochestre*.
 Rutupinum, promontorium Britannia. *Lucan. lib. 6.*
Aur vaga quam Tethys, Rutupinave litora feruens.
Vnda Caladonios fallis turbata Britannos.

R Y

Vide Rh aspiratum supra.

NOTÆ ANTIQVORVM.

- R. Roma, Romanorum, Rex, Regulus, Regnum.
- R. C. rescriptum. R. C. Romana civitas, Romani cives.
- R. D. Regis domus, vel donum. R. DD. res dono data.
- R. E. G. regio. R. E. I. M. rei militaris. R. E. I. P. reipublicæ. R. E. S. T. restituitur. R. E. T. P. C. retro pedes centum. R. E. T. P. X. X. retro pedes viginti. R. E. T. P. retro pedum.
- R. F. E. D. rectè factum esse dicitur.
- R. G. F. regis filius, regis familia. R. G. F. A. Regis filia. R. G. R. H. A. V. Regia Rhavenna. R. G. D. Regis donum, domus. R. G. T. S. regium thesaurum.
- R. M. regis manus, rege major, regis mundum. R. M. L. Romanæ leges R. M. S. Romanus. R. M. I. res materna jacet.
- R. N. L. O. N. P. X. retro non longè pedes decem.
- R. O. Romani. R. O. M. Romani.
- R. P. Respublica. R. P. R. Romani Principes. R. P. C. rei publicæ constituto. R. P. C. P. rei principium. R. P. R. I. res privata.
- R. R. rejectis rudibus, rudibus recolligendis. R. R. E. G. rurum regientium. R. R. R. rurum Romanorum, R. R. R. F. F. F. Regnum Romæ ruet, ferro, flammâ, fame.
- R. T. refert. R. T. D. rotundam.
- R. V. rura venalia.

S

S LITTEA est semivocalis, vt quæ sonum suum à vocali auspicetur, & in seipsum terminet. Hæc si antecedit m, vel p, vel t, in simplicibus dictionibus, ad subsequenter pertinet syllabam: ut in *cosmus*, *prosper*, *testis*. In compositis verò aliud est: nam in *arsu* *pex* (teste *Quintiliano*) quia pars ejus posterior à spectando est, s, tertiz dabimus: in *abstemius* verò, quia ex abstinentia temeti composita vox est, primæ relinquitur. ¶ Transiit quandoque s in m, ut *Rursum* pro *ru* *sus* in n, ut *Sanguis*, *sanguinis*: in r, ut *Flos floris*: Hinc *M. Ter. Scaurus de Orthographia* S, pro R, inquit, usurpabant veteres, unde *Lases*, pro *Lares*; & *Afa*, pro *Aræ* dicebant. ¶ S, quoque apud veteres Poetas elidebatur læpissimè in metiando, testibus *Cic. Quint. Victorin. & Lucilio*.

Tum lateral' dolor certissimu nuntiu mortis.

Interdum cum proxima adjunctaque vocali, exteri solet, quod tamen insolentius. *Lucil. lib. 13.*

Aut operatum aliquo incelebri cum aequalibu' fano.

S A

Saba. ῥῥῥῥῥ. Steph. Civitas regia Æthiopiæ, inquit *Ioseph.* quam postea *Cambyses* à sororis suæ nomine *Meroën* denominavit. Hinc *Nilus* circumdans, inexpugnabilem reddēbat. Dicta *Saba* ῥῥῥῥῥ, quod est colere & venerari: quia thus mittit, quo in sacrificiis uruntur. Sunt qui dicant *Saba*, Arabum linguâ, mysterium significari. *Hieronym.* verò conversionem sonare autumat.

Sabaus, a, um, ῥῥῥῥῥ. ut *Sabaus* odor apud *Colum. lib. 10.* Thus Sabæum, ex *Saba*, *Virg. lib. 1. Æneid.*

Sabacus, Æthiopiæ rex, qui *Amasim* Ægypti regem fugavit, & illius regnum quinquaginta annis obtinuit, teste *Herodoto lib. 2.*

Sabai, ῥῥῥῥῥ. Populi felices Arabiæ, ditissimi sylvarum fertilitate odorifera: quorum metropolis est *Saba*, quam *Strabo l. 6.* Meriabam vocat. His proxima est, inquit, felicissima Sabæorum terra, quæ maxima natio est. Apud hos thus & myrrha & cinnamomum nascitur, in ora etiam balsamum, & alia quædam herba valde odorata, quanquam ejus odor citò deperit. Habent præterea palmas odoratas & calamum. Serpentes quoque palmares, colore puniceo, usque ad ilia affilientes, quorum morsus incurabilis est. Homines propter maximam fructuum copiam, otiosi senesque vivunt: in radicibus arborum cubant, & ex eis incidunt, quæ proximi suscipientes protinus, alter alteri consequenti tradunt, usque in *Syriam* atque *Mesopotamiam*. Ab odoribus autem stupefacti, bituminis suffitu, & hirci barba stuporem tollunt. Meriaba Sabæorum urbs, in monte jacet arboribus pleno. Sub rege sunt, qui judiciorum ac ceterarum rerum potestatem habent. Hactenus *Strabo lib. 16.* *Hos Iosephus lib. 1.*

à *Saba Chusi* filio, qui à *Cham* ortus fuit, dictos affirmat Sabæos dictos putat *Servius* ῥῥῥῥῥ, quod est venerari, quod deos ipsorum thure venerarentur. *Virg. 1. Georg.*

India mittit ebur, molles sua thura Sabai.

Idem 2. Georg.

solis est thurea virga Sabais.

Sabaia, potus ex frumentis coctus.

Sabaorth, vide *Sebaorth*.

Sabaria, *Plinio*, in *Norico*: *Ptolemæo* in *Pannonia superiore*: *S. Martini E. Turonensis* patria: hodie oppidum *Hungariæ*, quod Germani *Statnam* *Angera* vocant.

Sabatia, *Pomponio*, sive (ut apud *Plinium* legitur) *Vadum Sabatium*, oppidum *Liguriæ* maritimæ, olim nobili portu insigni. Hodie *Savona*.

Sabatra, Sabæorum oppidum in litore maris rubri. *Plin. l. 16. c. 29.*

Sabaudia, *Savaye*, veterum *Allobrogum* provincia.

Sabaus, ῥῥῥῥῥ, *Bacchus* apud *Thrace*. Quidam *Bacchi* filium esse volunt.

Calapini Pars II.

SABBATHVM, i, ῥῥῥῥῥ. GAL. *Le jour du sabbat, le samedi qui est le jour du repos aux juifs.* ITAL. *Sabbato, riposo.* GER. *Der ruhtag/ oder Sabbath tag/ ist bey den Hebræeren der sibend einer sabbatischen wochen.* HISP. *El sabato fiesta de los Hebraos.* ANGL. *The day of rest, rohiich was festerday tot the levoos.* Hebræi septimum quemque hebdomadæ uniuscujusque diem appellabant: quem Ethnici Saturni diem nominabant: quo die Iudæi ab opere omni feriabantur, Deum mundi architectum imitati, quem Sacræ literæ tradunt, confecta sex diebus mundi machina, eaque exornata, septimo die quiescisset unde & Sabbathum vocaverunt, quæ vox Hebræis diem quietis significat. ¶ Prima itaque sabbathi dicitur, primus dies septimanæ, quem *Dominicum* etiam nominamus. Secunda sabbathi, secundus dies. Tertia sabbathi, tertius dies. Quarta sabbathi, quartus dies. Quinta sabbathi, quintus dies. Sexta sabbathi, sextus dies à die *Dominico*. Et ipsum sabbathum, septimus dies. *Plin. lib. 31. c. 2.* In *Iudæa* rivus sabbathis omnibus siccatur. Hæc Ethnici planetarum nominibus appellant, quod nunc quoque retinemus: ut secunda sabbathi à *Luna*, dies *Lunæ* sit, tertia à *Marte*, quarta à *Mercurio*, quinta à *Jove*, sexta à *Venere*. ¶ Diem Sabbathi religiosè coluisse, eoque die jejunasse diligenter Iudæos, ipsi Ethnici testantur: ut *Augustus Cæsar* ad *Tiberium* scribens his verbis: *Ne Iudæus quidem, mi Tiberi, tam diligenter Sabbathis jejunium servat, quam ego hodie servavi.* Et *Suet. in Aug. c. 76.* Apud Hebræos quoque Sabbathum, teste *Iosepho*, pro septimana accipitur. Vnde est illud in *Evangelio S. Lucæ. c. 18. vers. 12.* *Jejuno bis in sabbatho.* Ultimam hujus dictionis syllabam aspiramus: quia à verbo Hebræo fluxit, quod scribitur per ῥῥῥῥῥ *schabbâth* quiescit, quamvis Græci per ῥ scribant.

Sabbathari dicti sunt Iudæi à Romanis, quod sabbatha sanctè ac religiosè colerent. *si sabbathariorum.* *Mart. lib. 4.*

Quod jejunia Sabbathariorum, &c.

Sabbathicus, fluvius. De eo vide *Iosephum lib. 7. bell. Iud. c. 24.*

Sabbathismus, ῥῥῥῥῥ. Celebratio sabbathi.

Sabbathizare, est sabbathum observare. ῥῥῥῥῥ. *Hieron in Levit.* Quando fueritis in terra hostili, sabbathizabit, & requiescet in sabbathis solitudinis suæ.

Sabaus, ῥῥῥῥῥ, *Bacchi* cognomen, ῥῥῥῥῥ. quod verbum *Phrygius*, aliisque nonnullis barbaris idem valet quod *bacchari*, sive *bacchantium* more saltare. Vide *Cælium Rhodig. l. 7. c. 15.*

Sabe. *Syrorum* linguâ, mensis *Februarius* dicitur.

SABELLI populi à *Sabanis* orti, qui incolunt montes, qui sunt inter *Sabinos* & *Marfos*: olim etiâ *Samnites* dicti, ut testis est. *Plin. l. 3. c. 12.*

Sabellus, a, um. *Virg. 2. Georg.*

Hac gens acre virum Marfos, pubèrque Sabellam.

Sabellus, a, um, idem. *Virg. 3. Æneid.*

dentèque Sabellus exacuit sus.

Sabidius, vir Romanus gulæ deditus, plus vorabat quàm posset contemere: quocirca ira ferebat ejus anima, ut nemo posset cum eo loqui: quem *Martialis* Epigrammate insectatur.

Non amo te Sabidi, nec possem dicere quare:

Hoc tantùm possum dicere, non amo te.

Sabis, Arabum deus, cui decimas mensura, non pondere persolvunt.

Sabinæ, x, herba est duorum generum, quarum altera cupressi, altera amaricis folia refert. ῥῥῥῥῥ. GAL. *Herbe appellée du Savinier.* ITAL. *Savina.* GERM. *Seuembaum.* HISP. *Sabina yerba.* ANGL. *Savin hearbe.* ¶ *Plin. l. 24. c. 11.* Herba sabina brathy appellata à Græcis, duorum est generum: altera tamarici similis folio est, altera cupressi. *Col. lib. 6. c. 4.* Alij sabinam herbam rutamque cum mero diluunt.

Sabinam, *Illyrij* appellabant telum venabuli simile. *Ennius.*

Illyrij vestitus fœcis sabinisque fodentes.

Hæc Festus,
 Sabina, Poppæa, T. Olij filia, & Poppæi Sabini neptis, quam Nero Othoni nuptam, à viro abduxit, illo per speciem honoris in Lusitaniam relegato: deinde & matrimonio sibi conjunxit, repudiata relegatâque in Pandarariam insulam Octavia. Perit ictu calcis à Nerone, quum gravida esset, percussa. Vide Tacit. lib. 3. *Annal.*

Sabinî, *οὐκίνοι*, populi sunt in quarta Italiæ regione, non procul à Roma, à religione & cultu deorum cognominati, quasi Sebini, *δὲ τῶν σέβων*. Sabini, ut refert Plutarchus in *Rom. in Num.* Silius verò à Sabo autore gentis Sabinos dici putat, qui lib. 8. ait.

— *Pars laudes ore ferebant*
Sabe tuus, qui de patrio cognomine primus
Dixisti populos magna ditione Sabinos.

Hos Plinius Apennini jugis vallatos utrinque scribit. Strabo Sabinos ait angustum incolere agrum in longitudinem protensum, à Tyberi usque Nomentum oppidum, stadiis mille usque ad Vestinos. Horum filias rapuerunt Romani olim in spectaculo, quum uxoribus carerent. Romulus enim quum affinitatem vicinorum bona pace impetrare non posset propter urbis novitatem, consilium cepit de rapiendis virginibus. Indictis itaque ludis Neptuno peragendis, quum multi hospites accolæ convenissent cum conjugibus & liberis: ultimo die dato signo quum ad rapinam discurreretur, raptæ sunt virgines 683. autore Dionysio in *antiquitatibus*: propter quam rapinam consequutum postea est bellum inter Romanos & Sabinos: cujus exitus talis fuit, ut victi Sabini, in partem urbis fuerint recepti. Virg. 8.

— *Et raptas sine morte Sabinas*
Confessu cavea, &c.

Sabinus, Declamator tempore Senecæ, lepido vir ingenio: cujus meminit Seneca in *declamationibus*. Sabinus Vespasiani frater, interfectus à Vitellio, quum Vespasiano res contra Iudæos gerente, post Othonis mortem Capitolium cum æde Iovis occupasset. Sabinus sophista, sub Adriano principe scripsit *Ilagogen* ad materias & hypotheses, declamationum libros quatuor, præterea in Thucydidem enarrationem. *Suidas*. Sabinus Masurius scripsit *Fastorum* & *memorabilium rerum* libros. ¶ Sabinus, Syrus, memorandæ fortitudinis, qui tempore Titus, primus Hierosolymæ muros ascendit. Autor *Ioseph. lib. 7. cap. 1.* ¶ Sabinus Tiro qui *ἀπὸ κρηκευαδῶν*, id est, de re hortensi libros aliquot conscripsit, teste *Plin. lib. 19. cap. 10.*

Sabis, *σάβις*, fluvius est Carmaniæ in sinum Persicum illabens. Auctores Ptolemæus *tab. 6. Asia*, & Plinius *lib. 6. cap. 23.*

Sabrina, fluvius Britannicæ insulæ, versus Occidentem in mare illabens, cujus meminit Tacit. *Annal. lib. 2.*

Sabrum, asperum. Gl. A. L.

Săbucus, ut *Ruellio* scribendum videtur: sive *Sambucus*, ut alij malunt: frutex est duorum generum; quorum alter ad justæ propemodum arboris robur assurgens, à Græcis *ἀκτὴ* appellatur. ¶ *GAL. Surreau, ou susseau.* ITAL. *Sambuco.* GERM. *Hosder* oder *attich.* HISP. *El sauco arbol.* ANG. *An elder tree.* ¶ Alter humilis, flore tamen & folio superiori non dissimilis: à Latinis ebubum, à Græcis *χαμυάκτι* nominatur. Vtrumque genus baccas fert in umbella, per maturitatem nigrescentes, succumque atrii sanguinis colore reddentes. Verum de his plura infra in dictione *Sambucus*.

Săbŭlvm, i, & Sabulo, nis, Arena crassior, ponderosiorque. ¶ *ἄμμος*. ITAL. *Sablon, sablon.* ITAL. *Sabiana, arena grossa.* GERM. *Grob sand.* HISP. *Tierra arenisca, o arena.* ANG. *Weightie and ponderous sand, or balase of a shipe.* ¶ *Plin. lib. 17. cap. 43.* Invicem sabulum album in Ticinensi, multisque in locis nigrum, itemque rubrum, etiam pingui terræ permistum, infœcundum est. *Colum. lib. 4. cap. 35.* Pullam terram, & resolutam desiderat, sabulonem humidum, vel refractum tophum non respuit. *Var. 1. de re rust. cap. 9.* In queis lapis, marmor, rudus, arena, sabulo, argilla, &c. ¶ Sabulum instrumentum musicum, apud Apuleium. *Macrobius*, Sabulo, sabulonis videtur pro eodem posuisse. Apud *Fast. & Varr.* Sambulo tibicinem significat, de quo infra, quod non longè videtur à sabulo aut sabulone recedere.

Săbŭlŏsus, a, um. Plenum sabulo. ¶ *ἀμμόδης*. GAL. *Sablonneux.* ITAL. *Sabbioso.* GERM. *Sandchtig, voll sand.* HISP. *Lleno de tierra arenisca, arenoso.* ANG. *Full of ponderous sand.* ¶ *Plin. lib. 13. c. 4.* Palma gignitur levi sabulosâque terra.

Săbŭlētum, i, dicitur locus in quo sabulum abundat. ¶ *ψαμμοτός*. GAL. *Sablonnere.* ITAL. *Luogo dove è molto sabbio.* GERM. *Ein ort an dem vil sand ist, ein sandgrub.* HISP. *Lugar de aquella tierra arenisca.* ANG. *A place full of ponderous sand.* ¶ *Plin. lib. 27. c. 8.* Crocodilon nascitur in sabuletis.

Săbŭrŕă, x, propriè sabulum vilius & crassius, quo naves onerari solent usque ad certam mensuram, quod stabiliores sint. ¶ *ἄερα*. GAL. *Grosse arena ou gravier dequoy on charge les navires pour estre plus fermes contre la tempeste: la Saorne.* ITAL. *Sabbione, bellota, saorna.* GERM. *Sar grob sand mit dem man die schiff beschreyet das sie hart daher fahren.* HISP. *El lastro para assentar la nave.* ANG. *Balase roher wisk shipes or even possed togo upright.* ¶ *Plin. lib. 10. cap. 23.* Certum est, Pontum transvolaturas, primum omnium augustias petere, inter due promontoria. Criumetopon, & Carambin, mox saburra stabiliri. *Liv. 7. bell. Pun.* Se in animo habuisse, tota classe Ephesum petere, & onerarias ducere multa saburra gravatas, atque eas in faucibus portus suppressere. *Priscianus* præcipit in hac voce, b litteram esse geminandam: quod an verum sit, ipse videt. *Virg.* certè primam syllabam corripit. *lib. 4. Georg.*

— *Et sape lapillos.*
Vt cymba instabiles fluctu iactante saburram, Tollunt.

Saburra, vicus antiquæ Romæ, ubi meretricum diversoria erant: quæ inde *Saburrana*.

Săbŭrŕăre, est saburra onerare, & se stabilire adversus vim ventorum. ¶ *ἄερα*. GAL. *Chargé d'arena.* ITAL. *Mettere la saorna nella nave.* GERM. *Mit grobem sand beschneiden.* HISP. *Alastrar la nave.* ANG. *To balase shipe.* ¶ *Plin. lib. 18. c. 15.* Echini affigentes sese, aut arenas sabur-

rantes, tempestatis signa sunt. *Solinus*. Gruens volaturæ atenas devorant, sublati que lapillis ad moderatam gravitatem saburrantur. *Săbŭrŕătŭs*, a, um. ¶ *ἄερα*. GAL. *Chargé d'arena ou de gravier.* ITAL. *Carico di grossa arena à di sabbia grossa.* GERM. *Mit grobem sand beschreyet oder gefüllt.* HISP. *Cargado de lastro, alastrado.* ANG. *Balase or loden wisk grauel.* ¶ Saburra oneratus, & per translationem quovis modo expletus. *Plaut.* — *Cistel.* quæ ubi saburrata sumus, Largilo quæ extemplo sumus.

Sabyllus, vir Gelous, Cleandri tyranni interfector. Autor *Herodot. l. 6.* Sacæ, carum, Scythiæ Asiaticæ populi, Iaxarti fluvio vicini, è Sogdianis Comedorum montibus divisi, nullas habentes domos, sed nemora & speluncas inhabitantes. Autor *Ptolemæus, Tabula Asia septima.* Persæ Scythas omnes uno nomine Sacas appellant: propterea quod Sacarum gens ex omni Scytharum genere illis proxima sit, illosque penè solos noverunt. *Plin. lib. 6. cap. 17.* Ultrâ sunt Scytharum populi, Persæ illos Sacas universos appellavere à proxima gente, &c. Hi olim Bactrianam provinciam occupavere, & optimam Armeniæ regionem adepti sunt, ut *l. 11.* *Strab.* refert, atque usque ad Cappadocas processerunt. Sed quum ex spoliis festa celebrarent, Persarum imperatores eos noctu adorti, funditus delevere. Hos quidem Sacalenos, *σκαληνός* vocant.

Sacal, Ægyptiorum lingua electrum significare existimavit *Nicias*, & in Ægypto ex radiis Solis nasci, ut refert *Plin. lib. 37. cap. 2.*

Săcchărŭm, i, ¶ *σάκχαρος*. GAL. *Du sucre.* ITAL. *Saccharo.* GERM. *Zucker.* HISP. *El azucar de cañas.* ANG. *Sugar.* ¶ Dicitur mel arundinibus collectum, gummi modo candidum, fragile. Nascitur in Arabia, India, Creta, Italia, & Sicilia. Vnde oxysaccharum, portionis genus ex saccharo & aceto. *Plin. lib. 12. cap. 8.* Saccharum & Arabia fert, sed laudatius India. Est autem mel in arundinibus collectum, gummi modo candidum, dentibus fragile, amplissimum, nucis tantum avellanæ magnitudine, ad medicinæ tantum usum. Hæc *Plinius*. Hodie præstantissimum advehitur saccharum ex Fortunatis insulis, quas Canarias vocant in metæ formam redactum. Nascitur & in Ægypto, Cypro & Rhodo. *Galeri* seculo saccharum vix notum erat, hodie tam vulgatum, ut ne quotidianus quidem cibus placeat sine saccharo.

Săcchărŭ, σακχάρη. Oppidum Africæ propriè dictæ, non procul à Syrti magna: cujus meminit *Ptol. lib. 4. cap. 3.*

Săccĭpĕrĭum, ij, Major crumena, & minoris marsupij receptaculum. *κρηπέριον*. *Plaut. Ruden.* Meum marsupium, quod plenum argenti fuit in sacciperio. Dicitio composita ex sacco & pera. *GAL. Bourse.*

Sacco, per saccum colo. *Gloss.* *accat ὄλιζεν.* inde

Saccata vina, id est, colata per saccum, à *saccus*, quatenus est colum, *ἰθύς*. *Senec. epist. 86.* Non saccata aqua lavabatur, sed sæpè turbida. Vulgò legitur pacata. Ibi *Lipius*: Scripta, non saccata aqua.

Saccarum, liquor est aquæ facæ vini admixtus & sacco expressus: & unde dicitur, *Isid. lib. 20. c. 3.*

Săccŭs, i, ¶ *σάκος*. GAL. *Sac.* ITAL. & HISP. *Sacco.* GERM. *Sack.* ANG. *A sack.* ¶ Notæ significationis est: quippe quod non modo apud Hebræos, Græcos & Latinos, verumetiam apud Italos, Hispanos, Flandros, Germanos, Gallos, multarumque aliarum linguarum homines eodem nomine dicatur. ¶ Et à Sacco Poloni appellant *Zak*, hoc est, scholasticus; quod ex literis victum querentes, perpetua premantur penuria, & instar mendicorum saccos bajulantium, sibi difficulter victum quarant. *Horat. 1. Sermonum, Satyr. 1.*

— *congessis undique saccis*
Indormis inhians.

Cicer. 5. *Verr.* Quum iste civitatibus frumentum, coria, cilicia, saccos imperaret, neque ea sumeret, pro iis rebus pecuniam exigeret. *Plaut. Capt. sc. 1. a. 1.* Vel extra portam ire trigeminam ad sacculum licet. (i. ut exponit *Lambinus*, mendicatum ire licet, (Saccus frumentarius, quo frumentum geritur, Saccus nivarius, id est, colum ex lapide spongioso, ad colandas aquas ex nivibus resolutas. *Martial. epigr. 104. lib. 14.*

Săccŭlŭs, & Săccellus, diminutiva. Exiguus saccus, marsupium. *ἰσάκιον*. GAL. *Sacher.* ITAL. *Saccheso.* GERM. *Ein sacklin.* HISP. *Pequeño sac.* ANG. *A little sack, bagge or purse.* ¶ *Cic. 2. de finib. Ius,* & sacculos abstulerit. *Asconius*, Sacci, unde sacculi & saccelli. *Juven. Satyr. 11.* quantum ferrata distet ab arca Sacculus.

Săccărĭă, x, Saccorum mercatura. *σάκκοπωλική*. *Apul. l. 1. de Asino aurib.* Saccariam faciens merebam.

Săccărĭŭs, dicitur bajulus, vel gerulus, qui saccis gestandis, victum quaritat. *ἰσακκόρος*. GAL. *Un porte sac, portepoches, portefaix.* ITAL. *Porta sacco à pesti.* GERM. *Ein sackträger.* HISP. *El baastaje à ganapan.* ANG. *A bearer of sakes.* ¶ *Paul. 1. qui fundum, de contrahen. emp. si* quid ex sacco saccarij cecidisset. Saccaria navis unde dicta? docet *Quint. in instit. Orat.*

Săccŭlărĭŭm, orum. *ἰσακκόροισι*. GAL. *Pilleurs de bourses, affronteurs.* ITAL. *Fraudatori, ingannatori.* GERM. *Leurbischeisser / der die leur betreugt mit bösen künsten vnd in seinen sack machet.* HISP. *Engañadores.* ANG. *Robbers of purses.* ¶ Apud Iureconsultos accipiuntur pro fraudulentis impostoribus, qui veritas artes exercent, & in sacculos partem subducunt, partem subtrahunt: quos *Vlpianus* ait plus quam fures puniendos, de *extraordin. crim. l. sacularij.*

Săccĕllum, vide Sacer, adjectivum.

Săccŕ, ra, rum, Consecratus, religiosus. *ἰσακκόρος*. GAL. *Sacré, saint, dédié à Dieu.* ITAL. *Sacro.* GERM. *Heilig.* Cosa sacra. ANG. *Holy, consecrate.* ¶ *Virg. lib. 8. Æneid.*

— *Extulit os sacrum calo, tenebrasque resolvit.*

Plaut. Menach. At ego te sacram coronam surripuisse Iovi scia. *Plin. Epist. 177.* Reverere gloriam veterem, & hanc ipsam senectutem quæ in homine venerabilis, in urbibus sacra est. Miscere sacra profanis. *Horat. lib. 1. Epist. 17.* A des sacra, *Cicer. Bruto lib. 13.* Arces sacre, *Virg. lib. 3. Georg. Livius lib. 34.* Sacer mons à plebe occupatus. Vide paulò infra. Item Sacrum certamen, vide *Certamen*. *Plaut. in Aut. sc. 1. a. 4.* In ara hęc assidam sacra. Idem *Capt. sc. 4. a. 3.* Inter Sacrum saxumque

saxumque sto. Quintil. sacra patris memoria. Senec. c. 16. al. 33. de
 cons. ad Polyb. Nihil sacrum intactumque fortunæ. Idem cap. 9. de
 tranq. Sactorum opera ingeniorum, i. libri. ¶ Capitur nonnunquam
 pro execrando, scelesto. וְאֵלֶּיךָ אֲרִיר כְּאֵלֶיךָ נִשְׁבָּחְךָ נִשְׁבָּחְךָ
 וְאֵלֶיךָ אֲרִיר כְּאֵלֶיךָ נִשְׁבָּחְךָ נִשְׁבָּחְךָ. Virg. lib. 3. Æneid.
 — quid non mortalia pectus a cogis

Auri sacra fames?
 ¶ Antiquitus homo sacer dicebatur, qui post diras execrationes, pe-
 stis, alteriusve calamitatis expiandæ gratiâ alicui deorum immola-
 batur: quamvis per translationem etiam latius accipiatur pro quo-
 vis homine scelerato, & detestabili. καθαρῆς. Horat. l. 2. Ser. Satyr. 6.
 — Intestabilis & sacer ostio.

Vide plura de hoc apud Macrobius lib. 3. Saturn. ¶ Sacer ignis, mor-
 bus cujus multa sunt genera, quæ apud Plinium habentur, lib. 26.
 cap. 11. i. πυρίπυλος. Cels. lib. 5. Sacer quoque ignis malis ulceribus
 annumerati debet. Eius duæ sunt species, Alterum est subrubicun-
 dum, aut mistum rubore atque pallore, exasperatumque per pustulas
 continuas, quarum nulla altera major est. In his semper ferè pus &
 sæpè rubor cum calore est. Fit maximè in pectore, aut lateribus, aut
 eminentibus partibus, præcipueque in plantis: alterum autem est
 in summa cutis exulceratione, sed sine altitudine latum & subli-
 vidum. Hæc Celsus. In pecudibus (nam & eas infestat) pusula ap-
 pellatur, Col. lib. 7. c. 5. Est etiam insanabilis sacer ignis quam pus-
 lam vocatur pastores. Ea nisi compefcitur intra primam pecudem,
 quæ tali morbo correpta est, universum gregem contagione pro-
 sternit. Siquidem nec medicamentorum, nec ferri remedia patitur.
 Nam penè ad omnem tactum excandescit. Inter sacri ignis species
 numeratur quem vulgus ignem S. Antonij vocat. A Plinio, ni fal-
 lor, zoster appellatur, medium hominem cinzens, & ubi cinxerit,
 enecans. ¶ Sacer morbus, idem qui comitialis, quod comitia dis-
 solveret: & Hercules, propterea quod Hercules eo laborasse di-
 carur. it. de i. s. c. 1. Sacer autem idcirco dici putatur, quod
 sanctissimam hominis partem, hoc est, animæ rationalis domici-
 lium præcipue infestat. ¶ Sacer locus, qui publicè est dedicatus,
 sive in civitate sit, sive in agro: similiter sacræ res, quæ publicè
 sunt consecrata. ¶ Sacer serpens, serpentis genus admodum exi-
 guum, adeò tamen pestilens, ut vel maximi angues venenum ejus
 reformident, eoque adveniente diffugiant, καὶ δόφης. ¶ Magnitudo
 huic ad cubitum, species hirsuta. Quicquid momorderit, continuo
 patrescit.

Sacer mons, trans Anienem fluvium ultra tertium milliarium appella-
 tur, quem plebs Romana post expulsos Reges, quum nexu poten-
 tiorum premeretur, secessione facta à Patribus, urbèque relicta oc-
 cupavit: neque nisi impetratis suis sacrosanctis magistratibus, ma-
 ximè adnitente Menenio Agrippa, cum Patribus rediit in gratiam.
 Liv. lib. 2. ab Urbe, & Plutar. in Coriolan.

Sacra, scilicet epistola: rescriptum, sive epistola Imperatoris, tanquam per-
 sonæ sacræ, pro sacra & inviolabili habendæ. Latini posteriores
 absolutè utuntur ea voce tanquam substantiva. Landolphus Sagax
 in Justino 11. Cùm autem suscepisset Imperatoris sacram, oscula-
 tus est signaculum. Sic passim in hystor. Ecclesiastica. Græci retinent
 ἁγία.

Sacra via, in urbe Romana vocitata est, quod in ea ictum foedus sit in-
 ter Romulum & Tatium, sive quod continuo ea utebantur sacer-
 dotes Idulium factorum conficiendorum causa. ἱερὰ ὁδός. Extendeba-
 tur autè à domo regia sacrificuli usque ad sacellum Sireniæ; & rur-
 sus à regia usque in arcem. Cic. pro Plant. Equidem, inquit, si quan-
 do (ut sit) jactor in turba, non illum accuso qui est in summa Sa-
 cræ via, quum ego ad Fabium Fornicem impellor, sed eum qui in
 me ipsum incurrit atque incidit. Hinc Ovid. Eleg. 1. l. 3. Trist.

Hæc est à sacris quæ via nomen habet.
 Hanc Horatius Sacrum clivum nuncupavit.
 Sacra certamina Græciæ quatuor erant, quæ à Tacito ludicra vocan-
 tur. ἱεροὶ ἀγῶνες. Olympia, Isthmia, Pythia, & Nemæa, de quorum
 institutione & præmiis, abundè multa annotavimus in dictione
 Certamen.

Sacres porci, qui dicantur, vide infra.
 Sacrum promontorium à Ptolem. appellatum extremum Lusitanæ
 promontorium inter Anam & Chalibem fluvios, quod nunc appel-
 lant Caput Sancti Vincentij, ἱερὸν ἀκρωτήριον.

Sacrum, i. substantivum, res sacra Deo dicata: per Synec. gener. sacrifi-
 cium omninoque ritus sacer, & locus sacer, templum. Sacrificium.
 חַגְּגַח chagh קֹרְבָּן korbân וּבַח זְבָחִים וּבְחַרְתָּ זֵבֵחַ חַבְדֻּרִיא, לְאִשְׁרָיִם.
 GAL. Sacrifice, sacrement. ITAL. Sacramento, sacro, consacro. GERM. Ein
 Gottesdienst / offer / heilig werck. HISP. Sacrificio. ANGL. A sacrifice,
 any thing dedicated to god. Virg. 3. Æneid.

Sacra Dionea matri, diviisque ferebam.
 Idem 1. 5. Æneid.
 Sacra Iovi Stygio, quæ ritè incæpta paravi.
 Ovid. 5. Fast.
 Ecce anus in mediis residens, annoxa puellis,
 Sacra facit tacitè, nec tamen ipsa sacer.

Plaut. Asin. sc. 2. a. 3. Vbi sacro manus sis admolitus. Ovid. 4. Fast.
 Sive sacro parvi (pecus) sedive sub arbore sacra.
 Plaut. Capt. sc. 1. a. 4. Sine sacris hereditatem sum adeptus. ¶ In sacris
 minutissima quæque observabantur ita ut tricies iterata sint, Plu-
 tarch. in Coriol. ¶ Sacrorum detestatio fiebat calatis comitiis. Gell.
 c. 27. lib. 15. ¶ Sacrum de ludis Olympicis. Velleius. ¶ Nonnunquam
 idem quod templum. חֵבְחָלִיךְ hechhal מִקְדָּשׁ mikdâsch. ἱερὸν. GAL.
 Temple. ITAL. Templo. GERM. Ein Kirch / tempel / heilig orth. HISP. Tem-
 plo. ANGL. A church or temple. ¶ Paulus jureconsultus, Sunt au-
 tam Sacrilegi, qui publica sacra compilarint. At qui privata sacra,
 vel ædículas incustoditas tentaverint, amplius quàm fures, minus
 quàm sacrilegi merentur. Plaut. Cure. sc. 1. a. 4. Apud Cloacinae sa-
 crum, i. fanum. ¶ Inter sacrum & saxum, proverbialis locutio
 est, qua utimur, quoties nos in summo discrimine constitutos vo-
 lumus significare. Vide Erasmi Adagia. ¶ Sacra sacra quæ dicantur
 Calepini Pars I I.

tur, vide supra in dictione Fera, & infra in dictione Stara. Sacra
 hæc non aliter constant. Proverbium, quo licet uti, si quando
 fatebimur culpam, sed quæ rei locove conveniat: veluti si quis in
 balneis agat impudentius, aut inter mulierculas ineptius, aut in-
 ter aulicos dissimulantiùs, aut inter sophistas loquaciùs, aut apud
 populum adulantiùs. Ausonius nuptialis Centonis excusans licentiam,
 Erenim fabula est, inquit, de nuptiis, & velit nolit, sacra hæc
 aliter non constant. ¶ Sacrum sine fumo, ἀργυρὸς ἑρμία, ut cum mo-
 la, lac, corollæ offeruntur, qualia erant pauperulorum sacrificia.
 Proverbio dicitur de tenui convivio, in quo nihil recens coctum
 apponitur.

Sacellum, i. diminutiv. à sacrum: & significat locum parvum Deo sa-
 cratum cum ara. חֵבְחָלִיךְ ramâh. ἱερὸν. GAL. Un petit temple, une cha-
 pelle. ITAL. Cappella. GERM. Ein Cappel / Kirchlin. HISP. Temple pequeño.
 ANG. A chappell or little temple. ¶ Cicero de Lege Agrar. Sunt enim lo-
 ca publica urbis, sunt sacella, &c. Trebatius Iureconsultus scribit,
 Sacellum compositum esse verbum, quasi sacra cella. Gell. cap. 12.
 lib. 6. Sed hoc neque verum, neque verisimile.

Sacro, as, Deo dedico, & sacrum facio, consecro. חֲסִדֵּשׁ קִדְּשׁ
 chaneâh. ἁγιάζω, ἱερῶν, ἁγιάζω. GAL. Sacrer, consacrer, dedier à
 Dieu. ITAL. Sacrare. GERM. Weihen / heiligen / einem heiligen brauch zuwei-
 gnen. HISP. Consagrar. ANG. To consecrate to god, to make holy or dedi-
 cate. Plin. lib. 36. Eiusdem remanet & alius centum cubitorum,
 quem post cæcitatem visu reddito, ex oraculo Soli sacravit, & sacra-
 re votum diis est voto sese astringere. Virg. 8. Æneid.
 — Dux Italus votum immortale sacrabat.

¶ Ponitur aliquando Sacrate pro devovere, & detestabile decernere,
 & ita morti addicere, ut impunè occidi & violari possit. חֵבְחָרִים
 hecherim. Liv. 2. ab Urbe. Ante omnes de provocatione adversus
 magistratus ad populum, sacrandoque cum bonis capite ejus, qui
 regni occupandi consilia inisset, gratæ in vulgus leges fuerit. ¶
 Hujus composita sunt Consecro, Desecro, Obsecro, Prosecro, & Re-
 cro, quorum significata vide suis locis.

Sacratio, nis, sacrandi ritus. ἱερωσις. Macrobius Saturn. lib. 3. cap. 7. Sacratio-
 nis vocabulo observantiam divini juris implevit.

Sacròr, ar is pass. Ovid. 1. Fast.
 Vique ego perpetuis olim sacrabor in avis.
 Sic Augusta novum Livia numen eris.

Sacrâus, a, um, participium. חֲסִדֵּשׁ קִדְּשׁ. ἱερωσις, καθιερωσις.
 GAL. Sacré, dédié à Dieu, consacré. ANG. Sacratio. GERM. Geweyhet / Gew-
 heiligtet. HISP. Consagrado. ANGL. Consecrated, dedicated to god. Virg.
 Caput sacratum. Virg. 1. Æneid.

Exorat pacem divûm, vitæque resolvit
 Sacra capiti.
 Idem 2. Æneid.
 Fac mihi Graiorum sacrata resolvere jura.

Sacratae leges.
 vide supra. Opus alicui sacratum. Ovid. 2. Trist. Eleg. unica.
 Idque tuo nuper scriptum sub nomine Casar,
 Et tibi sacratum fors mea rupit opus.

Livius lib. 9. dec. 4. Viget eloquentia ejus sacrata scriptis. Idem lib. 8.
 dec. 4. Sacratum foedus in Capitolio. Et lib. 4. dec. 9. Sacrata atque
 sancita lex. Cæsar lib. 3. de bell. civ. Sacra viri à Capua. ¶ Sacratae le-
 ges, quibus sancitum erat ut si quis adversus eas fecisset, sacer ali-
 cui deorum cum familia, pecuniæque esset. ὁσιον νόμος. Liv. 2. ab Urbe.
 Præcipuus pavor Tribunus invaserat, quàm nihil auxiliij haberent
 sacratae leges, morte collegæ monitos. Idem Sub idem fermè tem-
 pus, Ligures lege sacrata coacto exercitu, nocte castra Procon-
 sulis aggressi sunt.

Sacratior & hoc sacratius, Sacratissimus. Plin. lib. 16. c. 44. Nihil habent
 Druidæ (ita suos appellant Magos) visco & arbore in qua gignatur,
 sacratius. Idem lib. 13. c. 4.

Sacrarium, ij. locus in quo sacra reponuntur. חֲסִדֵּשׁ קִדְּשׁ. ἱεροφυ-
 λαεῖον, ἄδων. GAL. Le lieu où on met & serre les choses sacrées: sacri-
 stie. ITAL. Sagrestia. GERM. Sacristen / Ein orth einer kirchen in wels-
 ches man heilige ding hinbehaltet. HISP. El lugar donde se guarda lo
 sagrado: sacristia. ANGL. A place to keep things consecrated in. ¶ Nam
 Sacrus locus & Sacrarium differunt. Sacer enim locus, est locus con-
 secratus. Sacrarium simpliciter, in quo sacra reponuntur; quod etiam
 in ædificio privato esse potest. Vnde à Cicerone Sacrarium Bonæ
 Deæ nominatur. Senec. lib. 5. Quæst. Arcana illa rerum naturæ sacra
 non promiscuè & omnibus patent: reducta, & in interiori sunt
 clausa sacratio. Gell. cap. 6. lib. 4. Ut terram movisse nuntiari so-
 let, ita in veteribus memoriis scriptum legimus, nuntiatum esse Se-
 natui in sacratio in regia hastas Martias movisse. Ægesip. lib. 5. scri-
 bit, sacratio templi Hierosolymorum fuisse profanatum à Gen-
 tibus, quò solus semel in anno princeps sacerdotum solebat intra-
 re, non sine sanguine. ¶ Quid intersit inter sacrum locum, & sacra-
 rium, ostendit Vlpian. in l. sacra, ff. de divi. re. inquit, Sacer lo-
 cus, est consecratus: Sacrarium, in quo sacra reponuntur. Sueton.
 tamen de August. cap. 5. non tam pro sacrorum reposito, quàm
 pro sacello, locoque sacro sumpsit. Natus est (inquit) Augustus
 ad capita bubula, ubi nunc sacrarium habet, aliquantò postquam
 excessit, constitutum. Paulò post, eodem, cap. Id ipsum sacrarium pars
 domus appellatur. Et in Trib. cap. 51. eadem in significatione Suet.
 videtur usurpare, cum ait, At illa commota veteres quosdam ad se
 Augusti codicillos, de acerbitate & intolerantia morum ejus è sa-
 cratio protulit atque recitavit. ¶ Ponitur & sacrarium pro larario
 in ædibus privatis. Cic. ad Memmium lib. 15. Caio Aviano Evandro
 qui habitat in tuo sacratio, & ipso multum utor, & patrono ejus
 M. Emilio familiarissimè.

Sacris, e, sacer, aptus ad sacrum.
 Sacris, hostia absolutè. Fest.
 Sacres porci, id est sacri, appellabantur qui puri essent ad sacrificium,
 ut immolarentur quum primum depulsi essent ab ubere: id autem
 contingebat die circiter decimo à partu: & ob id appellabantur
 ab antiquis sacres, quòd tum ad sacrificia idonei primùm essent.
 I i 4 Græc.

Græc. *ἑρπύων ἀρνῶν*. Plaut. in *Menach.* sc. 2. a. 2. Quanti hic porci sunt sacres: Ita quidem Varro (ex quo hæc desumpta sunt) citat hunc locum Plauti; qui tamen locus ita vulgò legitur; — quibus hic pretiis veniunt porci Sacres, sinceri, &c. Vide de illis porcis plura apud ipsum Varronem c. 1. & 4. lib. 2. de re rust. vel etiam apud Lambinum in hunc locum Plauti.

Sacramentum, Pecunia dicebatur à duobus contendentibus in jure deposita, ea conditione ut qui vicisset, suam auferret; victi verò arario cederet. Varro autem quid propriè veteribus fuerit explicat *L. 4. de Lingua*, his verbis: Sacramentum à sacro: & qui petebat, & qui inficiabatur, uterque quingenta aris ad Pontificem deponebat: de aliis item rebus alio certo numero. Qui iudicio vicerat, suum sacramentum à sacro auferbat: victi, ad ararium redibat, id est, victus ea pecunia, quam deposuerat, multabatur in pœnam injustæ litigationis, quæ aratio cedebat. Cic. lib. 9. *Epist.* Pugna, si me amas, nisi arguta apparebunt ut sacramento contendas mea non esse. Idem *de Oratore*, Agerent enim tecum Pythagorei, quibuscum tibi iusto sacramento contendere non liceret. ¶ Injustis vindictis & sacramentis fundos alienos petere. Cic. *pro Milone*. Sacramentum item, interpretè Festo, dicitur quicquid iurejurando interposito geritur. Sacramentum idem esse cum iurejurando docet Livius, lib. 5. *dec. 4.* Idem, quid sit Sacramentum in militia, docet lib. 2. d. 3. Cæf. lib. 1. *de bell. civ.* Sacramenta apud se milites dicere jubet. Sic & Liv. lib. 2. *ab Urb.* Sacramenta dicere, & Sacramento dicere: Idem lib. 4. *ab Urb.* sicut & Cæf. lib. 1. *de bell. civ.* Ex Sacramenti formula; Neque me, liberòsque meos chariores habeo, quam Caium & sorores ejus. Sueton. in *Calig.* cap. 15. Idem in *Neron.* c. 44. Ad sacramentum citare. Idem in *Galba*, c. 10. Mutare sacramentum. Idem in *Tib.* cap. 8. Sacramenti metu in ergastulis latere. ¶ Sacramentum pro militia: Suet. in *Aug.* cap. 24. Sacramenti detrectandi causa filii pollices amputare. Senec. *Epist.* 37. Sacramento ligari (aliàs rogari) mox dicitur auctoramentum. Idem *epist.* 66. Sacramento ligatus, &c. Quint. Sacramento rogati aut superstitione adstricti nefas ducunt à suscepta semel persuasione discedere. Hinc Sacramentum militare dicebatur, quo milites in verba Imperatoris sui jurabant, quod nisi præstitissent, iusti milites non videbantur, eoque absoluti, in hostem legitime pugnare non poterant. Legitima (inquit Servius) militia erat eorum, qui singuli jurabant pro Repub. se esse facturos, nec discedebant nisi completis stipendiis: & Sacramentum vocabatur. Vegetius *de re militari* lib. 2. Milites jurare solent, & ideo militiae sacrati dicuntur. Iurant autem se omnia strenuè facturos quæ præceperit Imperator nunquam deserturos militiam pro Romana Republica. ¶ Iuvenalis *Satyr.* 15. Sacramenta figuratè pro ipsis militibus posuit:

*Pramia nunc alia atque emolumenta notemus
Sacramentorum.*

id est, militum juratorum, & sacramento rogatorum. ¶ Suet. in *Cæsare*, Sanxit ne quis civis major viginti annis minorve decem qui sacramento non teneretur, plus triennio continuo Italia abesset. Teneri sacramento, est, obligari per sacramentum, ¶ Sacramento rogari, est iurejurando adigi. Quint. lib. 12. *cap. 2.* Sed hæc inter ipsos, qui velut sacramento rogati, vel etiam superstitione constricti, nefas ducunt à suscepta semel persuasione discedere. Et Liv. 5. & 10. d. 4.

Sacramentalis, e, ad sacramentum pertinens.

Sacramentalis advocatus, & absolutè *Sacramentalis*, qui ad sacramentum i. juramentum advocatur.

Sacramentarium, constitutio, seu liba de sacramentis & cerimoniais: quæ vulgò *Agenda* nominantur.

Sacrosanctum, dicebatur, teste Budæo, quod iurejurando interposito erat institutum, ut qui violasset, morte pœnas penderet. ¶ *קדוש* *kadhôsch* *קדוש* *kedôsch* *קדוש* *kedôsch*. GAL. *Saint* & *sacré*. ITAL. *Sacro* *sancto*. GER. *Das allerheiligste* / *Das so heilig und theur geachtet wird das es bey vers, tierung leibs und lâbens von niemands verlegt oder schwâchlich gehalten werden soll.* HISP. *Lo sacrodo con juramento, muy santo.* ANGL. *Hallow* *de holy*. ¶ Cic. *pro Cornelio Balbo*, Quid fuit rogatione ea, quæ de Pompeio à Gellio, & Lentulo coss. lata est, in qua aliquid sacrosanctum videretur? Idem *ibid.* Sacrosanctum nihil esse potest, nisi quod per populum, plebèmvè sancitum videretur. ¶ Sacrosanctus Tribun. plebis dicebatur, quem violari nefas erat, qui sine capitali piaculo attingi violenter non poterat. Ideo Principes Romanos legimus Tribunitiam potestatem assumere sibi solitos, ut augustiores, & sacrosanctos facerent: id quod in numismatis quoque eorum extat. Tranquillus in *Aug.* c. 27. Tribunitiam potestatem perpetuam recepit. Tacit. *ib.* 12. Accurrunt Parres, decernitur Othoni tribunitia potestas, & nomen Augusti, & omnes principum honores. Hinc Seneca *cap. 20. de consol. ad Marc.* de corpore Pompeij loquens: Sacrosanctum, inquit, victoribus satelliti præstitit (Pompejus.) Hinc sacrosancta templa in quibus est jus asylicè quibus quempiam per vim extrahi nefas putatur.

Sacrificio, as, Sacrum facio. ¶ *זבח* *zibch* *זבח* *zibch* *זבח* *zibch*. GAL. *Sacrificer*. ITAL. *Sacrificare*. GERM. *Opfferen*. HISP. *Hacer sacrificio*, *sacrificar*. ANGL. *To sacrifice*. ¶ Plaut. *2^a Cap. iv.* Quin etiam ut magis noscas. Genio ubi suo quando sacrificat, ad rem divinam, quibus est opus, Samiis vasis uritur. Idem *Amph.* sc. 2. a. 4. Sacrificio ego tibi. A. Qui? Quia enim te maesto infortunio. *Ibidem.* Evades nunquam quin te sacrificem. Idem *Pseud.* sc. 3. a. 1. Si Sacrificem summo Iovi, & exta tencam, rem divinam deseram. ¶ Sacrificor, pro sacrificio, olim dixere veteres, Gell. c. 12. *ib.* 18. ¶ Sacrificantes autem coronati erant. Suet. in *Galba*, cap. 18. Observatum Kalen. Ianuariis sacrificanti coronam de capite, &c. & Interdum per sacrificia veniam peto: lito verò, veniam impetro. Plaut. in *Pen.* Si hercle istuc unquam factum est, tum me Iupiter faciat, ut semper sacrificem, neque unquam litem. Confunduntur tamen quandoque.

Sacrificatio, nis, verbale. ¶ *זבח* *zibch* *זבח* *zibch* *זבח* *zibch*. GAL. *Sacrificio*. ITAL. & HISP. *Sacrificio*. GERM. *Opfferung*. ANGL. *A sacrificing or offering up*. ¶ Cic. 1. *de natur. deor.* Itaque in ea

dea, quòd est rerum custos intimarum, omnis & precatio, & sacrificatio extrema est.

Sacrificatus, us, actio sacrificandi. Apul.

Sacrificatus, a, um, Latinis non ignotum, pro *ἑρπύων*, oblatus.

Sacrificialis, e, adjectivum, ad sacrificium pertinens. ¶ *ἑρπύων*, GAL. *Appartenant à sacrifice*. ITAL. *Pertinente à sacrificio*. GERM. *Das zu dem offeren gehôrt*. HISP. *Perteneciente à sacrificio*. ANGL. *Belonging to sacrifice*. ¶ ut, Apparatus sacrificialis. Tacit. lib. 2. *Sacrificalem apparatusum, festam Antiochenium plebem per lictores perturbat.*

Sacrificus, substantivum, qui sacra facit. ¶ *חֹמֶן* *chôhén* *חֹמֶן* *chôhén*. GAL. *Sacrificatur*. ITAL. *Chi fa sacrificio*. GERM. *Ein Opfferer*. HISP. *El que haze sacrificio*. ANGL. *He that offereth up a sacrifice*. ¶ Ovid. 6. *Fast.*

Martia sacrificio deductum nomen ab Anco.

Sacrificus, a, um, adjectivum, quod ad sacra attinet. ¶ *ἑρπύων*, GAL. *Appartenant à choses sacrées*. ITAL. *Pertinente à cose sacre*. GERM. *Das zu dem offeren gehôrt*. HISP. *Perteneciente à cosas sacras*. ANGL. *Belonging to sacrifice or holy things*. ¶ ut Sacrifici castibiz, quibus utebantur in sacrificiis. Plin. lib. 16. c. 27. Nunc sacrificia Tuscorum è buxo tibiæ. Diès sacrifici. Ovid. 13. *Metam.*

diésque

Des mihi sacrificios, caliturâsque ignibus aras.

Ritus sacrificij, Ovid. 15. *Metam.* Vestis sacrificia. Silius lib. 3. **Sacrificulus**, i, Sacerdos: à sacris faciendis. ¶ *חֹמֶן* *chôhén* *חֹמֶן* *chôhén*. GAL. *Sacrificatur*. ITAL. *Chi fa sacrificio*. GERM. *Opfferer / der die offer vndd solche heilige ding verbringt*. HISP. *El que haze sacrificio*. ANGL. *A priest that offereth a sacrifice*. ¶ Suet. in *Domit.* c. 1. Ardente templo, apud Ædituum clam pernoctavit: ac manè Isiaci celatus habitu, interque sacrificulos vanæ superstitionis, &c. Rex sacrificulus (quem & Athenienses *βασίλεια* appellant) Romæ post exactos Reges primùm creatus est, quòd quædam sacra ita instituta essent, ut necesse esset ea per Regem obiri. Vide Liv. lib. 2. *ab Urbe*. Gell. lib. 10. *cap. 15.* Super Flaminem Dialem in convivio, nisi Rex sacrificulus, haud quisquam alius accumbit. Livius lib. 6. *bell. Pun.* Vulgò ergo Pontifices, augures, sacrificuli Reges creentur, cuilibet apicem Dialem, dummodo homo sit, imponamus.

Sacrificium, ij, Sacrum, seu res, divina. ¶ *זבח* *zibch* *זבח* *zibch* *זבח* *zibch*. GAL. *sacrificio*. ITAL. & HISP. *Sacrificio*. GERM. *Ein offer*. ANGL. *A sacrifice*. ¶ Cic. *ad Attic.* Cujus Laurentiæ vos Pontifices ad aram in Velabro sacrificium facere soletis. Idem *de Anst. restan.* De illo sacrificio quod fit pro salute populi Romani. Liv. lib. 4. *Decad. 5.* In Monte sacrificio ritè perpetrato. Plaut. *Amph.* Sacrificia ad epulum conduxit. ¶ Sacrificium anniversarium excusat militem. Gellius *cap. 4. lib. 16.*

Sacrificola, Minister sacrorum, vel ipse sacrificus, quasi sacra colens. ¶ *ἑρπύων*, GAL. *Sacrificatur*. ITAL. *Sacrificatore*. GERM. *Ein diener zu heiligen dingen / oder ein Opfferpriester*. HISP. *Sacrificador*. ANGL. *A sacrificer*. ¶ Tacit. lib. 9. Domitianus prima irruptione apud Ædituum occultatus, solertia liberti lineo amictu turbe sacrorum immixtus, ignoratus apud Cornelium Primum, patrum clientem, juxta Velabrum delituit.

Sacrifer, a, um, sacra ferens. ¶ *ἑρπύων*, GAL. *Qui porte choses sacrées & saintes*. ITAL. *Chi porta le cose sacre*. GERM. *Das heilige ding dâhet tregt*. HISP. *El que lleva las cosas sagradas*. ANGL. *That brings holy things or sacrifices*. ¶ Ovid. 4. *Fast.*

Quum Troiam Æneas Italos portaret in agros.

Est dea sacriferas pendè secuta rates.

Sacrilegus, i, qui rem sacram, aut rem profanam de loco sacro legit, id est, furatur. ¶ *ἑρπύων*, GAL. *Sacrilege*, *larron des choses saintes*. ITAL. *Involatore di cose sacre*. GERM. *Ein kircheydieb / Bots dieb / der auß heiligen orten etwas stilt*. HISP. *El que hurta lo sagrado*, *sacrilego*. ANGL. *That stealth holy things*. ¶ Terent. in *Adelph.* Vbi est ille sacrilegus? Cic. 1. *de Legib.* Sacrilego pœna est: neque ei soli qui sacro abstulerit, sed etiam qui sacro commendatum: quod & nunc multis fit in fanis. Iuven. *Sat.* 13.

Hac tibi si non sunt, minor extat sacrilegus, qui

Radat inaurati femur Hercules.

Plaut. *Pseud.* sc. 3. a. 1. Parricida, sacrilege. (Ieno.) **Sacrilegus**, a, um, adjectivum: ut, Artes sacrilegæ, Manus sacrilegæ. Ovid. 1. *de arte amandi*:

Non mihi sacrilegas meretricum ut persequar artes,

Cum totidem linguis, sint satis ora decem.

Cic. 5. *Verr.* Cæteros item deos deâsque omnes imploro, atque obtestor: quorum templis & religionibus iste nefario quodam furore & audacia instinctus, bellum sacrilegum semper impiùmque habuit indictum. Ignes sacrilegos admovere templis. Tibul. lib. 1. *Eleg.* 1.

Sacrilegium, ipsum sacrarum rerum furtum. ¶ *ἑρπύων*, GAL. *Sacrilege*, *larcin des choses sacrées*. ITAL. *Sacrilegio*, *rubbamento di cose sacre*. GERM. *Ein kirchendiebstal / ein diebstal heiliger dingen*. HISP. *Hurto de lo sagrado*, *sacrilegio*. ANGL. *Thif of holy things*. ¶ Quint. lib. 5. c. 10. Si quis sacrilegium faciet, faciet & furtum. Cic. in *Salust.* Non ita est, sed abiit in sodalitiu sacrilegij, Nigidiani. ¶ Reum esse sacrilegij. Quint. 1. 4. c. 2. & admittere sacrilegium. Idem.

Sacrimonium, *ἑρπύων*. Gloss. conditio, seu relatio rei sacra. **SACERDŌS**, otis, comm. gen. qui Deo dicatus est ad sacrificia faciendâ. ¶ *חֹמֶן* *chôhén* *חֹמֶן* *chôhén*. GAL. *Sacrificatur*, *prestre*. ITAL. *Sacerdote*, *prestre*. GERM. *Ein priester oder offerpriester*. HISP. *El sacer do te, presthyero*. ANGL. *A prest*. ¶ Dicitur enim à sacro & *ἑρπύων*, quod facere significat. Ovid. *Eleg.* 4. lib. 4. *Trist.*

Et jam constitat striâ mucrone Sacerdos. (Iphigenia.)

Idem *Eleg.* 1. lib. 2. *Trist.* *Quacunque erumpit quâ non finit ire sacerdos.* ¶ Sacerdotes prætextati erant. Liv. lib. 34. ¶ Sacerdos forma. Gell. c. 19. lib. 13. Sacerdotes quoque fœminas, inquit, M. Cicero Antistitas dicit. Et paulò post: Sacerdotes Cereris, inquit Cicero, atque illius

Illius fani antistita, &c. Idem 4. Acad. Sed quum sacerdotes deorum vacationem habeant, &c. Apud Romanos varia erant sacerdotum genera, Flamines Diales, Martiales, Quirinales, Salij, Pontifices maximi, Reges sacrorum, Sacrificuli, & Galli, qui Cybeles sacra faciebant. Ovid. 3. Amor. Eleg. 7.

Ille ego Musarum purus Phœbique sacerdos
Ad rigidas canto carmen inane fores.

Virg. 6. Æneid.

Quique sacerdotes casti dum vita manebat,
Quique p̄ vates, &c.

¶ Sacerdos, otis, genere fœminino, iſeiva. Idem 6. Æneid.
Deiphobus contra, ne savi magna sacerdos
Discedam, explebo numerum, &c.

Idem 3. Æneid.

curſusque dabit venerata sacerdos.

Sacerdōtis, a, fœm. gen. dixit Gellius, quamvis sacerdos communis generis sit, l. 10. c. 15. Eadē fermē ceremoniæ sunt, quas Flaminicas sacerdotissas Diales forſum ajūt observasse. & iſeiva. GAL. Femme dédiée à quelque religion, nonnain. ITAL. Sacerdotissa. GER. Ein priesterin, pfäffin. Ein Nunn. HISP. Sacerdotista, monja. ANG. A noone. &

Sacerdōtālīs, e, quod ad sacerdotē pertinet. & iſeiva. GAL. Appartenant à sacrificateur, ou prestre. ITAL. Pertinente à sacerdote, ò prete. GER. Priesterlich. Das den priesteren oder pfaffen zugehört. HISP. Perteneciente à sacerdote, ò presbytero. ANG. Belonging to a prest. & Livius lib. 5. ab Urbe, Virgines, sacraque in plaustrum impoluit. & Cæte, quod iter sacerdotilibus erat, pervexit. Melius sacerdotibus.

Sacerdōtium, ij, Officium & dignitas sacerdotis. & iſeiva. GAL. Prestre, cure, benefice. ITAL. Sacerdotio, beneficio. GER. Das priestertlich ampt vnd wårde. Priestertthumb. HISP. Dignidad de sacerdote. ANG. Prest. hooed. & Cicer. pro domo sua, Quum Licinia, virgo vestalis, summo loco nata, sanctissimo sacerdotio prædita, &c. Liv. contra lib. 3. 4. Sacerdotia fœminis non contingunt. Valerius, Sacerdotio Pontificatus eum honoravit. ¶ Sacerdotium etiam appellatur quod nos dicimus vulgò Beneficium, aut præbendam. Liv. lib. 9. Gens Potitia, cujus ad aram Herculis familiare sacerdotium erat. ¶ Sacerdotiorum autem sicut & beneficiorum duo fuerunt genera: Unum, quod sacris esset addictum lacis, quæ Reipublicæ, aut Principum, aut Pontificum collegij collationis essent: alterum, quod ædis, aut sacelli juris esset, à patre familias ea ratione erecti, dedicatque, ut sacrorum cura, & fructuum ipsius sacerdotij perceptio, ad solam gentem, familiamque suam perpetuis successioneibus devolveretur. Quod sacerdotiorum genus à prisca Gentilitia sacerdotia, à nostris Beneficia juris patronatus appellata sunt. Cornel. Tacit. de Orhone. At recens ab exilio reversos adolescentes avitis & paternis sacerdotiis in solatium recoluit, aliàs reposuit. Liv. 10. bell. Pim. In ejusdem locum Pontifex (nam duo sacerdotia habuit) Servius Sulpitius Galba inauguratus. ¶ Sacerdotio abundi jus Gell. c. 7. lib. 6.

Sacio, is, ire. Formulæ solenn. Ipsas res nec vendere, nec alienare, nec ad proprium facire, nec hæredibus meis in alode derelinquere Pontificium habeam ad faciendum, & iſeiva. titulus est: Si aliquis rem alterius, quam excolit, ad proprietatem facire vult, sed non potest, & postea eum precariaverit. GAL. Saisir, est compotiri, se saisir de quelque chose, occupare, apprehendere rem aliquam: saisine & possession, possessio. aliàs saisie, & saisina. Budæus in Pandect.

Sacitza, depopulatio. L. g. b.

Sacodios, sacodios, gemma est hyacinthini coloris, unde nomē habet. Nam Indi hyacinthinum colorem Sacon vocāt. Vide Plin. l. 37. c. 9.

Sacōmā tis, & iſeiva. GAL. Contrepoids, equivalent, autant pesant. ITAL. Contrapeso, piombino della stella. GER. Das gewicht s̄d man zu den leichteren legt bis in gleichet schwære die waag innstehet / gleich schwære gewicht. HISP. Contrap. so. ANG. Equal poize or weight. & Est equipendium, hoc est, quod in libra apponitur ad æquilibrium faciendum. Vitru. lib. 9. cap. 3. de Archimede, Quum auream coronam votivam diis immortalibus in quodam fano constituisset ponendam, immani pretio locavit faciendam, & aurum ad sacoma appendit redemptoris. Is ad tempus opus manufactum subtiliter regi approbavit, & ad sacoma pondus coronæ visus est præstitisse. Bud.

Sacon, Indi vocant colorem hyacinthinum: unde sacodios dicta gemma ex genere amethystarum, in hyacinthi colorem declinans. Autor Plin. lib. ult. c. 9.

Sacrāmētum, vide Sacer.

Sacrāni, populi Italiae fuerunt Romæ vicini, qui à Corybante quodam magnæ matris sacerdote ea loca tenente, initium duxerunt: à sacrificando dicti: Corybantium enim erat, Matri deum sacra facere. Servius tamen Ardeades intelligi putat, propter vet sacrum quod apud eos in molationis genus erat, quo gravibus periculis adducti, volebant quæcun que proximo vere apud se animalia nata essent, se immolaturus. Vide Serv. in illud Virg. 7. Æneid.

Et Sacra acies, & p̄isti scuta Labici.

Sacrātūs, Sacrificio, Sacrilegus, Sacro, Sacrum, vide Sacer.

Sacrīma, (inquit Festus) antiqui appellabant mustum, quod Libero patri sacrificabant pro vinea, & valis, & ipso vino conservandis. & iſeiva. quemadmodum præmellum, de spicis quas primum messuissent, Cereri sacrificabant.

Sacrīsta, thesaurarius, qui custodit sacra vasa, vestimenta ecclesiastica, luminaria, & omnino thesauros ecclesiasticos. cap. unic. extr. de Offic. sacrist. & c. prælectus, §. ad thesaurarium: 25. dist.

Sacrīum, Scytharum lingua, succinum dici credidit Xenocrates, referent Plin. lib. 27. c. 2.

Sacrīvus, a, um, votivus, quasi consecratus. Leg. Sal. tit. 2. 15. Si quis mariale sacrum, qui dicitur votivus, furaverit, &c.

Sadalīs, sacidalis, urbs Ægypti. Gentile, Sadalites, Steph.

Saddai, apud Hebræos unum ex Dei nominibus.

Saddūcæi, sacdūcæi, Judæorum factio, qui Sadducæum quendam magistrum Legis sequentes, neque resurrectionem credebant, neque Angelos, neque spiritus esse.

Sadyates, sacdūcæi, filius Adryos, filij Gygis, & avus Cæsi, teste Herod. lib. hist. 1. post patrem regnavit in Lydia.

Sæpē, adverbium, multis vicibus, frequenter, crebrò, à crebritate & desitate sepium dicitur, recipitque diphthongum, ut differat à sepe ablativo nominis sepes. & iſeiva. GAL. Souvent, souventes-fois, plusieurs fois. ITAL. Spesso, sovente. GER. Oft / oftters maalen. HISP. Muchas vezes. ANG. Often tymes. & Terent. in Haut. Non licet hominem esse sæpē ita ut vult, si res non finit. Plaut. Mostell. sc. 3. a. 1. Insperata accidunt magis sæpē, quam quæ speres. Idem Men. sc. 4. a. 2. Navem sæpē tritam, sæpē fixam, sæpē excussam malleo. ¶ Aliquando ornatus causa jungitur nomen Numero, & sit una dictio sæpenumero, sæpe valde. Cic. filius ad Tironem lib. 16. Epist. Sum totos dies cum eo, noctisque sæpenumero partem. ¶ Hujus compositum est Persæpe, de quo supra suo loco.

Sæpiculē, diminutivum à sæpe: sicut à sæpius sæpiusculē, significat teneritatem crebritatis. & iſeiva. Apul. Nam ut lacrymæ sæpiculē de gaudio prodeunt. Plaut. in Casin. Sæpiculē peccas.

Sæpinum, sacpinum, Ptol. oppidum Samnitum, cujus incolæ dicuntur Sæpinates: quos Plin. collocaet in quarta regione Italiae.

Sætabis, fluvius apud Ptolemæum lib. 2. cap. 6. Augusta Valeria alio nomine dicta, Sæctanis olim, nunc Xativa.

Sævūs, a, um, Durus, horridus, crudelis. & iſeiva. GAL. Cruel, furieux, rigoureux. ITAL. Crudel, aspero, duro. GER. Grausam / grim / rauch / ungeheursam. HISP. Cruel, aspero, duro. ANG. Cruell, fierce, outrageous. & Virg. 5. Æneid. Quum sacvo è scopulo multa vix arte revulsus.

Idem 1. Æneid.

sava memorem Iunonis ob iram.

Plaut. Amph. Sævas belluas mansisse. (loquitur de hominibus in lupos versis.) Idem Milit. sc. 5. a. 2. Servavit me sævis fluctibus Ovid. Eleg. 3. lib. 4. Trist.

savis Iovis ignibus iſeiva.

¶ Quandoque ponitur pro forti, apud Virg. 1. Æneid.

Sævus ubi Æncida telo jacet Hector

¶ Quandoque pro irato. Idem ibidem,

& sævum ambobus Achillem.

¶ Quandoque pro magno. Idem de Ænea pio, 12. Æneid.

materni sævus in armis.

¶ Quandoque pro potenti. Idem lib. 1. Æneid.

Non illi imperium pelagi, sævumque tridentem,

Sed mihi forte datum.

¶ Sævior, Ovid. 13. Metam. & Virgil. 3. Æneid.

Tristius haud illis monstrum, nec sævior ulla

Pestis, & ira deum Stygiis sese extulit undis.

¶ Sævissimus, Ovid. 12. Metam.

Num tibi sævorum sævissime Centaurorum Euryte, &c.

Livius lib. 4. bell. Maced. Sævissimo & violentissimo in suos tyranno. Virg. 2. Æneid.

hic Iuno Scæas sævissima portas

Prima tenet.

Sævītēr, adverbium, Crudeliter. & iſeiva. GAL. Cruellement. ITAL. Crudelmente. GER. Mit grimme / scheinlich / grausamlich. HISP. Cruelmente. ANG. Cruellie. & Plaut. in Pseud. sc. 2. a. 5. Magis cogito, sæviret blanditère alloquar.

Sævītā, a, & Sævītudo, nis, Crudelitas. & iſeiva. GAL. Cruauté. ITAL. Crudelità. GER. Grausamkeit, grimme. HISP. Crueldad. ANG. Crueltie, fierceness, outrageousness. & Cicer. 1. Offic. Sed heris sanè adhibenda sævitia in famulos, si aliter teneri non possunt. Plin. lib. 6. cap. 17. Proxima inculta, sævitia gentium Ovid. 6. Metam.

Quid enim mea tela reliqui,

Sævitiā, & vires iramque animosque minaces?

Idem Epist. 7.

Da brevo sævitia spatium, pelagique, tuæque.

Tacit. lib. 5. Quantumque sævitia glisceret, miseratio atcebatur. Idem lib. 13. Italiam luxuria sævitiaeque afflictavisset.

Sævitas, aris, Gellius lib. 20. c. ult. in sine sui operis. At etiam quod sit quorundam malè doctorum hominum sævitas & invidentia irritior, &c. alij legunt, scævitas.

Sævīo, is, ivi, & sævij, sævitum, Crudeliter in aliquem ago. & iſeiva. GAL. Estre cruel, user de cruauté. ITAL. Crudelleggiari, incrudelirsi. GER. Wüten vnd sich seh stellen / grimmtiglich etwar mit umgehen. HISP. Enervoleerse. ANG. To be fierce, cruel and rigorous. Pacuvius, Quid commerui? quid in me sævis pater? Liv. 7. ab Urbe, In Tarquinienses acerbè sævitum, multis mortalibus in acie cæsis. Idem alibi. Quum post victoriam quoque in hostem sæviret. ¶ Aliquando sævire, est fortiter, & strenuè sese gerere. Martialis.

Belliger invictis quod Mars tibi sævit in armis.

Plaut. Pseud. sc. 1. a. 5. An sæviendum est mihi. (sup. in vos, pedes.)

¶ Sævire animis, pro vehementer irasci. Virg. lib. 5. Æneid.

Tum pater Æneas procedere longius iras,

Et sævire animis Eniellum haud passus acerbis.

¶ Hujus composita sunt, Confævio, Desævio, Exsævio, & Obsævio, de quibus suis locis.

Sägā, a, anus superstitiosa, vel mulier incantatrix, venefica, quæ malis veritisque artibus cuiquam boni aliquid, vel mali conciliat: ita dicta à sagiendo, propterea quod multa scire velit, ut ait Cicer. 2. de Divin. & iſeiva. GAL. Sorciere, devineresse, enchangeresse. ITAL. Saga, incantatrice. GER. Ein hãr / vnhold / ein weib die mit zauberey umghãt. HISP. Muger que a devinalo venidero, encantadora de palabras. ANGL. A witch. & Horat. 2. Carm.

Quis saga, quis te solvere Theſſalis

Magus venenis, quis poterit deus?

Vbi Acro, saga dicta est venefica, quod fatis agat, & ea est quæ carnibus, & herbis, mala hominibus dicebatur vel arcere, vel impellere.

Sagax, Scythia: populi iidem qui Sacæ, de quibus jam diximus, Autor Pomp. Mela lib. 3.

Sagana, Vas in quo aliquid teritur. מֶדְחוּבִּים medhochab. Suvia. GAL. Mortier. ITAL. Mortajo. GERM. Ein mörfel. HISP. Mortero. ANG. A mortar. Est & nomen veneficæ apud Horat. in Epod. Od. 5.

At expedita Sagana per totam domum
Spargens Avernales aquas,
Horret capillis, ut marinus aspera
Echinus, aut currens aper.

Sagaria, Sagarius, vide Sagum.

Sagarus, Πάγαρος, Ptolom. Fluvius est Asia, qui ex Dydimio Galatia monte nascens, & per Phrygiam Bithyniamque flexuoso cursu delatus, tandem influit in Pontum Euxinum. Vide Ptol. Tab. 1. Asia.

Ovid. Sagarium effert per tertiam declinationem lib. 4. de Ponto,
Huc Lycus, huc Sagaris, Peneusque, Hypanisque, Cratesque,
Influit & crebro vortice tortus Halis.

Sagapenum, σαγαπέριον Succus est herba ferulaceæ, quæ in Media nascitur, gustu acri, odore medium quiddam inter laser & galbanum referens: Officinæ vocant Serapinum.

Sagarus, vide Sagum.

SAGAX, icis, à sagiendo. Perspicax, odor. Σάγας. GAL. Sagace, qui flaire bien le trac. ITAL. Sagace. GERM. Scharpffschmeckend / gespürig. HISP. Ventor d'abuefso. ANGL. Wittie, that hath the senses sharpe, that perceiveth quickly. Propriè enim canes sagaces dicuntur, qui odoris ductu venatores ad feraum cubilia perducunt. Cic. 2. de divin. Sagire, acutè sentire est: ex quo sagaces dicti canes. Per translationem tamen accipitur pro callido & solerti. חָרוּץ charutz חָרוּץ charutz חָרוּץ charutz. GAL. Sage & prudent, caute & fin. ITAL. Diligente, acuto. GERM. Scharpffsinig / geschaid / flug der in ding bald merckt vnd versteht. HISP. Sabio, prudente, y astuto. Cic. 3. de Legib. Homo animal providum, sagax, multiplex. Martial. lib. 12.

Excogitavit homo sagax, & acutus.

Sagax ad Cic. in Cat. Quem tu videlicet & ad custodiendum te diligentissimum, & ad suspicandum sagacissimum, & ad vindicandum fortissimum fore putasti. Sagax in Plin. lib. 8. cap. 37. de muribus, Quorum palatum in gustu sagacissimum, authores quonammodo intellexerint, miror. Sagacissimus rerum natura, id est, Peritissimus. Columell. lib. 1. c. 1. Nam qui se in hac scientia perfectum vult profiteri, sit oportet rerum naturæ sagacissimus.

Sagacitas, aris, Acuta illa sentiendi vis in canibus & odoratu aliquidprehendendi. Σαγασία. GAL. Excellence de sentiment & bon flairement. ITAL. Sagacità, eccellenza di sentimento. GERM. Scharpffspürung. HISP. Obra de bien sacar el rastro por olor. ANGL. A quickness in smelling. Cic. 3. Tuscul. Canum incredibilis ad investigandum sagacitas narium. Per translationem tamen sumitur pro astutia, seu calliditate. חֲרוּץ חֲרוּץ חֲרוּץ. GAL. Bon esprit pour pressentir ce qu'il faut. ITAL. Bontà d'ingegno, quando una prevede di subito qualche cosa futura. GERM. Geschwinde / geschwindigkeit. HISP. La astucia o prudentia. ANG. A sharpness of wit. Cic. 4. Verr. Qua est iste sagacitate in his rebus.

Sagaciter, adverbium, Astute, prudenter, callidè. Σαγασίως, διέξως, ευμενέως. GAL. Sagement, & finement. ITAL. Accortamente, sagacemente. GERM. Geschwindigkeitlich, sarsichtiglich. HISP. Astuta y prudentemente. ANGL. With quickness of wit and senses. Liv. 1. belli Punie. Ibi duo duces sagaciter moti sunt: alter ad inferendam, alter ad cavendam fraudem.

Sagda, gemma porracei coloris, quam Chaldaei adhaerentem navibus habent. Invenitur & in Samothracia ejusdem nominis gemma nigra, ac sine pondere, ligno similis. Plin. lib. ult. cap. 10.

SAGENA, α, Σάγηνα. GAL. Un grand file à prendre poi, ons. ITAL. Rete da pescatore. GERM. Ein zuggarn der fischeren. HISP. La red para pescar. ANGL. A nett. Genus retis piscatorij: Latini vericulum appellant. Manil. lib. 5.

Excipitur vasta circumvallata sagena.

Sagenula, pro navi ponitur. Papias Propriè est parva sagena, deinde navis latiuscula, instar expansæ sagenæ, ut videtur. Et Græcis, σαγώνη est navis species.

Sagestre (inquit Turnebus lib. 12. 16.) videtur esse operimentum crassum, ut sagorum erat crassior pannus, Lucillius.

Penula, si quaris, canterin', servu', sagestre.

et si segestre, hic qui legant non desunt. Igitur segestris, e, foret sago assimile.

Sagibaro, videtur esse sagus baro, i. sapiens vir. Ital. aliter scribitur sachbaro, quod sonat, caularum vir. Et Gallicè exponitur in Gloss. Lindebrogij ad II antiq. homme de loys, ou de causes. Item sagibarones dicuntur quasi senatores.

Sagiensis E. seex, vel sais.

SAGINA, α, Cibus lautus, & ad saginandum aptus. Σαγίνας. GAL. Graisse qu'on acquiert pour estre bien traité. Item, Volailles, ou autres bestes engraisées pour manger. ITAL. Cibo da ingrassare, o grasso nel corpo che viene per darsi buon tempo. GERM. Ein mastspeis / ein speis die feist vnd mastig machet. HISP. La gordura, o sayn, o saimete. ANG. Superfluous fatness, cramming feeding. Plaut. Mostell. sc. 1. a. 1. Este, effercite vos, saginam cædite. Ibid. sc. 3. a. 1. Estur, bibitur, Sagina planè est. Suet. n. Calig. cap. 27. Cum ad saginam ferarum muneris preparatarum carius pecudes compararentur ex noxiis laniandos adnotavit. Juven. Sat. 4.

genialis agatur

Iste dies, propera stomachum laxare saginis.

Sagina docendi, apud Quintil. lib. 10. c. 5. est dicendi ubertas. Quandoque etiam dicitur pinguedo supervacua, cujusmodi avibus quibusdam arte & factura inducitur, & in hominibus quibusdam nimio otio contrahitur. Justinus lib. 20. Sublatis deinde æmulis, in segnitiam lapsus, saginam corporis ex nimia luxuria, oculorumque valetudinem contraxit. Quintil. cap. 16 lib. 2. Inani sagina verum robur mentiri. Saginam cædere. Plaut. in Mostell. sc. 1. a. 1. Este, effercite vos, Saginam cædite. Accipi posset simpliciter pro

dividite, edendi causa, cibos, unde pinguescatis.

Sagina gladiatoria. Corn. Tacit. lib. 2. singulis ibi militibus Vitellius paratos cibos, ut gladiatoriam saginam, dividebat. Quid id sit? explicat Andreas Scholtus obser. lib. 5. 9. solebant gladiatores à lanistis saginari è certis ciborum diariis, non quæ valetudini, paucis contentæ, sed corpori corroborando responderent. Hinc Propertius Sagina nomine ludum gladiatorium intelligit,

Qui dabis immunda venalia facta sagina.

Saginarium, σαγινάριον, Onom. id est, altilis, saginatus.

Saginarium, σαγινάριον. Gl. Cyr. Lege, Sagmarium, qui sagmata facit. Saginarium, ij, locus ubi saginantur altilia. מַרְבֵּק marbek. GAL. Le lieu où on engraisse les bestes, mues. ITAL. Luogo dove s'ingrassano le bestie. GERM. Ein mäststall / ein orth da man die thier mestet. HISP. Lugar do se engordan los animales. ANG. A feeding place, à coupe or stie, or franke. Varr. lib. 3. c. 10. de re rust. Pullos anferum includunt in Saginario, ibique polenta, & pollinem aqua madefactum dant cibum, ita ut perinde se saturarent.

Sagino, as, sagina impleo, pinguefacio. סַגִּין sagin. GAL. Engraisser une beste. ITAL. Ingrassare una bestia. GERM. Mestten / vol feite machen. HISP. Cevard engordar animal. ANG. To mak fatt, to franke. Colum. lib. 6. cap. 38. Ea herba viridis nec tardè tamen arida formi vice saginat jumenta, verum modicè danda, ne nimio sanguine strangulentur pecora. Interdum ablativo jungitur, quum res qua quid saginatur, exprimitur: ut apud eundem lib. 5. Formantur offæ quibus avis saginatur. Et rursus lib. 6. c. 27. Hordeo saginandus equus.

Saginatius, a, um, participium, pinguis factus. סַגִּינָאִי saginai. GAL. Engraisé. ITAL. Ingrassato. GERM. Gemestet. HISP. Cevado à engordado. ANG. Made fatt, crammed. Propert. lib. 4. Eleg. 1.

Parva saginati lustrabant compita porci.

Saginatilo, nis, verbale. סַגִּינָאִילִי saginatilo. GAL. Engraissement. ITAL. Ingrassamento di bestie. GERM. Mestung. HISP. La gordura. ANG. A making fatt. Plin lib. 8. c. 51. Pinguescunt sexaginta diebus, sed magis tridui inedia saginatione oria.

SAGIO, is, ivi, itum, propriè de canibus dicitur, qui odoris ductu ferarum vestigia pervestigant: quamvis etiam per translationem accipitur pro eo quod est aliquid acutè & callidè presentiscere. סַגִּי סַגִּי סַגִּי. GAL. Sentir & flaire excellentement. ITAL. Sentire & odorare perfettamente. GERM. Geschwind erschmecken / eisends mercken. HISP. Sacar perfectamente el rastro por olor. ANG. To be quick of sen. Cic. 1. de Divin. Sagire enim, sentire acutè est: ex quo sagæ anus, quia multa scire volunt: & sagaces dicti canes. Is igitur qui antè sagit, dicitur prælagire, id est, futura antè sentire.

SAGITTA, genus teli quod arcu emittitur. סַגִּיטָא sagitta. GAL. Une fleche, un trait à tirer. ITAL. Saetta, freccia. GERM. Ein pfeil. HISP. Saeta à vira à frecha. ANG. An arrow. Virg. 11. Æneid. Non secus ac vero per nubem impulsæ sagitta. Tac. de Germanis. Bolla in sagittis spes: aquas inopia ferri olibus asperat. Virg. 11. Æneid. Dixit, & aurata volucrum Threiffa sagittam Deprompsit pharetra.

Ovid 3. Trist. Eleg. 10.

longeque volante sagitta.

Horat. 3. Carm. Ode 10.

Inferum dum tu celeres sagittas

Promissæ dentes acuit timendos.

Plaut. Aul. sc. 3. a. 2. Confige sagittis fures thesaurarios. Ovid. Eleg. 10. lib. 3. Trist.

Hosli equo pollens longeque volante sagitta.

Sagitta etiam à rei rusticæ scriptoribus sumitur pro novissima furculi parte: sive quia longius recessit à matre, & quasi emicuit, atque profilivit: seu quia cacumine attenuata, prædicti teli speciem gerit. Vide Colum. lib. 3. cap. 17. Est & sagitta, herba ex ulvæ generibus, de qua Plin. lib. 21. c. 17. Est & signum caeleste, stellas habens quinque, quæ fere in fine Capricorni cernuntur. Idem lib. 18. c. 16.

Sagittarius, a, um, quod ad sagittas pertinet, sive idoneum ut excohiant sagittæ. Σαγίταριος. GAL. Appartenant à fleche. ITAL. Pertinente à freccia. GERM. Zu pfeilen sùglich oder dienstlich. HISP. Pertenciente à saeta. ANG. Belonging to an arrow. Plaut. lib. 16. c. 36. Summa genus sagittario calamo est.

Sagittarius, qui sagittas ex arcu emittit. סַגִּיטָאִרִי sagittari. GAL. Archer. ITAL. Sagittario, balestriere, arciero. GERM. Ein schutz. HISP. Frechero, ballestero, archero. ANG. An archer. Cic. ad Attic. lib. 5. Magna tormentorum copia, multis sagittariis, magno labore, & apparatu, multis faucibus ex nostris, incolumi exercitu negotium confecimus. Est & Sagittarius, signum caeleste quem alij Centaurum Chironem arbitrantur, alij Crocum filium Euphemes nutricis Musarum, & habitasse in Parnasso cum Musis, & venationi incubuisse, & usum esse sagittis, & equo infedisse; post mortem precibus Musarum à Jove inter astra reatum, & varia forma conscriptum. Idibus Februarij vespere occidit, ac vehementer hyemat, inquit Columella.

Sagittifer, a, um, qui fert sagittas. Σαγίτιφῆρος. GAL. Qui porte fleches, archer. ITAL. Chi porta saete. GERM. Der pfeil tregt. HISP. Cosa que tiene è trabe saetas. ANG. That beareth arrows à flecher. ut, Geloni sagittiferi, Virg. 8. Æneid.

Hic Lelegas, Carasque, sagittiferosque Gelones, Finxerat.

Sagittifera pharetra:

Stat. 1. Achil. Pecus sagittifera, Claudian. de histrice.

Sagittipotes, Pro signo caelesti, quod & Sagittarij dicimus. Cic. in Arca.

Mense Sagittipotes Solis quum sustinet orbem.

Sagitto, as, Sagittas ex arcu emitto, Sagittam peto. סַגִּיטוֹ sagitto. Justinus

histor. lib. 41. de Parthis. Hos pari cura ac liberos suos habent, & equitate & sagittare magna industria docent.

SAGMA, atis, סַגְמָא, Græcis scuti thecam significat: nam סַגְמָא illi dicunt, quem nos clypeum, aut scutum appellamus. Sunt & qui pro jumenti sella, sive strato accipi tradant, in qua significatione

Veteris instrumenti interpres sumpsisse videtur. § ANGL. A pack saddle. § Levitici c. 15. ubi sic legitur, Sagma super quod sederat, immundum erit. Vide Sagma.

Sagmarius, a, um, ad sagma pertinens; sagma ferens, sarcinarius, sellam, seu instratum ferens.

Sagmarius, σαγμαριος, τῆς δ' ἄρας. Varroni, & Suida, dosuarium jumentum, & sarcinarium, quod fert impedimenta resque necessarias. Isidorus Etymol. lib. ult. cap. de instrumentis equorum, Sagma, quod corrupte vulgò salma dicitur, à stratu sagorum vocatur: unde & caballus sagmarius; mula sagmaria, vulgò Cheval de bagage, una bestia de charge: vide sup. Dorsum. Apud Lampridium in vita Helioabali, equus sagmarius legend. non saginarius, qui pro equo strato à nonnullis exponitur, Cheval de selle.

SAGMINA, Romani herbam appellaverunt, quam Græci ἰεροσάνθου, & περσικῆς nominant, nostri etiam verbenam, sive verbenacam, quæ Parer patratus & Feciales, tam fœdera percussuri, quam bellum denunciaturi solebant coronari. Festus, Sagmina vocantur verbenæ, id est, herbæ puræ, quia ex loco sancto fecabantur à Consule, Prætoréve, legatis ad indicendum bellum, aut fœdus faciendum proficiscentibus, Plin. lib. 22. c. 2. Quoniam non aliunde sagmina in remediis publicis fuere, & in sacris legationibus, quam verbenæ. Certè utroque nomine idem significatur, hoc est, gramen ex ara cum sua terra evulsurum. Hac semper & legatis, quum ad hostes, clarigatumque mitterentur, usi sunt. Vide Liv. lib. 1. ab Urbe. & lib. 10. bell. Pun.

Sagmo, sagma onero.

Sagona, Sagon, V. olim E. Corsica, sub A. Pisano. Sagra, fluvius est in ora Magnæ Græciæ, non procul à Crotone urbe, apud quem Crotoniæ à Locris maximo prælio fuerunt victi, Cicer. 3. de natur. deor. De Sagra Græcorum est vulgare proverbium, qui quæ affirmant, certiora esse dicunt, quam quæ apud Sagram, vulgò Sagriano in Calabria.

Sagrus, i, Italiæ fluvius, Pelignos dividens à Ferentanis, & inter Amitemum & Orthium in mare influens. Autor Strab. lib. 5. Est & Sagra Asia mons, ex Armenia ad Medos & Adiabenos pertingens, supra Paræacem & Persidem. Autor Plin. lib. 6. c. 27.

SAGUM, ἰ. ἰσάγυ, ἰ. ἰσάγυ, ἰ. ἰσάγυ, ἰ. ἰσάγυ. Plutarch. GAL. Vn saye ou sayon: Vn Hoqueton, Casaque, ou vestement de Gens-d'armes. ITAL. Sajo, saglio, habito da guerra. GERM. Ein kurtz kriegskleid. HISP. El sayal d' albornoz. ANG. A cassocke, or clok. Genus erat vestis brevioris, quæ tempore belli omnes Romani utebantur, exceptis viris Consularibus, quemadmodum contra, quum urbs nullo bello premebatur, utebantur togis. Ut enim toga pacis, ita sagum erat indicium belli; ut non obscure colligi potest ex Cicer. 8. Philipp. Hinc Velleius, Ut ad saga iretur. Est & Sagum vestis stragulae genus, non dissimilis cilicio. Sueton. in Othone. Ferebatur & vagari noctibus solitus atque invalidum quæque obviatorum, vel potulentum corripere, ac distento sago impositum in sublime jactare. In masculino genere usus est Afranius, Quod quadrati sunt sagi. Et Ennius in femini-no, Sags œcylas.

Therua purpureis gemmarum pampinus uvæ.

Sofipat. lib. 1. & Plinius.

Sagulum, parvum sagum, hoc est, vestis genus quod armis superindui solet. § περὶ τῶν ἐκείνων. GAL. Petit sayon. ITAL. Picciolo saglio GERM. Ein vberkleid, ein kleid so man vber den harnisch anhat. HISP. Pequeño sayal. ANG. A little cassocke, or cloke. Virg. lib. 8. Virgatis lucent sagulis. Livius lib. 1. bell. Punic. Multi sæpe militari sagulo operum, humi jacentem inter custodias, stationisque militum conspexerunt. Suet. in Aug. c. 26. Sagulo rejecto, capulum gladij ostendens, &c.

Sagularis, adjectiv. Sagulo indutus. Sueton. in Vitell. cap. 11. Urbem denique ad classicum introiit paludatus, ferroque succinctus, inter signa atque vexilla, sagularis comitibus, ac detectis commilito-num armis.

Sagaria, x, Exercitium vendendi saga. § ἰσοποικηλία. GAL. Marchandise de sayes. ITAL. Mercanzia de sagli. GERM. Feilhabung oder verkaufung kurtz kriegskleideren. HISP. Mercaderia de sayales. ANG. Merchandise, or selling off cassockes. Quemadmodum Lintearia, linteorum mercatura. Ulp. de trib. auct. Duas negociationes exercebat puer, sagariam, & linteariam.

Sagaris, ὀάγας, securis quædam, Amazonum gestamen.

Sagarius, a, um, ad saga pertinens.

Sagarius, ij, qui ex sagorum negotiatione quæstum facit. § ἰσοποικητίας. GAL. Vendeur de sayes & hoquetons. ITA. Chi vende sagli. GERM. Ein tradmer, oder verkeuffer der harnisch kleidern. HISP. El que haze d' vende sayal. ANG. A seller of cassockes.

Sagarus, qui munus theatrale exercet. Lips.

Sagatus, a, um, qui sago indutus est. § χλαυιδυτός. GAL. Qui est vestu d' un saye. ITAL. Vestito di saglio. GERM. Der kriegs kleid, oder kriegs schopen anhat, mit etnem prægeden bekleidet. HISP. Vestido de sayal. ANG. Cladde with a cassocke, or cloke. Suet. in Casare. Duobus trichiniis, uno quo sagati palliative, altero quo togati cum illustrioribus provinciarum discumberent. Mart. lib. 6.

Via te purpureum Marce sagatus amem?

Cic. apud Non. in Sagum. Cum reliqui Consules sagati vellent in forum descendere.

Sagente, operimentum crassum, ut sagorum, crassior pannus. Turn.

SAGUNTUS, ἰ. ἰσάγυ, ἰ. ἰσάγυ, ἰ. ἰσάγυ, ἰ. ἰσάγυ. Murædre, oder Mouriendro. Hispaniæ civitas ultra Iberum fluvium à Zacynthiis condita. Strab. lib. 3. Saguntus (inquit) occurrit à Zacynthiis condita, quam Annibal contra populi Romani fœdera diruens, belli Punici secundi suscitavit incendiū. Hujus urbis situm eleganter describit lib. 1. Silius. Meminit cladis lib. 1. decad. 3. Liv.

Saguntinus, a, um, ἰ. ἰσάγυ, ἰ. ἰσάγυ, ut, Vasa Saguntina, quæ maxime commendantur. Martial.

Sive Saguntino pocula facta luto.

Saguntina fames in proverbium abiit. Nam Saguntini, Pœnorum obsidione fameque eò redacti sunt, ut extructo in foro igni, quicquid erat preciosarum rerum in eum conjicerent: ac postremo sé-

que suosque liberos eodem præcipitarent, ne venirent in hostium manus. Aufonius.

Iam iam Perusina, iam Saguntina fame Lucaniacum liberes.

Saiga. In ll. Alemanni. tit. 6. l. 3. Saiga est quarta pars tremissis, h. e. denarius unus; duæ saigæ, duo denarij dicuntur. Tremissis est tertia pars solidi, & sunt denarij quatuor.

Sajo. In leg. Visigoth. lib. 2. tit. 1. l. 17. Nullus in territorio non sibi commissio, vel ubi ille judicandi potestatem nullam habet omnino commissam, quemcumque præsumat per jussionem, aut sajonem distringere. Gloss. A. L. Sajo pœnator, tortor.

Saiorum civitas, Sais, Sees, V. E. Normanniæ, sub A. Rothomagensi, nunc Sagiensis, id vide.

Sais, ὀαίς, urbs est Ægypti, juxta unum ex ostiis Nili, quod ab ea Saiticum dictum est.

Saites, vel Saita, ὀαίτης, gentile. Cicer. 3. de nat. deor. Secunda Minerva orta Nilo, quam Ægyptij Saitæ colunt.

SAL, is, per metathesin à Græco deducitur, quod est ἅλς: estque illud quo utimur in condiendis cibis. Declinatur utroque numero. In plurali tamen tantum masculini est generis, quum in singulari etiam neutrum admittat ἅλς melach. GAL. Du sel. ITAL. Sale. GERM. Salz. HISP. Sal. ANG. Salt. Cato, Ex sale qui apud Carthaginenses fit. Salust. in Jugurtha. Neque salem, neque alia gulæ irritamenta. Colum. Carnem salibus aspersam. Paul. Jurisconsultus, Cotem ferro subigendam, necessaria quoque hostibus venditari, ut ferrum, & frumentum, & sales, non sine capitis periculo licet. Colum. lib. 12. c. 53. Deinde in seriam substernitur sal costum, sed modicè infractum. Dicitur etiam Sale, neutro genere, secundum Priscianum pro mari. Enn. lib. 14. Annalium.

Caruleum spumat sale conferta rate pulsum.

Varro apud Non. Id sal Vestales virgines ferrâ ferræ secant.

Aliquando sal ponitur pro sapientia, in qua significatione masculino tantum genere profertur consuevit. Terent. in Eunuch. Qui habet salem qui in te est. Ubi Donatus, Sal neutraliter, condimentum: masculinum, pro sapientia. Hæc distinctio fallit. Sal enim pro condimento dixit optimus Latinæ linguæ autor Plaut. in Cure. se. 4. a. 4. Hic apud me nunquam delingues salem. Sale & cumino vesci, proverb. in parcos. autore Plut. in Opuse. Sal & panis, simplex victus. Aliquando pro urbanitate, joco, & ridiculo, dictis ad risum, vel delectationem compositis, idque tam singulari quam plurali numero ἰσοπαλία, ἄσιμος. Catul. Epigr. 81. de Quintia;

Nulla est in tanto corpore mica salis.

hoc est, nihil venustum, nihil facetum, vel nihil pulchrum, sive nihil pulchritudinis: ita enim Plutarch. cap. extremo lib. 5. ἀμύπητος, Salsam & acrem pulchritudinem ἀμύπητος, Victor. Cicer. de Clar. Orat. P. Scipio omnes sale & facetiis superabat. Lucanus, Non soluti lusere sales. Quint. lib. 6. Salsum (inquit in consuetudine pro ridiculo tantum accipimus: natura non utique hoc est; quanquam & ridicula oporteat esse falsa. Sales etiam periculosi placent Ægyptiis. Senec. c. 17. de cons. ad Helv. Nam sicut sal suavitatem quandam cum mordacitate habet, ita etiam urbanorum joca. Sales enim, Ciceronis sententia, sunt ipsa ridicula, quæ necessariò falsa oporteat esse. Nam falsum erit quod non erit in ultimum, velut quoddam oris condimentum, quod sentitur latente iudicio, & veluti palatum excitat. Salis etiam nomine frugalem victum innui passim ex poetis licet cognoscere. Horat. in Sermonibus

Modò mihi sic mensa tripes & concha salis puri

Idem in Od.

Vivitur parvo bene, cui paternum

Splendet in mensa tenui salinum.

Quandoque sal pro mari ponitur, quemadmodum & ἅλς femininum apud Græcos: quia falsum est, & ex ipsius aqua sal elicitur. Virg. 1. Æn. id.

Spumas salis are ruebant.

Sales masculini generis religionis causa dicuntur. Diomed. lib. 1.

SALARIUS, ij, substantivum, qui sal, vel falsamenta vendit § πωλητής. GAL. Qui vend du sel, ou de la saline, saunier. ITA. Chi vende sale d' salumi. GERM. Ein verkauffer des salz oder gesalzmer dingen, grtmpler. HISP. El que vende sal, d' cosas saladas. ANG. That sellesh salt. Mart. lib. 1.

Quod viles pueri salariorum.

SALARIUS, a, um adjectivum, quod ad sal pertinet. § τὸ ἐξ ἁλός. GAL. Appartenant à sel. ITAL. Pertinente à sale. GERM. Das zu dem salz gehört. HISP. Pertenciente à sal. ANG. Pertaining to salt. Liv. lib. 9. bella Pun. Vestigal etiam novum ex salaria annona statuerunt.

SALARIIUM, ij, substantivum, dicitur stipendium, vel merces quam quis pro opera persolvit. § שכר sachar. GAL. Salario, loyer qu' on reçoit de son labour. ITAL. Salario, paga, mercede. GERM. Die besoldung, sidlon. HISP. El salario, d' acostamiento del señor. ANG. Wage payed to hired folks. Plin. lib. 31. c. 7. al honoribus etiam militariæque interponitur, salariis inde dictis, magna apud antiquos autoritate. Vopiscus in Aureliano: Nam illi Romam venienti salaria sui ordinis sunt decreta. Ubi annonam recenset, erat enim ducum salarium, ideòque à Græcis σινηριον vocatur, & à recentioribus ἀλαριον. Salarium non solum de annona, sed & de commodis stipendiisque. Plin. Nec pudet Tribunorum militarium salariis emere. Quod Juvenalis dixit,

alter enim quantum in legione tribuni

Accipiunt, donat Calinna, vel Castena.

Cornutus in Persum scribit, salarium victum esse unius diei; atque hoc valde congruit cum verbis Plinij: victus enim quotidianus tam est necessarius quam sal. Suet. in Tiber. cap. 46. Comites nunquam salario, cibariis tantum sustentavit. Idem in Nerone. cap. 10. Salaria dare Senatoribus.

SALARIIUS, is cui salarium solvitur. Ulpian. 10. §. 8. D. mandat. Nisi si salariatus fuit, & hoc convenit, ut sumptus de suo faceret,

ceret, hoc est, de salario. Hotoman.
 Salso, sale condio. item condio mortuum.
 Salsus, a, um, quod salis saporem habet. sive quod sale conditum est.
 ἡλιώδης. GAL. Salé. ITAL. Salato. GERM. Gesalzen. HISP. Salado.
 ANG. Salted. Plaut. in Rud. Itaque alvum prodisperavit nobis sal-
 sis poculis. Horat. Epod. 16.
 Améque salsa levius hircus aquora.
 Lucret. lib. 1.
 Et lacrymis salsis humectant ora, genasque.
 Virg. lib. 2. Aeneid.
 ————— salsusque per artus
 Sador ἴρ.
 Item 5. Aeneid.
 Et salsos reddent veruomentem pectore fluxus.
 Mola salsa, vide Mola. Per translationem, salsus dicitur pro facto
 & urbano. Quintil. lib. 6. cap. 3. Ridiculum dictum plerumque falsum
 est. Cicer. ad Papyr. lib. 9. Accedunt non Attici, sed falsiores quam
 illi Atticorum Romani veteres atque urbani sales.
 Salsé, adverbium, faceté, & urbané, & cum quadam mordacitate. ἡλιώ-
 δης, ἄσπιδος, σαμπλικῆς, χαλκίτης. GAL. En picquant, en mordant, en ren-
 contrant. ITAL. Piacevolmente, con grazia. GERM. Schimpflich / mit
 kassen possen oder schimpffreden. HISP. Donosamente, con donayres.
 ANG. Merilie, auntinglie. Cicer. 2. de Orat. Valdè hæc ridentur, &
 hercle omnia, quæ à prudentibus quasi per dissimulationem non in-
 telligendi subabsurdè, salsèque dicuntur. Idem eodem lib. Quod est
 hominibus facetis & dicacibus difficillimum habere hominum rati-
 onem, & temporum: & ea quæ occurrunt, quum falsissimè dici
 possent, tenere. Quint. lib. 6. cap. 4. Sed repetam necesse est infinitas
 esse species, tam falsè dicendi, quam severè, quas præstat persona,
 locus, tempus, casus denique, qui est maximè varius.
 Salsaméntum, i, quod est ex sale compositum, sive quod est sale con-
 ditum ad diuturnum usum ciborum. ἡλίωδης. GAL. Touse salure,
 ou chose salée, soit chair, soit poisson. ITAL. Salame, salsamento.
 GERM. Allerley eingesaltene speys/es seye fish/fleisch. &c. HISP. Salsas de
 cosas saladas. ANG. Made of salt, or any thing that is salted. ut,
 pisces salsi, & latidum, quæ & per synopem salsamenta dici
 possunt. Terent. in Adelph. — salsamenta hæc Stephanio Fac ma-
 cerentur pulchrè.
 Salsaméntariûs, qui salsamenta vel facit, vel vendit, qui & salarius.
 ἡλίωδης. GAL. Vendeur de salines, chaircuitier. ITAL. Luganegaro,
 pezzicarvolo. GERM. Ein einsalzer/der allerley eingesaltene speis vers
 faufft. HISP. El que vende saladura. ANG. A salter or that sellosh any
 salt thing. Auctor ad Heren. lib. 4. Ut si salsamentarij filio dicas,
 Quiesce tu cujus patet cubito se emungere solebat.
 Salsaméntariûs, a, um, quod ad salsamenta pertinet. ἡλίωδης.
 GAL. Appartenant à salures & sausses. ITAL. Pertinente à salano &
 salsamento. GERM. Das zu dem einsalzen dienstlich ist. HISP. Perce-
 naciente à salsa de cosas saladas. ANG. Vesselles to salt in, or any
 thing belonging to salting. Plin. lib. 91. Quin & testis cadi sal-
 samentarij tulsis cum axungia veterè, mirum in modum pro-
 dest. Colum. lib. 2. cap. 10. Ita rursus in sole siccata, & mox refri-
 gerata recondatur, si major est modus in horreo: si minor, in
 vasis oleariis, & salsamentariis.
 Salsicia, fartum intestinum falsum. GAL. Saucisse.
 Salsūrā, æ, Salsamentum. ἡλίωδης. GAL. Salure. ITAL. Salame. GERM.
 Eingesaltene speis. HISP. Saladura. ANG. Salting or powdering. Plin.
 lib. 8. c. 17. Nulla tamen æquè, quam prædictæ falsuræ pabula,
 commodè dantur.
 Salsēdo, inis, ipse salis sapor. ἄλμη.
 Salsinā, locus in quo sal aut effoditur, aut ex aqua marina paratur.
 ὁ τόπος ἐξ ἧς ἄλμης ἐξορύσσονται, ἢ ὅν φ' ἀλάσσοι διαλύονται. GAL. Saline.
 ITAL. Salina. GERM. Ein salzgrub/oder ein orth da man auß wasser saltz
 feudet/saltzgruben. HISP. Las salinas donde se haze la sal. ANG. A pla-
 ce where salt is made. Plin. lib. 31. Fit sal vulgaris, plurimisque in
 salinis effuso mari, non sine aquæ dulcis rivis, sed imbre maximè
 juvante. Cicer. ad Attic. lib. 5. Destruere salinarum loca planè rogo.
 Idem pro lege Manil. Quum publicani familias maximas, quas in
 salinis habent, quas in agris, quas in portibus atque custodiis, ma-
 gno periculo se habere arbitrentur.
 Salsinātor, is, vide verbum Salio infra.
 Salsinum, i, vasculum in quo sal reponitur tum ad mensæ usum, tum
 ad sacrificia paratum. ἡλιώδης. GAL. Saliere. ITAL. Salino, saliera.
 GERM. Ein saltzfaß. HISP. El salero, vaso donde se pone la sal. ANG. A
 salt cellar, or salt fact to sett salt on the table. In eo enim cum sale
 diis primitiæ offerebantur. Persius Satyr. 3.
 ————— purum & sine labe salinum.
 Idem Satyr. 5.
 Vase gustatum digito terebrare salinum
 Contentus perages.
 Ponitur tamen pro quocumque vase fictili mensæ pauperis. Ho-
 mat. lib. 2. Carm. Od. 16.
 Vivitur parvo bene, cui paternum
 Splendet in mensa tenui salinum.
 Sallillum, i, diminutivum, parvum salinū. ἡλίωδης.
 GAL. Une petite saliere. ITAL. Salinetto. GERM. Ein saltzfaßlein / saltzbüchse
 lein. HISP. Pequeno salero. ANG. A little salt, salt or salt cellar. Plaut.
 in Trinum. utrum nos homunculi, Sallillum animæ, quæ
 quum exemplo amissimus, æquè mendicus, Atque ille opulentissim-
 us censetur ad Acherontem mortuus.
 Sallio, is, quartæ conjugationis & prima correpta, Sale condio. ἡλίω-
 δης. GAL. Saller. ITAL. Salare. GERM. Salzen. HISP. Salar.
 ANG. To salt. Tibull.
 Farre pio (placat) & saliente mica.
 Hujus præteritum salivi, supinum salitum. Unde salitus, & salitu-
 rus. Celsus lib. 2. cap. 18. Item pisces omnes qui sale non patiun-
 tur, solidive saliantur. Legitur etiam pro eodem Sallio duplici Il-
 Corn. Severus. Ad quem salliti pumiliones offerebantur.

Sallo, is, per duplex II, tercia conjugationis, falli, falsum, Salio, Sale
 condio. ἡλίωδης. GAL. Saller. ITAL. Salare. GERM. Salzen. HISP. Salar.
 ANG. To salt. Salust. apud Diomed. Cadavera fallere ad
 usus diuturnitatem. Lucilius lib. 4.
 Sallere muranas, & frigidaria terra.
 Participio passivæ significationis in dus, usus est Colum. lib. 7.
 cap. 7. quum inquit, Quod si ea res ægritudinem non depellit, ven-
 denda sunt corpora: vel si neque id contingere potest, ferro necan-
 da fallendæque.
 Sallitor, is, qui salis tributum colligit. Cic. ad Att. lib. 4. Confecta Bri-
 tannia, obsidibus acceptis, multa præda, imperata tamen pecunia da-
 ta salitoribus Britannia. Ubi interpres, Salitoribus præfectis, quos
 Jurisperiti Murilegulos appellant, relictis à Cæsare in Britannia,
 qui salum scrutarentur, margaritasque Britannicas. Quidam codi-
 ces habent, non salitoribus, sed data à littoribus.
 Sallitūrā, æ, actus saliendo, hoc est, sale condiendi. ἡλίωδης. GAL. Quand
 on sale. ITAL. Effo salare. GERM. Einsalzung, das salzen. HISP. Obra de
 salar. ANG. Salting yoshen one salteth. Colum. lib. 2. c. 21. Post salitu-
 ram multi cochlear cumularum.
 Salsilāgo, inis, Salsugo. ἡλίωδης. GAL. Saumure, salure, liqueur salée.
 ITAL. Liquore salata, salamore. GERM. Salzbrühe / saltzlab. HISP. Sudor
 de la cosa salada, salmuera. ANG. Salt liquor brine. Plin. lib. 20.
 cap. 12. Natura cicercis est gigni cum falsilagine, ideo solum vit.
 Idem lib. 31. cap. 7. Præter hoc etiamnum appellatur in salinis sal-
 sugo, ab aliis falsilago.
 Salsitūdo, inis, Humor saporem salis referens. ἡλίωδης. GAL. Liqueur sa-
 lée, salure, saumure. ITAL. Liquore salata, salamora. GERM. Ein rüsse
 oder gesaltne feuchte. HISP. Sudor de cosa salada, salmuera. ANG. Salt
 liquor, brine. Plin. lib. 20. cap. 14. Salsitudines corporis, si cum
 vino tradatur, minuit.
 Salsūgo, inis, quivis humor falsus: eujusmodi in salinis est aqua falsa,
 ex qua sal conficitur. ἡλίωδης. GAL. Liqueur salée, saumure. ITAL. Li-
 quor salata, salamoia. GERM. Salzwasser / saltzlab / saltzbrühe. HISP. Sudor
 de cosa salada, salmuera. ANG. Any salt liquor or brine. Plin. lib. 31.
 c. 7. Præter hæc etiamnum appellatur in salinis falsugo, ab aliis fal-
 silago, tota liquida marina aqua falsior ut distans.
 Sala, atrium domus. GERM. Saal ab aula, aut ἄλμη.
 Sālā, ὁμώνυμος, nomen fluvij in Germania, ut Strab. lib. 7. scribit: inter quem
 & Rhenum Drusus Augusti privignus domitis jam hostibus victor
 opperit. Est item Sala Mauritanix oppidum, ad Occidentem, im-
 positum fluvio eujusdem nominis. Auctor Plin. lib. 5. cap. 1.
 Salacia, Saturni uxor. Gell. cap. 21. lib. 13.
 Salacia (inquit Festus) antiqui dicebant Deam aquæ, quam putabant
 salum eiere, hoc est, mare movere. Die wasser göttin vnd sedure Nep-
 tuni. Quo vocabulo Poëta pro aqua usi sunt. Pacuvius, Hinc sa-
 vitiam Salacix fugimus. Hæc Festus.
 Salaconia, σαλακωνία. Vox Græca est jaçantiam significans cum vani-
 tate & superbia conjunctam. Quidam & mollitiem interpretantur.
 Salacones, σαλακωνες, dicuntur homines jaçantibus, qui quam lto
 pauperiores sint, Cæsus tamen quoidam se esse simulant: quumque
 Sardanapalo sint effeminatiores, fortitudinis tamen opinionem
 captant. Cicer. M. Fabio Gallo, Cognosti meam causam, & istius
 Salaconis iniquitatem. Suidas hanc significationem fluxisse existi-
 mant à Salacone quodam, eujusmodi, quales jam depinximus, moti-
 bus prædito.
 Sālāmāndrā, ἡ σαλαμάνδρα. GAL. Salamandre. ITAL. Salamandra.
 GERM. Salamandra ist ein art der molen. HISP. Salamandraquesa. ANG.
 A cricket. Animal lacerti figura, stellatum, nunquam nisi ma-
 gnis imbribus proveniens, & æstate deficiens: cujus tantus rigor
 est, ut ignem nulla sui læsione tactu extinguat, non aliter quam
 glacies. Auctor Plin. lib. 10. cap. 67. Et licet venenatissimus sit (nam
 si arbori irreperit, omnia poma veneno inficit, & eos, qui ederint,
 interimit: idem facit & in pureum cadat) à suis tamen sine no-
 cumento manditur.
 Salambriæ, σαλαμβρία. Civitas est Cappadociæ, in Gardaucrotæ præ-
 fectura. Ptolem. lib. 5. cap. 6.
 Sālāmīs, sive Salamin, σαλαμίς, genitivo Salaminis penult. producta.
 vel Salamina, Salaminæ. Insula est in Sinu Saronico, contra Atti-
 cam, urbem habens eujusdem nominis, in qua Telamon regnavit,
 Aiæcis & Teuceri pater. Ein Insel im Euboischen meer gegen Athen
 gelogen/ heist sey Coluti. Verum quum Teucer capta jam Troia, in
 patriam rediret, indignatus Telamon quod Aiæcis mortem (qui
 inimicorum injuriis exagitarus, & in furorem conversus, sibi ne-
 cem intulerat,) non vindicasset, eum Salamine expulit. Exclusus ita-
 que è patria Teucer, in Cyprium navigavit, ubi novam urbem con-
 didit, quam & ipsam relictæ urbis desiderio, Salaminem appella-
 vit. Hanc hodie Constantiam appellant.
 Sālāmīniûs, σαλαμίνιος, nomen gentile à Salamine urbe deductum,
 Cicer. pro Archia, Homerum Colophonij civem esse dicunt
 suum, Chij suum vendicant, Salaminij repertunt, Smyrnæi verò
 suum esse confirmant.
 Sālāmīniûs, a, um, possessivum: ut, Salaminium trophæum, apud Cic. in
 Tuscul. Plutarchus in vita Periclis, navim robustam, & in qua velut
 in triariis ultimum sit præsidium, Salaminiam appellat. Celebratur
 enim vel in primis navale bellum adversus Xerxem gestum apud
 Salaminem. Salaminia, aliud possessivum. Lucan. lib. 5.
 Ut Salaminia cum meminisset mare.
 Salanca, σαλαγκη, mons altissimus, mari imminens, inter Britanniam
 & Hyberniam: à Salanga, Bartulani primi habitatoris Hyberniæ
 filio dictus. Hodie Mons D. Dominici appellatur, à monasterio à Di-
 vo Dominico ibi extructo.
 Salapia, urbs est Apuliæ Dauniorum, meretricio Annibalis amore no-
 bilitata, ut scribit Plin. lib. 3. c. 31.
 Salapitta, ἡ σαπιττα. Gloss. Philox. Id autem est ictus qui fit virgâ,
 quæ ἡσπίς. Gl. Cyr. ἡσπίς expalmo, alapo. Scaliger in caraleia,
 cum explicasset vocem Salaputium. Aliud verò, inquit, est,
 Salapilla in veteri Glossario, quam vocem ego in Arnobio offendi.

sed valde dissimulatam.
 Salpūsūs, à sale, & pusio, compositum nomen. Pusio enim, sive Pusio, apud Latinos dicitur puer. Quo nomine dictus est Calvus, Catuli familiaris, tanquam puer, ob staturam puerilem; plenus salis, & oratoris mordacitatis.

Salax, piscis quidam. Ausonius in Mosella.
 Purgare si que salax stollit uti tergora guttis.
 Salariā viā, ea dicta est, quæ ex Urbe per Anienis pontem ducebat in Sabinos. Nam per eam Sabini sal à mari deferebant. Plin. lib. 3. c. 7. Sicut apparet ex nomine Salariæ viæ, quoniam illa sal in Sabinos portari consueverat. Varr. lib. 3. de re rust. cap. 2. Nosti matertera meæ fundum in Sabinis, qui est ad quattum & vigesimum lapidem via Salaria à Roma. Suet. in Neron. cap. 48.

Salariūm, vide sal.
 Salaria, V. olim E. Hispaniæ Tarraconensis, prope Cazorlam. Est & alia Salaria in Oretanis.
 Salasii, apud Ptol. lib. 3. Populi sunt sub Insubribus. Salassi Suet. dicuntur in vita August. cap. 21. Hodie Marchia Salutia. GAL. Marquisat de Salusse.

Salax, acis, Propensus in venerem, multa libidine pruriens: saliendo (ut quidam volunt) hoc est ab attrigendo. Aut certe ab eo quod ex humore falso citatur libido. Unde Venus fingitur à mari orta. *Σαλαξ* hogher. *αφροδισιακός*. GAL. Fort enclin à saillir, & paillarder, luxurieux. ITAL. Salace, lussurioso. GERM. Sal/ontusch/oder zu unteuschheit geneigt. HISP. Luxurioso. ANG. Corbish, lecherous or lustie. *Σ* Colum. lib. 7. cap. 9. Maximè quod ad rem pertinet, quàm salacissimos oportet esse mares, qui & annicula ætate commodè progenerant. Galli salaces. Varr. 3. de re rust. Nymphæ salaces. Ovid. 4. Fast. Arias salax, ibidem. ¶ Salaces cibi, venerem excitantes: ut cicutæ, & bulbi. Ovid. 2. de rem. amor.
 Nec minus erucas aptum est vitare salaces,
 Et quidquid Veneri corpora nostra parat.

Salacitas, atis, id est, lascivia & propensio in venerem. *Σαλακία* hagghab. *αφροδισιακός*. GAL. Inclination à paillarder, à luxure. ITAL. Lussuria. GERM. Saltheit/nigung zur unteuschheit/der gammel. HISP. La luxuria. ANG. Lechivie or unchastnesse. *Σ* Plin. lib. 10. cap. 36. Passeri minimum vitæ cui salacitas par.

Saldè, colonia, Mauritaniæ Cæsariensis urbs, apud Plin. lib. 5. cap. 2. & Ptol. lib. 4. c. 8. Creditur esse ea quam vulgò Algeriam vocant, regnum Ariadeni Barbarossæ, Turcicæ classis præfecti.

Salebræ, sunt loca inæqualia, & aspera, & prærupta: ita dicta quòd vix sine saltu præteriri possunt. *Σαλεβρῆ*, *παρά*, *ἐξ*, *ὄρους*, *ἢ*, *ἢ*, *ἢ*. GAL. Lieux mal unis/hauts & bas, qu'à grand peine on peut passer sans sauter. ITAL. Luoghi malo uniti, per i quali à fatica si può andare sen saltare. GERM. Rauche/ontene / ongebener und schroefechtige ort. HISP. Places that are not plaines going up and downe, which can not be passed but leaping. *Σ* Propert. lib. 3. Eleg. 14.
 Luna ministrat iter, demonstrant astra salebras.
 Per translationem accipitur pro quavis asperitate, sive difficultate. Martial. lib. 11.
 Carmina nulla probat, molli qua limite currunt,
 Sed qua per salebras atæque saxa cadunt.

Cicer. de Orat. Alter enim, quasi sedatus amnis, sine ullis salebris fuit. Ibidem 2. de finibus. Hic si definire, si dividere potuisset, si loquendi vim, si denique consuetudinem verborum teneret, nunquam in tantas salebras incidisset. ¶ Tristitiæ salebra, singulari numero dixit Valer. Max. lib. 6. Legitur & apud Cicer. 5. de finib. Salebra numero etiam singulari, ubi sic ait, Hæret in salebra: cupit enim dicere, nihil posse ad beatam vitam deesse sapienti, &c.

Salebritas, inæqualitas loci: & ipse inæqualis locus. Apul.
 Salebrōsūs, a, um, quod multas habet salebras. *Σαλεβρῶς*, *α*, *υ*, *μ*, *ο*. GAL. Mal uni, desrompu, difficile, scabreux. ITAL. Aspro da camminare. GERM. Das vilttrauhe hart & vnnnd abgeriffne ort hatt. HISP. Cosa aspera, llena de piedras. ANG. Uneven, un easie to go in. *Σ* ut, iter salebrosum, hoc est, crebris salebris interruptum. Salebrosa oratio, id est, abrupta, intercoisa, & quibusdam veluti salebris remorans impetum auditoris. Quint. lib. 11. c. 11. Inde interruptus actionis impetus, & resistens, ac salebrosa oratio. ¶ Salebrosus scriptor, id est, difficilis, inamatus, & in cujus lectione sæpius sit restitandum, Martial. lib. 11.
 Scriptores terrici salebrosum ediscere Sappham.

Salēntīnī, *σαλεντινῶν*, populi sunt in finibus Italiæ, proximam Apuliæ peninsulam incolentes, quæ est inter Tarentinum sinum, & fauces Adriatici protensa, circa Brundisium, & Rudias, in isthmum contracta, latum stadia circiter trecenta. Salentini autem dicti putantur à Salentino promontorio. in extremis ejus peninsulæ finibus sito: quod & *ἀκρω ἰαπωνίου* appellant. Festus tamen à solo dictos mavult, fortassis ob id, quòd penè circumquaque mari ambiantur, tenti tantum isthmo continenti annexi. Ortos autem putat à Cretensibus, & Illyricis, qui societate cum Locrensisbus inita, iis in locis confederunt.

Salēntīnum, *σαλεντινῶν*. Ptolemæo, Promontorium est extremum totius Italiæ, quo illa quàm longissimè in mare excurrat: quod alio nomine *ἀκρω ἰαπωνίου* Græci dicunt. Vide Plin. lib. 3. c. 11.

Sale, Stagnum est Mæonia, eodem in loco in quo olim Sipylum, totius regionis caput, terræ hiatus decedit. author Plin. lib. 5. c. 26.

Sal Ammoniacus, Terræ salugo est, in Lybiæ arenis, crescente Luna, effervescens; alumini scissili non dissimilis, glebis oblongis, venisque in longitudinem rectis, *ἀμμωνιακός* Dioscoridi. Invenitur potissimum in tractu Cyrenæico; juxta Iovis Ammonis templum, unde & nomen accepit. Qui salem Ammoniacum metopij arboris lacrymam sunt interpretati, in errorem sanè quàm puerilem incidunt, lacrymam Ammoniacam à sale Ammoniaco non distinguentes: quum tamen sint res diversissimæ, ut latius annotavimus supra in dictione Ammoniacum.

Salernum, Pibentinorum oppidum in Italia, cujus meminit Plin. lib. 3. cap. 3. Volaterranus ait, Salernum fuisse ab Romanis contra Picentes

& Lucanos munitum, ob initam cum Annibale societatem.
 SALGAMA, Appellabatur à priscis, quæcunque conditanea ad victum nostrum valis servabantur, ut putà, mala, pyra, fici, uvæ, rapæ. *Σαλγάμα*. GAL. Toutes choses salées, ou confites, & mises dans des pots pour garder. ITAL. Cose condite & assaggionate, acconciare no i vasi. GERM. Allerley eingemacht effig ops/treuter vnd vnzeln. HISP. La conserva que se guarda en jarrillo. ANG. Things conuited and conserved, as peares figges, grappes. *Σ* Colum. lib. 10.
 Tempore non alio vili quoque salgama merce,
 Capparis, & tristes insula, serula que minaces
 Plantantur.

Idem lib. 12. cap. 4. Post hoc præceptum, locum & vasa idonea salgami præparari jubent.

Salgāmāriūs, qui salgama vendit. *Σαλγάμαριος*. GAL. Vendeur de telles conserves. ITAL. Chi fa condire & assaggiare & chi vende tal cose. GERM. Der obs/treuter/vnzeln vnd dergleichen ding eimmacht vnd verkauft. HISP. El que vende aquella conserva. ANGL. He that seller things conserved. *Σ* Colum. lib. 1. cap. 44. Libros tres edidit quos inscripsit nominibus, Coci, & Getarij, & Salgamarij Ibidem c. 54. Raporum quàm rotundissima sumiro, eaque si sint lutosa, detergito, & summam cutem novacula decerpito: deinde sicut consueverunt salgamarij decussatim ferramento lunato incidito.

Sali, per simplex, i, aviculæ sunt, quas Aristoteles *αιγιδος*, & *αιγιδος* appellat, fecunditatis magnæ, ut perdices, gallinæque. Plin. lib. 10. c. 52. Plurima ova pariunt struthiocameli, gallinæ, perdices, sali.

Salla, fluvius est Hispaniæ ad oram Britannici maris, à quo Saleni accolæ dicti: quos Salinos Ptolemæum lib. 2. cap. 6. nominasse existimat Hermolaus.

Salica lex, vide Salij, Germaniæ populi.
 Salicāstrum, genus labruscæ in salictis nascens. *σαλικόν* *ἀγρία*. Plin. lib. 23. c. 10. Est labruscæ similis, sed in salictis nascens, ideo distinguitur nomine quum eodem usus habeat, & salicastrum vocatur.

Salicētum, Salictum, Saligenus, vide Salix.
 Saliēte, vide Salio.

Saliū, orum: Germaniæ populi, (qui & Franci dicuntur) ejus regionis incolæ, quæ vulgò Franconia vocatur: Ammianus Marcellinus lib. 17. de Constantino scribens, Quibus, inquit, paratis, petit primos omnium Francos, eos videlicet quos consuetudo Salios appellavit. Andreas Althamerus in Tacitum, suspicatur ita fuisse nuncupatos ab Sala fluvio. Francia enim illa Orientalis irrigatur fluminibus Mœno, & adiantia, Æsto, Sala, Sinna, & Tubero. Hi, Gallis expulsis, eorum sedes occuparunt, Franciamque de suo nomine appellarunt. ¶ Ab his Saliis putat Alciarus legem Salicam nomen duxisse quasi dicat Francicam.

Salicus, a, um, ad Salios pertinens, i. Francos, Gens Salica, sunt Franci. Salica lex, vide Lex Salica.

Saliū, *σαλιῶν*, Sacerdotes Martis: sic dicti, quòd in portandis Ancilibus saltare eos mos esset. Virg. 8. Æneid.
 Hic exultantes alios, nudosque Lupercos,
 Lanigerosque apices, & lapsa Ancilia calo
 Extuderat.

Liv. lib. 1. ab Urbe. Numa item Salios duodecim Martio Gradio legit, tunicæque pictæ insigne dedit, & super tunicam æneum pectori tegmen, cælestiæque arma, quæ Ancilia appellantur, ferre, ac per urbem ire, canentes carmina cum tripudiis, solennique saltatu jusfit. Cicero 3. de Oratore. Non neglecta ut mihi videretur, à Numa rege doctissimo, majoribusque nostris, ut epularum solennium fides, ac tibiæ, Saliorumque versus indicant. Sueton. in Claud. c. 33. Idemque nidore prandij, quod in proxima Martis æde Saliis apparabatur deserto tribunali, ascendit ad Sacerdotes unaque discubuit. ¶ Salij quando, & cur instituti, Plutarch. in Numa. ¶ Vocantur etiam Sali subfuli à Catull. Epigr. 17. ad Coloniaiam.
 Sic tibi bonus ex tua pons libidine fiat,
 In quo vel Sali subfuli sacra suscipiunt.

Saliārīs, e, quod ad Salios pertinet. *σαλιαρός*. Unde Saliaræ cœnæ appellatæ sunt, quas Salij faciebant amplissimo apparatu. Ex quo opinatæ, ac copiosæ cœnæ, Saliaræ dicuntur. Dapes saliaræ. Horat. 1. Carm. Ode 37.
 nunc Saliaribus
 Ornare pulvinar deorum
 Tempus erat dapibus, sodales.

Carmen saliare Numæ, Idem 2. Epist. 1.

Salinā, Salinum, vide sal.

Salinā, arum, urbs Siciliæ: juxta Lilybæum, palmis abundans. Sunt & aliæ non paucae ejusdem nominis urbes à falsis fontibus nomen sortitæ, inter quas minimè convenit præteriri quæ apud Sequanos visuntur, & structuræ genere, & salis proventu adeò admirandæ, ut non immeritò octavum sibi locum inter orbis miracula possint vindicare.

Salinātor, is, *σαλινατορ*, dictus est M. Livius Claudij Neronis in Consulatu collega propter vectigal, quod novum ex salaria annona commentus est in Censura. Meminit hujus Salinatoris Livius, & Sueton. in Tiber. cap. 3.

Salinator, qui sal facit. Papias.

Salifubfulus, ludius, quasi Salius subfiliens. Catull.
 In quo ve Sali subfuli sacra suscipiunt.

Ibi Scaliger annotat. Omnes ludij & saltatores, qui ad cantum & tibiam in sacris ludunt, Salij & Salifubfuli dicuntur. Virg. lib. 8.
 Tum Salij ad cantus incensa altaria circum
 Populeis adsent evincti tempora ramu.

Ibi simpliciter Salij sunt ludij ad sacra Herculis saltantes.

SAIŌ, is, ivi, vel salij, vel salui, divisis syllabis; lupinum saltum, Salto. *Σαίω* *ρακάδης* *ἀλάγ* *τιν* *μιττερ*, *ἀδομαί*, *πηδῶν*. GAL. Sauter. ITAL. Saltare. GERM. Springen/quumpen. HISP. Salta. ANGL. To leap. *Σ* Plaut. Milit. se. 3. a. 2. Tu sali solus, &c. Idem Pseud. se. 1. a. 1. Ita supercilium salit. Virg. 2. Georg.
 Mollibus in præcis unctos saliere per ueres.

Horat. I. Epist. 14.

nec meretrix tibi cura, cuius
Ad strepitum salis terra gravis.

Plaut. Bacch. Ibi cursu luctando, hasta, disco, pugillatu, pila, Saliendo se exercebant magis quam scorto, aut suavis. Salire e terra, pro prodire, emitti. Lucr. lib. 1.

E terraque exorta repente arbuta salirent.

Virg. I. Georg.

Tam multum tectis crepitans salit horrida grando.

Suet. in August. cap. 82. In pristylis saliente aqua. Salit mihi cor, per translationem. Plaut. Nil dicito doctè & cordatè, ut ei cor saliat, subaud. prae gaudio. Salire dicuntur animalia carentia ratione, quando mares ineunt feminas: nam saliendo ascendunt.

Lata salitur ovis, tauro quoque lata iuvenca est.

Varr. 2. de re rust. c. 7. Quum equus matrem ut saliret, adduci non posset, & cum capite obvoluto autiga adduxisset, & coegisset matrem inire: quum descendenti velum dempsisset ab oculis, ille imperum fecit in eum, ac mordicus interfecit. Idem 3. de re rust. c. 10. Saliunt ferè in aqua, de anseribus. Composita sunt, assilio, abfilio, consilio, desilio, dissilio, exsilio, insilio, prosilio, resilio & trasilio: quae omnia mutant a, simplicis in i, faciuntque praeteritum usitatus per ui, divisis syllabis. In supino autem mutant a sui simplicia in u: ut Assilio, assilui, assultum, Dissilio, dissilui, dissultum. Significata vide suis locis.

Sallientès, à Latinis dicuntur fistularum capita, atque etiam ipsae tubulorum, fistularumque scaturiginès, quae & siphunculi dicuntur, & siphunculi, ab aquae expressione, tanquam ex siphone salientis. Gal. Les bords des tuyaux des fontaines par où l'eau sort. Ital. Canoni per condurre l'acqua dalle fonti altrove. Germ. Wasserdröden / oder die vordersten theil der teuchlen auß welchen das wasser herfür springt / brunnrdren. Hisp. Los jorros del agua viva. Ang. Pypes conveyeigh water. Vitruv. lib. 8. Haec maximè considerantur Athenis; ibi enim ex eiusmodi locis, & fontibus, & in alty, & ad portum Piræum ducti sunt salientes, è quibus bibit nemo, sed lavationibus & reliquis rebus utuntur. Bibunt autem ex puteis. Cicero ad Qu. Frat. lib. 3. Equidem hoc quod melius intelligo, affirmo, mirifica suavitate villam habiturum, piscina & salientibus additis, palæstra & sylva viridicata.

Salto, as, Saliò crebrò, tripudio. Gal. Sauter, danser. Ital. Ballare. Germ. Springen vnd tanzen. Hisp. Dançar à baylar. Angl. To leape of ten, so dance. Plaut. Men. sc. 3. a. 1. Obsecro sic salta cum palla. P. Sanulne es. Ibidem, Si non saltas, exue. (sup. pallam.) Idem in Pseud. sc. 1. a. 5. Orant me ut saltem: & paulò post, Ubi circumvortor, cado. Salust. in Caecil. Sed in his Sempronia, multa virilis audaciæ commiserat. Haec mulier genere atque forma, praeterea viro, liberisque satis fortunata fuit, literis Graecis atque Latinis docta, psallere & saltare & cantare elegantius quam necesse est probae, multaque alia quae luxuriae instrumenta sunt. Cicero in Catilinam. Hi pueri tam lepidi, ac delicati non solum amare, & amari, neque cantare, saltare, sed etiam sicas vibrare, & spargere venena didicerunt. Idem pro Murana, Nemo ferè saltat sobrius. Carmina saltantur theatro Ovid. 5. Trist. Eleg. 8. Saltata poemata populo. Idem 2. Trist. Saltare laudes alicujus, est saltationibus immiscere, ait Budau. Plin. in Paneg. Quum laudes Imperatorum ludis etiam, & comellationibus celebrarentur, saltarenturque, &c. Hujus composita mutant a, in u, ut Assulto, Exulto, Pro-sulto, Praesulto, Subsulto, & Transsulto, de quibus suis locis.

Saltatus, a, um, Ovid. Eleg. 1. lib. 2. Trist.

Et mea sunt populo saltata poemata sapè.

Saltatio, nis, illa hominum jactatio, quam vulgus tripudium vocat. Gal. Dansement, sautement, danse. Ital. Effo ballare. Germ. Ein tanzen. Hisp. Dança à bayle. Angl. Aleaping, dansing. Cicero pro Murana, Multarum deliciarum comes est extrema saltatio. Quint. lib. 1. cap. 11. Nam Lacedaemonios quidem etiam saltationem quandam, tanquam ad bella quoque utilem, habuisse inter exercitationes accepimus. Cicero de clar. Orat. Quos, Sextus Tityus consecutus, homoloquax sanè, & satis acutus, sed tam solutus & mollis in gestu, ut saltatio quaedam nasceretur, cui saltationi Tityus nomen esset.

Saltator, Tripudiator, qui saltat. Gal. Danser. Ital. Danzatore. Germ. Ein tanzer. Hisp. Dançador à baylador. Angl. A dancer or jumper. Cicero 1. Offic. Adde huc, si placet, unguentarios, saltatores, totumque ludum talarium Quint. lib. 1. cap. 12. Non comædum in pronuntiando, nec saltatorem in gestu facio. Cicero pro Murana. Saltatorem appellat L. Muranum Cato: maledictum est, si verè objicitur, vehementis accusatoris: sin falsò, maledici convitiatoris.

Saltatrix, verbale femininum. Gal. Danseresse. Ital. Ballarina. Germ. Ein tånzerin. Hisp. Dançadora à bayladora. Angl. She that danceth. Cicero in Pison. Tu ex tenebrosa popina Consul extractus, cum illa saltatrice tonsa, Senatum Reipubl. occasum atque interitum lugere vetuisti.

Saltatrix cula, diminut. Gal. Sauterelle, saucinello, danserelle. Ital. Picciola ballarina. Germ. Ein kleine tånzerin. Hisp. Pequena bayladora, dançadora. Angl. A little dancor. Gell. lib. 1. Dionysiamque cum notissima saltatricula nomine appellat.

Saltatorius, a, um, quod ad saltationem pertinet. Gal. Escole pour apprendre à dancor le bal. Ital. Luogo dove si imparà à ballare. Germ. Ein orth da man lernet springen vnd tanzen. Hisp. Es. uela de dançar à baylar. Angl. Belonging to leaping or dansing. Macrobius lib. 3. Saturn. Filij Senatorum in ludum saltatorium commeabant, & illic crotala gestantes, saltare discebant. Cicero in Pis. Quumque ipse nudus in con-vivio saltaret, in quo ne nunc quidem, quum illum suum saltatorium versaret orbem, Fortunæ rotam pertimescebat.

Saltatus, us, Saltatio. Gal. Dansement, danse. Ital. Effo ballare. Germ. Ein tanzen. Hisp. Dança à bayle. Angl. Dansing. Livius lib. 1. ab Urbe, Per urbem ire canentes carmina cum tripodis, solennique saltatu iussit.

Salticus, a, um, saltare solens. Dånzerisch. Terr.

Saltura, æ, Saltatio. Plaut. in Cure. Nunc dum saltura sat bona est, si id feceris, Vanire poteris intestinis vilis.

Saltus ipse saliendo actus. Gal. Saut. Ital. & Hisp. Salto. Ger. Ein sprung. Angl. Al cap or iumpo. Virg. 9. Æneid.

Tum demum saltu praeceps sese omnibus armis
In fluvium dedit.

Saltus Pireneus apud Tranquillum, in eo montes Pirenei significatur, ut apud Livium, Saltus Grajus, Alpes Graiae. Ad praerupta ducunt saltumque demonstrant. Plinius de cervis saltum dicit, cubile & lustrum eorum intelligens, quod Aristoteles i. man-sionem dixit.

Saltim, apud antiquos, sive saltuatim, Per saltus. Gal. De saut en saut, en sautelant. Ital. Di salto in salto. Ger. Mit springen oder hopen. Hisp. Salto à salto. Angl. From leape to leape. Gell. lib. 9. cap. 4. Atque item esse alia apud ultimas Orientis terras miracula homines, qui monomeri appellantur singulis curibus saltuatim currentes, vivacissimæ pernicitatis. Saltuatim scribere, est carprim scribere, non suo ordine, sed ut sese offert. Sisenn. lib. 3. Hist. Nos una ætate in Asia, & Graecia, gesta, literis idcirco convenientia mandavimus, ne vellicatim, aut saltuatim scribendo, lectorum animos impediremus. Nonius in Vellicatim & Gell. lib. 12. cap. ult.

Saltuaris, quod ad ictus saltantium movetur. Plin. lib. 1. c. 95. Sunt & in Nymphæo parvæ insulae, saltuares dictæ, quoniam in symphoniae cantu ad ictus modulantium pedum moventur.

Salisburgum, olim Iuvanium, Salsburg. ad Iuvanium fl. qui hodie Sals, nuncupatur. V. A. Germaniæ.

Sallsatōres, inquit Rhabanus Maurus de Magorum praestigis, vocati sunt, quia dum eis membrorum quaecunque salierint, aliquid sibi exinde prosperum seu triste significari praedicunt.

Salisij, Populi Alpini, Boiis, Helvetiisque finitimi, quos Cato Tauriscæ gentis esse arbitratur.

Saliunca, herba est eadem, ut Ruell. putavit, cum nardo Celtica. Angl. A kinde of lewander. Plin. lib. 21. cap. 7. Saliunca foliosa quidem est, sed brevis, & quæ neci non possit. Radici numerosæ cohaerent. Herba veriùs quam flos, densa, veluti manu pressa: breviterque caespes sui generis. Pannonia hanc gignit, & Norica, Alpiumque aprica urbium Eporrhedia, tantæ suavitatis, ut metallum esse ceperit. Vestibus interponi eam gratissimum. Virg. Eclog. 5.

Punicis humilis quantum saliuunca rosetis,
Judicio nostro tantum tibi cedit Amyntas.

Saliunca, parva saliuuca.

Saliuncanus portus, Maritimum Galliae Celticae oppidum ea in parte qua Britanniam insulam spectat. Auctor Ptolemaeus lib. 2. c. 8.

Salius, Salij: Martis sacerdotes.

Saliaris, e, ad Salium pertinens, Salia virgo. Fest.

Salius, a, um, Francus.

Salivum, i, & Saliva, æ, Sputum, quod ferè salis saporem habeat, vel à saliendo, quod in ore saliat & crescat. Gal. Saliva. Ital. Saliva, sputo. Germ. Der speichel, graggen, geiffer. Hisp. La saliva de la boca. Angl. Spitte. Plin. lib. 7. c. 2. Feruntque, ictas saliva, ut ferventis aquae contactu fugere. Idem lib. 23. Sua cuique vino saliva innocentissima, sua cuique aeras gratissima, hoc est, media. Ponitur aliquando saliva pro gustu. Pers. Sat. 6.

Nec tenuem solers iurorum nosse salivam,

D. Hieronymus in Evangelia praeloquens, Quis enim, inquit, doctus pariter, vel indoctus, cum in manus volumen assumpserit, & à saliva quam semel imbibit, viderit discrepare quod lectitat, non statim erumpat in voem. Eleganter profectò, proverbialique figura dixit, Et à saliva quam semel imbibit: id est, ab illo gustu quo puer imbutus est. Sumpta metaphora ab infantibus, quibus, praemansum cibum nutrices in os ingerunt, non sine saliva. Cui cum assueverint, nihil jam illis sapit, quod ab illius primæ salivæ gustu diversum sit: proinde modis omnibus curandum ut optimis assuescamus. Senec. epist. 80. Id tibi salivam mover. (i. excitat ad carmen canendum.) Sic & vulgò dicimus, cetera me fast venit la-saliva à la bouche.

Salivare, Meurs. in Gloss. Graecolat. σαλιναειν salivarium lupatum, quia salivam movet, C. loss. verb. Graecolat. σαλιναειν lupa, potius lupatum. Sed potius est ea freni pars, quae saliva equi imbuti solet. Das gebiß.

Salivaris, e, ad salivam pertinens.

Salivosus, adject. salivæ plenus, & salivæ saporem habens, aut figuratim. Gal. Plein de salive, ressemblant à salive. Ital. Chi rende gusto di saliva, pieno di saliva. Germ. Dem speichel gleich. Hisp. Cosa llena de saliva à semejanza à saliva. Angl. Full of spitte or lik spitte. Plin. lib. 16. cap. 34. Humor ulmis salivosus.

Salivo, as, Salivam facio, spuo. Gal. Jarak rak. Ital. Gittare saliva. Germ. Geiffen. Hisp. Hazer à echar de si saliva. Angl. To spitte, to cast spitte. Plin. lib. 6. cap. 36. Congregantur verno tempore purpuræ, mutuoque attritu lentorem cuiusdam ceræ salivant. Aliquando illino, si ve perungo. Colum. lib. 6. cap. 3. Tunc panacis, & eryngij radices fœniculi feminibus miscendæ, & cum defruti ac moliti tritici fatina, candentique aqua conspergendæ, eoque medicamine salivandum aegrotum pecus.

Salivarius, a, um, adject. ad salivam pertinens, vel salivæ assimilis. Gal. Appartenant à salive. Ital. Pertinente à saliva. Germ. Das zudem speichel oder geiffel gehöret. Hisp. Pertenciente à saliva. Angl. That belongeth to spitte. Plin. lib. 9. cap. 15. Quæ ducioris testæ sunt, ut, murices, purpuræ, salivario lentore pariunt, id est, viscositate salivæ.

Salivarium,

Salivarium, quod excipiendæ salivæ appenditur.
 Saliix, icis, arbor nota, à saliendo, hoc est, crescendi celeritate dicta.
 ἡλίξ, icis, arbor nota, à saliendo, hoc est, crescendi celeritate dicta.
 GAL. Saulx. ITAL. Salice, salzo. GERM. *Salix*.
 ἡλίξ, icis, arbor nota, à saliendo, hoc est, crescendi celeritate dicta.
 HISP. *Sauze*. ANG. *A willow tree or tree*.
 Virg. 10. Eclog.
Mecum inter salices læta sub vite jacere.
 Ovid. 10. Metam.
Ammicolaque simul salices, & aquatica lotos.
 Virg. 1. Eclog.
Florentem cytisum, & salices carpetis amaras.
 Salictarius, apud Caton. in vinea instruenda, is est qui salictum curat,
 & ex eo maceriem salignam viti pedandæ jugandæque parat.
 Salignus, a um, quod ex salice confectum est. GAL. *Qui est de saulx*. ITAL. *Di salzo*. GERM. *Weiden / weidb eumin / von weiden gemach*. HISP. *Cosa de materia de sauze*. ANGL. *Made of a willow tree*. Virg.
Est iuguri custos armatus falce saligna.
 Idem 4. Georg.
Et custos furum, atque avium, cum falce saligna
Hellasphœntiaci servet tutela Priapi.
 Colum. lib. 7. cap. 1. Quippe vel foliis, spinisque, vel peticis salignis alitur. Horat. 1. Serm. Sat. 5.
— donec cerebrosus proficit unus,
As mula nauatque caput lumbosque saligno
Fuste dolat.
 Salignus, a um, idem Colum. lib. 7. cap. 10. deinde ab ictu virgæ oportet tumentem vnam ferro rescindi, detractoque sanguine colligari saligneo libro, vel etiam ulmo. ¶ Saligna clava, apud eundem lib. 6. cap. 1.
 Salignum, i, & per syncopen salictum, locus salicibus constitus. GAL. *Une saulx*. ITAL. *Luogo piantato di salici*. GERM. *Ein ort an dem vil weiden stehen*. HISP. *El sauzedal, lugar de sauze*. ANGL. *A place set with willow trees*. Virg. Idoneus locus eligendus ubi facies salictum, & arundinetum. Cic. 1. de Divin. ex Ennio.
Nam me visus homo pulcher per amœna salicta,
Et ripas raptare.
 Idem pro lege Agr. Accedet eò mons Gavius, accedent salicta ad Minturnas. Virg. 1. Eclog.
Hyblaïs apibus florem depasta salicti.
 Juven. Sat. 11.
Medum ausus virgas humilis mordere salicti.
 Plaut. Aulul. sc. 1. a. 4. Sylvani luctus crebro salictis oppletus. ¶ Salictum pro ipsis salicibus per meton. subjectis. Virg. Georg. 2.
Populus & glauca canentia fronde salicta.
 Ubi Servius: locum salicum pro ipsis arboribus posuit.
 Sallo, Sallo, vide Sal.
 Salicippium, sit dictus Calvus orator, qui cum vidisset (inquit Senec. in 4. controversiarum) à clientibus Catonis rei sui Pollionem Asinium circumventum in forite, imponi se supra cippum iussit, erat enim parvulus statura, propter quod etiam Catull. in Hendecasyllabu vocat illum Salicippium disertum Catullus,
Risi nescio quom modo in corona:
Quicum mirifice Vatiniانا
Mœus crimina catvius explicasset,
Admirans ait hac manus qua tollens
Dij magni Salicippium disertum.
 Salius trinus Crispus, Nobilis historicus, atque aded, Martiale teste, totius Historiæ princeps fuit, Ciceronis coætantus, cujus acerrimus fuit inimicus, ut ex utriusque invectivis constat. Vide Crispus.
 Sallustianus, a um, adject. Quint. lib. 4. cap. 2. Quare vitanda etiam illa Sallustiana (quanquam in ipso virtutis obtinet locum) brevitatis, & abruptum sermonis genus.
 Salmantica, Ptol. lib. 2. cap. 5. oppidum est in Orientali tractu Lusitanie, in Hispania Veritonum. Vulgò, Salamanca.
 Salmacis, ἡλμακίς. Fons in Caria, juxta Halicarnassum, quo veteres crediderunt lavantium corpora effeminari. Ovid. 1. Metam.
Cui non audita est obscœna Salmacis unda?
 Strab. lib. 14. Salmacis fons nescio quam ob rem calumniatus, tanquam emolliens eos qui inde bibant. Hominum enim mollities non videtur ab aère, vel ab aqua proficisci, quum ea minimè sit causa mollitiei, sed divitiæ, & victus incontinentia.
 Salmacidus, a um, denominativum à nomine Salmacis: ut, Salmacida spolia, apud Cicer. ex Enn. Plin. lib. 3. cap. 3. Nam nitrosas, atque salmacidas & fœculentas in desertis, Rubrum mare petentes, addita polenta, utiles intra duas horas faciunt, quo tamen in loco nonnulli legunt Salmacidas, putantque salmacidas aquas dici, quæ salis saporem referunt.
 Salmantica, Salamanca, V. E. & Academia celeberrima Hispaniæ, sub A. Compostellano.
 Salmamentum, salsamentum, Gl. Isid. Nestor. Novar. Salsamentum, & per syncopen Salmentum, in uno significato accipi possunt: ut Caper testatur & Donatus.
 Salmone, piscis marinus, qui & fluviòs subit, semelque gustata aqua dulci vix unquam in mare regreditur. GAL. *Saulmon*. ITAL. *Salmone pesce*. GERM. *Ein salm*. HISP. *Salmon pescado*. ANGL. *A salmond fish*. Virg. Plin. lib. 9. cap. 18. in Aquitania Salmo fluviatilis marinis omnibus præfertitur.
 Salmoneus, ἡλμωνεύς, Æoli filius fuit, & rex Elidis, qui quum divinos sibi honores petulantiùs quæreret, Jovemque structo æneo ponte tonando, & jaciendis fulminibus imitaretur, ab eo fulminatus, ad inferos detrusus est. Vide Servium Virg. 6. Æneid.
Vidi & crudeles dantem Salmonea pennis,
Dum flammis Jovis, & sonitus imitatur Olympi,
 Salmoneus, Salmonidos, filia Salmonei, id est Tyro. Propert. lib. 1. el. 13.
Non sic Æmonio Salmonida mixtus Enipeo

Tanarius, &c.

Salnitrum, ut modò consuetudine vulgi dicitur, factitium est, & ad tormenta ignium missilia sepe tum, veteribus autem fuisse videtur incognitum. ἀλιμίτριον. Corrupta tamen dictio est. Nam legitur apud Plin. Sal. & nitrum sulphure concoctum in lapidem vertitur. Vide in dictione Nitrum. GAL. *Salpetre*.
 Salo, Salonis, fluvius est apud Celtiberos, non procul à Bilbili oppido optima ferri temperatura nobilis. Marcial. lib. 10.
Auriferamque Tagum sitiam, patriamque Salonem.
 SALOMON, sive, ut alij malunt, Salomon, σαλωμων, nomen sapientissimi Iudæorum Regis: quod si interpreteris, Pacificum sonat. Filius fuit Davidis ex Bersabea, qui patri in regnum successit, Deoque optimo maximo templum primus ædificavit.
 SALOMONIS, salomonias, salomonium, possessivum: ut templum Salomonium, apud Laetant.
 Salon, σαλων, Regio Bithyniæ, pascendis bobus idonea. Unde & Salonensis caseus, σαλωνίσιος. Strab. lib. 12. Vulgò *Xalon*.
 Salona, & Salò, Salona, V. A. Dalmatiæ antiqua, ditioris Venetæ, solo ferè antiquatu jacet.
 Salona, arum, σαλωνίαι Steph. Urbs Dalmatiæ, olim capta ab Asinio Pollione, à qua & filium suum Saloninum appellavit. Lucan.
Qua maris Adriaci longas feris ora Salonas.
 Saloninus, Pollionis filius, sic dictus à captis à patre Salonis, Dalmatiæ civitate, autore Serv. Asinius Pollio, inquit, ductor Germanici exercitus, quum post captas Salonas Dalmatiæ civitatem, primò meruisset lauream, post etiam Consulatum adeptus fuisset, eodem anno suscepit filium, quem à capta civitate, Saloninum vocavit: cui nunc Virgilius Genethliæon dicit. Hunc constat natum risisse statim: quod parentibus omen fuit infelicitatis: nam ipsum puerum inter ipsa primordia periisse manifestum est.
 Salpæ, σαλπῆ, genus piscis, circa Ebusum Hispaniæ insulam, obscurus alibi, & qui coqui non possit, nisi ferula percussus, ut ait Plin. lib. 9. cap. 18.
 Salpæ, Ptolemæo lib. 3. cap. 1. Apulorum urbs in Ionio pelago: Salapia Plinio.
 Salpinâ, Palus in Apulia juxta Salpiam civitatem, meretricio Amore Annibalis inelytam. Lucan. lib. 5.
Quos recipit Salpina palus.
 Salsamentum, Salsè, Salsedo, vide Sal.
 Salsicortex, salsicorticis, à nonnullis appellatur arbor ex genere glandiferarum, quam Græci ἀλιφλοιον nominant. Est autem hæc arbor cortice, atque caudice crassissimo, & plerunque cavato, fungosòque. Sola corde caret, etiam quum vivit putrescens. Fulmine frequenter icitur etiam si altitudine non excellat: ideo ad sacrificia uti nefas erat apud Æoles. Eadem ferè sterilis est: & si quando glandem tulerit, aded est amara, ut prætersæ, à nullo attingatur animal: ac ne ab iis quidem, quum aliud pabulum possunt nancisci.
 Salsuse, Fons in finibus Narbonensis Galliæ, aquis salis fluens, circa arcem Hispanorum munitissimam, quæ vulgò *Sausses* vel *Salsè* dicitur.
 Saltator, Saltatrix, Saltatricula. Vide Salto in Salio.
 Saltem, ad minimum: particula ἡλιπλοῦν, quasi, Si aliter non potest, vel Salutem (ut inquit Gell. cap. 14. lib. 14.) u, litera abjecta: ἡλί γουῖ, ἀπὸ γουῖ το ὑλιπλοῦν. GAL. *Au moins, à tout le moins*. ITAL. *Al meno, pure*. GERM. *Doch nur / zum wenigsten oder mind deßen*. HISP. *A los menos ò si al que no*. ANGL. *At the least*. Virg. Nam à principio salutem dicebant, quod nos saltem dicimus. Nam quum alia quædam petita & non impetrata sunt, hic solemus, quasi ad extremum aliquid petitori, quod negari minimè debeat dicere, Hoc saltem fieri, aut dari oportere: tanquam salutem postremo petentes, quam impetrari sit æquissimum. Servius, Saltem tractum à captivis, qui quum tenerentur ab hostibus, dicebant sublatis manibus, Salutem concede. Hinc per synæresin natus est sermo, ut in conceptu rerum multarum petitori aliquid, saltem dicamus. Virg. lib. 1. Æneid.
Sin absumpsa Salus & te pater optime Teucrum
Pontus habet Libya, nec spes jam restat Iuli:
At freta Sicania saltem, sedesque paratas,
Vnde huc advehi, regemque petamus Aestem.
 Idem lib. 6. Æneid.
Da dextram misero, & tecum me tolle per undas,
Sedibus ut saltem placidis in morte quiescam.
 Cicero Attic. lib. 9. Eripe mihi hunc dolorem, aut minue saltem. Plaut. Pseud. sc. 3. a. 1. Nosce hunc saltem qui sit. Idem Amph. Saltem tu te si pudoris egeas, sumas mutuam. Ibidem, Qui sum saltem, si non sum Sofia? Idem Menach. sc. 5. a. 5. Hic ero usque ad noctem, Saltem (tunc sup) intromittat domum. Idem Pseud. sc. 7. a. 4. Saltem Pseudolum mihi dedas. Idem Curc. sc. 1. a. 1. Qui vult cubare, pangit saltem suaviu. ¶ Pro tantum. Idem Pseud. sc. 3. a. 1. Ut operiare hos sex dies saltem modò.
 Salsæ, populi sunt juxta Pontum Euxinum, postea φουεφάρι: à tenuitate victus appellati.
 Salto, vide Salio.
 Saltuæres, insule in Nymphæo sitæ sunt: ita dictæ quòd ad ictus saltantium moventur. Plin. lib. 2. cap. 95. Suny & Nymphæo parvæ insule, Saltuæres dictæ, quoniam in symphonici cantu ad ictus modulantium pedum moventur.
 Saltus, us, locus incultus propter sylvas, inquit Varro, aut id genus, ubi pecus pasci possit. ἡλί γουῖ. GAL. *Pasturage*. GERM. *Ein forst / ein vngebauret waldrechtig ort da man das viech weiden ony summeren mag*. ANGL. *A forest, a ravine in a park or forest*. Virg. De saltu ita scribit Festus, Saltum Ælius lib. 2. significationum, quæ ad ius civile pertinent, ita definit, Saltus est ubi sylvæ & pastiones sunt, quarum causa casæ quoque: si qua particula in eo saltu pastorum, aut custodum causa aratur, ea res non perimit nomen saltus, non magis quam fundi, qui est in agro cultus, & ejus causa habet ædificium, si qua particula in eo habet sylvam. Cæli. 9. bell.

bell. Gall. Atque ille latebris, aut sylvis, aut saltibus se eriperet, & noctu occurreret. Idem 1. bell. Civil. Celeriterque Pyrenæos saltus occupari jubet. Virg. 1. Georg.

Et magnos canibus circumdare saltus.

Ovid. Epist. 5.

Quis tibi monstrabat saltus venatibus aptos?

Idem Eleg. 9. l. b. 1. Trist.

Salvus ab hac terra brevis est, &c.

De loco damnofo sive periculoso. Plaut. Men. sc. 6. a. 5. Méque ut eum (herum sup.) ex hoc saltu damni saluum eliciam foras, scio, de urbe Epidamno & domo meretricia. Vide plura de hac voce apud Vallam Elegant. lib. 5. c. 106. & lib. 4. c. 57.

Saluare insulæ. Plin. cap. 9 5. Sunt & in Nymphæo parvæ insulæ, saluare dictæ; quoniam in symphonia cantu ad ictus modulantium pedum moventur. Quod sumpsit ex Sotoniis Eclogis, ubi Calamina insula, & saltuaria eadem est. Propè autem erat Nymphæum templum (quod Nymphæum vocat Plinius,) cui dicata erat. Saltuarius, Sylvarum, seu saltus custos. ἑρμῆσφύλαξ. GAL. Maître, garde ou sergent de forest. Forestier, Verdier, Gruyer. ITAL. Guardiano di foresta. GERM. Ein forstmeister. HISP. Montaraz que guarda los bosques. ANG. A maister or keeper of forestes. Pomponius l. si ita, ff. de usu & habitate. Dominus proprietatis, etiam invito usufructuario, fundum, vel ædes per saltuarium vel insularium custodire poterit.

Salvæ, a. um, id in quo multi sunt saltus. ἑρμῆσφύλαξ. GAL. Plain de forests, boscajeux. ITAL. Bosco, pieno di foreste. GERM. Waldächtig. HISP. Cosa de muchos bosques y pastos. ANG. Full of forestes. Liv. 7. bell. Pun. Aperta erat regio, sine ullis ad insidias latebris: itaque in loca saltuosa cedere inde cepit.

Siluber, Salve; vide Salus.

Salucia, seu Salutia, Saluzo, V. E. ab omni jurisdictione A. exempta, Marchionatus Salutienfis caput: hodie ad Sabaudia Ducem pertinet.

Saluatim, ἰσημερινός. GAL. Par faults, à la haste, legerement. Sisenna lib. 6. Histor. ita apud Gell. cap. ult. lib. 12. Nos una Æstate in Asia & Græcia gesta, idcirco litteris continentia mandavimus, ne velatim aut saltuatim scribendo, Lectorum animos impediremus, Et ipse Gell. cap. 4. lib. 9. Saltuatim currentes homines, &c.

Salvia, a, frutex est nulli non notus, virgas habens quadrangulas, foliaque aspera, crassa, & incana, odore suavi quidem, cæterum ingrato. ἑλαιόφυλλον. GAL. Saule. ITAL. & HISP. Salvia. GERM. Salbey. ANGL. Saige. Dicta salvia (ut putatur) quod multis incommodis medeat, ægrorumque salvos præstet. Prodest enim paralyticis, & contra serpentium morsus remedium exhibet, Plin. lib. 22. cap. 2 5. Diosc. lib. 3. cap. 38. Fuit & SALVIA mater Apuleij. Est & SALVIA, Triacensium oppidum, in quinta regione Italia: de quo Plinius lib. 3. cap. 33.

Salviatum, salviati, genus medicamenti est, quo veterinarii, & mulomedici utuntur in ægrotantium animalium curatione. ἑλαιόφυλλον ποτίζω. GAL. Breuvage de saulge, un saulge. ITAL. Bevanda di salvia. GERM. Ein arney oder tranck von salbeyen. HISP. Bevida de salvia. ANG. A drink made of sauge. Colum. lib. 6. c. 9. Recens tuffis optimè salviato farinæ hordeaceæ discutitur. Idem lib. 6. cap. 24. Lupini semicrudi conteruntur, & offæ salviati more faucibus ingerantur. Et paulo post. Potest etiam cum arido fico & eruo conteri herba fantonica & formata in offam, sicut salviatum demitti. Quibus tamen in locis salviatum potius legendum crediderim: quod & eruditioribus placere video: qui salviatum interpretantur medicamenti genus quod pecori ægrotato datur deglutendum.

Salvio, as, Salviato medeor, vel salviatum deglutendum præbeo, ἑλαιόφυλλον ποτίζω ἢ ἀλλοτε ποτίζω ἑλαιόφυλλον. GAL. Faire boire un saulge. ITAL. Dar à bevere bevanda di salvia. GERM. Salbeyen eingeben. HISP. Dar a beber una bevida de salvia. ANG. To give à drink of sauge. Colum. lib. 6. c. 24. Vel tenero olere commisto torrido molitòque milio, & per unam noctem lacte macerato salviatur. Quo tamen in loco doctioribus quibusdam, salviatur, legendum videtur: quorum iudicio nos quoque libenter subscribimus; alio Columellæ loco adducti, qui est eiusdem lib. cap. 5. ubi sic habet. Evincendi sunt, quamvis pestiferi morbi, & exquisitis remediis propulsandi. Tunc panacis & eryngij radices, fœniculi feminibus miscendæ, & cum defruti, ac moliti tritici farina, candentique aqua conspergendæ, eoque medicamine salivandum ægrotum pecus. Ubi salivandum pecus dixit, pro eo quod est, salivato per os immisso curandum.

Salum, i, Mare. ἰσθμῶν. GAL. Mer. ITAL. Mare. GERM. Das meer. HISP. El mar. The sea. à sapore salis: vel à verbo Γρακο σαλίωεν, quod significat movere, fluctuare. Virg. 2. Æneid.

Pèrque undas superante salo.

Cicero pro Cacin. Ut à quo loco depulsus esset, in eum se fortuna restitueret, non in salum, sed in ipsam urbem quam petebat. Idem 3. Tusc. Nec tam ærumnoso navigassem salo. Virg. 2. Æneid.

Fit sonitus spumante salo.

Gell. cap. 1. lib. 16. In salum se ejaculavit Arion. Liv. 7. d. 4. In salo stare. Veteribus etiam in masculino usu fuit, ut annotavit Nonius Ennius in Hecuba, Undantem salum.

Salus, salutis, felicitas: incolumitas, quæ interitui opponitur: valetudo recta; remedium, subsidium. ἰσχυρῶς ἰσχυρῶς ἰσχυρῶς. GAL. Salut, salement, santé. ITAL. Salute, sanità. GERM. Glück und heilgesundheit / wolstand / wolhart. HISP. Salud, sanidad. ANGL. Health. Cicero Attic. Saluti, si me amas, consule. Terent. in Adelph. Quod cum salute ejus fiat. Cicero lib. 3. de Legibus, Cui ne reditus quidem ad bonos, salutem à bonis potuit afferre. Plaut. in Merc. Spem teneo, salutem amissam: redeat, an non, nescio. Ovid. lib. 3. Metam.

te scilicet omnis in uno

Nostra salus posita est.

Plaut. Asin. sc. 4. a. 3. An quid est homini salute melius? Idem Cap.

sc. 3. a. 7. Nulla vitæ salus sperabilis est mecum. Bona salus, i. salus propitia: quo verbo bonam valetudinem & salutem ominabantur, contrariâque deprecabantur. Cato de R. & Si quid bona salute usus venerit, benignè defende. Plaut. in Merc. dixit, Sua quidem salute ac familiæ maxima. Salutem dicere alicui rei, id est, vale dicere, & jubere valere, relinquere. Cicero ad Voluum. lib. 6. Quas si, ut volumus, exceperimus, ego verò multam salutem & foro dicam, & curiæ: vivamque tecum & cum communibus nostris amatoribus: hoc est, jubeo valere curiam, nihil mihi amplius cum curia erit commune. Accipitur aliquando salus pro reme. dio. Virg. 2. Æneid.

Una salus victis, nullam sperare salutem.

SALUS item dea salutis credita est, unde salutaris porta Romæ appellata, ab ejus dex. æde, quæ ei proxima fuit. Terent. in Adelph. Ipsa si cupiat salus, servare prius non potest hanc familiam. Plaut. Asin. sc. 4. a. 3. Licet laudem fortunam ut ne Salutem culpem. (Deam.) Idem Pseud. sc. 4. a. 2. Vtrum spem an Salutem te salutem? Idem Capt. sc. 3. a. 3. Ipsa salus si volet me servare non potest. Idem Most. sc. 1. a. 2. Nec salus nobis saluti esse, si cupiat, potest. Idem Capt. sc. 1. a. 4. Sum tibi Iuppiter, salus, fortuna. Pro pecunia. Idem Asin. sc. 4. a. 3. equid est salutis? (id est, pecuniæ.) Dicimus Latine, Nuntiare salutem: Adscribere salutem. Dicere salutem, est salutare, Cicero Att. lib. 4. Mi sit ad me statim, qui salutem nuntiaret. Et lib. 6. Filiola tua gratum mihi fecit, quod tibi diligenter mandavit, ut mihi salutem adscriberes. Plaut. in Capt. Omnium primum salutem dicito patri & matri. Mittere salutem, remittere salutem, id est, salutare & resalutare. Ovid. Epist. 1 5.

Hanc tibi Priamides mitto Ledaæ salutem.

Plaut. Pseud. sc. 2. a. 4. Salutem scriptam mittere, Ibidem, milites manu mittunt salutem benevolentibus, Ibidem. sc. 1. a. 1. Salutem mittere & salutem à te experit. Ibidem. pro lignea salute, vis argentæ salutem) remittere illi? Idem Curo. sc. 2. a. 4. Salutem multam dicito patrono. C. Nuntiabo. Ibidem sc. 1. a. 3. Multam me jussit tibi salutem dicere. Idem Pseud. sc. 4. a. 2. Porrigere audacter ad salutem brachium; (id est, ad salutandum,) Ovid. Eleg. 9. lib. 3. Trist.

Hic mihi morte sua causa salutis erit.

Salus in vado, vide Vadum, &c. Salutis augurium restituit Augustus, Suet. in Aug. c. 31.

Salus, dex. nomen in Gentilium theologia.

SALUBER, m. g. salubris, fœminini, salubre, neutri: & hic & hæc salubris, & hoc salubre, quod præbet sanitatem. ἰσχυρῶς, σωτήριος. GAL. Salubre, qui donne salut, sain. ITAL. Salubre, salutare, salutare. GERM. Das gesund ist / oder gesundheit bringt / gnßreich. HISP. Cosa salubre. ANG. Holesome, that giveth health. Unde æt. cibus, locus salubres dicuntur. Colum. lib. 2. cap. 4. Fundum sicuti ne fecundissimi quidem soli, quum sit insalubris: ita ne effæti, si vel saluberrimus sit, parandum. Cicero 1. de Divin. Vti enim Ceos accepimus ortum Caniculæ diligenter quotannis solere servare, conjecturamque capere, ut scribit Ponticus Heraclides, salubrisne an pestilens annus futurus sit. Nam si obscurior, quasi caliginosa stella extiterit, pingue & concretum esse cælum, ut ejus aspiratio gravis & pestilens futura sit. Sin illustris & perlucida stella apparuerit, significari cælum esse tenue, purumque, & propterea salubre. Aquæ salubres. Horat. in Carm. secul. Fluvius saluber Virg. 1. Georg. Salubre alicui rei. Plin. lib. 8. c. 27. Chelidoniam visui saluberrimam hirtudines monstrare. Consilium salubre. Cicer. ad Att. lib. 8. Sic salubrem principem dixit Suet. in Aug. c. 42. Item, Urbem parum salubrem valetudini. Ibidem c. 72. & salubrem societatem, idem in Tiber. c. 1. Aliquando salubris accipitur pro sano. Salus, in descriptione Africa. Genus hominum salubri corpore. Liv. 3. ab Urb. Graviore tempore anni circumacto, defuncta morbis corpora, salubriora esse cœpere.

SALUBRITAS, atis, Sanitas. ἰσχυρῶς ἰσχυρῶς ἰσχυρῶς. GAL. Santé, saineré. ITAL. Sanità, GERM. Gesundheit / gesunde. HISP. Sanidad. ANG. Holesomness. Plin. lib. 37. cap. 13. Iam situ ac salubritate cœli atque temperie, &c. Cæf. 8. bell. Gall. Ipse tantum iterum faciebat, quantum satis esse ad mutationem locorum propter salubritatem existimabat, Velleius, Aquæ salubritate nobiles. Item, Salubritatis instar. Celf. lib. 5. c. 27. Italia frigidiorèque regiones hac quoque parte salubritatem habent, quod minus terribiles angues edunt.

SALUBRITER, adverb. ἰσχυρῶς, σωτήριος. GAL. Sainement. ITAL. Sanamente. GERM. Wit gesundheit / heilsamlich. HISP. Saludablemente. ANG. Holesomly. Liv. 3. ab Urb. Et trahi bellum salubriter, & mature perfici potest. Cicero de senect. Vbi enim potest illa ætas aut æque calefcere, vel applicatione melius, vel igni: aut vicissim umbris, aquique refrigerari salubrius?

SALUTARIS, e, Salubre, hoc est, sanitatem præbens, vel ad sanitatem præbandam idoneum. ἰσχυρῶς, σωτήριος. GAL. Salubre, sain, qui donne santé. ITAL. Salutare, salubre, salutare. GERM. Heilsam / gnßreich / gesund / das heil oder gesundheit bringt / heilsfürderlich. HISP. Cosa salubre. ANG. Holesome or that giveth health. Cic. ad Octavium. Nulla enim remedia quæ vulneribus adhibentur, tam faciunt dolorem, quam quæ sunt salutaria. Plaut. Aul. sc. 3. a. 1. Quod sempiternum salutare sit liberis procreandis (omen præfantis.) Velleius, Exemplo inuiti, facto salutari, cæsus Pub. Clodius. Livius lib. 4. dec. 5. nihil salutare in eo exercitu (id est, nihil sanum.) Salutare literæ dicuntur quæ consolationem afferunt, Cicero ad Att. lib. 7. Sic ergo habeto, salutares te mihi literas misisse, &c. Salutaris litera à Cicerone dicitur A, quæ absolutionis nota erat: ut tristis C, quæ condemnationis, Idem pro Milone. Nec nobis tam salutarem hanc judicando literam, quam illam tristem dedisset, Bud. Invenitur & Salutare substantivum. Plin. lib. 12. cap. 5. In præsentia externa prosequemur, à salutari maxime orsi. Salutaris digitus, qui pollicis est proximus, qui & index dicitur δακτύλιος. Su eton. de August. cap. 80. Dextræque manus digitum salutarem tam imbecillum interdum sentiebat, ut torpentem, contractumque frigore, vix circuli

circuli supplemento scripturae admovent. Martians de nupt. Verum quidam redimitus puer ad os compresso digito salutari, silentium commonebat. Dicitur autem salutaris, vel quia non salutamus, nisi visa & indicata, Virg. 3. Aeneid.

Italiam lato socij clamore salutans. Vel quia eo comprimimus os ad silentium, quod salutare est praecipuum. Inter salubris, tamen, & salutaris, multum interest: non enim salutare locum, cibum, aquam dicimus, ut salubrem. Itaque intelligendum est, Salubris dici de loco, cibo, & aliis quae natura affert & largitur. Salutaris vero de reliquis omnibus, quae arte, ingenio, aut alio modo parantur. Cornel. Fronto de diff. vocab. Salutaris ad: Cic. 1. de Divin. Quid astrologus, cur stella Iovis aut Veneris conjuncta cum Luna, ad ortus puerorum salutaris sit, Saturni Martisque contraria? Salutaris herba dicta, quod dolorem capitis & stomachi incendium mitiget, haec stychnos dicitur. Pap. Salutaris porta appellata est ab aede salutis, quod ei proxima fuit, alij ob salutationes. Fest.

Salutariter, adverbium, Salutis ergo, sine discrimine salutis, tuendae salutis gratia. & omnia. GAL. Salutairement, saine ment. ITAL. Sannamente. GERM. Heilsamlich, zu heil oder gesundheit. HISP. Saludablemente. ANG. Holsomely, without hurt or danger. Planc. Cicero. Quadraginta millia passuum spatio relicto, confedi eo consilio, ut vel celeriter accedere, vel salutariter recipere me possem. Cic. de Clar. Orat. Tum arma sunt ea sumpta, quibus illi ipsi qui didicerant eis ut gloriose, quemadmodum salutariter uterentur, non reperiebant.

Saluto, as, salutem dico: inviso. & beresh. & beresh. GAL. Saluer, donner le bon jour. ITAL. Salutare. GERM. Grüssen. HISP. Saludar denunciando saludes. ANG. To halse, to give good morrow. Cicero Attico. Quam Philogenes libertus tuus ad me salutandi causa venisset. Terent. in Adolph. Opperiar hominem hic, ut salutem, & colloquar. Neque vero accedentes tantum salutare dicimur, verum etiam recedentes. Stat. 4. Theb.

Sic Plaut. in Milite. Etiam nunc saluto te familiaris priusquam eo: Conservi conservaque omnes bene valere & vivere. Idem Pseud. sc. 5. a. 1. Herum saluto primum, ut equum est: postea si quid superfit, vicinis imperio. (sup. salute.) Ibid. sc. 2. a. 4. Eho, an non prius salutatus? (sup. quam percontaris. Idem Aulul. sc. 2. a. 1. me benignius omnes salutant, quam salutabant prius. Idem. Ibid. sc. 4. a. 1. Eo me salutatur blandius: paulo ante blandum appellat. Idem Curc. sc. 1. a. 1. Si deos salutatus dextrosum censo, Ovid. Eleg. 7. lib. 3. Trist.

Vade salutarum subito perarata Perhillam Littera sermonis fida ministra mei. Velleias, Nunquam reginam (Cleopatram) nisi nomine salutavit Cn. Domitius. Ovid. Eleg. 3. lib. 1. Trist.

(id est, valere.) Salutare item, Salutem precari sternutanti. Plin. l. 28. c. 2. Cur sternutamentis salutemur: id est, quum sternutamus. Subdit Plin. Quod etiam Tiberium Caesarem tristissimum (ut constat) hominum, in vehiculo exegisse tradunt. Et aliqui nomine quoque consalutare religiosius putant. Salutare item venerari. & hischachavab. Terent. in Phormio. At ego deos Penates hinc salutatum domum divortar. Martialis lib. 12.

Multis dum precibus laevem salutavit. Ovid. 15. Metam.

Composita, Consaluto, & Resaluto, de quibus suis locis. Salutarior, qui salutatur. & mebarésh. & mebarésh. GAL. Qui salute & fait la reverence. ITAL. Chi saluta & fa riverenza. GERM. Ein grüßer. HISP. El que saluda. ANG. He that harseth. Quint. Cic. de petit. Consul. Deductorum officium, quod majus est quam saluatorum. Plaut. Amph. Herus saluator oppellularae ante fores graditur.

Salutatio, nis, salutandi actus. & beracah. & beracah. GAL. Salutatio. ITAL. Salute. GERM. Ein gruß, begrüßung. HISP. Salud. ANG. Haling. Cicero in Pison. Quis enim te aditu, quis ullo honore, quis denique communi salutatione dignum putet? Senec. cap. 17. de consol. ad Helv. Clara salutationis audaciam (sup. in ambiendo) non sustinere posse. in August. cap. 53. promiscuis salutationibus admittebat & plebem. Salutatio, cuiusdam Scitionis cognomen, apud eundem Suet. in Jul. Cas. cap. 58. Salutationem accipere, & reddere. Macrobius Saturnal. lib. 1. cap. 6. Acceptaque ac reddita salutatione confederunt.

Salutatorius, a, um, adject. & salutatorios, & salutatorios. GAL. Appartenant à salut. ITAL. Pertinente à salute. GERM. Das zu dem grüssen oder heilwünschén gehört. HISP. Pertenciente à salud. ANG. Belonging to health. Plin. lib. 15. cap. 11. Omnia jam & virorum saluatoriis cubilibus inclusa.

Saluatorium, locus, in quo ad salutandum advenientes excipiebantur. Pap.

Salutifer, a, um, salutaris. & salutifer. GAL. Qui donne santé, sain. ITAL. Salutifero. GERM. Das heil oder gesundheit bringt/ heilsam. HISP. Cosa que trahè a siene salud. ANG. That bringeth or restoreth health. Ovid. 2. Metam.

Aspicit infantem, totaque salutifer orbi Cresce puer dixit, tibi se mortalia saepe Corpora debebunt. Martialis lib. 5.

Seu placet Aenea nutrix, seu filia Solis, Sive salutiferis candidus Anxur aquid. Ovid. 15. Metam.

Uique salutifera miseris succurrere rebus Sorte velit, tantaque urbis mala finiat, orans. Salutificator, Saluator, faciens salutem. Tertull.

Salutiger, quo nomine utitur Apuleius, videtur esse, non qui suo nomine alicui dicit salutem, sed qui nuntiat tanquam interpret & ad minister ejus a quo mittitur. & salutiger. Calpurni Paris I I.

Salutigerus, & Salutigerulus, qui salutem defert, id est, perferit ad hos & illos, Plaut. in Aulul. sc. 5. a. 3. Enim mihi quidem equum, est purpuram, atque aurum dari, Ancillas, mulos, muliones, pedisequas, Salutigerulos pueros, vehicula quis vehat. E. Matronarum hic facta probe novit.

Salve, verbum salutantis, idem valens quod salvus sis: solumque declinat per secundas personas imperativi utriusque numeri, & praesens infinitivi. & salutem. GAL. Dieu te garde, bien te sois. ITAL. Dio ti salvi. GERM. Gott grüß dich, bis gegrüßet. HISP. Sey salvo. ANG. Good morrow, good evening, god save. Terent. in Phormio. Here salve, salyvm te advenisse gaudeo. D. Oh bone custos, salve Plaut. Most. sc. 4. a. 1. Salve amicissime mihi omnium hominum. D. Dij te ament. Idem Men. sc. ult. a. 5. Teneri quin complectar nequeo: Salve mi gemine germane frater. Ibid. sc. 2. a. 5. Salve multum mi pater. Idem Curc. sc. 3. a. 2. Aggredior hominem, saluto & Salve, inquit mihi. Rebus inanimatis (Salve) etiam dicitur. Idem. Ibid. sc. 1. a. 1. Salve ostium. Et. Ibid. sc. 2. Anus alloquens vinum, sic ait: Salve anime mi. Item in Mercat. Limen superum in ferumque salve, simul autem vale. Salve dicebant mane: Vel perivale. Suet. in Galba, cap. 4. lubeo te salvere, id est, precor tibi salutem Horat. lib. 1. Epist. 10.

Urbis amatorem Fuscum salvere jubemus Ruris amatores: hac in re scilicet una Multum dissimiles, at cetera penè gemelli.

Cicero Att. lib. 4. Dionysium velim salvere jubeas. Virg. 5. Aenida. Salve sancte parens, iterum salvere recepti Nequicquam cineres, animaque, umbraque paterna.

Salveo, dixit Plaut. Truc. sc. 2. a. 2. pro salvus, & sanus sum. Salvebis in futuro dixit Cicero Attic. lib. 6. Salvebis a Cicerone meo, id est, Cicero meus te salutatur. Vide in dictione VALLO. Salve, Adverbium: Diomed. lib. 1.

Salvus, a, um, salutis compos, salutem habens: sanus, incolumis. & salutem. GAL. Sain, sauve, échappé & hors de danger. ITAL. Sano & salvo, scampato da un pericolo. GERM. Frisch und gesund, aufrecht. HISP. Cosa salva de peligro. ANG. Save, whole. Terent. in Phormio. Salvum te advenisse gaudeo. Idem in Andria, Salvus sum, si haec vera sunt, hoc est in tuto, & sine periculo sum. Plaut. Aul. sc. 4. a. 1. Salvus atque fortunatus sis senex. E. Dij te ament. Idem Curc. sc. 2. a. 5. Salvus sum, ecce quem quaerebam. Idem Aul. sc. 3. a. 4. Dij me salvm & servatum volunt. Idem Amph. Valco & salvus sum recte Amphitruo, (i. salva, sanaque mente sum, non insanio.) Idem. Ibid. Equidem ecastor sana & salva sum, Ibid. Salvum signum est? Inspice. A. Recte est ita, ut obsignavi, Idem Pseud. sc. 6. a. 4. Viginti minae sanae ac salvae sunt tibi (id est, integrae, intactae.) Idem Aul. sc. 2. a. 4. Vide ut salvam aulam auferam. Transfertur & ad inanimata: Idem in Rud. Heu, heu, scelestus galeam in navi perdidisti: Nunc mihi opportuna hic esset, salva si foret. Cicero 2. de finib. simulatque ipse gravi vulnere examinari vidit se, ut primum dispexit, quaesivit, salvisne esset clypeus, &c. Terent. Adolph. Salva res est, id est, recte se habet. Velleius, Salva republ. salvus esse non poterat. Hoc salvo, i. hoc excepto, aut servato, vulgo caesa sauf. Corn. Celsus lib. 3. cap. 5. Etenim perpetuum est, id quod omne consilium dirigi potest, cibum quam maxime semper ab accessione futura reducere, & hoc salvo, dare quam integerrimo corpori Rursus lib. 3. cap. 4. Id linum bis die salvo nodo ducendum est, i. excepto nodo.

Salvo, as, Salvum facio, servo. & salutem. GAL. Salvere rendre sain & sauve. ITAL. Salvare. GERM. Erhalten bey dein heil und wohlstand. HISP. Hazer salvo, salvar. ANG. To save. Cicero in Pisonem, Me posse iterum Rempub. salvare, si cessissem; infinitam eadem fore, si restituissem. Legitur & apud eundem Cicero. de nat. deor. Itaque maxime Reipub. partes in iis bellis quibus Reipub. salus continetur, nullis auspiciis administrantur, nulla perennia salvantur. Et Quintil. lib. 12. cap. 10. Quod si non eveniret, omnes pares essent, & idem omnes deceret. At loquuntur, & salvant personarum discrimen, &c. Verum hoc verbum apud veteres doctissimorum iudicio non invenitur: ideoque hi tres loci suspecti sunt, qui & in meliori sensu legi possunt, servare, servantur, & servant.

Salvator, is, qui salvat. Vox in sacris literis nusquam non occurrens. & salutem. GAL. Sauveur. ITAL. Salvatore. GERM. Ein heiland/ digmacher. HISP. Salvador. ANG. A saviour. quam tamen eruditiores, tanquam parum probam, religiose fugiunt, quemadmodum & verbum Salvo: quod nec ipsum satis Latinum judicant: putantque locum Ciceronis, quem jam citavimus, menda non vacare: praesertim quum id verbum non facile apud quempiam veterum, apud Ciceronem certe alibi nusquam liceat invenire.

Salvatio, actus salvandi: & salus ipsa, & salutis auctor. Salvifico, salvum facio.

Salyes, Salyum, & salutem. Strab. & Ptol. Populi sunt Narbonensis Galliae; Liguribus finitimi. Plin. tamen Salyos vocat Liguriae eos adscribens: Ligurum celeberrimi ultra Alpes Sallyi.

Samardacus, homo ridiculus. Chryso. ad Ephel. homil. 18. & salutem. Item terminus bifurcus. Latin. liber de terminis: Terminus si bifurcus fuerit, samardacus dicitur. Vocatur etiam Sarmatia in eisdem libris. Hæc ex Gl. Græcob. Meurf.

Samaria. & salutem. Steph. GERM. Die hauptstatt des jeben stammes Israels. Palaestinae regio est, Galilaeae & Iudaeae contigua; oppida habens Neapolim, antea Marmotham, Sebastem, & Gamalam. Vide Plin. lib. 5. cap. 13. Stephano item Samaria regionis hujus urbs est, eadem cum ea quae postea Neapolis est appellata. Gentilia sunt, Samarita, & Samaritanus, & salutem.

Samaritani, ministri mensariorum. Casaub. Samarobriini, & salutem. fuerunt populi in Gallia inter Belgas, apud quos Caesar Gallorum concilium indixit. Horum civitas est Samarobrina, a Samara amne nomen habens. Hanc Cameracensem esse urbem nonnulli autumant, quae Scaldis fluvius interfuit. Vulgo Cambray. Constantior tamen opinio est, urbem esse Novioduno vicinam, quam

quam vulgò Sancti Quintini dicunt. Hanc enim præterfluit Samata fluvius.

Sambia, Prusliæ ducalis provincia.

Sambicus, ἑμπίκου, famoli sacrilegi nomen, qui quum Dianæ ἱερὸν ἄστυ fanum aliquoties expilasset, tandem deprehensus, annum perpetuum in quaestione, tormentisque habitus, miserimo mortis genere excarnificatus, sacrilegij penas luit. Hinc factus est locus proverbii, ut Sambico graviora pati dicamus, quem significare volumus exquisitissimo tormenti genere excruciatum.

SAMBUCĀ, α. sive Sambyca, sive Sambyx, sambycis, σαμβύκη, ἢ σαμβύκη. Instrumenti musici genus, trianguli, teste Porphyri. in Ptolem. Harmoniaca, quod ex nervis tum longitudine, tum crassitudine inæqualibus constabat: solebatque leviori carminum generi adhiberi. Unde sambucam cothurno aptare, proverbij schema habet, pro eo quod est res levissimas, planèque nugatorias, negotiis gravibus seriisque admiscere. Pers. Satyr. 5.

Sambucam citius caloni aptaveris alto.

Nomen habet, ut Diomedes existimat, à Sambyce inventore: quamquam Athenæus ad Ibycum Rheginum poetam ejus originem referre malit. Est & genus machinæ militaris, qua urbes expugnare consueverant: in qua sic funes intendebantur, sicut in organo musico chordæ. De Sambuca machina bellica. Plutar. in Marcell.

Sambucina, quæ sambuca canit, σαμβούκινα, sicut fidicina, quæ fidibus. Plaut. in Stich. Fidicinas, tibicinas, sambucinas advexit secum forma eximia.

Sambucarius, ipse qui dicit, i. ludit, nempe sambuca. Gl. Isid.

Sambucistria, sambucistria, σαμβούκινα. mulier sambucâ canens, quæ sambucina dicitur. Liv. 9. bell. Maced. Tunc psaltria, sambucistriaque, & convivalia ludorum oblectamenta addita epulis.

Sambucus, saltator, histrio. Gl. Isid. videtur scripsisse sambucinus, seu sambucen, qui sambuca canit.

SAMBUCUS, i, arbor nota, surculos spargens arundinaceos, teretes, cavos, candicantes, fungosa medulla plenos, folia juglandis terna quaternave. ex intervallis circa ramos exeuntia, gravi odore, minutim in ambitu secta, & in ramulorum cacuminibus, caulisque circinata habens umbellas, quæ florem candidum pariunt, mox acinum terebintho similem in nigredine purpureum, racemosum, atri sanguinis succo madentem. ἴακτι. GAL. Sureau, ou suscau, ou sus. ITAL. Sambuco. GER. Ein Holderbaum. HISP. Saucó arbol. ANG. An elder tree. Est & alterum sambuci genus, quod ob humilitatem χαμῆναιον vocant Græci, herbaceo magis generi assignandam, caule quadrangulo, geniculato, foliis amygdalæ, ex intervallo longioribus, geniculatim expansis, pinnatisque in ambitu: ferratis, muscario flore, & acino superioris sambuci. Latini ebulam vocant. Vide Plin. lib. 42. c. 8.

Sambuculus, adject. ἴακτι. GAL. De sureau. ITAL. Di sambuco. GERM. Holderbaum. HISP. Cosa de sauco. ANG. Mado of elder. Quod ex sambuco est. Plin. de vir. illustr. Juvenibus regis Delphos euntibus, ridiculi gratia comes adscitus, baculo sambuceo aurum infusum Deo donum tulit. Sambucea arbor. Idem Plin. 29. c. 4.

Samē, es, ἑμπίκη, insula ante sinum Ambracium, quæ & Samos, & Cephalonia dicitur. Item oppidum ejusdem insulæ, à Romanis dirutum. Vide Plin. lib. 4. c. 12.

Samērā, α, semen est ulmi. ἴακτι. GAL. Semence ou grain d'un orme. ITAL. Semo di olmo. GER. Der saamen des rufholts oder ulmenbaum. HISP. Semiente de olmo. ANG. The seed of the elme tree. Colum. lib. 5. cap. 6. Atineam ulmum Tremellius Scrofa non ferre fameram (quod est semen ejus arboris) falsò est opinatus. Apud Plin. lib. 17. c. 11. legitur, samara, per primam vocalem in media syllaba: Ulmorum (inquit) priusquam folio vestiantur, colligenda est, circa Martias Cal. quum flavere incipit. Et rursum lib. 16. c. 17. Atineæ non ferunt samaram: ita vocatur ulmi semen.

Samiarius, qui ferramenta acuit: à Samius, acutus. Gl. Cyr.

SAMIO, acuo Vopiscus in Aureliano ferramenta famiata. Nonius Marcellus, Samium (lego samiatum) acutum. Unde & famiare dicimus acue. Quia, credo, Samiis testis ferramenta acuebant.

Samiator, in antiquo lexico. ἀκονητής, qui ferramenta acuit. Et in antiqua inscriptione, Samiatis doryphorion.

Samica, pulvis, Gl. Isid.

Samnites, σαμνίται. Vulgò Abruzzi, Populi in Samnio, quod nunc Aprutium vocamus: quæ regio est Italiæ inter Picenum, Campaniam, & Apuliam. Urbes in ea sunt, Adria, Aquilia, Amiternum, Sulmo, Ottona, Arpinum, Aquinum, Atina, Beneventum, Corfinium. Idem & Sabelli dicuntur, nomine per diminutionem à Sabinis deducto, teste Strabone lib. 3. Ferunt enim, Sabinos, quum adversus Umbros bellum gererent, Marti votum fecisse, si victoria potirentur, se illi consecratos quicquid eo anno apud ipsos nasceretur. Quare quum re bene gesta in patriam rediissent, cum reliquum anni totius proventus, tum etiam filios eo anno natos Marti consecrassent. Quos deinde quum adolevisset, duce Tauro in Campaniam ad sedes novas quærendas emiserunt: ubi nullo prope modum negotio ejectis Opicis sedes suas collocarunt: originisque suæ memores, Sabellos sese, quasi Sabinorum sobolem appellarunt. Hi gravissima olim bella cum Romanis vario eventu gesserunt. Sp. Posthumium Consulem, cum collega, totòque exercitu ad Furcas Caudinas locorum angustia circumventos, ex federe sub jugum miserunt: quam tamen ignominiam Romani non ita multò post magna illorum clade deleverunt, Samnitibus vicissim sub jugum milis. Postea quum sæpius rebellassent, tandem à L. Sylla Dictatore multis præliis fracti, quum ne sic quidem jugum ferre possent, funditis sunt deleri.

Samonium, Creta insulæ promontorium, Rhodo adversum, sicut contrario litore Cyrenas versus ἑμπίκη μίτωνον prominet. Autor Pompo. Mela lib. 2.

SAMOS, ἑμπίκη, vulgò Samo. Gell. cap. 16. lib. 7. Pavus à Samo nobilissimus. Nomen trium insularum: quarum una Ioniæ adjacet è regione Ephesi ambitu LXXXVII m. passuum, Iunoni dicatissima, quod in

ea nata fuerit, & educata, & Iovi nupta. Scribit Varro, Samon prius Partheniam nominatam, ibique antiquissimum fuisse Iunonis templum, & simulacrum, in habitu nubentis figuratum: ubi & sacra ejus anniversaria nuptiarum ritu celebrantur. In ea Pythagoras quoque philosophus ortum habuit, necnon & una ex Sibyllis, quæ inde Samia dicta est, quam ferunt de Christo prædixisse. Tu enim stulta Iudæa Deum tuum non cognovisti ludentem mortalium mentibus: sed & spinis coronasti, horridumque fel miscuisti. Fiebant etiam in ea vasa fictilia egregiè ex creta efficta, quæ Samia vocabantur. Altera Thracica, in mari Ægeo, & Thraciæ opposita. Hæc Samos Straboni: & Diodoro Siculo Samothracia & Samothrace Ptolemæo, Pomponio, & Plinio, Olim Dardania. Hodie Samantrachi. Tertia sita est è regione Epiri, non procul à sinu Ambracio, quæ & Cephalonia dicitur. De hac intelligendum est illud Suetonij in Augusto, Ab Actio quum in Samum insulam se in hyberna tecepisset. Est enim hæc insula brevissimo maris spatio ab Actio dirempta. Eodem spectat & illud Homer. Odyss. lib. 14.

Εν πορθμῷ γ' Ἰθάκης τε, Σάμοιο τε πειπληλέσασκε.

Eadem & Same. ἑμπίκη aliquando appellatur per primam nominum declinationem. Homerus loco jam citato,

Ὅσοι γδ ἴσοισι ἐπικρατίουσι ἄριστοι

Δελίχῳ τε, Σάμῳ τε, καὶ ὑλίῳ Ζακύνθῳ.

Virg. 5. Æneid.

Iam medio apparet fluctu nemorosa Zacynthos;

Dulichiumque, Samèque. & Neritos ardua saxa.

Fuit & Samos, sive Same, oppidi nomen in eadem insula à Romanis dirutum. Strabo lib. 10. Quoniam quum Insula sit tetrapolis, id est, quatuor habeat urbes, ex iis una est quæ Samus sive Same dicitur, utroque usitato vocabulo; ipsi etiam insulæ communi. Ex prælo post. De Cephalonia verò, quæ est tetrapolis, id est, civitates habet quaternas, neque hujus temporis nomine dixit, neque ulla de civitate, una tantum excepta, sive Same, sive Samo: quod oppidum hodie deletum profus est. Plin. lib. 4. cap. 12. Cephalonia quondam Melæna dicta, XI. m. pass. abest: circuitu patet XLIV. Same diruta à Romanis, adhuc tamen oppida tria habet. Ex his satis constat vanam eorum esse differentiam, qui insulam, Samon: urbem verò, Samen dicendam contendunt. Ab hac Same deducitur gentile Samæus ἑμπίκη, quum à Samo Ioniæ insula, Samius deducatur. Est & Samus, cognomento Threicia, quæ & Samothracia dicitur: de qua vide paulò post suo loco.

Samius, a, um, ἑμπίκη, quod est ex Samo insula: ut, Pythagoras Samius, vas Samium, Plaut. Capt. sc. 2. a. 2. Ad rem divinam quibus opus est Samis vasis utitur. Plaut. Menach. sc. 2. a. 1. Metuis ne fores Samiæ fient (id est, fragiles) ut, Samia vasa. Gell. cap. 8. lib. 17. Samium gulum, Ovid. Eleg. 3. lib. 3. Trist.

Samij sunt vasa dicta senis.

Cicer. pro Muræna, Atque ille stravit lectulos: exposuit vasa Samia. Auson. de Agathocle.

Fribilibus cœnasse ferunt Agathoclea Regem.

Atque Abacum Samio sæpe onerasse luto.

Pro eodem dicimus & Samium absolute. Autor ad Heren. lib. 4. Nos Samiis delectabimur. Nonius Marcellus, Samium est testium. Lucil. Satyr. lib. 14.

Et non pauper uti Samio, curroque catino.

M. Tul. de Rep. lib. 6. Extat oratio Lælij, quam omnes habemus in manibus, quàm Sympina Pontificum diis immortalibus grata fuit, Samiæque (ut is scribit) capedines. Samia testa Lucil. Satyr. lib. 8.

Hanc ubi vult male habere, ulcisci pro scelere ejus,

Testam sumit homo Samiam, sibi que illicò telo

Præcidit caulem, testisque unâ amputat ambo.

Samius lapis, poliendò auro utilis: gravis & candidus, à Samo insula. Plin. lib. 36. c. 21. ibid. lib. 16. c. 4.

Samiolus, a, um, diminutivum: ut Samiolum poterium, Plaut. Stich. bariocis Bibunt: nos nostro famiolo poterio, tamen vivimus.

Samosarā, α, σαμώσασται, urbs Comagenes ad Euphratem, Luciani Sophista patria: stagnum habens limum quendam gignens, quam malitham illi appellant: cujus tam admirabilis natura, ut aqua accendatur, nec nisi terra restinguatur. Hoc limo Samosatæi urbem suam Lucello oppugnante defenderunt, hostes unâ cum armis exurrentes, ut est autor Plin. lib. 2. cap. 107.

Samoscum, Samoski, urbs nova regni Poloniæ, à Samoscio Cancellario condita. habet Academiam ab eodem institutam.

Samothrācia, sive Samothrace, σαμωθράκη Stephano, Samnadrachi. Insula est maris Ægæi, Thraciæ adjacens, ea in parte qua Hebrus in mare influit. Olim Dardania dicta, à Dardano quodam Trojano, qui Palladium secum ferens, eò traditur confugisse. Gentilia sunt Samothrax. & Samothracius. Virg. 3. Æneid.

Threiciamque Samum qua nunc Samothracia fertur.

Sampsā, sive Sanfa, (ut ex Gregorij Tiferni sententia tradit Georgius Alexandrinus in suis ad Columellam annotationibus) nucleus est olivæ, quem Græci πύλωνα vocant. GAL. Le noyau d'une olive. ITAL. Ossa dell' oliva. GER. Die frucht des ölbaums, wirt in der zeitigung schwarz hat ein kern in ir verschlossen. HISP. Huefso de azayuna. ANG. The kernell of an olive. Quorum sententiæ subscribit & Cælius Rhodiginus, & Ruellius, aliisque nonnulli eruditione non contemnenda viri. Locus autem cui, qui primi sententiæ hujus autores sūt, innituntur, est apud Colum. lib. 12. cap. 50. ubi sic habet, Quum primum bacca variare cœperint, & jam quædam nigra fuerint, plures tamen albæ, sereno cælo manibus distringi olivâ oportebit, & substratis tegetibus aut cannis cribrari & purgari. Tum diligenter mudatam protinus in torcular deferri & integram in fiscinis novis includi, præliisque subjici, ut quantum possit, paulatim exprimatur. Postea resolutis corticuli emoli debebūt, adjectis binis sextariis integri salis in singulos modios, & aut regulis, si consuetudo erit regionis, aut certe novis fiscinis sampsiæ exprimi. Quo in loco Columellæ, Sampsiæ exprimere, idem esse putant, quod sampsas, hoc est, ossa ex olivis premere, sive olivas ossibus liberare. Quorum sententiæ

sententia quominus subscribam, facit alter ejusdem Columellae locus, qui est lib. eodem, cap. 49. ubi sic legitur, Oliva nigra maturissima sereno caelo legitur, eaque sub umbra uno die in canis porrigitur, & quaecunque est vitiosa, bacca separatur. Item si qui adhæserant pediculi, adimuntur, foliaque & furculi quicunque sunt intermistis, eximuntur. Postero diligenter cribratur, ut si quid inest stercoreis separetur. Deinde intrita oliva novo fisco includitur, & prælo subicitur, ut tota nocte exprimatur. Postero die injicitur, quam mundissimis molis suspensis, ne nucleus frangatur. Et quam est in sampsam redacta, tunc sal coctus tritulusque manu permiscetur cum cæteris aridis condimentis. Quo certe in loco sampsas nulla ratione pro olivarum ossibus accipere possumus. Neque enim ullo pacto fieri potest ut oliva in nucleos suos redigatur. Quin etiam is ipse locus, quo illi præcipue nituntur, interpretationi, quam adducunt, prorsus reclamatur: ut non magno negotio deprehendet qui locum cum paulo pensiculatorum examinat. Quid autem ea voce significetur, non facile fuerit pronuntiare; præsertim quum præter unum Columellam (quod quidem sciam) nemo ea fuerit usus. Si tamen conjectura locus sit, quantum partim ex jam citatis Columellae locis, partim ex variis Catonis, Varronis, & Palladij locis colligere licuit, crediderim sampsas dici ipsas olivarum carnes, mola suspensa leviter comminutas & ossibus liberatas: quæ deinde exprimuntur, oleumque fundunt, aut aridis quibusdam herbis seminibusve condita, in usum cibarij condimentive reponuntur.

SAMPŪCHUM, sive Sampŷchum. ἡ σάμψυχοι. GAL. *Marijolaine*. ITAL. *Maiorana*. GER. *Meyeraan*. HISP. *Amoradux*. ANG. *Maioram*. Herba quam nunc *Maioranam* appellant, aliòque nomine *Amaracus* dicitur. Plin. lib. 21. c. 22. Sampŷchum sive amaracum in Cypro laudatissimum & odoratissimum.

SAMPŪCHINUS, adjectiv. ἡ σάμψυχοι. GAL. *De marijolaine*. ITAL. *Di maiorana*. GER. *Don meyreraan*. HISP. *Cosa de amoradux*. ANG. *Of maioram*. Idem quod amaracinus. Plin. *ibidem*. Fit ex eo oleum, quod sampŷchinum vocatur, aut amaricinum: vide *Amaracus*.

SANABILIS, Sanatio, vide *Sano*.

SANAS, in fragm. *Festi*, dicti sunt qui infra supraque Romam habitaverunt: quod nomen iis fuit, quia quum defecissent à Romanis, brevi post redièrunt in amicitiam, quasi post sanata mente. Itaque in *XII Tabulis* cautum est, ut idem iuris esset Sanatibus quod fortibus, id est, bonis, & qui nunquam defecerant à pop. Rom. Hæc *Festus*. Vide *Gell. cap. 10. lib. 16*.

SANAS, Phrygiæ oppidum, Apolloniæ metropolis, teste *Strab. lib. 12. Ptol. Savidæ* appellat.

SANCTO, is, ivi, itum, vel xitum, firmiter constituo, stabilio. *Diom. lib. 1. Statuo, stabilio, ratum facio, firmo.* ἡ κηκίμ κηκίμ *kiyam* ἡ κηκίμ κηκίμ. GAL. *Ordonner & decerner, établir & confirmer sur peine grande au transgresseur*. ITAL. *Consacrare, ordinare, determinare, confirmare, ratificare*. GERM. *Sezen oder ordnen / steiff vnd vnzerbrüchlich zuhalten / bestätigen*. HISP. *Establecer, ordenar, consagrar*. ANGL. *To decree, to mak firme and stable*. à sanguine, ut putatur, dictum, eo quod mactatæ hostiæ sanguine fœdera soleant confirmari: ut est videre apud *Liv. lib. 1. ab Urbe condita*, ubi vetustissimum fœdus inter Romanos Albanosque initum, porcæ immolatione docet sancitum fuisse. Hinc etiam *Servius* explicans illud *Virgil. 12. Æneid.*

Audiat hæc genitor, qui fœdera fulmine sancit:
Sanctum inquit, dicitur quasi sanguine consecratum. Unde & Sanctio vocatur pars ista legis, qua eam violantibus pœna præscribitur. Sed de hoc suo loco Est itaque sancire sanctè aliquid & inviolabiliter constituere. *Cicer. de Amic.* Hæc igitur prima lex in amicitia sanciat, ut neque rogemus res turpes, nec faciamus rogati. Idem *1. de Legib.* Populariter interdum loqui necesse erit, & eam legem quæ scripto sanciat quod vult, aut jubendo, aut vetando ut vulgus appellat. *Cæs. 1. bell. civil.* Hæc quò facilius certisque conditionibus sanciat, aut, &c. *Horat. 1. Serm. Sat. 3.*

— cheu,
Quam temere in nosmet legem sancimus iniquam.

Cicer. Attic. lib. 10. Ego verò Solonis popularis tui, ut puto etiam mei, legem negligam, qui capite sanxit, si quis in seditione non alterius partis fuisset. id est, legibus suis capitis pœnam statuit. Idem *de Arusp. respon.* Hoc si minus jure civili per scriptum est, lege tamen naturæ, communi jure gentium sancitum est, id est, receptum & corroboratum. Sancire de. *Cicer. 4. Verr.* In quibus multa sanxit de ætate hominum. Et *3. Off. Ac* de jure prædiorum sancitum est apud nos jure Civili, ut in his vendendis vitia etiam dicerentur.

SANCITUS, us, sanctio. *Tertull. de castit.*

SANCTUS, a, um, participium à supino sanctum, idem quod sancitum. ἡ κηκίμ κηκίμ *mekham ppho mechukkak*. GAL. *Ordonner*. ITAL. *Ordinare*. GER. *Se ordnet darob zuhalten / bestätigen*. HISP. *Ordenado*. ANG. *Decreed, ordeined*. Liv. 10. ab Urbe, De provocatione legem diligentius sanctum, id est, sancitum, Sic *Livius lib. 9. dec. 4.* Sancta atque sacra sunt, (id est, sancita.) Idem *lib. 4. dec. 5.* Adesse fœderi sancitæ societatis. Hinc deducitur & Sanctus, a, um, nomen quod significat proprie id quod neque religiosum est, neque profanum, sed sanctione quadam confirmatum: ita ut violari non liceat. ἡ κηκίμ κηκίμ *kadhösch. ör.* GAL. *Sainct, & sans tache de vice*. ITAL. *Sancto, senza macchia di vitio*. GERM. *Heilig*. HISP. *Sancto, dedicado à Dios*. ANG. *Holy*. Cicer. *post reditum*. Numenque vestrum æque mihi grave & sanctum ac deorum immortalium, erit. Idem *2. de natur. deor.* *Astypalæa* insula Achillem sanctissimum colit. Idem *de Arusp. respon.* Id omnibus semper sanctum, augustum, & religiosum esse visum est. *Livius lib. 5. d. 4.* Quæ hominibus sancta caraque sunt. Item, Sanctius ærarium. Et *Plaut. Capt. sc. 1. a. 4.* Ita me amabit sancta saturitas. (Iusjurandum edaci parasito dignum, cui Saturitas Deorum omnium instar est.) Sancta loca, dicuntur quæ adversus injuriam & vim religione quadam muniuntur, & (ut inquit *Donatus*) quæ omni observatione inviolata sunt. Sanctum (inquit *Marcian. lib. 1. de rer. divisione*) proprie dicitur quod ab injuria hominum de-

fessum atque munitum est. Sancta leges dici possunt variè, & quod à sanctis auctoribus lata, & de rebus sanctis, seu rectis, & pœnis annexis sancitæ, seu stabilitæ. *Budaus.* Item quod pœna sanctione corrumpi verentur. Sanctum interdum idem quod purum & impollutum. *Virg. 12. Æneid.*

Sancta ad vos anima, atque istius inscia culpa
Descendam.
Idem *11. Æneid.*

— tuncque o sanctissima coniux
Felix morte tua,

id est, castissima conjux. *Senec. cap. 15. de tranq.* Non magis sancta severa vita conceptus inchoati Item pro silendo, apud *Liv. 3. bell. Pun.* Et si quid unquam arcani sanctive in curia fuerit.

SANCTŪLUS, a, um, diminutivum à sanctus, per contemptum deductum. *Hier. in Rufinum*, Tibi quasi religiosus, & sanctulus personam humilitatis imponis.

SANCTE, adverb. Religiosè. ἡ ἁγιως. GAL. *Saintement*. ITAL. *Santamente*. GER. *Heiliglich*. HISP. *Santamente*. ANG. *Holy*. Cicer. *pro Font.* Ab his quicquam sanctum, aut moderate dictum putabis? *Plaut. Capt.* An tu dubium habebis, etiam sanctè quum ego jurem tibi? Aliquando idem quod firmiter & constanter. ἡ ἁσπαιας. GAL. *Ferme ment, constamment*. ITAL. *Fermeamente*. GER. *Bestigtlich*. HISP. *Firme y fuermeamente*. Cicer. *Lucio. lib. 5. Epist.* Mæque ea quæ tibi promitto, ac recipio, sanctissime esse observatum, diligentissime esse facturum. Hinc compositum, persanctè. *Terent. in Hecyr.* Thais persanctè dejerat. *Plaut.* Persanctè juravit se facturum.

SANCTOR, is, Sancitor: ut Sanctor legis, idem quod legislator. ἡ κηκίμ κηκίμ (vel) *mekajem ppho mechokék. yomobims*. ANG. *Lawmaker*. Tacitus *lib. 3.* Sed præcipuus *Servius Tullius* sanctor legum fuit.

SANCTIO, nis, actio sancientis; passio sancitis; qua aliquid sancitur. Confirmatio. ἡ κηκίμ κηκίμ *ebukkab. βεβαιωσις*. GAL. *Ordonnance, ratification, confirmation*. ITAL. *Confirmatione, ratificatione*. GERM. *Ein bestatigung / ein sahung / ein boit oder verboti das man bey einer pœn steiff halten sol*. HISP. *Establecimiento*. ANG. *Ordinance, ratifying, or decreeing*. ut, Sanctio fœderis, apud *Cicer. pro Corn. Balbo.* ponitur pro lege, constitutione & decreto. *ibidem.* Sanctiones sacratæ sunt aut genere ipso, aut obtestatione, & consecratione legis, aut pœna, quum caput ejus qui contra facit consecratur. Aliquando sanctio significat partem illam legis qua se contra violatores munit, qua pœna constituitur. Sanctio (inquit *Servius*) latio legis est, cum terrore pœnæ. *Cicer. 6. Verr.* Nisi vehementius homini minatus essem, nisi legum sanctionem, pœnamque recitasset... tabularum mihi potestas facta non esset. Idem *ad Attic. lib. 3.* Sed vides nunquam esse observatas sanctiones earum legum quæ abrogantur.

SANCTITAS, atis, Pietas, reverentia, sanctimonia. ἡ κηκίμ κηκίμ *kadhösch. agiöms*, ἡ ἁγιωσις. GAL. *Sainteté*. ITAL. *Santità*. ITAL. *Heiligkeit / frombteit*. HISP. *Sanctidad*. ANG. *Holine, devoteness*. Cicer. *1. Offic.* Deos placatos pietas efficit & sanctitas. Idem *pro Calio.* Si matrem familias secus quam matronarum sanctitas postulat, nominamus. Idem *2. de finib.* Iam si pudor, si modestia, si pudicitia, si uno verbo temperantia, pœnæ, aut infamiz metu coerebuntur, non sanctitate sua se tuebuntur. *Quint.* Sanctitatem fori ludorum talarium licentia solvere. *Livius lib. 4. dec. 4.* pudor sanctitatisque matronarum.

SANCTITUDO, inis, Sanctitas, *Gellius cap. 12. lib. 17.* ἡ κηκίμ κηκίμ *kadhösch. agiöms*. Cicer. *4. de Republ.* ut citat *Nonius*, Eisdem terminos hominum curæ atque vitæ, sic Pontificio jure sanctitudo sepulture. *Accius Terentio*, apud eundem, Alia hic sanctitudo, aliud & nomen, & numen Iovis.

SANCTIMONIA, æ, Sanctitas. ἡ κηκίμ κηκίμ *kadhösch. agiöms*. Cicer. *pro Quintio.* Quid mihi, inquit, cum ista sanctimonia summa ac diligentia? Idem *pro Rabirio*, Mentis quæ ex hominum vita ad deorum immortalium religionem, sanctimoniam demigrarunt.

SANCTIMONIALIS, sanctimoniz deditus.

SANCTUARIUM, ij, Abditissimus templi locus, sacrarium. ἡ κηκίμ κηκίμ *mikdäsch* ἡ κηκίμ κηκίμ *debir agiöms, ädovov*. GAL. *Sanctuaire, un lieu saint & retiré*. ITAL. *Sanctuario*. GER. *Das heiligtum*. HISP. *Lugar donde guardan las cosas sanctas*. ANG. *A sanctuario, the most holy and secret place in lithe churche*. Sanctuaria quoque Mithridatis appellavit *Plin. lib. 23. c. 8.* quæ alio loco vocat arcana: *Plutarchus* ἀσκήματα. In sanctuariis, inquit, Mithridatis maximi Regis devicti *Cn. Pompeius* invenit in peculiari commentario ipsius manu compositionem antidoti. Sanctuarium *Cæsaris* appellat *Siculus Flaccus*, sanctius tabularium principis.

SANCTIFICO, Sanctum facio, opere; sanctum agnosco, aut prædico animo: sanctum facio studio & affectu, sanctè colo; usui sancto deputo: præparo.

SANCTIFICATIO, actio sanctificatis; passio sanctificati; & status ejus specialiter regeneratio; & regenerati gubernatio ad studiū bonorū operū.

SANCTIFICIUM, sanctuarium.

SANCUS, Dei nomen quoddam, cujus meminit *Ovid.*

Quarebam, Nonas Sancio, Fidiōne referrem,
An tibi Semo pater?

Intelligo autem ex *Var. de ling. Lat.* hunc deum eundem esse, qui alio vocabulo dicitur *Deus fidius* à Latinis, & à Græcis *Hercules*. Putabant, inquit, Sancum à *Sabina* lingua, & *Herculem* à *Græca* denominari.

SANDALIORIS, sandalioris, Sardinia insula denominata est ab effigie sandalij, hoc est, soleæ: unde & nonnulli *Ichnusam*, ἡ ἁγιωσις vocant: à similitudine vestigij, quod Græcè ἡ ἁγιωσις dicitur. *Plin. lib. 3. cap. 7.* Sardiniam ipsam *Timæus* Sandaliorin appellavit ab effigie soleæ, *Mytilus Ichnusam* à similitudine vestigij, vulgò *Sardegna*.

¶ Hinc Sandalarius Apollo, Cujus meminit Suet. in August. c. 57. Apollinem Sandalarium, & Iovem Tragædum, aliâque simulacra vicarim dedicabat; dictus est à vico, cuius meminit Gellius lib. 17. In Sandalario forte apud librarios fuimus. ¶ Item Sandaligerula, *συνδάλιοφόρος*, quæ sandaliis utitur, Plaut. in Trinum. dicitur familia tota, Vestificij unctor, auri custos, stabbelliferæ, sandaligerulæ, cantrices, cistellatrices, nuntij, renuncij, raptores panis & peni. Sandalarium, vicus Romæ erat, à sandalis dictus. Gell. l. 18. c. 4. Sandaligerulus, qui sandala getit; sandaligerula, ancilla quæ dominæ sandala gerit.

Sandalorthea, *συνδάλιοθήκη*, sandalorum theca, seu repositorium, Pol-lux.

Sandalum, i. Farris Gallici genus, plus alio quovis farre panis red-dens. Plin. lib. 18. capite 7. Gallia quoque suum genus farris dedere, quod illic *Brance* vocant, apud nos sandalum, nitidissimi grani. Est & alia differentia, quod quaternis libris plus reddat panis, quàm far aliud. Ruell. auctor est, etiam hodie Gallis unius literæ immu-ratione *Blance* appellari.

Sandalidès, *συνδάλιδης*, palma genus, à similitudine sandalij dictum. Plin. lib. 13. cap. 4. Quarta auctoritas sandalidum, à similitudine appellatum.

Sandanis, vir fuit quidam Lydus, qui frustra Cræso suadere conatus est ne bellum Persis inferret. Herod. lib. 1.

SANDAPILA, *συνδὰπιλα*, *ξυρίον* *ἢ γυῖον* *φορέον* *ικραφόρον*. GAL. *Biere à mettre les trespasses*. ITAL. *Cadalesto da morti*. GER. *Eintodtenbar*. HISP. *Lecho en que llevan à enterrar los muertos*. ANGL. *A biere or corphin roberon dead men ar caried*. Genus feretri, quo tenuiorum cadavera effere-bantur. Martial. lib. 8.

Grandis in angusta sarcina sandapila.

SANDAPILARI, dicebantur vespillones, qui pauperum cadavera in san-dapila efferebant. aliter *sandapillo*, vespillo.

SANDARACHA, *συνδάραχη*. ANG. *A bright redde colour used of painters, arsenik*. Coloris rubri genus est, quod in aurariis & argenta-riis fodinis invenitur, eò melius, quò magis rufum, quòque magis virus redolet, quòque purius est magisque friabile ¶ Est & sandara-cha factitia, quæ ex cocta cerussa confici solet. Plin. lib. 3. c. 6. Sandaracha, quo modo fieret diximus. Fit & adulterina ex cerussa non in fornace cocta. Color esse debet flammeus. Pretium in libras as-ses quini. Hæc si torreatur, æqua parte rubrica admista, sandycem facit. ¶ Sandaracha item herbæ nomen apibus gratissimæ, quam alio nomine cerinthum appellant. Vide Plin. lib. 1. c. 7. Cæterum Sandaracha, & Sandaraca, *συνδάραχη* & *συνδάρακη* scribitur.

SANDARACHINUS, a, um, *συνδάραχινος*, quod colorem sandarachæ refert, hoc est, quod flammæ colorem imitatur. Nævius apud Nonium, Me-rula Sandarachino ore, al. colore.

SANDARACHINUS, a, um, cui sandaracha admista est. Plin. lib. 3. c. 15. Item lentes tollit cum squamis æris, aceto sandarachato admisto.

SANDASTROS, gemma est ex genere ardentium, quem aliqui Garamanti-ten vocant. Habet velut in translucido stellantes intus aureas gut-tas, & ferè Hyadum numero. Hanc nonnulli eandem putaverunt cum sandasere, quam Nicanor sandaserion & sandaseron appellat: sed falsò, ut inquit Plin. vicinitate nominum decepti, quum sint gemmæ profus diversæ. Vide eundem lib. 37. c. 7.

SANDYX, ycis, *σάνδης*. Coloris rubri genus, quod fieri solet ex cerussa ve-herentius adusta, teste Galen. ad finem lib. 9. simpli. & Plinius ex sandaracha fieri tradit, æqua parte rubricæ admista. Quo in loco & Virgilium tacite imperitiæ videtur reprehendere, quod sandycem herbam esse crediderit, quum ait,

Sponte sua sandyx pascentes vestiet agnos.

Verum (quod viri totius memoriæ doctissimi bona cum venia di-ctum velim) eo ex versu colligi non potest, Virgilium sandycem pro herbæ genere posuisse: quod & ante nos annotavit Virgilius Marcellus eo capite quo de sandaracha agit Dioscor. Illud enim so-lum videtur spectasse Mæro, eam fore rerum omnium felicitatem, ut sponte sua colores in ovium velleribus nascerentur, & inter pas-cendum lanæ colorarentur: neque id pastu sandycis futurum signi-ficasse: sed id tantum voluisse, fore ut sponte sua lanæ sandycis colorem contraherent, non detonsæ, sed in ipsis agnorum tergori-bus, quum interim illi pascerentur.

SANÈ, adverbium, profectò, certè. *ἢ ἴσθι ἀχέν* *ἢ ἴσθι ὑλάμ*. *ἢ ἴσθι ὄντας*. GAL. *Certes, vrayement, en verité*. ITAL. *Certamente, veramente*. GER. *Warwärtlich*. HISP. *Ciertamente*. ANGL. *Truely, seruly, verely*. Cic. ad Lentulum lib. 11. Sanè molestè Pompeium id ferre constabat. Plaut. Pseud. sc. 2. a. 2. Sanè sapiens, & consilium placet. Idem Men. sc. ult. a. 5. Auctio fiet manè sanè die septimi. Idem Curo. sc. 3. a. 1. Pauxillam amare, sanè bonum est; Insanè non bonum. ¶ Aliquando in con-cessionibus locum habet: ut, Sit sanè ut vis, pro, esto ut vis, Cicero. Quid enim habet commodi? quid non potius laboris; sed habeat sanè. Quintil. Tulerit sanè filius noster meritò pœnas, de-derit spiritum supplicio, nihil de præteritis loquimur, quasi dicat, Esto, ita sit ut vis. ¶ Quandoque ponitur pro valde: quoniam qui sanus est, validus est, *μάλα*. Suet. Bellum sanè difficile gessit. ¶ Iungitur nonnunquam cum Et, affirmativæque est. Quintil. Et sanè quis concipiat vel declamantis habitum, vel orantis vocem, in-cessum, pronuntiationem, illum denique animi & corporis motum. Item cum Quàm: Gellius, Sanè quàm utile est. ¶ Non sanè, pro non admodum Cicero 2. de finib. Post enim Chrysippum non sanè est disputatum. Budæus. ¶ Sanè bene, id est, bene quidem. Cicero pro Quint. Erat ei pecuniaria res ampla, & rustica: sanè bene culta & fructuosa. ¶ Ponitur aliquando in principio sententiæ. Idem 2. de nat. deorum, Sanè restat ut qualis eorum natura sit consideremus. ¶ Ponitur ali-quando pro Satis. Idem Sopater, quum hoc illi improvisum accidisset, commotus est sanè. ¶ Aliquando pro Multum. Terent. in Andr. Sanè pol, illa temulenta est mulier.

Sanea, *σάνεια*, urbs Indiæ: gentile, Saneus. Steph.

SANESCO, vide SANUS.

SANGA, *σάνγης*, Cantabrorum fluvius, in Hispania citeriore. Plinius

lib. 4. c. 10. ¶ Sanga præterea est servi nomen apud Terentium in Eunucho.

SANGARIUS, *σάνγῆριος*. Vulgò *Zagari*, fluvius est Asiæ, alio nomine Co-ralius dictus in Didymo monte nascens, & per Phrygiam Bithy-niamque in Pontum illabens. Vide Plin. lib. 6. c. 1. Ptolem. Sagarium appellat. Ovid. Sagarim. Vide supra suo loco.

SANGENOS, gemma est ex opali generibus, quam ob eximiam gratiam, & *παισέριος* quidam appellarunt. Plin. lib. 10. c. 6.

SANGUIS, inis, quod & sanguen, neutri generis ab antiquis dicebatur. *ἢ ἴσθι δαμ* *αίμα*. GAL. *Sang*. ITAL. *Sanguis*. GERM. *Blut*. HISP. *Sangre*. ANGL. *Blood*. Lucet. lib. 1.

Visceribus viscus gigni, sanguenque creari.

Dicitur autem propriè sanguis, qui est intra venas: quor verò, qui jam extra vasa est effusus. Cicero 2. de nat. deorum, In quam sanguis à jecore per venam illam cavam insuit, eoque modo ex his partibus & sanguis per venas in omne corpus diffunditur, & spiritus per ar-terias. Idem 2. de Orat. Reliquæ duæ, sicut sanguis in corporibus, sic illæ in perpetuis orationibus fusæ esse debent. Virg. 2. Æneid.

nec soli pœnas dant sanguine Teucri.

Idem Eclog. 8.

Sanus amor docuit natorum sanguine matrem
Commaculare manus.

Seneca cap. 1. de consol. ad Marc. Restituisti in publica monumenta li-bros, quos vir ille fortissimus sanguine suo scripserat. Idem ibidem, Dum à sanguine recentia sunt vulnera, sanitas facilis est. Velleius sanguinem alicujus petere. Ovid. 13. Metam.

Rubescitque sanguine tellus.

Idem Eleg. 6. lib. 4. Trist.

Integer est melior nitidus gladiator in armis:

Quàm cui tela suo sanguine cuncta rubent.

Liv. 5. d. 4. Sanguis factus, pro cæde. ¶ Sanguis falsus dicitur à Pœ-tis, cum tamen dulcis à Medicis. Ennius apud Macrobi. Neque mi-seræ lavere lacrymæ falsum sanguinem. Apud Cicero. 1. Tuscul. veteri Poëta, Alti Acherontis, falso sanguine mortuorum imagines. De-tractio sanguinis, & sanguinis missio, *φλεβοτομία*: & sanguinem mittere, & sanguinem detrahere, *φλεβοτομείν*, apud Celsum lib. 1. c. 8. & 9. sæpius leguntur. Quintilian. lib. 2. cap. 10. impleatle declamator aliquando, dum sciat, ut quadrupes, quum viridi pabulo distentæ sunt, sanguinis detractione curantur, &c. ¶ Sanguinem dimittere, & venam solve re militi: genus ignominia. Gell. cap. 8. lib. 10. ¶ Sanguis ærarij, pro substantia in ærario con-tenta: metaphoricè. Cicero 5. Verr. Quæ quum de popul. Rom. vi-cti, de vesticulium nervis, de sanguine detraxisset ærarij, Tes-tia minæ condonavit. ¶ Plenus sanguinis, pro sanguinario. Plaut. in Bacch. Magistron' quinquam discipulum minitarier? Nil motus discipulos mihi esse tam plenos sanguinis. ¶ Sanguis pro vigore ac vi. Cicero ad Attic. lib. 4. Amisimus, mi Pomponi, omnem succum & sanguinem, sed etiam colorem & speciem pristinam civitatis: nulla est Resp. quæ delectet, in qua acquiescam. Velleius, plus san-guinis in hoc scriptore, in illo plus limæ. Et Gell. c. 4. lib. 18. Me-dullas & sanguinem verborum Salustij cruce, atque introspicere penitus, non primam tantum cutem, & sententiarum speciem. ¶ San-guis, pro progenie. *ἢ ἴσθι ζεράθ*. *τὸ μόνον αἷμα*. GAL. *Lignée & race de quelqu'un*. ITAL. *Generazione, progenie*. GERM. *Ein gebürt, gebürt*. HISP. *Generación, linaje*. ANGL. *The stock or parentage robers of our cometh*. Virg. 4. Æneid.

Trojano à sanguine duci

Italiam reget: genus alto à sanguine Teucri

Proderet, ac totum sub leges mitteret orbem.

Idem 2. Æneid.

hortamur sari quo sanguine cretus,

Quidve ferat, memoret: qua sit fiducia capto.

Cicero. pro Rosc. Amer. Magnam vim, magnam necessitatem, ma-gnam possidet religionem patetnis maternisque sanguis. Quint. lib. 8. cap. 3. Ut Medici ab alienata morbis membra præcidant, ita turpes ac perniciosos, etiam si nobis sanguine coharceant, ampu-tandos. Ovid. 6. Fast.

At sanguis ille sororis erat,

(id est, filius.) Item: Socius sanguinis, pro fratre, Idem Eleg. 5. lib. 4. Trist. Item.

Latio de sanguine natum.

(id est, civis.) Idem Eleg. 1. lib. 2. Trist. Idem 13. Metam.

nostris quoque sanguinis auctor

Iuppiter.

¶ Sanguis, pro Calamitate, Seneca. 1. 5. de cons. ad Helviam. Non ex intacto corpore sanguis fluit. ¶ Sanguis, *κατ' ἔχου*, dicitur de san-guine DOMINI nostri Iesu Christi, quem is cum vita sua dedit in pretium redemptionis pro nobis: ut ejus *λόγος* sit nostrum *λόγος*. ¶ A Sanguis fit compositum Exanguis. Item denominativum San-guineus, ejusque compositum Consanguineus: de quibus suo lo-co. ¶ Sanguine flere, *αἷμα κλαίειν*, proverbialis hyperbole, signifi-cans nihil non fieri quo flectatur aliquis. Sic enim antiquitus lo-quebantur, Haud flectes illum, ne si sanguine quidem flecteris. Translatum videtur à prodigiis, quibus, interdum staruæ sangui-neis guttis lacrymare videntur.

SANGUICULUS, sanguis hædi, sive suis, in cibum formatus, *σάνγυλον*. Plin. lib. 28. c. 14. Utuntur ad utrumque vitium & coagulo hædi in vino myrteo magnitudine fabæ poro, & sanguine ejusdem in cibum formato, quem sanguiculum vocant.

SANGUINALIS, e, ut, Sanguinalis herba. *πλόζον*. eadem quæ Sanguina-ria. Colum. lib. 7. c. 12. Vide in voce *Sanguinari*, infra.

SANGUINOLENTUS, a, um, plenus sanguine, & sanguine conspersus. *ἢ ἴσθι τὰς*. GAL. *Sanguant, plein de sang*. ITAL. *Sanguinolento pieno di san-gue, tutto sangue*. GERM. *Blutig, vol blut*. HISP. *Cosa llena de sangre*. ANGL. *Full or sprinkled with blood*. Varrò de vita pop. Rom. Itaque propter amorem imperij, magistratus gradatim, seditionibus san-guinolentis urbem perturbavere. Ovid. Epist. 3.

*Vidi quantus erat, fufum zelure cruenta
Pectora iactantem sanguinolenta virum.*

Idem 1. *Amor. Eleg. 12.*

Ille color ferè sanguinolentus erat.

¶ Littera sanguinolenta, pro inveciva, seu famoso libello. Idem in *Ibin.*

*Nullaque, qua possit, tot scriptis millibus, extat
Littera Nasonis sanguinolenta legi.*

Sanguinolenti præterea appellabantur infantes expositi, quod recens nati efferrentur, de quibus in *C. sub rubr. de infant. exposit.* & de *is qui sanguinolentos nutriendos acceperunt.*

Sanguinariùs, a, um, adjectivum. Sævus & crudelis. *φιλαιματῶν, αἰμαχαιῶν.* GAL. *Sanguinaire, cruel.* ITAL. *Crudele, sanguinario.* GERM. *Blutdurstig, bluhund, tauw und grausam.* HISP. *Enfangrenador, cruel.* ANG. *Cruel, bloodè thristie tr bloodie.* Cicero. Itaque gravem illam ac sanguinariam vocem audivimus. Sic sanguinarius homo dicitur à Seneca, qui gaudet humano sanguine, & crudelis est. Cicero *ad Att. lib. 2.* Megabrotus, & hæc sanguinaria juvenus inimicissima est. Plin. *lib. 19. cap. 5.* Tatinus nuntium illum sævum atque sanguinarium filio remisit ex horto. ¶ Sanguinaria, herba est quam Greci à multitudine geniculorum *πλόζων* appellant, Sanguinaria dicta, propterea quod succus ejus infusus naribus supprimit sanguinem. Colum. *lib. 7. c. 5.* Est etiam gravis perniciosa herba sanguinaria, quam si pasta est ovis, toto ventre distenditur, contrahiturque & spumam quandam tenuem terri odoris expuit. Vocatur & sanguinalis herba. Idem *lib. 7. c. 12.* cujus hæc sunt verba, Possunt etiam ut Cornelius præcipit, lilij radix, aut scylla cum sale, vel sanguinalis herba, quam *πλόζων* Græci appellant, vel marrubium, ferro reclusa sanare. Vulgus *corrigiolam* vocat, & *centinodiam.*

Sanguinèus, a, um, is cui plurimū inest boni sanguinis. *ἰαιματώδης, αἰματώδης.* GAL. *Sanguin de sang.* ITAL. *Sanguigno.* GERM. *Blutreich, blutrig.* HISP. *Lleno de sangre.* ANG. *That hath much blood, of à sanguine or bloodie colour.* Medicis enim sanguineus dicitur, cui plurimum infir boni sanguinis: hoc est, qui temperamento calido sit & humido. ¶ Aliquando, id est, quod ex sanguine constat, ut, Imber sanguineus, apud Cicero. *3. de divinat.* Plin. *lib. 11. c. 37.* Costæ nulli, nisi sanguineum pulmonem habenti. Ovid. *2. Metam.*

— *ut inde*

Sanguinea manant tanquam de vulnere gutta.

¶ Interdum idem quod sanguinolentus, *αἰματώδης.* Idem *3. Trist. El. 9.*

Pallensque manus, sanguineumque caput.

¶ Modò ad animum refertur, & significat crudelem cruentumque. Idem *12. Metam.*

Hunc ego sanguinea successu cadis ovanem

Eminus ingenti resupinum pondere suū.

Horat. *1. Carminum, Ode 27.*

— *collite barbarum*

Morem, verendumque Bacchum

Sanguinea prohibete rixū.

¶ Sanguineus frutex, à corticis sanguineo colore nomen accepit, vimina ferens lenta, vitibus vincula suppeditantia, teste Plin. *lib. 16. cap. 37.* Virgæ sanguineæ, ex sanguineo frutice detractæ. Idem *lib. 19. c. 10.* Sunt qui virgis sanguineis tangant eā quæ crucis nolint esse obnoxia. Idem *lib. 24. cap. 10.* Nec virga sanguinea felicior habetur. Cortex ejus interior cicatrices, quæ persanavere, aperit.

Sanguino, as, est sanguine manare. *ἰαιματώδης.* GAL. *Saigner, jetter sang.* ITAL. *Insanguinare.* GERM. *Blüten.* HISP. *Enfangrenar, haziendo sangue.* ANG. *To lett out blood.* Quint. in *Declam. 10.* Tum repetitis sanguinavere planctibus jam convalescentes lacerti. Et iterum, Mulier quæ sanguinantes portigit ad iudicem lacertos. Tacitus in *Dialog. de Oratoribus.* Nam lucrosæ hujus & sanguinantis eloquentiæ usus recens, & malis moribus natus.

Sanguisorba, herba, quæ & pimpinella sanguisorba: ut distinguatur à pimpinella saxifraga. *Gesnerus* hanc peponellam dici mavult, à peponum odore Sanguinem supprimit & quasi sorbet, intus & foris adhibita: & hinc est nomen. Alij pompinulam, alij bipeonulam, plerique solbastrellam nominant. *GERM. Kolblestraut / herts göttsbätlein, blucktraut.* GAL. *Sanguisorbe.* ANG. *Burnet.*

Sanguisuga, æ, Vermis in aqua degens, sanguinemque sese lavantium exugens: qui & hirudo dicitur. *ἰσχυρὸν ἑλκῶδης.* GAL. *Une sangsue.* ITAL. *Sanguisuga, sanguetta.* GERM. *Ein ägel so das blut saugt.* HISP. *Sanguisuela.* ANG. *An horse-bach or bonde sucker.* Plin. *lib. 32. c. 7.* Idem prætare sanguisugarum cinis ex aceto illitus putatur.

Sanicula, herba quæ à nonnullis Diapensia. Sed Saniculæ nomen apud plerisque manet.

SANIES, ei, Sanguis corruptus, necdum ad puris albedinem crassitudinemque coctus. *ἰσχυρὸν ἐπὶ τῆς αἵματός.* GAL. *Sang meurtri, ou venant à corruption.* ITAL. *Marza, sangue, marcito.* GERM. *Wundschroep.* Die materij auß welscher der eyter wachset. HISP. *Sanguaza de la sangre.* ANG. *Mater comming of putrefaction, corrupted blood.* Virg. *8. Aneid.*

— *Sanie, taboque fluentes.*

Celsus *lib. 5.* Sanguis omnibus notus est: sanies est tenuior hoc, vane crassa, & glutinosa, & colorata: pus crassissimum, albidissimumque, glutinosus & sanguine & sanie. Exit autem sanguis è vulnere recenti, aut jam senescente: sanies inter utrumque tempus est: pus ex ulcere jam ad sanitatem spectante. ¶ Ponitur aliquando sanies pro lanæ infectura. Plin. *lib. 9. cap. 38.* Rursusque carminata mergitur, donec omnem eibat saniem. ¶ Sanies oleæ, est ipsa amurca, hoc est, sæx olei. Idem *lib. 15. c. 3.* Olivæ constant nucleo, oleo, carne, amurca: sanies est hæc ejus amara.

SANIOSUS, adject. Sanie, & impuro sanguine conspersus. *ἰσχυρὸς.* GAL. *Saigneux, plein de sang meurtri.* ITAL. *Guasto, di marza, di pieno di issa.* GERM. *Schweissig, und eyterdichtig.* HISP. *Lleno de sanguaza.* ANG. *Full of putrefaction and corrupted blood.* Plin. *lib. 7. cap. 15.* Aut non vitales partus edantur, aut saniosi, ut autor est Nigidius,

Caesepi Pars I I.

Sanitas, vide *Sanus.*

Sanitium Vesdiantiorum, in Alpibus maritimis.

Sanna, per duplex, un Irisio, quæ (ut inquit Hieronymus) ab occipitio distorto ore, & labris contractis fit, anteriorum dentium ostentatione. Corn. verò in *Pers. Sat. 1.* Tria Sannorum genera esse scribit, cum aut manuum contractis digitis, & ad anteriorem partem inclinatis, Ciconia significatur: aut auriculæ asini apponuntur: aut lingua in modum licentis canis protenditur. *ἰσχυρὸν κέλες τῶν κῶν καλλυσαβ. χλίον.* GAL. *Mocquerie.* ITAL. *Irrisione, dileggiamento.* GERM. *Derpottung mit zerguntem mail, vermpuffung.* HISP. *Ronquido d escarnio.* ANG. *A scosso à moche.* Quo vocabulo usus est Iuven. *Satyr. 6.*

I nunc, & dubita quæ sorbeat aëra sanna

Tullia.

Et *Pers. Sat. 1.*

Vos ò patritius sanguis quos vivere fas est,

Occipiti caco postica occurrere sanna.

Proverbialiter hoc dixit pro clancularia irrisione. ¶ Hinc Sanniones, & Sannij, ut inquit Probus, de quibus paulò post. Item Desannio, desannas, quod est per fastidium derideo. Subsanno, de quo alibi.

ἰσχυρὸν, ἰσχυρὸν. Similiter sannatores, qui eo modo irrident, *ἰσχυρὸν.*

Sannio, nis, qui soluto risu, & contortis corporis totius partibus quæpiam irridet, morésque aliorum tam inepto gestu exprimit, ut quæ alios irrideat, ipse omnibus sit ridiculus. *ἰσχυρὸν μετὰ κῶν.* Arist. GAL. *Mocqueur, le sol ou le bouffon en un jeu ou en une farce.* ITAL. *Chisa il boffone, d contrafa altri nelle comédie.* GERM. *Ein glässer / ein schalknarr / der mit seinen spöttlichen possen jederman zu lachen macht, ein läppischer spötter.* HISP. *El mosador d escarnidor, bovo.* ANG. *A scoffor or mocker.* Cic. *2. de Orat.* quid enim potest esse tam ridiculum quàm sannio est, qui ore, vultu, imitandis motibus, voce, denique corpore ridetur ipso? Idem *ad Papyr. lib. 9.* Salis enim satis est, sannionum parum. ¶ Sannio quoque per metaphoram dicitur, qui rectum vultum non habet, quod sanniones alios irridendo, os & vultum distorqueant. Cornut. in *Pers. Sat. 1.*

Sannius, quod hic pro Asiæ quodā lacu corruptè legebatur, vide *Sinnus.*

Sano, as, vide *Sanus.*

Sanqualls, avis, quam quidam ossifragam appellant. *φῶν.* de qua vide *1. lin. lib. 10. c. 7.* Sanqualem avem atque immussulum, Augures Romani in magna quæstione habent Immussulam aliqui vulturis pullum arbitrabantur esse, & Sanqualem Ossifragæ. *Massurius* sanqualem ossifragam dicit esse: immussulum autem pullum aquilæ, priusquam albicet cauda. Quidam post Mutium Augurem non esse vultos Romæ affirmavere.

Sanucus, vide *Sampsuchum.*

Sansa, vide *Sampsæ.*

Santalum, i, *σάνταλον* Aëtio, quod vulgus *sandalum* vocat; Lignum est quod India mittit: cujus tria sunt genera, candidum, rubrum, luteum, quibus simul commistis fit compositio vulgaris, quæ *trionfantal* appellatur. Vide *Ruell.*

Santernæ, æ, chrysocollæ genus est, quo aurifices utuntur ad auri fermentationem. Temperatur Cypria ærugine, & pueri impubis urina, addito nitro. vide *Plin. lib. 33. c. 5.*

Santolina, planta odorata, Hetruscis cupressus pusilla.

SANTONIS, & Santoni, *σάντωνις*, populi quidam Galliæ Aquitanicæ non longè à Tolosatium finibus, quæ civitas est in provincia Romanorum, ut *Cæsar lib. 1. Comment. scribit.* *GERM. Wöster in Landgendof / iey Xantonge.* Lucan. *lib. 1.*

— *gaude: que amoto Santonus hoste.*

Santoniceus, a, um, adjectiv Iuven. *Sat. 6.*

Tempora santonica velas adoperta cucullo.

Sunt qui scribant Xantones cum x in prima syllaba, non cum s.

Santonica, herba apud Scribonium Largum, ut & Sātonica virga apud *Martial.* Tertia absinthij species est, minore folio quàm Ponticum: aliis nominibus absinthium marinum, & absinthium seriphium appellatum. *ἰσχυρὸν θαλασσίον.* Dicta santonica, sive (ut apud *Plin. lib. 17. c. 7.* legitur) Absinthium Santonicum, à Santonibus Galliæ Aquitanicæ populis, apud quos copiosissimè provenit.

Santonum portus Galliæ urbs est, ad Oceanum, teste *Ptol. lib. 1. c. 7.* Vulgò *la Rochelle.*

SANUS, a, um, integer, incorruptus, bene habens, prospera utens valetudine, cujusque partes omnes probè suas obeunt functiones. *ἰσχυρὸν βαρὶ σῶμα σάντων.* GAL. *Sain.* ITAL. & HISP. *Sano.* GERM. *Gesund.* ANG. *whole or in health.* Cicero in *Philip.* Quasi Medicus ille te sanum fecisset. Cato *cap. 137.* Quum plurimum ederet, tum citissimè sanus fiet ex eo morbo. *Propert. lib. 2. Eleg. 13.*

Nec quisquam ex illo vulnere sanus abit.

Cicero. *3. Offic.* Si quis medicamentum cuiquam dederit ad aquam intercutem, & eo medicamento sanus factus fuerit. *Plaut. Amph. sc. 4.*

A. 4. Vivus & sanus intereo. Idem *Menach. sc. 4. a. 5.* Sanum futurum mea id promitto fide, (inquit Medicus.) ¶ Transfertur & ad animum. Unde dicimus hominem sana mente, sanoque consilio.

Terent. in *Haut.* Satiū sanus es, aut sobrius? *Plaut. Trinum.* Satiū tu sanus mentis, aut animi tui, qui conditionem hanc repudias? *Plaut. Men. sc. 5. a. 5.* Satiū hæc pro sano maledicta maledictis respondet. Idem *Cure. sc. 2. a. 3.* Sanane es quæ isti committas? (sup. annulum.) Idem *Men. sc. 2. a. 5.* Melius est sanam mentem sumere. *Ibid.*

Sanusne es qui istuc exoptes? Cic. *2. de nat. deor.* Esse igitur deos, ita perspicuum est, ut id qui neget, cum sanæ mentis non existimem.

¶ Nihil sanum, *ἰσχυρὸν.* Proverbiū quo indicatur summa morum corruptio, & nullius honesti respectus. ¶ Hinc insanus dicitur, cui mentis sanitas deest, hoc est, qui instrumentum principum animæ facultatum habet vitiatum. *ἰσχυρὸν.* Unde insaniam, pro demencia: & insanio, pro deliro, desipio, mentis compos non sum: de quibus copiosius egimus suis locis. ¶ Superlat. sanissimus. *Cels. lib. 7. c. 4.* Licet cibum capere perinde atque sanissimo.

SANITAS, atis. Bona valetudo, hoc est, status corporis actiones omnes suas probè obeuntis. *ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν.*

¶ *ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν.* Gall. *Santé.* ITAL. *Sanità.* GERM. *Geſundheit.*

¶ *ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν.*

¶ *ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν.*

¶ *ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν.*

¶ *ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν ἰσχυρὸν ῥεφῆνῆν.*

Sanctitas. **Hisp.** Sanidad. **Ang.** Health of bodie. **Quint. lib. 5. c. 10.** Si robur corporibus bonum non est, minus sanitas. **Cic. 5. Tusc.** Corporis temperatio, quum ea congruunt inter se & quibus constamus, sanitas est. **Sen. c. 1. de consol. ad Marc.** Dum a sanguine recentia sunt vulnera sanitas facilis est. **Per translationem quoque de animo dicitur.** quum ille functiones suas probe obit. **Vnde redire ad sanitatem dicimus,** pro eo quod est resipiscere. **Cic. Cassio lib. 11. Epist.** Quibus tamen ad sanitatem redeundi ante Calend. Septemb. potestas facta est. **dem 3. Tusc.** Ita fit ut sapientia, sanitas sit animi; insipientia autem quasi insanitas quaedam, quae est insania, eademque demetia. **Item de oratione dicitur.** **Cic. de clar. Orat.** Eloquentia omnem illam salubritatem Atticae dictionis, quasi sanitatem perdidit. **Sanitas metri.** **Macrob. Sat. 5. c. 17.** Nam si quis cum putat Latine dixisse Diomedem, Sanitas metri in versu desiderabitur.

Sanitas etiam apud vanas gentes erat deae nomen, cuius symbolum Alexander M. tribunus militum dedit vestibus eorum insuendum. **Sano,** as, Sanum facio, redintegro, & incolumitati restituo. **שןר rippa שןר ghabab שןר chijab.** **Gal. Guerir.** **ITAL. Sanare, guarire.** **GERM. Heilen/ond gesund machen.** **Hisp. Sanar a otra cosa.** **Ang. To heale.** **Cic. 4. Tus. ul.** Citiusque oculorum tumor sanatur quam diuturna lippitudo depellitur. **Idem 3. de nar. deor.** Nec enim Herculi nocere Deianira voluit, quum ei tunicam sanguine Centauri tinctam dedit; nec prodesse Pheræo Iasoni is, qui gladio vomica ejus aperuit, quam sanare Medici non potuerant. **Ovid. 10. Metam.**

habeo quod carmine sanet, & herbis.
Vulnera Reip. sanare, per translationem. **Cic. 4. de finib.** Quae hic reipub. vulnera imponebat, eadem ille sanabat. **Idem 2. in Catil.** Quos quidem ego, si ullo modo fieri posset, non tam ulcisci studeo, quam sanare, & ipsos placare Reip. **Tibull. lib. 2. Eleg. 3.**
Nec potuit curas sanare salubribus herbis.
Senec. cap. 16. de consol. ad Helv. Sanabunt vulnus suum studia. **Hinc fiunt Confano, & Refano,** composita: quorum significationes supra explicantur suis locis.

Sanatio, nis, Valetudinis restitutio. **שןר רפואה rephuah שןר רפוח marpe שןר תפלה tehalah.** **Gal. Guerison.** **ITAL. Il restituir la sanita.** **GERM. Heilung / widabringung der gesundheit.** **Hisp. Obra de sanar.** **Ang. A healing or curing.** **Cic. 3. Tusc.** Quumque ad corporum sanationem multum ipsa corpora, & natura valent, &c. **Et paulo post,** Eorum igitur malorum in una virtute posita sanatio est.

Sanabilis, e, qui sanari potest. **שןר קליל & aise a guerir, gueriffable.** **ITAL. Cosa atta a risanarsi.** **GER. Sndsfertig/daß sich leis chlich heilen ldt.** **Hisp. Cosa que se puede bien sanar.** **Ang. That may be healed or cured.** **Plin. lib. 19. cap. 4.** Aspides percussos torpore, & fomno necant, omnium serpentum minimè sanabiles, **Ovid. 1. de remed. amor.**

Vidi ego, quod primo fuerat sanabile vulnus,
Dilatam longa damna tulisse mora.
Cic. 4. Tusc. Qui autem natura dicuntur iracundi, aut immisericordes, aut invidi, aut tale quid, sunt ejusmodi constituti, quasi mala valetudine animi, sanabiles tamen.

Sanè, adverb. sano modo, saniter. Sed plurimum est pro, certè, verè, **Sanescio,** is, Sanus fio. **שןר שןר nirpa.** **Gal. Se guerir.** **ITAL. Sanarsi.** **GERM. Heil oder gesund werden/genesen.** **Hisp. Sanarse.** **Ang. To waxe hale.** **Colum. lib. 6. c. 7.** Sed vulnera facta igne, dum sanescunt, defricare bubula urina cõvenit: at ferro rescissa, melius pice & oleo curantur. Hujus compositum est **Confanescio.** **Idem lib. 4.** Tum etiam vitem minus cicatricosam reddit, quoniam id ex quo viride, & tenerum decerptum est, celeriter confanescit.

Sapa, a, Succus plantarum. Item vinum ex musto ad tertias decocto confectum, **שןר שןר.** **Græcè & ψημα ab ψειρ,** quod decoquere dicitur. **Gal. Du vin cuit.** **ITAL. Sapa vino cotto.** **GER. Ein gesomer wein/oder most bis auff das drit theil.** **Hisp. La meloxa arrope.** **Ang. Soddem wine.** **Plin. lib. 23. c. 2.** Vino cognata res sapa est, musto decocto donec tertia pars iuperfit. **Idem lib. 14. c. 9.** Siraum, quod alij hepsema, nostri sapam appellant, ingenij, non naturæ opus est, musto usque ad tertiam partem mensuræ decocto. **Martialis.**

Et Lulusana nigra lagena sapa.
Ovid. 4. Fast.
Lac niveum potes, purpureamque sapam.

Sapai, **σπαίαι,** Thraciæ populi sunt ad Nestum amnem, quorum meminit **Plin. lib. 4. cap. 11.**

Saperdã **σπερδã,** piscis pontici genus, teste **Athen. lib. 3.** qui in Mæotide optimus capiebatur. **Peri. Sat. 5.**
Et quid agam rogitas? En saperdam adveho Ponto.
Festus saperdam vilissimum piscem interpretatur. **Quinetiam Phocion,** referente **Cælio Rhodigino.** saperdam pro aqua accepit arundini inserta. **Nonius** per translationem pro sapiente, & venusto accipi annotavit, citans locum **Varronis in Modio.** Omnes videmur nobis esse belli, festivi, saperdæ, quum simus **σπαρδαι.**

Sapharium, atrium templi. **Papias.**
Saphena est vena, quæ supra genu tripartitè finditur, ramumque unum per priorem & anteriorem tibie regionem rectè deiecit in subiectum malleolum, ubi clarus & conspicuus, **Saphena** dici solet.

Saphon (inquit **Isid. lib. 19. cap. 4.**) funis in proa positus, de quo **Callius:** Venerio cursu veni, prolato pede usque ad Saphonem.

Sapidus, Sapiens, Sapientia, vide **Sapio.**
Sapinus, pars est abietis inferior, cujus enodis est. **שןר.** **Gal. Un sapin.** **ITAL. Abiete albero, parte piu bassa a'esso.** **GER. Das vnderist theil einer tannen so ohn endpff ist.** **Hisp. La parte baxa del abeto arbol,** & abietillo, & pin saso. **Ang. The neather part of a firret tree.** sicut superior, quæ nodosa est, susterna. Hodie tamen vulgus Gallorum totam arborem sua lingua **sapinum** vocat. **Vide Plin. lib. 6. c. 39.** Abietes ac sapini. **Varro lib. 1. c. 6.**

Sapineus, a, um, quod ex sapino est. **שןר.** **Gal. De sapin.** **ITAL. Di abieto.** **GER. Das auß dem vnderisten stammloch ist.** **Hisp. Cosa de abe-**

ta. **Ang. Of firre.** **Colum. lib. 12. cap. 5.** Alij nucibus ardentibus sapineis idem efficiunt.

Sapinos, genus gemmæ est, ex amethysti generibus, colore hyacinthi, sed paulo dilutiore, quæ & paranites dicitur. **Autor Plin. lib. 11. c. 9.** **Sapio,** is, ivi, vel sapij, sapitum, pen. prod. vel sapui, sapitum, pen. corr. Propriè pertinet ad sensum gustus: proprièque res ipsa sapere dicitur, quæ habet in se aliquem saporem. **שןר.** **Gal. Sentir, avoir sa-**
ucher. **ITAL. Haver sapore.** **GER. Ein geschmack haben am verrauchen.** **Hisp. Tener sabor.** **Ang. To savour,** to have a tast in the mouth. **Plaut. Mil. sc. 6. a. 2.** Occisam credo sapere plus multo suam cum manducatur. (ambiguè.) **Idem Pseud. sc. 4. a. 2.** Iste quid sapit? **C. Hircum** ab alis. **Juven. Sat. 11.**

Qui meminit, calida sapiat quid vulva popina.
Cicero 2. de finib. Nec enim sequitur, ut cui cor sapiat, ei non sapiat palatum. **Colum. lib. 7. c. 8.** Nec dubium quin fieri ramulis glaciatis caseus jucundissime sapiat. **Hinc sapor, & sapidus:** quorum significationes vide suis locis. **Transferretur & ad animum,** pro sapientem esse, seu recta mète præditum esse. **שןר שןר.** **Gal. Estre sage & pose.** **ITAL. Esser in cervello, esser savio.** **GER. Weis oder vortig sein/verstendig sein.** **Hisp. Saber, d tener prudencia.** **Ang. To be vaise and vortise.** **Plaut. Most. sc. 3. a. 1.** ut lepida scelestia Scapha sapit multum! ut res sententiaque tenet amantum. **Idem Mil. sc. 3. a. 2.** Mihi ego v. idem, mihi sapio. (id est, sanus sum mente) mihi credo plurimum. **Idem Asin. sc. 3. a. 2.** Ne me attingas, si sapis. **Ibid. sc. 2. a. 4.** Ne illa plus aut minus, quam sapiat. **Idem Mil. sc. 2. a. 2.** Non habet plus sapientia quam sapis, &c. **Terent. in Eunuch.** Si sapis, neque præterquam quas ipse amor molestias habet addas: & illas quas habet, rectè feras. **Martial.**

Nubere vis Prisco? non miror, Paula, sapisti.
Cic. 3. Offic. Quem qui audiunt, intelligere etiam sapere plusquam ceteros arbitrantur. **Quandoque dativo jungitur.** **Plaut. in Trinum.** Haben' tu amicum, aut familiarem cui pectus sapiat? **Hic sapit rem suam,** id est, scit quid tibi agendum sit. **Idem sc. 3. a. 1.** Rectè ego meam rem sapio. (q. d. define monere.) **Sapit ad genium:** id est, novit curare cuticulam, & indulgere genio. **Si sapis, quod seis nescis.** **Idem Heauton.** Tu nescis, quod seis, Dromo, si sapis. **Proverbium significans te quod seias effutire non debere, &c.** **Accipitur etiam sapio pro refero:** ut illud apud **Persium,**

Quum sapimus patruos,
Hoc est, quum sapientiam patruorum referimus. Ad hunc modum dicimus, **Liber hic sapit hæresin,** Phrasis sapit Græcanismum: hoc est, refert hæresin, vel Græcanismum. **Hujus composita sunt,** desipio, & resipio: quorum significata explicantur in verbo **Desipio.**

Sapientis, tis, qui sapit. **שןר שןר.** **Gal. Sage, prudent, bien avisé.** **ITAL. Sapiente, saggio, saputo.** **GERM. Weis, verständig.** **Hisp. Sabio d. prudencia.** **Ang. Wise.** **Cic. 4. in Catil.** Misera mors sapienti non potest accidere. **Horat. lib. 1. Epist. 7.**
Vir bonus & sapiens dignis ait esse paratum.
Idem 2. Epist. 1.

Sed tuus hic populus sapiens.
Tacit. lib. 3. Ceteri ad sapientiora convertere. **Ovid. 13. Metam.**

Qui nisi pugnacem sciret sapiente minorem Esse.
Sapientis etiam de brutis dicitur. **Plaut. Asin. sc. 3. a. 3.** Neque te equo magis est ullus sapiens equus. **Sapientis tribus modis dicitur:** **Primo,** qui scientiam aliquam optimè tenet: ut **Aristoteles** in Philosophia, **Acilius** in Iure civili. **Secundò,** qui per longam ætatem rerum multarum cognitionem adeptus est: ut **Cato.** **Tertiò,** qui circa præcepta bene vivendi, & cognitionem versatur: qualis fuit **Lælius.** **Cic. de Amic.** Unum accepimus Apollinis oraculo sapientissimum judicatum. **Sapientis ad.** **Idem 10. Philip.** Quis aut sapienti or ad conjecturam rerum futurarum? **Sapientis operis.** **Horat. 1. Serm. satyr. 3.** & **Gell. c. 8. lib. 13.** **Sapientis rerum humanarum.** **Sapientis significat & prudentem, & doctum.** **Plurarch. in Græcib.** Iuris magistris, Sapientes olim dicti, **Gell. cap. 1. lib. 4.**

Sapientia, a, est (ut ait **Cic. 4. Tusc.**) rerum divinarum, atque humanarum scientia, cognitioque, quæ cujusque rei causa sit. **שןר שןר.** **Gal. Sageffe.** **ITAL. Sapientia.** **GER. Weisheit.** **Hisp. Sabidura, prudencia.** **Angl. Wisdom.** **Idem 2. Offic.** Sapientia est (ut à veteribus Philosophis definitum est) rerum divinarum & humanarum, causarumque, quibus hæ res continentur, scientia. **Idem 1. Offic.** Principè que omnium virtutum est illa sapientia, quum **σφια** Græci vocant: & qui eam profiteretur sapiens, **σφισ** appellatur. **Unde qui nunc philosophi dicuntur,** primùm **σφισ** à Græcis, à nostris sapientes dicebantur. **Neque quemlibet eo nomine olim dignabamur.** **Vix enim septem eodem tempore invenit Græcia,** quibus id nominis deferret: quorum nomina & patria sic se habent: **Thales Milesius;** **Solon Salaminus,** seu Atheniensis; **Chilon Lacedæmonius;** **Pittacus Mitylenæus;** **Bias Priænus;** **Cleobulus Lindius;** **Periander Corinthius.** **Sed postea Pythagoras primus non sophum se, sed Philosophum appellavit,** hoc est, non sapientem, sed sapientia amatorem; & scientiam ipsam, non Sophiam, sed Philosophiam nuncupandam existimavit, quod hominum neminem, sed solum Deum sapientem judicaret. **Sapientia non obvenit.** **Mox, beneficiaria res non est.** **Senec. Epist. 91.** (quia scilicet labore nostro quaeritur) **Idem Epist. 54.** Philosophia (sive sapientia) non est res sublesiva, ordinaria res est. **Vfus & memoria filia σφια dicitur à Gellio cap. 8. lib. 13.** **Sapientia pro calliditate.** **Liv. lib. 1. dec. 5.** Pro mente usurpatur, per meton. adjuncti; qua scilicet sapimus, id est, intelligimus, sive rectè, sive pravè.

Sapientipotens, cati, penultima corr. qui sapientia multum valet, quæ admodum Bellipotens, qui plurimum potest bello. **Est autem vox Enniana satis durè composita** **Cic. 2. de divin.** Postremò quanquam semper fuit, ut apud Ennium est, stolidum genus **Æacidarum;** bellipotens magis quam sapientipotens, tamen hanc versùs amphiboliam intelligere potuisset.

Sapienter, adverbium. **שןר שןר.** **Gal. Sagemant.** **ITAL. Saviamente.** **GER. Weislich.**

gere. $\xi \nu \eta \beta \epsilon \beta \iota \nu \delta \alpha \nu \mu \iota$. Nævius apud Festum: Quod bruti nec satis sardare queunt.

SARDŌA, sardonis herba apiastro similis, quæ nascitur in Sardinia, & in fontium defluviis largius provenit. $\sigma \alpha \rho \delta \acute{\alpha} \nu \iota \pi \acute{\alpha} \alpha$. Ea si quis vescatur, nervos contrahit, & rictu diducit ora, ut qui moriuntur, veluti ridentium facie intereant. Inde Sardonius risus, proverbio celebratur pro risu ficto, aut amarulento, aut infano. Sunt qui aliam hujus proverbij originem tradunt. Gentem esse quandam Carthaginensium coloniam, quæ Sardonem regionem inhabitet: ei morem esse, senes septuagesimum prætergressos annum Saturno sacrificare, ridentes interim ac mutuo se se complexantes. Nam turpe dacebant, in funere, aut ejulatum edere, aut lacrymas profundere. Hinc adsimulatum risum, Sardonium vocari ceptum. Vide plura apud Erasmus in *Chilind*.

SARDONIUS, a, um, ad Sardonem pertinet. $\sigma \alpha \rho \delta \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$; autem est Sardinia. Igitur hinc recte scribitur $\sigma \alpha \rho \delta \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$. Est etiam, $\sigma \alpha \rho \delta \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$.

SARDONICI, montes Liburniæ Ptolem. lib. 2. cap. 17.

SARDONYX, ychis, $\xi \nu \eta \beta \epsilon \beta \iota \nu \delta \alpha \nu \mu \iota$ *Schoham*. $\sigma \alpha \rho \delta \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$; tam mascul. quam fœm. gener. quemadmodum, & onyx. Gemma est in summa sui parte unguis humani candorem, inferiore autem dilutum sardæ ruborem referens: ita ut cuiquam videri posset non simplex esse gemma (ut tamen est revera), sed ex onyche & sardæ composita. Plin. lib. 37. c. 6. Sardonyches olim (ut ex nomine ipso apparet) intelligebantur ex candore, hoc est, veluti carnibus ungue hominis imposito, utroque translucido. Sardonychem insignem habuit Polyocrates Samiorum tyrannus: quem ut fortunæ nimium blandientis insidias alicujus rei charæ jactura redimeret, in mare abjecit: qui tamen in ventre piscis paulò post inventus, ad eum relatus est. Juven. Sat. 6.

In manibus densi radiant vestidine tota Sardonyches.

Perfius fœminino genere usus est, Et natalitia tandem cum sardonyche albus. ¶ Est & sardonix urbs Indiæ intra Gangen. Ptolem.

SARDONYCHATUS, a, um, $\sigma \alpha \rho \delta \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$. Sardonyche ornatus. Martial. lib. 5.

Cuius & hinc lucet sardonychata manus.

SARDŪS, $\tau \acute{\alpha} \delta \rho \delta \rho$. Herculis filius, qui adhuc puer ab Iolao eorum furori subtractus, quos Hercules vivens lacessiverat, cum fratribus aliquot in Sardiniam insulam pervenit: eamque quæ antea Sandaliothis, seu Ichmusa vocabatur, à nomine suo Sardiniam creditur appellasse.

SAREPTA, $\xi \nu \eta \beta \epsilon \beta \iota \nu \delta \alpha \nu \mu \iota$ *Sarepta*. $\sigma \alpha \rho \rho \acute{\alpha} \pi \tau \alpha$. Stephano. ¶ Vrbs Phœnicis, in qua divinus vates Elias esurientem viduam miraculo pavisse scribitur in *libris Regum*. Meminit ejus & Plin. lib. 5. c. 29.

SAREPTANUS, um, $\sigma \alpha \rho \rho \acute{\alpha} \pi \tau \alpha \nu \acute{\alpha} \nu \iota$. Sidonius.

Vina mihi non sunt Gazetica; Chia; Falerna. Quaque Sareptano palmite missa bibas.

SARGAPISES, lege *Sargapises*.

SARGINUS & SARGO, piscis è genere mugilum: à sargi similitudine.

SARGŪS, $\sigma \alpha \rho \gamma \acute{\alpha} \nu \iota$, piscis genus qui in Ægyptio mari copiosissimè capitur. Hic piscem lutarium perperuò comitatur, ipsoque lutum fodiende excitatum devorat pabulum. Plin. lib. 9. c. 17. & 51.

SARI, $\sigma \acute{\alpha} \rho \iota$. neut. gen. genus fruticis proveniens in aqua, radice dura, in tortaque, ferrariis officinis utile: de quo Plin. lib. 13. c. 23. Fruticofus est generis & sari, circa Nilum nascens, duorum cubitorum altitudine, pollicari crassitudine, coma papyri, similique manditur modo: radice ferrariis officinis præcipua, carbonis usu propter duritiam.

SARICHA, urbs Cappadociæ: gentile Sarichentus, aut Saricheus.

SARILLA, $\xi \nu \eta \beta \epsilon \beta \iota \nu \delta \alpha \nu \mu \iota$. GAL. Vno sorte de longue lance, comme une pique. ITAL. Lancia, lanza; picca. GERM. Ein lang glân oder spieß. HISP. Lanza. ANG. A long spear. ¶ Hasta prælonga qua Macedones in bello utebantur. Liv. 7. bell. Maced. Prælongas hastas Macedones sarillas vocant. Ælianus docet sarillam esse lanceam qua utebatur phalanx Macedonica, longitudine quatuordecim cubitorum, quorum duo manus continent, reliqua duodecim prominent. Inde $\sigma \alpha \rho \iota \lambda \omega \nu \phi \acute{\epsilon} \rho \iota$, qui sarillas gestant. Ovid. 11. Metam.

Qui clypeo, gladioque Macedonicæque sarilla.

SARLATUM, Sarlat. V. E. Sarlatensis Galliæ, sub A. Burdegalensi.

SARMATIA, $\sigma \alpha \rho \mu \acute{\alpha} \tau \iota \alpha$ Stephano, populi Scythiæ juxta Danubium, in Mæoticam paludem vergentes, qui & Sauromatæ $\sigma \alpha \nu \rho \rho \acute{\alpha} \mu \alpha \tau \iota \alpha$ dicuntur: & regio eorum Sarmatia, $\sigma \alpha \nu \rho \rho \acute{\alpha} \mu \alpha \tau \iota \alpha$ dicitur. Plin. lib. 3. Sauromatas gentes Scytharum Græci vocant quas Sarmatas Romani dicunt. Dicti Sauromatæ, ab oculis lacertarum: $\sigma \alpha \nu \rho$ enim lacerta est, $\acute{\alpha} \mu \mu \alpha$ oculus. Ovid. Eleg. ult. lib. 4. & Eleg. 4. lib. 1. Trist.

In hæa phæretatis Sarmatis ora Getis.

¶ Nomina diversa habent Sarmatæ, habitant montes & saltus, utuntur plaustris pro domibus: pascunturque lacte equino: unde quidam eos $\iota \kappa \rho \acute{\alpha} \mu \acute{\alpha} \lambda \gamma \nu \iota$, hoc est, equarum mulsores: alij $\gamma \alpha \lambda \alpha \kappa \iota \delta \phi \acute{\alpha} \gamma \nu \iota$, hoc est lacte vescentes appellant. Sunt etiam quidam interioribus habitantes, qui sanguinem equinum lacte mistum potant, quos vocant Gelonos. Virg. lib. 3. Georg.

Bisalta quo more solent, ac æque Gelonus, Quum fugit Rhodopen, ac que in desertis Getarum Et lac concretum cum sanguine potat equino.

Idem, Sarmatæ alij sunt, qui equino sanguine è cruribus detacto, fatinæque commisto aluntur. Alij etiam qui pro victimis homines immolant. Alij bellorum & cædis amatores, quibus bellantibus mos est cruorem ejus, quem primum interemerint, ex ipsis vulneribus bibere: & ut quisque plures interemerit, ita apud eos eximius habetur. ¶ Sunt & in Scythiæ extremis Sarmatæ, qui carne equina vescuntur: alij qui humanæ carnis alimento vitam ducunt, propter quod vocantur Anthropophagi: $\delta \acute{\alpha} \nu \tau \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota \tau \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$, hoc est, ab hominibus edendis. Idem ab usu plaustrorum, Hamaxobitæ *Pomponio*, Hamaxobij *Ptolemao* vocantur. Auti & argenti, maximum pestium, ignari; permutatione rerum commercia exercent: atque ob sævitiam hyemis diversis in humum sedibus, specus aut suffossa habitant, totum brachati corpus, & nisi quæ vident, etiam ora vestiti. Horum meminerunt Plin. lib. 4. cap. 12. & Strabo lib. 11.

¶ Sunt autem duæ Sarmatiæ, secundum Ptolemæum: quarum una est in Europa, quæ (ut lib. 3. scribit) à Septentrione Oceano terminatur, ab Occasu parte Germaniæ, à Meridie Iazygibus Metanastis. In ea est Olbia, quam nunc Russiam & Tartariam esse credunt. Altera Sarmatia est in Asia (ut idem lib. 5. refert) quæ à Septentrione terra incognita terminatur, ab occasu Sarmatia Europæ, & Tanais fluvio. In ea sunt Caucasij montes.

SARMATICUS, a, um; Ovid. Eleg. 10. lib. 3. Trist.

Ducunt Sarmatici barbara plaustra boves; Ibid. Eleg. 8. lib. 4.

Dij me Sarmaticis exposuere locis. Et Eleg. 1. lib. 5. Trist. Sarmaticas in oras projectus.

SARMATIS, sarmatidis, Patronymicum. Ovidius.

Terræ hæc manes Sarmatis umbra meos.

SARMENTĀ, orum, virgulæ supervacuæ (inquit Festus) à vite abscissæ: $\xi \nu \eta \beta \epsilon \beta \iota \nu \delta \alpha \nu \mu \iota$ *Sarmen*. GAL. Sarmens de vigne. ITAL. Sarmen-ti, gli tagli de vite bruscate. GERM. Geräßp/allerley vnnuge oder ubers flüssige abgehauone zwoey. HISP. Sarmientos de la vid. ANGL. Twigs or branches of a tree or vine cut of. ¶ Virg. 2. Georg.

Primus humum fodito, primus de vecta cremato Sarmen-ta, & vallos primus sub tella referto.

Cic. 3. Verrin. Ligna & sarmenta circumdare, ignem subiicere ceperunt. ¶ Frequentissimè tamen etiam sarmentum accipitur pro flagello adhuc in vite hærente, sive id frugiferum sit, sive sterile. Colum. lib. 3. c. 10. Numerus uvarum, qui plerunque conspicitur in productissimo sarmento. Idem lib. 4. c. 24. At ubi ipsa intermedia, frequentesque oculi sunt, quamvis breve sarmentum multis palmibus virefcit. Var. rei rust. lib. 1. c. 31. Emucidum enim sarmentum propter infirmitatem sterilefcit.

SARMENTĪŪS, a, um, quod est materia sarmentorum. $\xi \nu \eta \beta \epsilon \beta \iota \nu \delta \alpha \nu \mu \iota$ GAL. De sarmen-ti, ITAL. Di sarmenta. GERM. Das von solchen geräßp ist. HISP. Cosa de materia de sarmientos. ANGL. Of twigs of trees. ¶ Colum. lib. 6. cap. 26. Verum vulnere ejus sarmenticio cinere linenda sunt.

SARMENTŌSŪS, adject. quod plurimum habet sarmenti. $\xi \nu \eta \beta \epsilon \beta \iota \nu \delta \alpha \nu \mu \iota$ GAL. Qui a force sarmens. ITAL. Chi ha molti sarmenti. GERM. Das vil schoß oder geräßp hatt. HISP. Cosa llena de sarmientos. ANGL. Full of twigs or branches cut of. ¶ Plin. lib. 25. cap. 11. Radice tenui, supervacuâ, sarmentosum.

SARMENTŪS, nomen proprium Equitis Romani, qui scurrilitate claruit sub Augusto. Horat. 1. serm. satyr. 5.

nunc mihi paucus, Sarmen-ti scurra pugnam, Messique Cicerrî Musa velim memores.

SARNŪS, $\sigma \acute{\alpha} \rho \nu \iota$. fluvius Campaniæ, oriens à Sarno monte, inter Pontepianum agrum, & Salernum, juxta oppidum in Sarni montis radicibus positum. Plin. lib. 3. c. 5. Littore autem hoc Neapolis Chalcedensium, & ipsa Parthenope à tumulo Irenis appellata: Herculanium Pompeij, haud procul aspectante monte Vesuvio, alluente verò Sarno amne, ager Nucerinus est. Virg. 7. Æneid.

Sarraffes populos, & quatrat aquora Sarnus.

¶ Ein stuß in Campanien der landtschafft Italia heist, ich Scasare. ¶

SARONĪCŪS, sinus, $\sigma \alpha \rho \rho \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$, qui Corinthiacum Isthmum ab Ortu alluit: nam qui eundem alluit ab Occasu, Crissæus, sive Corinthiacus dicitur. Plin. lib. 4. c. 5. Sinus Saronicus olim querno nemore redimitus, unde nomen, ita Græcia antiqua appellante quercum. Multi à Sarone deo marino. Nam Saronem fuisse regem, qui illic Atlepiæ mariniæ regioni imperavit, in Corinthiacis scribit Paulanias.

SARPA, vinea putata, id est, pura facta, ut interpretatur Festus, $\xi \nu \eta \beta \epsilon \beta \iota \nu \delta \alpha \nu \mu \iota$ GAL. Vigne pûée & taillée. ITAL. Vigna bruscata. GERM. Ein geschnitten rabacker. HISP. Vña cortada & podada. ANG. A vine that is pruned. ¶ Vnde & virgulæ abscissæ sarmenta dicuntur. Nam Sarpere antiqui pro purgare usurpabant. Vnde fortassis deductum vulgare nomen, hoc est, Gallicum vocabulum, ut *Sarpam* pro falce putatoria accipiamus.

SARPO, sarpsi. Prisc. lib. 10. id est purgo falce. Hinc Sarptus, a, um, Fest. Sarpta vinea, putata, id est, pura facta.

SARPĒDŌN, $\sigma \alpha \rho \rho \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$, teste Homero lib. Iliad. 16. Iovis filius ex Laodamia Bellerophonis filia: aut ut Herodorus tradit in Polymnia, ejusdem Iovis filius ex Europa, & fratres Minois: Hic quum Lyciæ rex esset, in armis strenuus, Priamo suppetias tulit adversus Græcos: ubi quum multa edidisset virtutis suæ documenta, tandem à Patroclō est interfectus: Corpus autem ejus Iovis jussu ab Appolline è medio pugnantium sublaturum est, & flumine ablutum, ambrosioque respersum liquore, ac regia indutum veste, ad exequendum funus suis restitutum. Virg. lib. 1. Æneid.

Sarpus ubi Æneida telo jacet Hector, & ingens Sarpedon; ubi tot Simois &c.

¶ Est & Sarpedon Ciliciæ promontorium, finis aliquando regni Sarpedonis, & quod Ciliciam à Pamphilia distinguit. Pomponius Mel. lib. 1. in descriptione Cilicia.

SARRĀ. $\xi \nu \eta \beta \epsilon \beta \iota \nu \delta \alpha \nu \mu \iota$ *Sarrā*. ¶ Nomen civitatis, quæ postea Tyrus dicta est: à qua Sarrantum ostrum est nominatum. Sed id quoque nomen à pisce quodam accepit, qui illic abundat, & sar. illa lingua vocatur, ex cujus sanguine sericum in purpuram tingebatur. ¶ Die gewerbê starr Xyrus in Phœnicia gelegen. Vulgò Puerta de Sar. ¶

SARRĀNUS, a, um, $\sigma \alpha \rho \rho \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$, Tyrius: unde Sarranæ vestes dictæ sunt, quæ & ostrinæ, & purpureæ, quod Sarræ, id est, Tyri optimè tingentur. Virg. lib. 2. Georg.

Et Sarrano dormiat ostro.

Juvenal.

aut pilla Sarrana ferentem ex humeris aulæ toga.

SARRACA, $\sigma \acute{\alpha} \rho \rho \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$, nomen est duarum urbium, quarum una est in Media, altera in felici Arabia. Vide Ptolem. lib. 6. c. 2. & 8.

SARRACĒNĪ, $\sigma \alpha \rho \rho \acute{\alpha} \nu \iota \delta \acute{\alpha} \nu \iota$, populi sunt Nabathæos à Sarracā (ut Stephanus inquit)

& si quando aliis libuisset, modò munera dividebat vestem, aurum, & argentum, modò nummos omnis notæ. Idem Sueton. in Claud. cap. 5. rescripsit, Quadraginta aureos in Saturnalia & Sigillaria ei misisse. Idem in Calig. cap. 17. Saturnaliorum diebus diem adjecit Caligula nomine Iuvenalem. Plutarch. in compar. Num. & Lyc. Saturnaliorum libertate servili.

Saturnalius, a, um, quod ad Saturnalia pertinet. Martialis lib. 5.

Saturnalia ligulam misisse felibra.

Saturnalia nuce, apud eundem lib. 6.

Saturo, vide Satur.

Satus, vide Sero.

SATYRA, α, σατυρα. Quasi satira dici videntur, ob carminis varietatem, seu propter copiam rerum quæ ibi tractantur. Est enim Satyra carmen maledicum, & ad carpenda vitia compositum, quale scripserunt Lucilius, Horatius, Iuvenalis, Persius. Accepit & id carminis hunc titulum, quod personis factisque satiatum abundare videatur. Quidam à Satyra lance, quæ referta multis, variisque primitiis in sacrificiis diis offerebatur. Alij à lege Satyra dictam existimabant, quæ uno rogatu multa simul complectebatur: de qua lege Salust. in Jugurth. Deinde quasi per Satyræ sententiis exquisitis in dedicationem accipitur. Varro à quodam facinoris genere, quod multis rebus referebatur, dictam Satyræ esse scribit. Unde in secundo libro Plautinarum questionum habetur, Satyra est uva passa, & polenta, & Nuclei pinei ex multo conspersi. Sunt qui à Satyris derivent, quod in hoc genere carminis res ridiculæ, pudendæque scribuntur: quemadmodum proferri à Satyris solent. Donatus in Terent. Deinde aliud genus fabulæ, id est, Satyra, sumpsit exordium, quæ à Satyris: quos illosos semper ac petulantes esse legimus, vocitata est. Potest etiam dici, Satyræ ideò vocatam, quod in antiqua Satyra introducebantur Satyrorum personæ, aut si quæ erant ridiculæ similes Satyris. Duo quippe Satyrarum genera fuisse constat: alterum antiquius, quod sola carminum varietate constabat: alterum recentius, apertam hominum reprehensionem continens, & acrem vitiorum objurgationem.

Satyræus, σατυραεύς, quod ad Satyræ pertinet, aut Poëta ipse qui Satyræ scripsit. Item libidinosus, licentiosus, scopticus, Synecdogon. & metaphor.

Satyræ adverbium, Acriter, cum convitio.

Satyræ, avis, vel ut alij legunt, Satyria, à L. Floro pro corvo accipitur. Verba ejus sunt hæc, Quum singulari certamine Manlius aureum torquem Barbaro detraxisset, inde Torquati: Iterum in Pontino agro, quum in simili pugna L. Valerius insidente galeæ Satyræ alite adjutus, Gallum vicisset, inde Corvini: &c. Quo in loco illud quidem constat, Satyræ avem, pro corvo accipi: cur tamen ira dicatur, video à plerisque omnibus ignorari. Quidam ad naturam ejus avis id referunt, quod sola sit, Satyrorum more, & ad libidinem proclivior. Quinetiam Anaxagoras ore coire credit: quod tamen negat Aristoteles. Olim tamen vulgò ita persuasum fuisse satis constat ex Martialis disticho,

Corvo saluator, quare fellator habebis?

In caput intravit mentula nulla tuum.

Venissimilius tamen est, Satyræ avem dictam è loco quo res gesta est. Constat enim non modò Flori, verum etiam Livij & Gellij testimonio c. 11. lib. 11. singularem hanc Valerij cum Gallo pugnam in agro Pontino factam fuisse, quem agrum palus alluebat, quam Plinius Pontiniam, Virgilius Saturæ, sive Satyræ paludem appellat. Satyræ itaque avis dicta videtur, quasi avis Satyræ paludis. Corvos enim locis aquosus delectari, autor est Theon. apud Aratum, propterea quod corpora eorum vehementius inaruerint. Vide Cæl. Rhodig. lib. 19. c. 25.

Satyræ, σατυρα, scythim. σατυροι. GERM. Satyri sind vierfüßige thier in walden vnd bergen Indis haben menschliche gestalt. Dicti sunt quod in libidinem semper proni sint, à virili membro, quod veteres Græcè σαδλυ appellabant. Hi sunt (ut Plin. lib. 7. c. 2. ait) animalia quadrupedia, in subsolanis Indorum montibus perniciosissima, humana effigie, rectè currentia. Veteres hujusmodi monstra pro sylvestribus diis coluerunt, cujusmodi à D. Antonio visum fuisse in eremis ægypti, author est Hieronymus in vita Antonij. Vidit homunculum (inquit) aduncis naribus, & fronte cornibus aspera, cui extrema corporis in caprarum pedes desinebant. Et præmisso signo crucis, quum quisnam esset, interrogasset Antonius, respondisse fertur, Mortalis ego sum, unus ex accolis eremi: quos vano errore delusa gentilitas, Faunos, Satyræque, & Incubos appellat. ¶ Satyræ captus, ad Syllam adductus est, Plutarch. in Sylla.

Satyræ insulæ, σατυραίν νήσοι, sunt tres contra Indiam extra Gangem sitæ, sicut Ptolem. lib. 7. scribit: quas qui habitant, caudas habere dicuntur, quales Satyris pinguntur.

Satyræus, α, um, σατυραεύς, α, ον, ad satyros pertinens. Item libidinosus, licentiosus, scopticus, synecdogon. & metaph. Hinc satyræus Poësis, satyræum drama.

Satyræum signum, id est, Priapi effigies, quæ in hortis constitui solet, ad fascinationes horrorum arcendas σατυραίων εἰματα, Plin. lib. 19. cap. 4. Quam rem comitata est, & religio quædam, horrosque & fores tantum contra invidentiam fascinationes dicari videmus. In remedio satyræ signa: quanquam hortos tutelæ Veneris asignant Plauto.

Satyræ, satyræ, σατυραία, cibus ex variis compositus herbis.

Satyræ, σατυρα, animal ex simiarum genere. Item spectrum diabolicum, cui per Poëtarum licentiam multa quoque sunt afficta. ¶ Est etiam fluvij nomen in Aquitania, cujus meminit Lucan. lib. 1.

Satyræus, parvus satyræ. Bud

Satyræismus, tuberculum prælongum.

Satyræista, pantomimi. amat.

tunc vna Nemesia

Quis tenet, & ripas Satyræ qua litore curvo, &c.

Satyræus, vel Satyræismus, σατυραϊσμός, σατυραϊσμός. Pulsus testium, & ve-

lut singultus quidam inguinis, sequens inflammata quædam passio seminalis receptaculi, cum intensio, & turgescit. Quod si non cessaverit pulsus ille, solent seminis receptacula intendi, vel spasmus nasci. Satyræismus, inquit Gal. lib. 2. Methodi, est virilis membri præter naturam arrectio. σατυραϊσμός enim Græcis arrectio est, & rei veneræ pruritu extimulari. Idem & riapismus dicitur, ab obsceno horrorum custode ducto nomine, qui vetero prægrandi sculpi solet, & erecto.

Satyræum, σατυραϊον, herba foliis lilij rubri aliquantò minoribus, tribus non amplius à terra exeuntibus, caule lævi, cubitali modo, radice gemina. Vulgus Testiculum sacerdotis appellat. ¶ Est & alterum Satyræij genus, quod ἰσχυροειδές cognominant. sive ἰσχυροειδές. Venerent etiam si manu tangatur, extimulans. Semen habet lini, eoque majus durius & lævius. Est & tertium, cognomento βασιλικόν, foliis nigra plumbagine maculosis, reliqua superficie cynosorchi similibus: radix est lutea, crebrisque ramis, ad manus effigiem accedens. Officina Palmam Christi appellant. Denique herbas propemodum omnes libidinis desiderium extimulantes, Græci Satyræij nomine sunt complexi. ¶ Satyræum fera quadrupes, quæ victum ex lacubus & fluviis petit: hinc dicitur, Satyræon bibisse, i. ad libidinem incitatum esse atque inflammatum. Petronius Arbiter, Adeò ubique omnes mihi videbantur Satyræon bibisse.

Saucio, as, are, Vulnere. ἡ ψυχή παρὰ τὸν ἰσχυροειδῆ. GAL. Blesser, navrer. IT AL. Ferire, impiagare. GERM. verwunden, obel witsen. HISP. Herir llagar. ANGL. To hurt or wound. ¶ Cicer. 3. Verr. Servi nonnulli vulneratur: ipse Rubrius in turba sauciatur. Colum. lib. 6. c. 14. Ferro palatum opus est sauciare, ut sanguis profluat. Idem lib. 4. c. 25. Saucianda ferro est, atque exulceranda vitis, in ea parte qua pampinum studemus elicere. Ovid. 5. de Arte.

tenuis à pectore vestes

Rumpit, & indignus sauciat ungue genas.

Sauciatus, a, um, participium, Vulneratus. ἡ ψυχή παρὰ τὸν ἰσχυροειδῆ. ὁ πρῶτος, σαυμαϊσμός. GAL. Blesé, navré. IT AL. Ferito, impiagato. GERM. Derwunder. HISP. Herido, llagado. ANGL. Hurt, wounded. ¶ Colum. lib. 1. cap. 1. Sive quis (quod plerumque accidit) sauciatus in opere noxam ceperit, &c.

Sauciatio, nis, verbale, Vulneratio. ἡ ψυχή παρὰ τὸν ἰσχυροειδῆ. GAL. Blesseure, navreure. IT AL. Esso ferire, impiagare. GERM. Derwundung. HISP. Herimiento de llaga. ANGL. A hurting, wounding. ¶ Cicero pro Cacinna. Et sauciatio quæretur quum fugam factam esse constabit.

Saucius, a, um, Vulneratus. ἡ ψυχή παρὰ τὸν ἰσχυροειδῆ. τρωμαϊσμός. GAL. Blesé, navré. IT AL. Ferito, impiagato. GERM. Derwundi. HISP. Herido con llaga, ANGL. Hurt, wounded. ¶ Virg. 2. Æneid.

Quales mugitus, fugit quum saucius aram

Taurus.

Cæl. 3. bell. civ. Sauciorum modo, & ægrorum habita ratione. Cic. pro Cacinna. Nemo, inquit, occisus est, neque saucius. Saucios cura reficit. Salust. Jugurth. 96. ¶ Translucitur & ad animum: ut, amore saucius, Idem pro Cal. ex vetusto quopiam Poëta, Medea amore lævo saucia. Idem Virg. in principio 4. Æneid.

At regina gravi jamdudum saucia cura,

Vulnus alit venis, & caco carpitur igni.

Ovid. 4. Fast.

Saucius, aut sanus, nunquam tua signa reliquit.

¶ Saucius fatigationis, id est, fessus, seu fatigatus. Apul. lib. 2. de Assino, Mihi verò fatigationis hesternæ etiam nunc saucio da veniam.

ἄνθρον, Savium, vide Savium.

Savic, pitana, vox Arab. ساق, quia aliquid sorbile.

Savillum, placentæ genus quoddam apud Catonem c. 84. à suavitate dictum. Savium est suavius: hujus diminutivum Savillum, & Savium. Turneb. lib. 23. c. 10.

Savo, nis, fluvius est in finibus Campaniæ. Plin. lib. 3. cap. 5.

Savona, Ptolem. lib. 3. c. 1. Sabbatium, Plin. Sabbatia Pompon. urbs Liguria notissima, vulgò Savona.

Sauræ, σαυρα, Lacerta quæ in maceris, & in sepibus delitescit. Est & piscis nomen quem & Latini lacertam nominant.

Sauria, sive Saurea nomen servi in Comædia Plauti, cui nomen Asinaria.

Saurion, est sinapi species. Plin.

Sauritæ, σαυραϊται, gemmæ species, quæ in ventre viridis lacertæ traditur inventi. Plin. lib. 37. c. 10.

Saurix, avis, de qua infra in dictione Sorix.

Sauroctonos, σαυροκτόνος, lacertæ necator. Epitheton Apollinis.

Saurömata, σαυρομαται, Populi Septentrionales, qui & Sarmatæ dicuntur, quorum alij Asiatici sunt, alij Europæi, Tanaide fluvio discreti: de quibus vide plura supra in dictione SARMATÆ. Ovid. Eleg. lib. 3. Trist.

Stridula Sauromates plaustra bubulcus agit, &c.

Saurus, marinus piscis. Rondel.

Saurus, nobilis statuarius, cujus opera commemorat Plin. lib. 36. c. 5.

Saus, σαυ, Ptolemæo, fluvius est apud Carnos ortum habens, & circa Liburniæ montes, non procul à Paurono oppido (hodie Albam Græcam vocant) in Danubium prolapsus. ¶ Die Sauvo in Ungeten.

Sausarismus, aridæ linguæ, & hærentis affectio: linguæ hæsitatio. Bud.

Saxæ, saxi, breves gladij. L. g. b.

Saxones, σαξωνες, Illustres Alemanniæ populi, qui Angeliæ Regini auspicio Angliam devicerunt. Hos Prol. non longè à Cimbris in Oceani Septentrionalis littoribus, & paludibus inuis constituit, l. 3. cap. 11.

Saxonia, Sachsen-Germaniæ regio amplissima, Ducatus, & Electoratus dignitate nobilis, cujus metropolis est VViltembergæ, ad Albi, Academia anno 1502. instituta.

Saxum-ferratum, & SAXOFORATUM, ceste Volaterrano, oppidum in Piceni, atque Umbriæ finibus situm: ita appellatum à Ferro, propter fodinas ferratas, quas eo in loco multas fuisse earum reliquias ostendunt. Sentinum σατυριον, à veteribus dicebatur, à Sentino

amne juxta mœnia labentē, quem nunc quoque incolæ Sentinurā vocant.

Saxum, i, Majus, asperius, duriusque quàm lapis: licet quandoque saxum pro lapide ponatur. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל* *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל* *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. Caillou, pierre, roche ou rocher. ITAL. Sasso, pietra, quadrello. GERM. Ein grosser rauher und harter stein. HISP. Piedra tosca y no labrada. ANG. A rocke. Cic. pro Cæciliis. Qui saxa jacerent. Ovid. de Nucæ, A populo saxis pratoreunte petor.

Virg. 2. Æneid.

Tamque faces & saxa volant, furor arma ministrat.

Idem 2. Georg.

*Adde vos egregias urbes, operumque laborem;
Tot congesta manu præruptis oppida saxis.*

Ovid. 13. Metam.

Saxa mores gemitibus

Idem Eleg. 1. lib. 2. Trist.

Saxa memor refero rursus ad illa pedem.

Senec. De saxo præcipitata, incesti damnata vixit. Volvere saxum dicuntur, qui inexhausto quoque, atque inutili labore fatigantur. Terent. in Eunuch. Satis diu jam hoc saxum volvo. Donatus admonet proverbium fuisse dictum in eos, qui inextricabili sudore affligentur: tractumque putat è notissima Sisyphi fabula: saxum apud inferos sursum ac deorsum volventis. Ad quem respexit & Virg. 6. Æneid.

*Saxum ingens volvunt alij, radiisque rotarum
Districti pendunt, &c.*

¶ Ponitur aliquando pro scopulo, seu monte saxoso. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. Plaut. in Mos. Iterum jam ad unum saxum me fluctus effertunt. Virg. 1. Æneid.

*Pérque undas superante salo, pérque in via saxa
Dispulit.*

Ovid. 3. Metam.

Per rupes, scopulosque, adituque carentia saxa

Virg. 2. Æneid.

stuper inscius alto

Accipiens sopitum saxi de vertice pastor.

Idem 2. Georg.

Miris in apricis coquitur vindemia saxis.

Ovid. in Fast.

Saxum locus Romæ; pars bona montis, seu rupis Tarpeia. Fest. ¶ Inter sacrum saxumque stare, est in summo periculo esse, Plaut. Capt. sc. 4. a. 3. Nunc ego inter sacrum saxumque sto, nec quid faciam scio, &c. Proverbium hoc sumptum puto à victimis, nempe porcis fœminis, quæ in fœderibus faciendis, saxo à sacerdote fectiebantur.

Saxulum, i, diminutivum. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. Petit caillou. ITAL. Picciol sasso. GERM. Ein steinlein, feldstein. HISP. Pequena piedra tosca. ANG. A little rocke. Cic. lib. 1. de Orat. Ut Ithacam illam in asperrimis saxulis atquam nidulum affixam.

Saxetum, locus saxosus, & petricosus. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. Un lieu pierreux. ITAL. Luogo sassoso, petroso. GERM. Ein steinichtzig oder felsichtzig orth. HISP. Lugar pedroso. ANG. A place full of rocks or stones. Cic. pro Lege Agraria. Quod solum tam exile & macrum est, quod aratro perstringi non possit? aut quod est tam asperum saxetum, in quo agricolarum cultus non elaborat?

Saxetanus, adject. quod inter saxa habitat. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. Matt. 1. 7.

Quum saxetani ponatur cauda lacerti.

Saxetus, a, um, quod è saxo est. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. De cailloux, ou de pierre, dur comme pierre. ITAL. Fatto di sasso, duro come sasso. GERM. Steinslein. HISP. Cosa de materia de piedra. ANG. Of a rock, hard like a rocke or stone. Lucr. lib. 1.

*Strataque jam vulgi pedibus detrita viarum
Saxea conspicimus.*

Lucan. lib. 4.

Saxeus ingenti quem pons amplectitur arcu.

Ovid. 12. Metam.

socium quoque saxea moles

Oppressit spatio stantem propiere Cometem.

Pons saxus, Lucan. lib. 4.

Saxosus, a, um, Saxorum copiam habens: ut, Saxosa via, quæ saxis abundat. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. Pierreux. ITAL. Sasso, pieno di pietre. GERM. Steindichtig, voll steinen. HISP. Cosa llena de piedras toscas. ANG. Full of rocks or great stones. Col. lib. 5. c. 10. Loca aprica calculosa, glareosa, interdum & saxosa amat. Saxosus frutex, in saxis crescens, vel saxosis locis. Plin. lib. 15. c. 7. Simillimum huic inest, & chamalear frutici saxoso. Virg. 5. Eclog.

nec qua

Saxosus inter decurrunt flumina vallis.

Idem 2. Georg.

Fluminibus salices, crassisque paludibus alni

Nascuntur, steriles saxosis montibus orni.

Saxatilis, quod saxa incolit. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. Qui est parmi les pierres, pierreux. ITAL. Ogni cosa che sta fra gli sassi. GERM. Das in steinen oder fällen wohnt. HISP. Cosa que esta entre las piedras toscas. ANG. That inhabiteth rocks, or is stonie. ut, piscis saxatilis. Col. lib. 8. cap. 16. Rursus optimè saxosum mare nominis sui pisces nutrit, qui scilicet, quò in petris stabulentur, saxatiles dicti sunt: ut merula, turdique, nec minus melanuri. Saxatiles aves, quæ saxa incolunt. Varro 4. de re rust. cap. 7. Vnum agreste, ut alij dicunt, saxatile, quod habetur in turribus, ac columinibus villæ: à quo appellatæ columbæ, piscatus saxatilis, qui fit inter saxa. Plaut. in Rud. Piscatum hamatitem, saxatitemque aggredimur.

Saxificus, a, um: ut, Os saxificum: id est, vultus aspicientis in saxa vertens. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. Qui fait devenir pierre, ou caillou: qui petrifie. ITAL. Che converte qualche cosa in sasso. GERM. Das zu stein machet. HISP. Cosa que haze de cria piedras. ANG. That maketh rocks or stones. Senec. in Herc. Furen.

Toto laborum socia, & adjutrix, prætor

Belligera Pallas, cuius in lava ciet

Ægis feroces ora saxifico minas.

Ovid. 5. Metam.

Vincis, ait, Perseu; remove tua monstra: tuaque

Saxificos vultus, quacumque ea, tolle Medusa.

Saxifragum, i, vel Saxifraga, x, vel Saxifragia, x. *σάξιφραγόν*. Dioscoridi, Herba, à frangendis in corpore calculis appellata: vel quod in locis saxosis quum enascatur, saxa ipsa frangat. Vulgus *Salviam vitam* appellat. ¶ Saxifragia pro Pimpinella apud Nicol. Myrepsum in Serapio, & Artemisia, teste *Fuchsio*. ¶ Saxifragum est Adiantum nigrum *Plinio*, sic dictum à frangendis calculis potius quàm quòd in saxis nascatur; lib. 22. c. 21. Samonicus c. de vesica, Saxifragum, seu Saxifragum, &c.

Saxifraga, herba. Vocatur autem saxifraga pimpinella, etsi vetus verus distinguat:

Pimpinella pilos; saxifraga non habet ullos.

Est & alia saxifraga alba: item saxifraga aurea: item saxifraga lutea, quæ melilotus, &c.

Saxifragæ unde, Cic. 3. de Orat.

Saxius, item saxa, brevis gladius: vox Saxonica. Gorfridus Viterbiensis *Chron. pars. 15.*

Ipse brevis gladius apud illos saxa vocatur.

S C

Scabellum, symphoniaci. Vel, ut aliqui legunt, Scamellum, symphoniaci: deesse aliquid certum est, fortè, instrumentum, ut dicat, scabellum, vel scamellum instrumentum symphoniaci. Fortasse legendum, scamellum, symphoniam. Nam in Originibus idem symphoniam dicit, vulgo appellari lignum cavum ex utraque parte pelle extensa, quam virgulis hinc inde musici feriunt. Scribit quoque Hieronymus in epistola ad Damasum, quosdam de Latinis putavisse symphoniam, genus esse organi musici sic fuere etiam de Latinis quidam qui putarunt chorum genus esse instrumenti: auctor epistolæ ad Dardanum, quæ Hieronymo vulgo tribuitur; antiquis temporibus fuit chorus quoque simplex pellis cum duabus cicutis arcis; & per primam inspiratur, secundam vocem emittet. Vtriculum intelligit, à quo utricularij quæ Græcis ἀσκαύλου.

Scabellum, vide Scamnum.

Scaber, bra, brum, Scabiosus. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. Rude & aspre à manier. Item Rongneux, galleux, rapilleux, teigneux. ITAL. Aspro, scabroso. GERM. Rauhe unzugreifen / schebig. HISP. Aspero, barrancoso. ANG. Rough to handle. Cicero de re rustica, cap. 66. Si hæc sic feceris, non scabra fiet, & lanæ plus, & meliorem habebunt. Columell. lib. 2. cap. 4. Hoc modo curatum pecus toto anno scabrum fieri non potest. Varro 2. de re rust. cap. 2. Non enim solum ea uligo lanam corrumpit ovium, sed etiam ungulas scabras fieri cogit. Ovid. 4. Fast.

Parce precor scabrasque manus à messibus aufer.

Idem, Scabras molas vocavit, lib. 6. Fast. ¶ Quoniam verò quæ scabra sunt, cutem asperam habent, factum est, ut scabrum pro aspero ponamus, & impolito. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. Virg. lib. 1. Georg.

Exesa invenies scabra rubigine pila.

Cic. 4. Tusc. Pectus illuvie scabrum. Celsus lib. 7. At ubi scabri tinguës sunt, circum aperiri debent, quæ corpus contingunt. Scabro aspectu res, pro Re quæ aspectu scabra apparet. Plin. lib. 12. c. 25. de Balsamo, Arbori tria genera, Tenui & capillacea coma, quod vocant eutheriston: Alterum scabro aspectu, incurvum, &c.

Scabrosus, a, um, Plenus scabritia. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. Scabrous, rude & aspre à manier. ITAL. Rozzo, aspro nel toccare. GERM. Dornaus he / schundechtig. HISP. Aspero, barrancoso. ANG. Full of roughness in handling. Plin. lib. 20. c. 21. Hippolapathi radices privatim ungues scabrosos detrahunt.

Scabris, illuvies: sicut scaber sordidus, eo quòd sordes inæqualem faciant superficiem.

Scabrum, i, substantivum, neut. gen. Scabrities, *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. Plin. lib. 37. cap. 2. Infestantur plurimis vitis Scabro, ferrugine, maculosa nube, &c. de crystallis.

Scabratus, a, um, adject. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. Col. lib. 4. c. 24. Quo plerunque fit, ut quod præcidi debeat, perfringatur, & sic vitis laniata scabrataque putrescat humoribus.

Scabredo, inis, Scabrities, hoc est, asperitas, & inæqualitas. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. Quo vocabulo usus est Hieronymus in divi Hilarii vita.

Scabritia, x, & Scabrities, ei. Asperitas. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. Aspreté & dureté au toucher. ITAL. Aprezza che si sente nel maneggiare. GERM. Rauhe oder schebigkeit. HISP. Aspreza. ANG. Roughness in handling. Unde Plin. Vnguium scabritiam dixit. ¶ Nonnunquam accipitur pro scabie. Col. 1. 7. c. 5. Potest etiam scabritiem tollere succus viridis cicutæ.

Scabro. Vlpian. l. 1. §. ult. D. de adilectis. Trebatius ait, non esse morbosum, os alicui olere, velut hircosum, scabronem &c. vulgò leg. strabonem, At (inquit Cujacius lib. 11. obs. c. 10.) quid est quod hircoso Trebatius adjungit strabonem? Hic enim oculorum, non oris vitio laborat. Itaque lege scabronem, ut sit, qui dentes, aut gingivas illuvie scabras & spurcas habet, quod vitium est veteribus scapris & scabris; novis scabrities.

Scabres, iei, Asperitas cutis cum pruritu, natura corporis interiora expurgante, noxiisque humores foras expellente. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. GAL. La rongne. ITAL. Rogna, scabbia. GERM. Raude cheres. *שֶׁלֶט סָלָאֵל יִשְׂרָאֵל*. HISP. La sarna de semejante. ANG. A scab, a scalde or scabbedness. Juvenal. Satyr. 2.

sicut grex totus in agris

Vnius scabie cadit, & porrigine porci,

Vnaque conspecta livorem ducit ab uva.

Virg. 5. Georg.

Turpis oves tentat scabies, ubi frigidus imber,

Alius ad vivum persequit, &c.

Ovid. de Arte,

tim scalpit, & sensim scalpurigine blandiente aditum sibi in usque fauces facit.

Scalpratus, a, um, adiectivum. *σκαλπωρὸς ἐξυβία*. Colum. lib. 9. cap. 15. ferramentum scalpratum dixit ad similitudinem scalpri formatum, quo ait opus esse ad castrandos apum alveos.

Scalpellus, a, um, parvus scalper: nominatim, quo Chirurghi venas incidunt. *φλιώτορον*. GAL. *Vn petit burin, ou lancette*. ITAL. *Lancetta da barbiero à chirurgico*. GERM. *Ein sietmen Lasseysenlin*. HISP. *Lanceta para sangrar*. ANGL. *A little ripping instrumento to ripe wounds with*. Cell. lib. 2. c. 9. Postero die averso medio digito, non autem scalpello, vena ferienda, ut recens coitus resolvatur. Accipitur & pro alio ferramento, quo putridam carnem excindunt. Colum. lib. 6. Ferro cesa scabies perluatur urina. Etiam saepe scalpello usque ad imum refecare, & amputare scabiem saepe profuit. Cicero in Oratione pro Sestio, Non est (inquit) ea medicina, quum sanæ parti corporis scalpellum adhibetur, atque integra: carnificina est ista, & crudelitas. Adverso scapello subsecare. Cels. lib. 7. cap. de Anchylopharo.

Scalpurigo, nis, pruritus, Iun.

Scamander, *σκᾶμανδρὸς*, fluvius Troiæ ex Ida monte descendens, quem Hesiodus *θεῖον σκάμανδρον*, id est, divinum Scamandrum appellavit. Antea Xanthus dicebatur: quod & Homerus innuit, quum eam ab hominibus quidem Scamandrum, à diis verò Xanthum vocari ait, suo more vetustiore appellacionem diis, recentiore hominibus assignans. In hoc fluvio sponsæ jam nupturæ sese abluebant, Scamandrum nominatim his verbis invocantes, *λάβῃ με Σκάμανδρε πῶν παρθένων*. Qua occasione usus Cimon quidam Atheniensis, quum Calirrhoe generosæ puellæ amore teneretur, quæ jam viro desponsata erat, in Scamandri virgultis sese occultavit, caputque arundine coronavit: quumque illa ex more lavaretur, carnemque solemne caneret, Scamandrum, ut virginitatem suam acciperet, invocans, Cimon è virgultis profiliens, Ego verò (inquit) accipio lubens, virginemque in ripam sustulit: ubi & vitium ei obtulit. Vide hac de re plura in Epist. Æschini. Fuit & Scamander nomen filij Hectoris & Andromaches: quem tamen Trojani Astyanacta, hoc est, civitatis principem vocare malverunt, Hectori id honoris tribuentes, cuius virtute Ilium novem perpetuos annos fortissimè erat defensum. Vide Homer. 5. lib. 4.

Scamandriâ, *σκᾶμανδρία*, urbs parva à portu Iliensi parum remota. Plin. lib. 4. c. 30.

Scamaris, prædo. Papias: Scamares, i, piones legis. Meurs. habet, scamares spiones legis. An spiones loci?

Scamma. Gloss. Iliid. Scammata arenæ, athletæ luctant, propriè est locus fossus, quocunque sine. Deinde est solum athleticum per synecd.

Scammæ, latrones. L. g. b.

Scammōniâ, vel scammonea. *σκᾶμμωνία*. GAL. *Scammone ou scammonee*. ITAL. *Scammonea herba*. GERM. *Ein purgierend safft eines Krauts an seiner gestalt det springvourz gleich*. HISP. *La escamonea*. Herba est radice ramosa: pinguis foliis triangulis, albis, radice crassa, madida, nauseosa: quæ excavata, succum emittit, quem scammonium, appellant. Vide Plin. lib. 24. c. 15. & Cic. de divin.

Scamnum, i, est quod lecto veluti gradus apponitur, ut per id in lectum facilius ascendatur. *כבש chébesch* *חדר hadhom*. *בִּתְרוֹן*. GAL. *Vn banc, un marchepied*. ITAL. *Scanno, banche*. GERM. *Ein sches melbetschemel*. HISP. *Escano à banco para se assentar*. ANGL. *A foot-stool or any stool to sit on*. Varro scribit scamnum esse, quo duplici gradu in lectum altiore conscendebant: scabellum, quo simplici scansione in lectum non altum scandebant. Interdum tamen & scamna dicuntur quæ pedibus sedentium subiici solent, quæ Græci *καπόδια* vocant. Ovid. in arte lib. 1.

Et cava sub tenerum scamna dedisse pedem.

Item scamnum dicitur terra illa altior, quæ inter duos sulcos in colendo relinquatur. Plin. Scamna inter duos sulcos cruda relinquuntur. Colum. lib. 2. cap. 2. vocant scamnum crudum, solum immotum, minimèque aratro proficissum. Idem lib. 3. Duabus gemmis supra tetram eminere. passi reposita humo cætera coæquant: quæ faciunt in eadem linea, intermissis totidem pedum scamnis, dum peragant ordinem. Quandoque etiam scamna accipiuntur pro ipsis sedilibus, in quibus sedere consuevimus. Ovid. lib. 6. Fast.

Ante focos olim scamnis considere longis

Mos erat.

Scamna etiam in arboribus dicuntur rami & brachia sedilibus usum præbentia. Plin. lib. 12. c. 1. Aliud exemplum, Caij principis in Veliterno rure mirati platani unius tabulata, laxisque ramorum trabibus scamna parvula, & in ea epulati, &c.

Scamnulum, i, diminutivum, Diomedes lib. 1.

Scabellum, Scamnum exiguum, quod sedentium pedibus subiicitur. *כבש chébesch* *חדר hadhom*. *כפודיו*. GAL. *Scabellu, scabelle ou petit banc*. ITAL. *Banchetta, scabello, deschetto*. GERM. *Ein schämelin fûsse schämelin*. HISP. *Escano chico, banquillo*. ANGL. *A foot-stool*. Cic. pro Calio. Deinde scabella concrepant, aulam tollitur. Suet. in Calig. c. 54. Scabellorum crepitus (in ludis.) Scabellum item, teste Varro dicitur illud quo simplici scansione in lectum conscendimus. Quod si duos habeat gradus, jam non scabellum, sed scamnum dicitur, à scandendo. Vide paulò antè in dictione Scamnum.

Scamnillum, idem quod scabellum, parvum scamnum.

Scamnatus, a, um, per scamna divisus.

Scabellum antiqui dicebant, quod nos Scapillum, crepitaculi genus. Terent. Scaur. de Orthograph.

Scabaile, is, n. gen. Idem quod scabellum. *καπόδιον*. Cato c. 10. Scamnum in cubiculo unum, scabilia tria, sellas quatuor.

Scana, arborum densitas. Gruterus Scana, tolerari potest vulgatum *σκηνη* Scana, ut à *σκηνη* fama.

Scandālidēs, palma, vide *Sandalides*.

Scandalum, *σκᾶνδάλον* *מישכול* *מחשול*. *σκᾶνδάλον*, *σκᾶνδάλον*. GAL. *Scandale, esclandro, offense*. ITAL. *Scandalo, of-*

fensione. GERM. *Ein anstoss/ ergernis*. HISP. *Trápedero, ofensa, escandalo*. ANGL. *Asclander or offence*. Græca vox est, quam nos offendiculum, vel ruinam, vel impactionem possumus dicere. Quando ergo legimus Matth. 18. v. 6. Quicumque de minimis scandalizaverit quempiam: intelligimus qui dicto, factove occasionem ruinæ sive cadendi cuiquam dedit.

Scandalizo, as. *σκᾶνδάλίζω* *νικήσθαι* *σκᾶνδάλισα*. quod est, Alicui scandalum præbeo, aliquem offendo, vox biblica, quam vix reperias apud profanos.

Scandia. Veteres hanc insulam Germaniæ aliquando dicunt. Sed inquit Ortelius, non esse insulam, at peninsulam nostra ætas cognovit: & eam esse putamus, quæ hodie tria amplissima regna, nempe Norvegiam, uediam, & Gothiam aliâsq; regiones comprehendit.

Scandināviâ, Insula est Oceani septentrionalis, quam Plin. lib. 4. cap. 1. incomperæ magnitudinis esse scribit. Quidam alterum tetrarum orbem appellaverunt: nonnulli etiam Officinam gentium, eò quod incredibilem mortalium vim identidem effuderit, qui ad quarendas novas sedes orbem peragrantes, cuncta cladibus & vastitate implerunt. Hodie orbem constat insulam non esse, sed ad ortum supra Livoniam continenti adherere. Tenent eam Suedi, Norvegi, Gothi, innumeræque aliæ barbaræ gentes.

Scandix, *σκᾶνδιξ*, oletis sylvestris genus, gingidio simile, amarum, & subacre, quo tenuiores in cibo utebantur Athenis olim notissima etat Aristophanis Poëtæ in Euripidem dicitur: quibus illi objecit, matrem ejus ne legitimum quidem olus, sed scandicem vendidisse. Vide Plin. lib. 21. cap. 15.

Scandicopola, *σκᾶνδικωπῶλης*, qui scandicem vendit.

Scando, is, scandi, scansum, Ascendo, simul, & descendo. *ἐπιβαίνω* *βαλάω*. *ἀναβαίνω*. GAL. *Monter en haut*. ITAL. *Ascendere, andare in su, andare all' alta*. GERM. *Auffgehn/ steigen*. HISP. *Subir arriba*. ANGL. *To climbe*. Cicero in Catone, Ut si qui gubernatorem in navigando nihil agere dicant, quum alij scandant malos, alij per furos cursent. Virg. 2. Æneid.

Scandit fatalis machina muros.

Ibidem.

pars ingentem formidine turpi

Scandunt rursus equum, & nota conduntur in alvo.

Liv. 3 ab Urbe, Exquilias quidem ab hoste prope captas: & scandentem in aggerem Volscum hostem nemo submovit. Quinilian. Scandens in adversum clivum (Lepide.) Plaut. in Pseud. sc. 1. a. 1. Litteræ quærent hæ sibi liberos: alia aliam scandit. Scandor, eris pallivum. Plin. lib. 14. cap. 1. Etiam nunc scalis tectum Ephesæ Dianæ scanditur via una Cypria. Hinc Scala dictæ sunt, per quas in altum ascendimus. Scandere in subrectum, dixit Plin. lib. 10. c. 18. pro eo quod est felium modo ascendere. Hujus composita sunt Ascendo, Conscendo, Inscendo, Super-scendo, & Transcendo: quorum significata vide suis locis.

Scansilis, quod scandi potest, & per quod facile ascenditur. *ἐπιβατός*. GAL. *Aisé à monter*. ITAL. *Che si può ascendere facilmente*. GERM. *Darauff gut zu steigen ist*. HISP. *Cosa que se puede subir*. ANGL. *That may be easily clymmed*. Plin. lib. 17. c. 11. Ficumque sic etiam scansilem fieri. Scansilis annorum lex à Plinio lib. 7. c. 49. dicitur, per quam ad ætatem veluti quibusdam annorum gradibus ascendimus.

Scansorius, a, um, vim scandendi habens: analogicè quidem. Sed est, per quod scanditur.

Scansuz, ferrum, per quod equus scanditur. Gloss. Iliid. Martinus legit scansile f. p. q. e. scanditur, id est, in equum scanditur, Cathol. Scansile f. p. q. equum ascendimus.

Scandulacæ, (inquit Festus) herba est frugibus inimica, quod eas velut hedera implicans necat. Creditur esse secunda species clematidis, quam Latini Convolvulum vocant.

Scandulaceum est inter nothas appellationes thlaspios. Dodonzo.

Scandulæ, scandularum. *ἐπιβατός*. GAL. *Petit aix, ou assilles, & bardeaux à couvrir maisons*. ITAL. *Cantarelle*. GERM. *Schindlen*. HISP. *Ripias de maderá vazada*. ANGL. *Swingles, or slates to cover houses with*. Asseruli è ligno in tenues laminas scissi quibus ante inventas regulas ædes tegebantur. Constat enim Romam ad bellum usque Pyrrhi, hoc est, annos cccc. xx. scandulis tectam fuisse. Fiant autem ex robore, abiete, & picea fissis, vel assulatis defectis. Dicitur scandulæ, à scindendo, quasi scindulæ: vel à scandendo, quoniam in culminibus tectorum, ad regulas, imbricisque sustinendos collocantur, quod scandentes pervenire solemus. Inde tectum scandulæ, quod ex scandulis constat.

Scandularis, e, ad scandulas pertinet: ex scandulis factum. Apul.

Scandularius, ij, qui ædes scandulis tegit. Hujus mentionem facit Tarruntenus Paternus l. ult. D. de jur. immunitat.

Scantare, cingulum militare. L. g. b.

Scantiāna poma, à Scantio inventore dicta, quæ Cato tradit in dollis optimè condi, referente Plin. lib. 15. cap. 14. Scantiāna uva, à Varrone dicta est, quæ alio nomine Amminea major appellatur: ut refert idem Plin. lib. 14. cap. 4. Varro l. 1. c. 58.

Scaperda, ludi genus in quo per foramen trabis erectæ, & de puncto solo, trajectus erat funiculus, eo unus aversus circumdabatur, & alter penè stans, caputque funiculi retinens, ita vi protraheret, donec ad summum trabis aveheret socium, atque suspenderet, in quo consistebat victoria. Lex. Poll.

Scapha, a, nomen ancillæ est. apud Plaut. Mostell. sc. 3. a. 1.

Scapha, a, Navicula parva, quæ ad majorè alligata sequitur. *ἐπιβατός*. GAL. *Navelle, barcos*. *Ἐπιβατός*. ITAL. *Barchetta, barcelle*. GERM. *Ein weidling/ oder Kleins Schifflein*. HISP. *Equise, pequeña barca*. ANGL. *A cock boat or boat*. Cic. lib. 2. de invent. Postea aliquantò ipsos quoque tempestas vehementius iactante cepit, usque adeò ut dominus navis, quum idem gubernator esset, in scapham confugeret. Iustinus lib. 2. Scapham pro piscatoria navicula posuit. Vbi (inquit) solum pontem hybernis tempestatibus offendisset, piscatoria scapha trajecit crepidus. Liv. lib. 5. bell. Punic. Quum merissent eas in alto, exceptis in præparatas scaphas nauis.